માન મુસાફરી

:૦:

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે,

વાડીપાળ— અમદાવાદ

આવૃત્તિ બીજી પ્રત ૨૦૦૦

અમદાવાદ —ધી "નટવર" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં ભોગીલાલ

નારણદાસ બેદીવાળાએ છાપ્યું.

કિંમત ૦-૮-૦

માન મુસાફરી.

વસંત રૂતુની બલીહારી એવી રસીક છે કે, પ્રભાતના પોહોર-માં સુવાસિત ફુલોનાં ઝાડની સાથે અથડાઇ ચેતાલ નદીના કીનારનો પવન આવે છે. ફુવારામાંથી પાણીના સેઢા છુટી વર્ષારૂતુ માફક આસપાસ ચંબેલી, ચંપો મરવો, કેવડો, કેતકી, મોગરો, જાઇ, જુઇ, ગુલબાસ; ગુલદાવદી, પારીજાત, ગલતુરો, ગુલાબ, ગુલમેંદી, ડોલનાં ઝાડનાં ફુલોનાં ઝાડ ઉપર શીળો સુગંધી પવન મંદ મંદ વૃષ્ટિ કરે છે, નાના પ્રકારની બીજી વનસ્પતિ તેમજ લીલોતરી પણ ખીલી રહી છે, અને જુવાનનીએ લીલોતરી રૂપી લીલા રંગની સાડી પહેરી તેમાં વિચિત્ર રંગના લાલ પીળા; કાળા, ધોળા, જાંબુડીયા, કેસરિયા અને ગુલાબી રંગનાં ફુલરૂપી બુટ્ટાઓ સુશોભિત થઇ રહ્યા છે. કોકીલ પક્ષી કલોલ કરે છે, મોર પણ પોતાના મધુર શબ્દથી ઉચ્ચાર કરે છે. અને બપૈયા પીઉ પીઉ કરે છે. મેના પોપટ અને બીજાં તરેહ તરેહનાં પક્ષીઓ ચારે બાજુથી મધુર સ્વરથી ગાયન કરે છે, અને ભમરો પણ ઘોર નાદે ગુંજાર શબ્દ કરે છે.

મોટા પર્વતની તળાટીમાં માહા શોભાયમાન પવનપુર નામ નગરમાં સુરિંદ્ર નામનો રાજા રાજ કરતો હતો તે રાજા ઘણો ધર્મિષ્ટ અને સદ્‌ગુણી હતો. તેની પ્રજાને અદલ ઇનસાફ મળતો ને તેનું રાજ્ય સઘળું પુર બંદોબસ્તમાં હતું, સર્વને બરાબરી ન્યાય મળતો અને પ્રજા સઘળી ખુલ્લે બારણે સુતી હતી, ચોરનું તો નામ નહીં સુરિંદ્ર રાજા સર્વ વાતે સુખી હતો સર્વે પ્રકારે સુખ ભોગવે અંતે તે કીરતારે તેની ઉમેદ પાર પાડી. એક દીકરો ઇશ્વરે આપ્યો.

કુંવર ચંદ્રની માફક પ્રકાશતો અવતર્યો તેનું રૂપ જોઇ સર્વ બેહદ અચરત થયા. જ્યારે આ ખુશ ખબર રાજાને કાને પડી, કે તરતજ તે ખુશીના દરીઆવમાં ગરક થઇ ગયો, અને એક હુકમનામું તેજ વખતે જાહેર કીધું કે મારી રૈયતમાંના દરેક શહેર, ગામ અને મુલકમાં આજ દીને જેટલાં છોકરાં અવતર્યાં હોય તેટલાં છોકરાંને મારા મહેલમાં લાવી હાજર કરે અને તેઓ મારા મેહેલમાંજ

છરે. આહા પરમેશ્વરની શક્તિ ન્યારી છે તેજ દહાડે નજદીક બાર હજાર છોકરાંઓ સુરિંદ્ર રાજાની આખી રાજધાનીમાં અવતર્યા હતાં, હુકમ મુજબ સર્વે રૈયતે પોતાનાં છોકરાંઓને દરબારમાં લાવી હાજર કીધાં. રાજાએ દરેકને માટે એક ધાવ રાખી, અને પોતાના પેટના છોકરાને માટે ચાર ધાવ રાખી પછી સર્વે જોશીઓને બોલાવીને તેના જન્મ અક્ષર જોવરાવ્યા સર્વે જોશીઓએ એક મતે જાહેર કીધું કે આ છોકરા જેવો ભાગ્યશાળી બહાદુર અને પરદુઃખભંજન કોઇ નીવડયો નથી હાલ છે નહીં અને નીવડશે પણ નહીં. રાજા આ સાંભળીં એટલો મસ્ત થઇ ગયો કે દરેક જોશીઓને એક એક ગામ દાનમાં આપ્યાં. રાજાએ તે છોકરાનું નામ માનસીંગ કરીને રાખ્યું રાજાને એવી ખબર પહોંચી કે માનસીંગ દુધ પીતો નથી, તેથી આદેશો કરી ફરીયા જોશીઓને બોલાવ્યા. અને માનસિંગ દુધ પીતો નથી, તેનું કારણ પુછ્યું જોશીઓએ જોઇ જાહેરકીધું કે પ્રથમ સર્વે છોકરાઓને દુધ પાઓ તે પછી માનસિંગ પીશે અને તેમજ થયું, નાનપણથી એટલું ઉદાર દીલ માનસિંગ થયું કે પોતે કોઇ પણ તંગીના માણસને તેની મરછા પુરી પાડયા રીવાય મોકલતો નહી, પોતાના બાપનો સઘળો પૈસો ધર્મને વાસ્તે ખરચતો, તે જ્યારે બહાર ફરવા નીકળતો હતો ત્યારે તેને જોવાને માટે એકઠા થતા હતા તેઓ એવું માનતા કે એ કોઇ દેવરૂપી મનુષ્ય છે જે આ દુનિઆમાં પરમાર્થના કામ માટે જન્મ્યો છે જ્યારે તે શીકાર કરવા જતો ત્યારે જે કોઇ જાનવર જોતો તેને જીવતું પકડી પછી માર્યા વગર છોડી દેતો એક વેળાએ જંગલમાં સીકાર કરતી વખતે એક વાઘે દેખાવ દીધો, માનસિંગ પોતે જરા દીલથી ડર્યો પણ પછી હિંમત રાખી પોતાના ઘોડાને એક ચંપાના ઝાડ સાથે બાંધી પગે ચાલતો તે વાઘની નજદીક ગયો અને આજીજી કરીને કહેવા લાગ્યો કે, ઓ સિંહનાં બચ્ચા હું એવું ચાહુંછું કે તું તારૂં પેટ ભરી પાછો ફર. તારી સનમુખ હું ઉભો છું જો તારી મરજી હોય તો સુખેથી મને ખાઇ તું તાજો થા. જ્યારે વાઘે એવું સાંભળ્યું ત્યારે પોતાનું માથું માનસિંગના પગ આગળ મુકી કહેવા લાગ્યો કે હું સર્વે સમજ્યું છું એટલું કહી વાઘે જંગલનો રસ્તો લીધો. અને માનસિંગ પોતાના શહેર તરફ પાછો ફર્યો ને દરબારમાં દાખલ થયો અને પોતાના માતપિતાને નમન કરી કહેવા લાગ્યો કે ઓ મારા પવિત્ર માબાપ મારે મુસાફરી કરવાનો ઘણો શોખ છે, માટે મને આશીરવાદ આપો એટલે મારૂં કલ્યાણ થાય કે જે આ

સંસારમાં જન્મ આપનારા માતપીતાને પરમેશ્વરની દૃઢ ભક્તિ કરવાથી જે ફળ પામે છે એથી અધીક ફળ માતપીતાના વચનમાં રહેવાથી પ્રાપ્ત થાય છે માટે મારા દયાળુ માતપીના તમે મારો જગતમાં સુજસ વધે એવો આશીર્વાદ દો. એવું સભળતાં વાર સુરિંદ્ર રાજા મુર્છા પામ્યો ને ઘડી બે ઘડીએ શુદ્ધિ આવી તેને કહેવા લાગ્યો કે ઓ મારા વહાલા પુત્ર તારા દુર જવાના વચનો સાંભળીને મારૂં હૃદયું ઠેર રહેતું નથી ને મને ઘણો કંટાળો થાય છે એવામાં માનસિંગની પવિત્ર.માતા પોતાના વહાલા પુત્રને દીલાસો દઇને કહેવા લાગી કે તારૂં કલ્યાણ થાઓ. ને તારો સુજસ જગતમાં વરતે પરદુ:ખભંજન એવા નામથી તને સરવે જગત બોલાવશે; ને તારૂ નામ જગતમાં અમર રહે, એવાં હીમતનાં વચન સાંભળીને સુરીંદ્રરાજા હિંમતમાં આવીને કહેવા લાગ્યો કે ધન છે સ્ત્રી તારી હિમતને ધન છે તારી કુખને કે આવું રત્ન તારા ઉદરે અવતર્યું જે બાલ્યાવસ્થામાં મહા હિમતવાનને મહા શુરવીર કુંવરનો જન્મ આપ્યો પછી સુરિંદ્ર રાજાએ જોશીઓને બોલાવીને કુંવરની જન્મપત્રિકા જોવરાવી તેમાં એવી રીતે આવ્યું કે જ્યારે કુંવર સોળ વરસનો થશે, ત્યારે મહા પ્રતાપી પરદુ:ખભંજન અને મહા સામર્થવાન અને પોતાની જીંદગી પારકા કામ માટે ગુજારશે દેશ દેશોની મુસાફરી ઘણી હોંશીઆરીથી કરશે. બીજાના કામ માટે પોતાના જીવની દરકાર રાખશે નહીં, એવાં જોશીઓનાં વાકય સાંભળીનેરાજા રાણી ઘણાં રાજી ખુશી થઇને સરવે પોતાના શહેરના બ્રાહ્મણોને ભોજન કરાવી એકેકી મોહોર દક્ષણા આપી. પોતાના કુંવરને રાજી ખુશીથી આશિર્વાદ દઇ રજા આપી પછી માનસિંગ પોતાના સબળા કુટુંબને નમસ્કાર કરીને ચાલ્યો અને રસ્તામાં ચાલતાં સામી કામધેનુ તથા શૌભાગ્યવતી પાણીનું બેડું લઇ સામી મળી. પછી ચાલતાં ચાલતાં થોડા દીવસમાં જંગલમાં આવી પહોંચ્યો ને જંગલ મોટું અને મહા ભયંકર બીહામણું હતું તે જંગલ મોટા પર્વતોને ઝાડીથી ભરપુર હતું અને અનેક જાતનાં પક્ષીઓ તરેહવારના શબ્દો ઉચ્ચારતાં હતાં તે જંગલમાં માણસ ભાગ્યેજ જોવામાં આવતું. ને ભુખ તરસથી ઘણો હેરાન થયો ને પોતાના મન સાથે કેહેવા લાગ્યો કે ઓ માનસિંગ તું આવાં બીહામણા જંગલમાં આવી પોતાના અમુલ્ય જીવને જોખમમાં નાંખ્યો; એમ કરી એક મોટા ઝાડપર ચઢીને ચારે બાજુએ જોવા લાગ્યો. ત્યાં એક મોટું શીવનું દેહેરૂં જોવામાં આવ્યું, તે હેઠે ઉતરી તે દેહેરામાં જઇ શીવની સ્તુ-

તી કરી કહેવા લાગ્યો કે ઓ ભોળા શંભુ આ બીહામણા જંગલમાં તું મારૂ રક્ષણ કર.

રતનશાહ વહાણવટીની છોકરી ગુણસુંદરીની વાર્તા.

ઘણા અસલના વખતમાં ચંપા નગરીમાં સામુદ્ર નામનો રાજા રાજ્ય કરતો હતો. જેની પાસે બે સુમાર લસ્કર હતું, જર ઝવેરનો તો પારજ નહીં તેના શહેરમાં રતનશાહ નામે વહાણવટી રહેતો જે રાજાની બરાબર ધનદોલત ધરાવતો હતો ને રાજાનો તે ઘણોજ માનીતો હતો. દરેક કામ રાજા તેની સલાહ પુછી કરતો હતો તે વહાણવટીની ગુણસુંદરી નામે એક પુત્રી હતી, જે રૂપમાં પુનમના ચંદ્રની માફક હતી. ગુણનો તો જાણે સાગર ભરેલો હતો. જ્યારે વહાણવટી મરવા પડ્યો ત્યારે પોતાની છોકરીને રાજાને સોંપી ગયો કે આ મારી બેટી તે તારીજ છે એમ જાણજે. રાજાએ દોસ્તીના બદલામ રતનશાહ વહાણવટીની માગણી કબુલ કીધી અને તે છોકરીને પોતાની હજુરમાં રાખી જ્યારે મોટી થઇ ત્યારે રાજાએ તેને એક ધાવને સોંપી પોતાના શહેરમાં એક મોટો મહેલ બંધાવી ત્યાં રાખી અને તેના બાપની સર્વ ધન દોલત તેને હવાલે કરી. હવે જ્યારે ગુણસુંદરી પુર જુવાનીમાં આવી ત્યારે પોતાની ધરમની માને કહેવા લાગી કે ઓ મારી વહાલી મા મને એક એવો રસ્તો દેખાડ કે જેથી હું આ પૃથ્વીની સર્વ લાલચોથી દુર રહું કારણ કે મારો એવો વીચાર છે કે દગાખોર દુનીયાથી દુર રહીને ઇશ્વરની ભક્તિમાં મારી જીંદગી ગુજારૂ. ત્યારે તે માએ જવાબ દીધો કે ઓ મારી પ્યારી છોડી તે વાશે તું નચીંત રહે અને હું આ સાત પ્રશ્નો જે તને કહું છું તેનો જે કોઇ જવાબ આપે તેની સાથે તું પરણવાની ઇચ્છા રાખજે જેથી સરવે માણસોથી દુર રહી તું તારી જીંદગી સુખ ચેનમાં કાઢજે તે સાત પ્રશ્નો નીચે પ્રમાણે છે.

પ્રશ્ન ૧ લો—અલકાપુરીની ખબર લાવ.

પ્રશ્ન ૨ જો—ભક્તિ કર ને ગંગામાં ન્હા.

પ્રશ્ન ૩ જો—કોઇને દગો ન કર, કરશે તેવું પામશે.

પ્રશ્ન ૪ થો—સત બોલનાર સદાય સુખી.

પ્રશ્ન ૫ મો—બળતા પહાડની ખબર લાવ.

પ્રશ્ન ૬ ઠ્ઠો—તારા બાપના ઘરમાં જે મણી છે તેનો જોટો લાવ

પ્રશ્ન ૭ મો—જાદુના ખેલવાળા જાનવર પાસેથી કોહીનુર હીરો લાવ.

આ પછી ધર્મની માતા બોલી કે જે ધણી તારા આ સાત પ્રશ્નોનો જવાબ આપે તેને તારો યોગ્ય ભરથાર ગણી લગ્ન કરી દુનીઆનું સુખ હાંસલ કરજે, કારણ જે મારી ઉમ્મર હવે ઘણી થોડી બાકી છે. હવે એક વખતને સમે ગુણસુંદરી પોતાના મહેલની બારીએ રસ્તાનો મેહેલો જોતી બેઠી હતી તેવામાં તેની નજરે એક અજાયબ દેખાવ પડયો. એક જોગીંદ્ર રસ્તેથી જતો હતો તેના દોઢસો ચેલાઓ રસ્તામાં સોનાની ઇટડીઓ મેલતા હતા તેની ઉપર પગ મુકીને તે સીધ ચાલતો હતો. આવો મામલો જોવાથી ગુણસુંદરી તો દીંગજ થઇ ગઇ અને પોતાની માને પુછવા લાગી કે મારી વહાલી માતા આ તે કોણ પુરૂષ છે જે આવા દબદબાથી જાય છે, ધાવ બોલી કે આપણા રાજાનો ધર્મ ગુરૂ છે એ ઘણોજ પવીત્ર અને પરમેશ્વરનો મોટો ભકત છે ત્યારે ગુણસુંદરીએ જવાબ દીધો કે ઓ મારી મા હું એવું ઇચ્છુછું કે આ મહા પુરૂષને આપણા ઘરમાં એ લાવી એની સ્તુતિ કરીએ, કારણ કે એવા ભકતોના દરશનથી બંને દુનિયાનું સુખ હાંસલ થાય છે. માએ પણ તેમ કબુલ કીધું અને પોતાનાં માણસને પવીત્ર ગુરૂને ઘર પવીત્ર કરવા બોલાવ્યો તે માણસ જવાબ લાવ્યો કે તે પવીત્ર પુરૂષે આવતી કાલે આવવા કબુલ કીધું છે આ ખબર સાંભળી ગુણસુંદરીએ સઘળી તૈયારીઓ કરવા માટે કેટલાક થાળ મેવાના જર ઝવેરના અને સોના રૂપાના ભરી રાખ્યા ને મેહેલના દીવાનખાનાથી તે છેક હેઠે સુધી તરેહવાર રેશમી અને સોનેરી રૂપેરી ગાલીચા પથરાવ્યા હવે બામદાદ થઇ અને તમામ મેહેલ રંગરાગ અને ખુશ ખુરમીથી ગાજી રહ્યો બપોર પડતાં તે પવીત્ર અને મહા પુરૂષ ધર્મગુરૂ સોનાની ઇટડીઓપર પગ મુકતો આવ્યો અને ગુણસુંદરીએ શોભાયમાન કીધેલા મહેલ નજદીક આવી પોંચ્યો. તેવીજ દરબારીઓએ અંદર ખબર કીધી ગુણસુંદરીએ તેને માટે સોના રૂપાનો તથા જર ઝવેરથી શણગારેલો જે ગાલીચો તૈયાર કીધો હતો તે ઉપર ગુરૂને બેસાડયો; પછી સર્વે ખુમચા જર ઝવેર તથા હીરા મોતીના તેની આગળ મુકયા. જે તેણે કબુલ નહી કીધા અને બોલ્યો કે આ ગંદી ચીજો અમો ત્યાગી અને સંસારથી દુર રહેવા માટે પરમેશ્વરે પેદા કીધેલી નથી. ઘણા કાલાવાલા તથા ઘણી વીનંતી કરી છતાં તેણે નહી લીધાં. ત્યારે ગુણસુંદરીએ મેવાથી ભરેલા તથા માઠાઇથી પુર કિમચા લાવવાનો હુકમ કીધો તેમાંથી તે મહા પુરૂષે થોડુ ખાધું પણ મનમાં બડબડવા લાગ્યો કે ઓ મારા મન રાજાના કરતાં રતનશાહ વહાંણવટી પાસે કેટલો ખજાનો

છે ખચીત રાજા પાસે નહી હોય એટલો ખજાનો એની પાસે છે. ફીકર નહીં આજ રાતે આવી આ સઘળો ખજાનો લઇ જવો જોઇએ પછી ચોરથી યા લુંટફાટથી. આવો વિચાર કરી તે ગુન્હેગાર પુરૂષ ઉઠયો તેવીજ ગુણસુંદરી તેના પગપર પડી અને દયા માગવા માંડી ત્યારે તે પાપી માણસ તેની ઉપર દયા વરસાવી ચાલતો થયો હવે નજદીક સાંજનો સમય થયો અને સઘળાં ઘણાંજ થાકી ગએલાં હોવાથી સર્વે અસબાબ જ્યાંનો ત્યા રહેવા દઇ આરામ કરવા ગયા મધરાતને સમે તે ધર્મગુરૂ પોતાના દોઢસો ચેલાઓને લઇ ગુણસુંદરીના ઘરમાં દાખલ થયો અને સઘળો અસબાબ લુંટવા લાગ્યો જે માણસો તે પાપીને સામે થયાં તે સઘળાને તેણે જખમી કીધા અને સઘળુ જર ઝવેર લઇ ગાંસડા બાંધી ચાલતો થયો, ગુણસુંદરીએ જ્યારે એવું સાંભળ્યું ત્યારે તેની સઘળી સુધબુધ ઉડી ગઈ અને રડવા લાગી પણ તેની માએ તેને દીલાસો દીધો કે હાલ જે થયું તે ન થયું એમ બનવાનું નથી માટે ધીરજ સંપાદન કરવી અને જ્યારે સુર્યનારાયણના કીરણોનાં દર્શન થાય ત્યારે રાજા પાસે ફરિયાદ કરવા જવું ગુણસુંદરીએ પણ તે સલાહ કબુલ કીધી અને સવારમાં પોતાની ધાવને સાથે લઇ પેલા જખમી થએલા માણસોને ગાડીમાં બેસારી દરબારમાં આવી પહોંચી, છડીદારે રાજાને ખબર કીધી કે રતનશાન વહાણવટીની છોકરી પોતાની મા સાથે આવી છે. અને તમો નામદાર પાશે ફરિયાદ ઉઠાવવા માગે છે. રાજાએ હુકમ કર્યો કે તરત અંદર દાખલ કરો જ્યારે ગુણસુંદરી રાજાની નજદીક ઉભી સલામ કરી જુહાર કરી બોલી કે મહારાજા માહારી ઉપર મોટી મુસીબતો આવી પડી છે, તમો મહારાજાના ધર્મ ગુરૂની કાને પધરામણી કીધી હતી તેજ ચંડાળે મારા મેહેલમાં પેસી મારૂં સર્વ દ્રવ્ય લુટી આ મારા ગરીબ માણસોને જખમી કીધા છે અરેરે રાજા તે પાપીનું મોં કાળું જાણજો, અને તેની ઉપર માહા દુખનો વરસાદ વરસજો, રાજાએ જ્યારે પોતાના ધર્મગુરૂ વિશે આવા શબ્દો સાંભળ્યાં ત્યારે તેના ગુસ્સાનો પારજ રહ્યો નહી અને પોતાના પવિત્ર ગુરૂ માટે એમ બોલવા મના કીધો પણ ગુણસુંદરી સમજી નહીં ને વધારે ને વધારે બોલવા લાગી. આથી એટલે તો ચીડાઇ ગયો કે તરતજ તેને પથ્થરથી મારી નાંખવાનો હુકમ કીધો તે વખતે વડો વજીર હાજર હતો તે ઉઠયો અને નમીને કહેવા લાગ્યો કે ઓ ચંપા નગરીના રાજા આપ મોટા પુરૂષને એવો રોષ નહી જોઇએ વહાવટી રતનશાહની આ છોકરીને એક વખતે તું નામ-

વારે તારા આશરે તળે લીધી હતી અને હાલ તેજ છોકરી ઉપર તું પથ્થરનો વરસાદ વરસાવે છે એ તું નામદારને લાયક નથી માટે એ છોકરીના ગુન્હા વાસ્તે બીજી કાંઇ સજા ફરમાવવી જોઇએ આથી રાજાનો ગુસ્સો જરા નરમ થયો તેથી હુકમ કીધો કે હમણાંને હમણાંજ એ છોકરીને મારા સેહેરમાંથી કાઢી મેલો અને એનો મેહેલ લુટી ભાગી તોડીને ફનાહ કરો. ગુણસુંદરી તેજ વખત પોતાની મા સાથે સેહેરમાંથી ચાલી અને ચાલતાં ચાલતાં એક બીહામણા જંગલમાં આવી પોંહોચી રાતને વખતે એક વીશાળ ઝાડ તળે આરામ લીધો, ઉંઘમાં તેણે સ્વપ્નું જોયું. તેણે એવું જોયું કે એક મહા પુરૂષ સફેત વસ્ત્ર પહેરી તેની નજદીક ઉભો રહી એમ કહે છે કે ઓ માહા સતી તું કશો અંદેશો ના કર તારી ઉપર તે માહાદેવની પુરણ મહેરબાની છે ઉઠ અને આ ઝાડ તળે સાત મોટા રાજાઓનો ખજાનો દાટેલો છે તે તારા સ્વાધીનમાં લે. ગુણસુંદરી બોલી કે હું એક અબળા સી રીતે ખોદી શકું તે કુબેરે જવાબ દીધો કે લાકડી લઇ થોડું ખોદ અને તે ખજાનો તારી નજરે પડશે. ગુણસુંદરી જ્યારે સવારમાં ઉઠી ત્યારે સ્વપ્નું પોતાની ધરમની માને કહ્યું માએ તે પ્રમાણે કીધું તો તેમાંથી ખરેખર બેહદ નહી ખુટે એટલો ખજાનો મળ્યો. જમીન નીચે સાત મોટી ટાંકીઓ દ્રવ્યથી ભરપુર મળી અને મોટાં મોતીઓનો તો પારજ નહીં. હવે ગુણસુંદરીની ખુશીનો તો પારજ રહયો નહીં તે બોલી કે ઓ મારી વહાલી માતા તું જા અને આપણા શહેરમાંથી સઘળા સુતારોને તથા ઘર બાંધનારાઓને બોલાવી લાવ કે આપણે અહીંયાં એક મોટી ઇમારત બંધાવી તેમાં રહીએ, તે ધાવ બોલી કે હું તુને એકલી મેલી કેમ જાઉં, તેવામાં ગુણસુંદરીની ચાકરીમાંનો એક પુરૂષ ભીખારી હાલતે ત્યાં આવી પોંહોચ્યો તેણીએ તેને શેહેરમાં મોકલાવી સર્વ ચીજો મંગાવી અંતે એક મેહેલ મોટા અને ભભકા સાથે બંધાવી તેમાં રહી તેની ખુશાલીમાં સઘળા માણસોને મન પુરતા પૈસા આપ્યા, ગુણસુંદરીએ તેમાંના વડા મીસ્તરીને કહ્યું કે, હવે તમો અહીંઆં એક મોટું શેહેર બાંધો તેણે જવાબ દીધો; કે રાજાની પરવાનગી સિવાય અહિંઆ શેહેર બંધાય નહી, ગુણસુંદરીએ જોયું કે એ પણ ખરૂંજ કહે છે પછી તે પુરૂષનો પોશાક પેહેરી મોટી કાઠીયાવાડી ઘોડીપર સ્વાર, થઇ જર ઝવેરનાં ખુમચા ચાકરોને માથે મુકી હીરા મોતી અને આ કુતથી જડેલો એક મુગટ સુંદર વાસણમાં મુકી રાજાની તરફ ચાલી શેહેરમાં દાખલ થતાંજ પોકાર ઉઠી રહયો કે એક મોટા વહાવટીનો

છોકરો રાજાને માટે પુષ્કળ માલ ખજાનો ભેટ લાવ્યો છે ગુણસુંદરીએ રાજાના દરબાર આગળ આવી ખબર પોંચાડી તેવીજ તેણીને દરબારમાં દાખલ કીધી, તેનીએ અદબથી સલામ કરી રાજાને પેલુ તમામ નજરાણું ભેટ કીધું, આ સઘળું નજરાણું જોઈ રાજાના હર્ષનો તો પારજ રહ્યો નહીં. તેણે તે કબુલ કીધું અને ગુણસુંદરીની ખબર પુછી ગુણસુંદરીએ ઘણીજ મીઠી જુબાનથી ઉત્તર દીધા કે ઓ ચંપાનગરીના રાજા મારૂં નામ જેરાજ છે મારા માત પીતા મરણ પામ્યાં છે અને હું આ દુનિઆમાં હવે એકલો પડયો છું રાજાએ જવાબ દીધો કે ઓ પ્યારા સુંદર ચેહેરાના જુવાન બેટા જ્યારે તારા માત પીતા મરણ પામ્યાં છે ત્યારે હું તને મારા ફરજંદ તરી કે આહીંઆં રાખવા ઇચ્છુંછું. ગુણસુંદરીએ જવાબ દીધો કે ઓ પરતાપી પીતા જ્યારે તુ માહારાજાએ મોટો આશ્રય આપ્યો માટે હું મહારાજાનો મોટો ઉપકારી થયોછું મારી મરજી છે કે, તુ નામદાર મારૂ લાયક નામ આપે, રાજાએ તેનું નામ મારૂપતી કરી રાખ્યું પછી ગુણસુંદરીએ પોતાની અરજ રજુ કીધી રાજાએ હુકમ કીધો કે, તરતજ જે જંગલમાં મારૂપતી મેહેલ છે તેજ જંગલમાં એક મોટું શેહેર વસાવે, પછી મારૂપતી તે તરફ ફરીને બોલ્યો કે, ઓ મારા રાજન તુ મારાથી આટલો દુર રહેવા જાય છે, પણ હવે મને તારા વગર ચેન પડશે નહી માટે તને ઘટે છે કે મારી પાસે રહે અને મારા જીવને આનંદ કર. મારૂપતીએ જવાબ દીધો કે અગર જો હું તમો મહારાજા આગળ રહીશ તો પછી મારી મરજી પ્રમાણે શેહેર બંધાશે નહીં માટે હું તમોને મહીનામાં આઠ વખત મળવા આવીશ. રાજાએ ખુશી થઇને કીધું અને ગુણસુંદરી મરદના પોશાકે રાજાની રૂબરૂ આવજા કીધી હવે એક દીવશે એવું બન્યું કે રાજા પેલા માન ગુરૂની મુલાકાતે જવાનો હતો તેથી મારૂપતીને પણ પોતાની સાથે લીધો. જ્યારે રાજા મારૂપતી સાથે પોતાના મેહેલમાં પાછો આવ્યો એટલે મારૂપતી બોલ્યો કે ઓ મારા મેહેર બાન બાપ હું એવું ઇચ્છુછું કે આ મહા પુરૂષની મારે પધરામણી કરી દરસન કરી મારા જીવને આનંદ પમાડું રાજાએ કબુલ કીધું અને મારૂપતીને પોતાના મેહેલમાં પધરામણી આપવા કહ્યું પણ તે બોલ્યો કે મારૂ જીગર એમ ઇચ્છે છે કે હું એને એક જુદા મેહેલમાં પધરાવુ પછી મારૂપતીએ તેમ કીધુ અને પેલા મકરબાજ સાધુને પધરામણી આપવાને સર્વે ત્યારી કીધી તેમ કરી રહી તેને નોતરૂં મોકલ્યું જે પેલા મહા મહા પાપીષ્ટે મોટી ખુશી સાથે

માન્ય કીધું. મારૂપતીએ આગળના કરતાં પણ આ વખતે ઘણો ભભકો કીધો હતો. બીજે દીને પેલો સીધ આગળ માફકભારે દબદબાથી સોનાની છટડીઓપર પોતાના પગ મુકી, ચાલતો ચાલતો ગુણસુંદરીના મેહેલ આગળ આવ્યો તેજ વખતે તેણીએ તેને આબરૂ સાથે અંદર લીધો આગળ માફક રાજગાદીના બીછાનાપર બેઠા પછી જર ઝવેર મોતી હીરા અકુત વિગેરેથી ભરેલા ખુમચા લાવી તેની આગળ હાજર કીધા. હતવેષે તેના કબુલ કીધા અને થોડી મીઠાઇ ખાધા પછી અતર ખુશબો વિગેરે લઇ વિદાયગિરી લીધી. જતાંજતાં તેણે મનમાં વિચાર કીધો કે આજે સપાટો ઠીક છે. રાતના એની વાત પણ હવે ગુણસુંદરીએ અગાઉથી ગોઠવણ કીધી હતી તેણીએ રાજાને ત્યાં કહેવાડાવ્યું હતું કે આજ રાતે મારે ત્યાં ચોરો ચોરી કરવા આવવાના છે, એવું સાંભળ્યું છે, આથી રાજાએ પોતાના વડા વજીરને તે બંદોબસ્ત કરવા વિષે પકકો હુકમ કીધો. વાંચનાર બકરાના ચામડામાં વરૂઓ કેવાં છુપાં રહે છે તેનો વિચાર આ દાખલાથી તેમને બરોબર મળશે ધરમને નામે લુટનારા આ જગતમાં કેટલાક વધ્યા હશે તેનો તમે વિચાર કરો પાપી પોતાના પાપે આજ દુનીયામાં કેવું સુખ ભોગવે છે તેનો દાખલો આ કરતા સરસ બીજો કયો મળવાનો છે! તે દુષ્ટ આરથી પોતાના ઠરાવ મુજબ મધરાતે પોતાના દોઢસો ચોર સહીત ગુણસુંદરીના મહેલમાં દાખલ થયો, હવે ગુણસુંદરીના આદમીઓ થાકેલા હોવાથી સર્વે સુઇ ગયા વડાવજીરે શેહેરના મુખને પોતાની સાથે હુંશીયાર કેળવાયલા રજપુતોને લઇ જવા ફરમાવ્યું સર્વે બંદોબસ્ત બરોબત થઇ ચુકયો; તે દુષ્ટ ધારેલે વખતે પોતાનું સેતાન કામ કરવા આવી પહોંચ્યો ગુણસુંદરીના મહેલમાં ધુસી સર્વ અસબાબ જર ઝવે હીરા મોતી માણેક આકુત સોનું રૂપું વગેરેના ગાંસડા બાંધી જેવો તે શેતાની કામ કરતારો પવીત્ર સાથે બહાર નીકળ્યો તેવાજ સવ રજપુતોએ તેની આસપાસ ફરી વળી અને તેના દોઢસો ચેલાઓને પણ બાંધી રાતોરાત બંધીખાને વગર ભાડાના ઘરમાં આરામ કરવા મોકલી દીધા. સવારના જ્યારે દરબાર ભરાયો અને મરૂપતી (ગુણસુંદરી રાજાને રૂબરૂ આવી ઉભો ત્યારે રાજાએ ઘણાજ વહાલથી તેને પોતાની પાસે બેસાડયો અને અત્યંત હેતથી પુછવા લાગ્યો કે મારા જીગર આજ રાત્રે તારા મહેલમાં ચોર ચોરી કરવા આવ્યા હતા તેના સર્વ હેવાલ આપણાં વડા

વજીર પાસેથી સાંભળ્યો છે. તું ખાતર જમા રાખ કે એ ચોરને હું તેવીજ શીક્ષા કરૂં છું; એટલું બોલી શેહેરના મુખીને હુકમ કીધો કે સઘળા ચોરોને લાવી દરબારમાં હાજર કરે, ચોરને તપાસતાં સઘળાઓના ચહેરા જોઇ રાજાની અચરતીનો પારજ રહયો નહી પોતાના ધર્મગુરૂને આવી ફજેતીએ પોંચેલો જોઇ તેને ઘણુજ ખરાબ લાગ્યું પણ જ્યારે પોતાના વહાલા તીત્ર રતનશાહ વહાણુવટીની છોકરી ગુણસુંદરી વીશે તેને યાદ આવ્યું ત્યારે તેની દીલગીરીનો તમજ પસ્તાવાનો પાર રહયો નહી તપાસ પુરો થયા પછી તેને સઘળાઓને ફાંસીની ટીપ મારી. સાંજ વખતે ગુણસુંદરી પોતાના ખરાપણામાં રાજાની સન્મુખ ઉભી રહી હવે રાજાની ખુશીનું ભ્યાન કીઆ કવીથી થઇ શકે. તરતજ તેણે ભર દરબારમાં તેણીને જે ગેરઇનસાફ કીધો હતો તે વિષે દરગુજર સહીત ગુણસુંદરી ગાદીને સલામ કરી બોલી કે ઓ મેરબાન બાપ જે મારા નસીબમાં બનવાનું હતુ તે બન્યું હવે હું ખરી પડી એટલું જાણી મને ઘણો સંતોષ ઉપજયો છે. રાજાએ ગુણસુંદરીને ઘણો એક ખજાનો બખસ્યો અને થોડા દીવસ રહી તેણીને શેહેર તરફ વિદાય કીધી. જતી વખતે ગુણસુંદરીએ રાજાને ઘણીજ સ્તુતી કીધી કે તમારૂ કલ્યાણ થાઓ અને આપના પવીત્ર પગલાથી મારા શહેરને પવીત્ર કરો તે અરજ સાહેબે કબુલ કીધી ને પછી થોડા દીવસે ગુણસુંદરીના શેહેર તરફ કુચ કીધી.

જે વખતે ગુણસુંદરીએ રાજાના આવ્યાની વાત સાંભળી તેજ વખતે તેને માનર્થક લેવા ગઈ અને મોટુ માન તથા આબરૂ આપી તેને માટે એક મેહેલ તૈયાર કરાવ્યો હતો તેમાં લાવી જર ઝવેરથી શણગારેલા તખતપર બેસાડયો પછી બીજા આકુની ભરેલા બે મોર અને બેસુમાર ખજાનો લાવી તેના પગ આગળ મુકયો રાજાએ તે ખુશીથી કબુલ કીધો અને ગુણસુદરી પર ઘણીએક આશીશ વરસાવી તે પછી રાજાને પેલા જરીથા ભરેલાં ટાંકાં દેખાડી અરજ કીધી કે તમો નામદાર ખજાનામાં આ ખજાનો મોકલાવનો મને હુકમ આપો ત્યારે રાજાએ તેમ કરવાંને વથરને તથા વડી ખજાનચીને હુકમ કીધો વજીર તથા ખજાનચી તરત ઉઠી ટાકાં પાસે આવ્યા ગુણસુંદરીએ તેઓને તે અખુટભંડા દેખાડયો પણ જે વારે તેઓ તે ચાલી કરવા ગયા કે તેઓ જોવે શું સઘળા ટાંકાં સાપ અને મનુરાથી ભરપુર દેખાયાં હવે તેઓની અચરતીનો પાર રહયો નહી તેઓએ રાજાની આગળ આવી તમામ હકીકત કહી. ગુણ

સુંદરીનો ચેહેરો આ સાંભળતાં વાત ફીકો થઈ ગયો પણ રાજાએ ધીરજથી ઉતર દીધો કે મારા વહાલાં ફરજંદ એ ખજાનો તારા ભાગ્યનોજ છે માટે તનેજ બક્ષીસ થજો એની ઉપર મારો હક બીલકુલ નથી જે તમામ ધન તને જડ્યું છે તે તારૂંજ છે ગુણસુંદરીએ નમી રાજાને આજીજી કીધી કે હું એવું ઇચ્છુછું કે આ જગ્યાએ એક સેહેર વસાવું અને આ સઘળી માલમતા પરમેશ્વરને વાસ્તે ખરચું રાજાએ કહ્યું કે જ્યાં હોય ત્યાં ખુશીથી તું મારૂંજ ફરજંદ છે અને હુ એક વખત કહી ચુકયો છું કે આ ભંડારો તારાં છે માટે તને જેમ ગમે તે તમે ખરચવાને તું મુખત્યા છે પછી રાજા પોતાના સેહેરમાં જવાને તૈયાર થયો ત્યારે ગુણસુંદરીએ રેહેવાને માટે તેને ઘણીજ આજીજી કીધી પણ તેને ઘણુંજ અગત્યનું કામ હોવાથી તે તેની અરજ મંજુર કરી શકયો નહી શેહેરમાં જવા પછી તેણે પોતાના વીસવાસુ માણસોને ગુણસુંદરીના મેહેલની ચોકસીને માટે મોકલ્યા. ગુણસુંદરીએ પોતાના શેહેરમાં એક ઘણુંજ મોટુ મંદીર બંધાવ્યું અને પોતાના માણસોને એવો હુકમ કીધો કે જે કોઇ મુસાફર આવે તેને પ્રથમ ખવરાવી પીવરાવી પછી રસ્તાનો ખરચ આપી વીદાય કરતી વખતે મારી પાશે લાહવો એથ મુસાફરો સઘળાને એજ મુંબઇ કરવામં આહતું થોડા દીવસમાં મુસાફરોએ ગુણસુંદરીનું સારૂં નામ ગામોં ગામ શેહેર શેહેરે અને મુલકે મુલક ફેલાવા લાગ્યું તે સાથે તેણીના રાખેલા માણસોની પાક દાનત અને મેહેનતની એટલી તારીફ થઇ કે કાંઇ બોલવાની વાત નહી તેઓ પોતાની નોકરી એવી નીમકહલાલીથી બજાવતા કે સઘળા મુસાફરો ગરીબ યા તવંગર વણુવટી યા સાધુ તેમની નીતી સારી વર્તણુકથી ઘણાજ ખુસી થઇ જતા અને આથી ગુણસુંદરીની કીરતી એટલી તો વધતી ગઇ કે પુર્વથી પશ્ચિમ સુધી અને ઉતરથી દક્ષિણ સુધી તેણીનુ નામ પ્રખ્યાત થઇ ગયું.

રૂપસિંહ રાઠોડની વારતા.

પુર્વે મારૂ દેશમાં ઉદેપર નામે શહેરમાં એક રૂપસિંહ રાઠોડ નામે ખુબ સુરત જુવાન રૂઘનો તો એક બંડા ધરાવહા હતો તેનું નામ રૂપસિંહ હતો તે એટલો તો ખુબસુરત હતો કે લોકો તેને જોઇ અંજાઇ જતા હતા જ્યારે ગુણસુંદરીનું એવું રૂપ તથા ખુબસુરતનો સંદેશો તેણે સાંભળ્યો ત્યારે તેણીને જોવાની તેને ઘણી ઉમેદ પેદા

થઇ ત્યાર પછી તેણે એક ચીતારને બોલાવી ગુણસુંદરીની તસવીર ચીતરાવવાને વીચાર કીધો પણ શી રીતે કારણ કે તેણે સાંભળ્યું હતું કે ગુણસુંદરી કોઇને પોતાતાનું મોં દેખાડતી નથી તેણે એક ચીતારાને હુકમ કીધો કે કોઇપણ પ્રકારે ગુણસુંદરીના શેહેરમાં જઈ તેણીના તસવીર ચીતરી લાવવી. ચીતારાએ કબુલ કીધું ને તરતજ તે ગુણસુંદરીના શેહરમાં ગયો, તેવીજ તેણીના માણસો રીત પ્રમાણે તેને નવરાવી ખવરાવી તેહુની પાસે લાગ્યા. ગુણસુંદરીએ ખબર અંતર પુછી રસ્તાનો ખરચ આપી વીદાય કરવા લાગી ત્યારે પેલા ચીતારાએ ના કહી અને પોતે નોકરીનો ઘણો ઉમેદવાર છે એમ જાહેર કીધું. ત્યારે ગુણસુંદરીએ પુછ્યું કે તુ શું હુન્નર જાણે છે તેણે જવાબ દીધો કે હું વાદળામાંથી અસંખ્ય તારાઓ તથા ચંદ્ર તથા સુરજની તસ્વીર લઇ શકું છું. પછી તેણીએ તેને પોતાની નોકરીમાં રાખ્યો એક દીવસે પોતાની છબી ચીતરાવવાનો વિચાર કરી તે ચીતારાને બોલાવી પોતાની ઇચ્છા જણાવી તે બોલી કે તું શી-રીતે મને જોયા વગર મારી તસવીર પાડી શકશે તેણે ઉત્તર દીધો કે તમે નામદાર ફક્ત અગાશીપર ઉભા રહો અને છેક નીચે પાણીથી ભરેલું એક મોટું તળાવ મુકશો પછી તમો સરતથી નીચે જુવો, એટલે પ્રકાસ ઓળા પાણીમાં પડશે પછી હું તમારી તસવીર તરતજ ઉતારી લઇશ સરવે ચીજો તૈયાર કીધા પછી પેલા ચીતારાએ ગુણસુંદરીની તસવી ઉતારી લીધી અને પછી પોતાના રહેવાના મુકામપર જઇ બીજી એક નકલ કરી ગુણસુંદરી આગળ લાવ્યો અને પેલી જે અસલ ને સરસ હતી તે મહારાજા રૂપસિંહ રાઠોડ માટે રાખી થોડાક દહાડા પછી તે તેણીની આગળ આવી બોલ્યો કે ઓ મહાસતી મને મારા બાળબચ્ચાં પાસે જવાની ઇચ્છા થઇ છે માટે રજા હોય તો થોડા દહાડામાં પરછો આવીશ ગુણસુંદરીએ રજા આપી એટલે પોતાના શેહેરમાં આવ્યો. અને પેલી તસવીર રૂપસિંહને આપી તે જોતાંજ તે બેહોશ થઇ ગયો અને પાછો સુદ્ધીમાં આવતાંજ એવો ઠરાવ કીધો કે મયરાનેને સમે મારા બાપને કહ્યા વગર જતો રહું, અને આ ગુણસુંદરી સાથે લગ્ન કરું તોજ મારા શેહેરમાં પાછો ફરૂં, નહી તો જંગલે જંગલ ભટકી જીદગીનો અંત આણું તેણે કાંઇપણ જર, ઝવેર, માલ. અસબાબ, ચાકર, સીપાઇ લીધા વગર શહેરમાંથી ચાલવા માંડ્યું. અને ગુણસુદરીના શેહેર તરફનો રસ્તો લીધો આખરે ચંપાનગરી તરફ આવી પોહોંચ્યો. શેહેરમાં જઇ ધર્મશાળામાં ઉતારો કીધો, ત્યાંના ચાકરો

રીવાજ પ્રમાણે ખાવાનું લાવ્યા તેમાંથી તેણે ઘણુંજ થોડું ખાધું પછી રસ્તાનો ખરચ આપવા માંડયો, તે તેણે લીધો નહી, તેમજ ઘણું સમજાવ્યો પણ તે એકનો બે થયો નહી. અંતે ગુણસુંદરીના માણસોએ જઇ તેણીની ખબર કીધી કે એક મુસાફર આવ્યો છે, તે ખાતો નથી, ને રસ્તાનો ખરચ પણ લેતો નથી. તેણે રૂપસિંહને બોલાવી મંગાવ્યો, અને તે બોલી કે તું કેમ ખરચી લેતો નથી, પૈસો ને ઘર. એ તંગી ને મુસ્કેલીની વખતે કામ આવે છે, ત્યારે તે બોલ્યો. કે હું મારૂદેશના ઉદેપુરનો રાજા, છું, અને પૈસાની દરકાર કે ગરજ, મારે નથી ત્યારે ગુણસુંદરી બોલી કે જો એમ છે તો તું સાધુને વેસે શું કામ આવ્યો છે? રૂપસિંહે જવાબ દીધો કે તારી બેહદ તસવીરે મને દીવાનો કીધો છે, તારો ચેહેરો જોવાને ઘણોજ ઉમેદવાર છું હવે તમને જે ગમે તે કરો ગુણસુંદરીએ વિચાર કરી જવાબ દીધો. કે ઓ મહારાજા આ ખ્યાલથી તું દુર રહે તું પવનથઇને આવે તોપણ મારો એક વાળ જોવા પામવાનો નથી. રૂપસિંહ બોલ્યો કે એક વાર આ મારી જાનની દરકાર નહી છ; તો પણ તું પ્યારીના દેદાર જોયાવીના પાછો નહી હઠીશ. ગુણસુંદરી દીલગીર ચહેરે બોલી કે, જો તું પાકો ઠરાવ કરે છે તો એક આ મારી સરત છે તે તું બજાવી લાવ, પછી મને તમારીજ સ્ત્રી તરીકે માનજો ને સરતે પોચવામાં તમો પાછા પડો તો પછી મારો વિચાર તમારા મનમાંથી કાઢી નાંખી તમારાં માતપિતાને ઘેર જઇ આનંદમાં દીવસ ગુજારો. રાજાએ જવાબ દીધો કે તેમ કરવા હું કબુલ છું. પછી ગુણસુંદરીએ કહ્યું કે મારી પાગે આઠ પ્રશ્ન છે. તેના જવાબ તમે લાવો. પહેલા અલંકાપુરીની ખબર લાવો આ પ્રશ્નનો જવાબ લાવો, કે તે કયાં છે. ને કેવી રૂશોભીત છે, ત્યાં શું જોવા લાયક બનેલું છે, જ્યારે આ સવાલનો જવાબ લાવશો કે બાજા પ્રશ્નો તમને જણાવીશ કરી. પછી રૂપસીંહે જમી, રસ્તાની ખરચી લઇ પેલા પ્રશ્નની શોધમાં જવા, માગ્યું, ગુણસુંદરી બોલી કે. હું તમારી વાટ કયાં સુધી જોઉં. રૂપસીંહ બોલ્યો એક વરસ સુધીમાં પાછો પહોંચું છું. એમ કહી દીલગીરી ચેહેરે રજા લઇ નીચે ઉતર્યો અને જંગલ તરફ ચાલવા માંડયું કે જંગલમાં જઇ પાહાડ સાથે માથું મારીને રડતો પણ પોતાનું પગલું આગળ ધરતો જતો એજ પ્રમાણે ઘણાક રાજાઓ તેની સાથે પરણવાની ઉમેદે રખડી રઝળી મરી ગયા. આખર રૂપસીંહ તેની તરવાર બગલમાં રાખી જંગલે જંગલ ફરતો હતો. કોઇ રીતે ઉમેદ પાર પડી નહીં.

અંતે તે નીરાસ થઈ એક દહાડો પગનપુર પાસેના એક જંગલમાં જઈ પુગ્યો અને એક ઝાડ હેઠે બેશીને આકાશ જોઈ મહ કલ્પાંત કરી રડવા લાગ્યો; એટલામાં માનશીંગ મહાદેવના દેવળ આગળ તપ કરવા બેઠેલો હતો. તેવામાં એક અવાજ દરદ ભરેલો તેના કાન ઉપર આવ્યો તેણે પોતાના મન સાથે કહ્યું કે આ અવાજની ખબર લાવું અને જોઉં કે આ જંગલમાં આવી રીતે પોકપોક મેલીને કોણ રડયા કરે છે. માનસીંગ જુવે છે તો એક જુવાન સખસ ખુબસુરત જોગી જેવો એક મોટા ઝાડ તળે બેસીને રડે છે, નથી આંખ ઉઘાડતો કે નથી કોઇ સાથે કાંઇ બોલતો એ વાત સાંભળતાંજ માનસિંગ દુરથી તમાસો જોવા લાગ્યો તે બે હદ રડી હાય મારતો હતો. અને પોતાના શરીરના ટંટકા કરતો હતો, એવી હાલતમાં જોતાંજ માનસિંગ અજાયબ થઇ ગયો; અને આંખમાં આંસુ લાવી પોતાના મનમાં કહેવા લાગ્યો કે પરમેશ્વરે આ શું કોપ કીધો છે જે એનો આવો હાલ થયો, વાંચનાર? માનસિંગ જેવો ઉદાર દીલનો કોઇ પણ સખસ તમને આ દુનિયામાં નજરે આવ્યો છે, માનસીંગ તેની આગળ જઈને ઉભો રહયો; અને રેહેમથી પુછવા લાગ્યો કે ઓ ખુબસુરત જવાન તારી ઉપર એવી શી આફત પડી જે તારી આજે આ બુરી હાલત થઇ છે. આ રેમ ભરેલો અવાજ સાંભળી તેણે ઉંચું જોયું. તો એક જુવાન કુંવર જેવો સરોવરના કુંદનો કસ્તુરીના સુગંધવાળો પોશાક પહેરેલો સખસ જોયો. ત્યારે તે ખુશીની સાથે બોલ્યો કે ઓ ભાઇ! શું કહું મારા દુઃખની વાત મારી ઉપર એવી મુશીબત આવી પડી છે, કે જે કોઇથી ટળે એમ નથી. તમારા જેવા હજારો માણસો મારી પાસે આવી ગયા પણ કોઇએ મારા દુઃખની વાત સાંભળી તેમાંથી મને ઉગારવાનો રસ્તો દેખાડયો નથી સર્વ આવી ચાલી ગયા છે. માનસિંગે કહ્યું કે તું ખાતરી રાખી મને કહે કેમ કે મે પરમેશ્વરની ભક્તિ કરવા અને પારકુ દુઃખ ભાગવા કમર બાંધી છે, તેથી તારૂ પણ કામ કરવામાં કશી કસૂર નહી કરીશ, તારે મારા રાજ્યની દરકાર હોય તો હમણાંજ લે, કોઇ દુસ્મન તને સંતાપતો હોય તો તું તેને મારી સામે બોલાવ; હું તેને મારીશ યા હું મરીશ અગર કોઇ માશુકને મળવાની આજીજી રાખતો હોય તો તતખાર કરી પરમેશ્વરના હુકમથી તેની સાથે તારો મેળાપ કરાવી આપીશ અગર માથાનો તારે ખપ હોય તો તે પણ હાજર છે. રૂપસિંહ રાઠોડે જ્યારે એવી વાતો સાંભળી, ત્યારે ઘણો

ખુશી થયો સાબાશ કરીને આશીશ દીધી, અને કહ્યું જેઓ? નામદાર જુવાન તું સલામત રહેજો કે મારા જેવા લાચારોને દીલાસો ને મદદ આપે છે એમ કહીને તસવીર પોતાની બગલમાં-થી કાહાડીને તેને દેખાડીને કહ્યું કે હવે તમેજ કહો કે એના વગર હું કેમ જીવું અને પોતાનો હાલ એવો કેમ નહી કરૂં માનસીગે જ્યારે તસવીર જોઇ ત્યારે અચરત થઈ કહેવા લાગ્યો કે તારી વાત બેશક ખરી છે, પણ એટલો બેચેન ના થા થોડી સબુર કર. અને પરમેશ્વર ઉપર ધ્યાન લગાવ અને નાઉમેદ થઇશ હું પણ તારા કામમાં કસુર નહી કરૂં જ્યાં સુધી તારી માશુક સાથે નહી મેળવું ત્યાં સુધી તારી સંગત નહી મેલું એ પ્રમાણે રૂપસી-હને માનસીંગે ઘણો સમજાવી ખાત્રી કરી પોતાના મુખ્યદેવ મહા-દેવના મંદીર પાસે ગયો. ત્યાં તેને નવરાવ્યો સ્વાંગ બદલાવી મહાદેવનાં દર્શન કરાવ્યાં અને ત્યાંથી ચાલ્યા તે કેટલેક દહાડે ચંપાનગરીમાં આવ્યા અને ગુણસુંદરીનાં માણસો જે ધરમશાળામાં હતાં તેઓ માનસિંગને ધરમશાળામાં લઈ ગયા ત્યાં તરેહ તરેહનું જમવાનું તેણી પાસે મુક્યું અને રૂપીઆ મોહરો વિગેરે હાજર કર્યું અને ઘણી નમતાઇથી અરજ કરી કે ખજાનાની જેટલી દરકાર હોય તેટલો લ્યો તેને માનસિંગે કહ્યું કે આ પરમેશ્વરના ભગતો હું રોટલા તથા જર ઝવેરની લાલચે નથી આવ્યો પરમે-શ્વરે મને ઘણું જર ઝવેર આપ્યું છે અને ઘણુંજ મુલકનો રાજા કીધો છે; પણ મારી તો ઉમેદ ઘણી મોટી છે એ વાત સાંભળીને તે આદમીઓએ ગુણસુંદરીની ખબર આપી કે માનસિંગ નામનો નવો માણસ આવ્યો છે તેના કહેવા પ્રમાણે તે એક મોટો રાજા છે અને જર ઝવેરની કશી રીતે દરકાર રાખતો નથી પણ કહે છે કે હું ઘણીજ ઉમેદે આ શેહેરના રૂપસિંહ રાઠોડ સાથે આ-વ્યો છું અને કાંઇ ખાનગી સંદેશો લાવ્યો છું જે તમો નામદારને કહેવાને તે ચાહે છે આ વાત સાંભળી તેણીએ તે બેઉને બોલાવી મંગાવ્યા જ્યારે તેઓ તેની નજદીક આવી પુગ્યા ત્યારે તેણી પડદેનશીન થઇ બેઠી અને પુછવા લાગી જે તમારો શું પશ્ન છે? માનસિંગે કહ્યુ જે મહાસતી હુ મારા મીત્રનો પ્રશ્ન સાંભળી તારા શેહેરમાં આવ્યો છું અને તારા પ્રશ્નનો જવાબ આપવા તૈયાર છું પણ તે પહેલાં તારો સુંદર ચેહેરો મને દેખાડ તેથી મને આનંદ થાય અને તારૂ કામ કરવાને મારા દીલમાં શકિત આવે તેણીએ કહ્યુ આ પરમેશ્વરના ભગત હુ પરપુરૂષનું મોહું જોતી નથી પણ

મારી સરતો પુરી કરશે તેજ મારા નવજોબન બાગમાંથી રાઇતણાં ફુલ ચુંટસે અને કલ્પવૃક્ષનાં પાકાં ફળ વેડસે ત્યારે માનસીંગે કહ્યુ કે શુ પ્રસન છે તે તુ પોતાની મીઠી જુબાનથી વર્ણન કર ને કોલ ફુલ ચુટશે અને કલ્પવક્ષનાં પાકાં ફળ વેડસ ત્યારે માનસીંગે કહ્યુ આપ કે તે પ્રસન પુરા કરૂ તો તને જેને ચાહુ તેને આપુ ફછી તુ ફરી ન જાય અને ઇનકાર નહી કરે ગુણ સુંદરીએ એ વાણુ મંજુર કરી મજબુત કરાર કીધો કે જ્યારે હું તારી તાબેદાર થઉ ત્યારે તમે ગમે તેમ કરજો; જો તમારી મરજીમાં આવે તો મને તમારી ગણજો અગર નહી તો કોઇ બીજાને સ્વાધીન કરજો. માનસીંગે કહ્યું જે આ વાતમાં કોઇ સાહેદી જોઇએ, પછી પોતાના વડા સાહુકારને બોલાવીને તેઓની હજુર ગુણસુંદરીએ તેમજ માંનસિંગે અરસપરસ કોલકરાર કીધા પછી એક તખ્ત સારો બીછાવી તરેહ તરેહનું જમવાનું જમાડી થોડી રસ્તામાં ખરચી આપીને જતી વખતે કહ્યું કે એ માનસીંગ! પહેલો પ્રસન એછે જે અલકાપુરીની ખબર લાવ અને તે પુરી કેવી છે તેમાં કોણ વસે છે અને કયાં છે? પહેલા એ પ્રસન પુરો કરી બીજાની ફકર કર. પછી માનસીંગે કહ્યું જે આ મારા મીત્રને તું મારા શેહેરમાંજ રાખજે અને જયાં સુધી હું પાછો આવું ત્યાં સુધી તું એની ખબર અંતર પુછયાં કરજે. તે વાત ગુણસુંદરીએ કબુલ કીધી. અને બોલી કે કદી આખી ઉમર સુધી જો મારા શેહેરમાં રેહેશે તો શુ થવાનું છે. દરરોજ એને ખાધા સીવાય ચાર સોનાના સીકકા બીજા ખરચને માટે મળ્યા જશે. આ સાંભળી ખુશી થઇ માનસિંગે રૂપસિંગ રાઠોડને ધરમશાળામાં મુકી પહેલા પ્રસનની હકીકત લેવા જંગલગનો રસ્તો લીધો.

માનસિંગ પહેલા પ્રશ્નનો જવાબ લાવ્યો તેની વારતા

તેવે માનસીગે જ્યારે જંગલ તરફનો રસ્તો લીધો ત્યારે પોતાના મનમાં બોલવા લાગ્યો કે હું કયાં જોઉ અને એ વિષે કોને પુછું પણ કશી ચીતા નહી એ કામ મેં મારે માટે ઉઠાવ્યું નથી પણ પરમેશ્વરને અર્થે ઉઠાવ્યું છે માટે તેજ મને સીધે રસ્તે લઇ જશે; એમ ધારી ચાલતો ચાલતો એક એવા જંગલમાં આવી પુગ્યો કે જેનાં એક પણ ઝાડની નીશાની માલુમ પડી નહી એવામાં જુવે છે તો એમ વરૂ જે નજદીક હતું તે એક હરીણીને પકડી ફાડી તોડીને ખાઇ જવાની તૈયારીમાં હતું એવી વખતમાં જ્યારે

તેણે તે હરણીને જોઇ ત્યારે ત્યાં જલદી જઇને એક પોકાર માર્યો જે, આ જુલમ શું કરે છે? ખબરદાર એ ગરીબ બચરવાલ છે. એની છાતીમાંથી દુધ વહે છે, એ વાત સાંભળી વરૂ બીનો ને ઉભો રહીને કંપવા લાગ્યો, જે શું તું માનસિંગ છે કે આ વખતમાં તું તેની વારે આવ્યો! માનસિંગે તેને કહ્યુ કે તેં કેમ જાણ્યું. તેણે કહ્યું મેં તારી હિંમત તથા મહેરબાનીથી ઓળખ્યો. સૌને માલમ છે કે તું હરકોઇના હકમાં ફાયદો કરે છે. પણ તેં મારો શીકાર આજે મારા મોંમાંથી કેમ છોડાવ્યો? ત્યારે માનસિંગે કહ્યું તું શું ચાહે છે. તેણે કહ્યું. મારો ખોરાક જાનવરોનો છે; તેથી જો તે મળે તો ખાઉં. માનસિંગે કહ્યું, સારૂ મારા બદનમાંથી જ્યાંથી ચાહે ત્યાંથી કાપી ખા ને તારૂં પેટ ભરીને ચાલ્યો જા. તેણે કહ્યું. પીડી વગર બાજાું બધું હાડકાંવાળું છે માટે તમો મને તે આપો તો હું સારી પેઠે ખાઇ તમોને આશીશ દઇશ. માનસિંગે તેજ ઘડીએ કટાર કમરમાંથી કાઢીને પોતાની પીંડીમાંથી એક મોટું બાકું કાપીને તેની આગળ નાંખ્યું તે તેણે ખાઇ આશ્ચર્ય થઇ કહ્યું કે એ માનસીંગ એવી શું તારાપર મુશ્કીલત પડી છે જે તેં પગનપુર શહેરને મુકી, અને આવી તસદી ઉઠાવી આ અઘોર જંગલમાં આવી પડ્યો છે, ત્યારે માનસીંગે જવાબ દીધો, કે રૂપસીંહ ગુણસુંદરી ઉપર આશક થયો છે. ને ગુણસુંદરીને સાત પ્રશ્ન પુછે છે જે તે પુરા કરશે તેને તે વરશે તેથી મેં પરમેશ્વરને વાસ્તે એ કામમાં કમર બાંધી છે, પહેલો પ્રશ્ન તેનો એ છે જે અલકાપુરીની ખબર લાવ, હું નથી જાણતો કે ક્યાં છે અને કેવી છે! પણ ઇશ્વર ઉપર ધ્યાન રાખી જંગલમાં જાઉં છું, જેથી ખબર કે ઠેકાણું મળશે. આ વાત સાંભળીને તે વરૂએ કહ્યું એ હું તે ઠેકાણું જાણું છું; મોટા રૂપીઓની આગળથી તેનો પતો મળ્યો છે, તેનુ નામ કુબેરનીપુરી છે જે જાય છે તે આખો દહાડો ફરે છે અને એજ અવાજ સાંભળે છે. માનસીંગે કહ્યું, તે પુરી ક્યાં છે! વરૂ બોલ્યો, અહીંઆંથી થોડે દુર જતાં બે રસ્તા મળશે, તેમાંથી તુ જમણા હાથના રસ્તાને છોડીને સીધા રસ્તા ઉપર ચાલજે, એટલે ત્યાં જઇ પોંચશે અને તારી ઇચ્છા પુરી થશે હરણી તથા વરૂ બને માનસીંગના હીલને માટે આવ્યાં હતાં, તેઓ બંને આશીષ દઇ પોતાને રસ્તે ચાલ્યાં ગયાં માનસીંગ બે ચાર પગલાં આગળ ચાલ્યો પણ દરદના સબબથી પગ થરૂજવા લાગ્યા લાચાર થઇ એક ઝાડની નીચે પડી તરફડવા લાગ્યો, તે એક સસલાની રેહેવાની જગા હતી તે સસલો

પોતાની માદા સાથે ખોરાકની શોધમાં ગએલો હતો, એ ચાર ઘડી પછી તે આવ્યાં ત્યારે માનસીંગને પોતાની જગો ઉપર તરફડતો જોયો માદાએ તેને કહ્યું. આ માણુસ ક્યાંથી આવ્યો છે! હમણાં આ જગા આપણે છોડી જોઇએ. કેમકે તે માણસને જાનવરથી શું નીસબત? સસલાએ કહ્યું; ઓ માદા; કદાચ એ ખુબસુરત જુવાન માનસીંગ હશે ને કુબેરની અલકાપુરીની ખબર લેવા જતો હશે! હમણાં પીંડીના દરદથી એ ઝાડ તળે પડયો છે, અને તરફડીને જીવ આપે છે, તેણે કહ્યું કે માનસીંગ કોણ છે? તેણે જવાબ દીધો, એ પગનપુરનો રાજા અને પરમેશ્વરનો એક ભગત છે. તેને હજી ઘણાંક પરમારથનાં કામો કરવાનાં છે. મેં મારા રૂષીઓની પાસેથી સાંભળ્યું હતું કે ફલાણે દહાડે આ જગાએ માનસીંગનું આવવું થશે, ને આજ ઝાડ તળે દુખ ખમશે તે દહાડો આજ છે તેણે કહ્યું કે આજે પાસેના જંગલમાં એક હરણી અચરવાલ ચરતી હતી, તે ઉપર એક વરૂએ હુમલો કીધો; તેને પોતાની પીંડીનો માંસ આપીને તે વરૂના હાથથી તે હરણીને છોડાવીને પોતાની ઉપર એ દુઃખ લીધું. કે માદા બોલી કે પરમેશ્વર માણસને બધા પ્રાણીમાં સૌથી મોટો દરજો આપ્યો છે, તેમાં માનસીંગ શેષ્ટ છે નર બોલ્યો કે એ પરદુઃખ ભંજન એવો છે કે પોતાનું માંસ આપીને બીજાનો જીવ બચાવે છે, જ્યારે એટલી ખુબી તેની માદાએ સાંભળી ત્યારે કહ્યું કે આવા જખમથી કેમ કરી એટલે દુર જશે? સસલાએ કહ્યું અમરતવેલી નામની અઉષધી એ જખમપર લગાડે તો વાત કરતામાં સારૂં થાય પણ એ ઘણું મુશ્કેલ છે; કેમકે અહીંથી ઘણે દુર એક પાહાડ છે તે પાહાડને ફરતી ગાંધર્વની ચોકી છે તે ગાંધર્વ માણુસ, જાનવર અગર પંખી કોઇને અંદર પેસવા દેતા નથી. એ સાંભળીને માદા બોલી કે એવું કોણ માણસ છે કે તે ગાંધર્વની ચોકીમાંથી અઉષધી લાવે ને માનસીંગને સારૂં કરે, તેણે કહ્યું, તું સાત દહાડા દહાડો કરીને નહી સમજે, ને રાતને રાત જાણે નહી, ખાય પીએ નહી, અને આઠે પહોર માનસીંગની ચોકીમાં રહે તો, હું જાઉં અને તે અઉષધી તોડી લાવું ત્યારે માદાને માનસીંગની નજીક મુકી અઉષધી લેવા ગયો ને પર્વતમાં દાખલ થયો. ત્યાં એક ઝાડ ઉપરથી અમરવેલીના વેલાઓ એવા જોરથી તાણ્યા કે તરતજ જુદા પડયા. તે લેઇને પોતાના મકાન ઉપર આવી ઉભો; માદા પણ માનસીંગની ખબરદારીનાં એવી રહેતી કે તે આવે ત્યાં સુધી એક કીડીના બચ્ચાને પણ એની આગળ આવવા દીધું નહી, રાત

દીન તેની સુવાની જગ્યાની આગળ બેસીને જાગતી રહેતી. માનસીંગ પણ સુતો સુતો તેની મેહેનત જોતો હતો એટલામાં સસલાએ ઔષધી લાવી આગળ મુકી. તેણે તે ઔષધી પીંડીપર લગાડી તેથી તે જખમ તુરત ભરાઇ આવ્યું. પછી સસલાનો ઘણો ઉપકાર માની ચાલ્યો કેટલીક મુદત પછી ચાર રસ્તા એક ચોક નજરે આવ્યો. માનસિંગ ત્યાં ઉભો રહીને વિચાર કરવા લાગ્યો કે હવે કયાં જાઉં તે જંગલમાં રીંછ રાજ્ય કરતો હતો ત્યાં સઘળા રીંછો વસતાં હતાં એટલામાં સો બસો રીંછ તે દહાડે તે જગ્યા પર ફરવા આવ્યાં હતાં, તેઓ માનસિંગને જોતાંજ ખુશી થઇ તેને પકડીને પોતાના રાજા પાસે લઇ ગયાં. તેને દેખી ખુશી થઇ કેહેવા લાગ્યો કે તમે મારી પાસે બેશી કહો કે તમે કોણ છો? તમારૂં નામ શું છે? મને એમ માલમ પડે છે કે તમે પગનપુરના રાજાના માનસિંગ નામે કુંવર છો. તો તે વાત સાંભળી તેને કહ્યું કે તમો સાચું કહો છો હું માનસિંગ સુરિન્દ્ર રાજાનો કુંવર છું પરમેશ્વરને વાસ્તે આ જંગલમાં આવી પહોંચ્યો છું. રીંછના રાજાએ કહ્યું કે તમારા આવ્યાથી હું ઘણો રાજી થયો છું હવે હું મારી છોકરીને તમારી સાથે પરણાવું કેમકે આ જંગલમાં મારો જમાઇ થવાને લાયક કોઇ નહી હતો એ વાત સાંભળીને માનસિંગ પોતાનું શીર નીચું કરી વિચારમાં પડ્યો રાજાએ કહ્યું તું જવાબ નથી આપતો શું હું સસરો થવાને લાયક નથી? ત્યારે તેને માનસિંગે કહ્યું. હું માણસ ને તુ જાનવર. મારી તારી બરાબરી કેમ થાય રીંછે કહ્યું એ માનસિંગ! કૃષ્ણ જેવા મહા પ્રતાપી પુરૂષ જાંબુવતી રીંછડીને પરણ્યા હતા. અને મારી છોકરી તારા જેવીજ છે. એમ કહીને તેણે પોતાના બે ચાર રીંછને કહ્યું તમે હમણાં જઇને મારી છોકરીને વસ્ત્રઆભુષણથી શણગારી મારા મેહેલના પાસેથી દબદબ ભરેલા દીવાનખાનામાં લઇ જાઓ. તેથી તેઓ તે છોકરી શણગારીને તે ઓરડામાં લઇ ગયા; માનસિંગને તે રીંછની કુંવરીને જોઇ ત્યારે અજબ થઇને પાછો જંગલમાં આવ્યો, ને કહેવા લાગ્યો કે આ રીંછ મહારાજા છે અને હું સાધુ છું. એ રાજકુંવરીને હું મારી સ્ત્રી કરૂં તો ઘણી બેઅદબી થાય તે રીંછે કહ્યું, એ વાત કબુલ કરો કારણ કે તમે પણ પગનપુરના શેહેરના રાજા છો. તે સાંભળી તે ફીકરમાં પડયો ને મનમાં કહેવા લાગ્યો કે હું આવા વનમાં કયાં આવી ચઢયો. ? હું જે કામને માટે પોતાના શેહેરથી નીકળ્યો, અને અહીંઆં મારાં લગ્ન કરીને મોજ

કરીશ તો ત્યાં રૂપસિંહ રાઠોડ મારી વાટ જોઇને મરી જશે, તો હું ઇશ્વરને શું જવાબ દેઇશ રીંછના રાજાએ ફરી મને વિચારમાં જોયો ત્યારે પુછ્યું કે એ જુવાન એ વાત કબુલ નહી કરે તો તું કેદમાંથી છુટનાર નથી તેણે એ વાતનો પણ જવાબ આપ્યો નહી, ને ઉંચું પણ જોયું નહી. ત્યારે રીંછે ગુસ્સે થઇ પોતાની કોમને કહ્યું કે એને પેલી અંધારીમાં નાંખી તેના મોઢાપર એક ભારે પથ્થર મુકી સંભાળ રાખો એ વાત સાંભળતાંજ કેટલાક રીંછોએ દોડિને માનસિંગને અંધારા ભોંયરામાં બંધ કરીને એક ભારે પથર તેના મોઢાપર મુકયો ને ભોંયરામાં ભુખ્યો તરસ્યો હેરાન થયો, કેટલાક દહાડા પછી રીંછના રાજાએ પાછો તેને બોલાવીને પોતાના પાસે બેસાડયો ને સમજાવી કહ્યું કે ઓ માનસિંગ મારી છોકરીને પરણ. તે ફરી અંદેશામાં પડયો અને એ વાતને ધ્યાનમાં લાવ્યો નહી એક ખુમચો મેવાનો મંગાવી તેની આગળ મુકયો તે ભુખ્યોજ હતો, તેથી બે ચાર નવાલા ખાવા લાગ્યો, અને જ્યારે તેનુ પેટ ભરાયું ત્યારે તેને કહ્યું કે ઓ જુવાન આ અપછરા જેવી મહા શ્રદ્ધાવાન, જેની કાન્તી ચંદ્રના જેવી ચળકતી રંભા જેવી સાથે તારૂં લગન ખુશી થઇને કર. એવામાં અંતરીક્ષથી નારદમુનીએ આવી માનસીંગને કહ્યું કે રીંછની કન્યાવે પરણવાથી તારો છુટકો થશે નહી તો કેદમાં ને કેદમાં તારી જીંદગી ગુજારીશ. એવું સાંભળીને નારદ મુનીનું વચન માન્ય કર્યું એટલામાં ફરીથી રીંછના રાજાએ પોતાની પાસે બોલાવી કહ્યું તારા હકમાં બેહેતર એજ છે કે મારી છોકરીને પરણ. માનસીંગે એ સરતપર લાચારીથી કબુલ કીધું કે જ્યારે હું એની સાથે પરણું ત્યારે કોઇ રીંછ મારે ઘેર આવે નહી. રાજાએ કહ્યું ઓ માનસીંગ રીંછની શું તાકાત છે કે તારે ઘેર આવે, આખર તેણે પોતાના વજીરને બોલાવી રાજકુંવરીના લગનની સામગ્રી મંગાવી તરેહ તરેહના બીછાનાં બીછાવી માનસીંગને બેસાડયો. પછી પોતાના ગોરને બોલાવી પોતાના રીવાજ પ્રમાણે લગનગાંઠ બાંધી; તેના હસ્તમેળાપ થતી વખતે નારદમુનીએ અંતરીક્ષથી જોઇ માનસીંગને અને રાજકુંવરીને આશીર્વાદ દીધો. ત્યાર પછી માનસીંગ પોતાને બંગલે ગયો ત્યાં જોયું તો તમામ જગા દીલને આનંદ પમાડનારી અતર, ખુશબોથી રેલછેલ થઇ છે, દરએક ઠેકાણે તરેહવાર મોટા મોટા રાજાઓના લાયક ગલીચા બીછાવેલા છે, રૂસનાઇના દીવા તો એવા સળગી રહ્યા છે કે જેનું વર્ણન થઇ શકે નહી તે છોકરી માથાથી તે પગ

સુધી જર ઝવેરમાં ગરકાવ થયેલી એના હાથમાં પકડાવીને પોતાના આદમીઓ સમેત ઓરડામાંથી બહાર નીકળી આવ્યા. માનસીંગે જાણ્યું કે એઓની લગ્ન કરવાની રીત એવીજ છે. પોતે રત્ન જડેલા પલંગપર તેની સાથે આરામ કીધો અને એજ પ્રમાણે હરરોજ તે ચાંદની સુરતની સાથે ચેન કરી તરેહ તરેહનો મેવો ખાતો હતો એટલો મેવો ખાધો કે મન ધરાઇ ગયું. આખર એક દહાડે ગભરાઇને પોતાના સસરા પાસે જઇ કહેવા લાગ્યો કે, મહેરબાન મહારાજા હું મેવો ખાતાં ધરાઈ ગયો છું; અગર કાંઇ અનાજની મેહેરબાની કરો, તો જીવ આનંદમાં રહે તેણે તેજ ઘડી રીછોને બોલાવીને કહયું કે તમો અનાજ, ખાંડ, ઘી અને તેલ વિગેરે, વાસણ ગામો તથા સહેરોમાંથી લાવો. એ વાત સાંભળતાંજ તેઓ દોડયા અને હરએક શહેરોમાંથી સારાં વાસણ અને તરેહ તરેહની જણસો સતાબાથી લાવ્યા. માનસીંગ તરેહ તરેહનાં જમણ બનાવી પોતાની રાણી સાથે ખુશીથી ખાવા લાગ્યો દરરોજ એ પ્રમાણે જમતાં અને એશઆરામ કરતાં; ને એક બીજાપર હેતદાર આણંદમાં દી ગમન કરતાં, ત્રણ મહીના ગુજર્યા બાદ એક દહાડે તક જોઇ પોતાની સ્ત્રીને કહયું કે ઓ પ્યારી હું મારા એક કામને સારૂ પોતાના શહેરથી નીકળ્યો હતો, તારા બાપની જબરજસ્તીથી મારાં લગન તારી સાથે થયાં છે. પણ તું ખુશીથી થોડા દહાડામાં મને તારા બાપની પાસેથી રજા અપાવશે તો ઘણી મહેરબાની અને કૃપા થશે. જ્યારે હું તે કામથી ફુરસદ પામીશ અને જીવતો રહીશ તો ફરીથી તારી સાથે મુલાકાત કરીશ. એ વાત સાંભળતાંજ તે પોતાના બાપ પાસે જઇ કહેવા લાગી, તેના બાપે કહયું. કુંવરી તું એ વાતમાં રાજી હોયતો તે તારો ભરથાર છે, અને તું તેની સ્ત્રી છે માટે તું જાણે અને તે જાણે. રાજપુત્રીએ કહયું તે માણસ ઘણો સત્ય બોલનાર છે. તે પોતાના વાયદાપર મુકરર આવશે. કશો શંદેશો નથી માટે રજા આપો. રાજાએ માનસીંગને બોલાવી રજા આપતી વેળાએ પોતાના રીછોને કહયું કે તમે એને ઘણી માવજતથીજ આપણી સરહદથી બાહાર પોચાડી આવો. રાણીએ એક મોહોરો માનસીંગની પાઘડીમાં બાંધ્યો ને કહ્યું કે એ ઘણી જગોપર તમારે કામ આવશે. પછી તે રજા લઇ આગળ ચાલ્યો. કેટલાએક દહાડા પછી એક એવા જંગલમાં જઇ પહોંચ્યો કે જ્યાં નહી દાણો કે પાણી નજરે આવે, સાંજની વખતે એક રૂષી માહા તપ કરનાર તેને માટે ખાવાનું તથા પાણી આપી જતો તે ખાઇ પીઇ

શાત દહાડો કહાડતો એક દહાડો સામેથી એક મોટા પહાડની માફાસે (અજદ) નજર આવ્યો; તેને જોઇને માનસીંગ ગભરાયો પણ ચાલવામાં કશુર નહી કીધી, તેમજ પાછો નહિ હઠયો; જેવો તેની પાસે પુગ્યો તેવોજ તેણે દમ ખેંચ્યો, માનસીંગે પોતાનો બચાવ માગ્યો પણ બચી નહી શકયો ને તેના મોઢામાં ખેંચાઇ ગયો જયારે પોતાને તેના પેટમાં જોયો ત્યારે પરમેશ્વરની સ્તુતિ કરીને કહેવા લાગ્યો કે સારૂં થયું કે મારૂં ગુનાહ ભરેલુ તન આ પરમેશ્વરના બદલાના મોંઢામાં પડયું નહી તો એ માટીનો જામો કાંઇ કામનો નહિ હતો ખરી વાત તો એજ છે કે જે કોઇ પરમેશ્વર અર્થે પડતાં પોતાનું ગળું બરબાદ કરે અને પોતે તેની યાદમાં રહે તો તે બરબાદ નખે થાય અગર તે પરમેશ્વરની અજમાયશને વાસ્તે કંઇ દુઃખ જોશે અગર તે દુઃખથી બચ્યો અને સાબેત કદમે રહયો તો તસ્દીના દરીઆમાંથી નીકળ્યો. એ રીતે પોતાના મનને ધીરજ આપતો અને મહાદેવની પ્રાર્થના યાદ કરતો હતો કે પરમેશ્વર મોટા છે અને મને તેજ છોડાવશે. આખર ત્રણ દહાડા તલક તે તેના પેટમાં રહયો એણીગમ પેલીગમ રસ્તો શોધતો પણ રસ્તો તો કાંઇ મળ્યો નહી હલટો પોતેજ તેની ગંદકીમાં ખરડાયો પણ સાપના ઝેરે તેને કઇ અસર કીધી નહી તેનો સબબ એ જે આવતી વખતે તેની સ્ત્રીએ તેની પાઘડીમાં એક મોહોરો બાંધી આપ્યો હતો તેનો એ ખવાસ હતો તે જેની પાસે હોયતે નહી આગમાં બળે નહી પાણીમાં ડુબે કે નહી તેને ઝેર અસર કરે એને લીધે તે જીવતો રહયોઅને તેના ઝેરે તેને કંઇ અસર કરી નહી પછી તે અજગર ગભરાયો અને પોતાના જીવમાં કહેવા લાગ્યો કે મેં આ શી બલા ખાધી છે કે હજમ થતી નથી ને પેટમાં દોડતી ફરે છે આખર તે પેટના દરદથી અકળાતો હતો સબબ માનસીંગ તેના પેટમા આરામ નહી લેતો ચોતરફ દોડતો ફરતો હતો અને આંતરડાં પોતાના પગથી ખુદતો હતો આખર તેને માલુમ પડ્યું કે એ નવાલો આખી ઉમરના ખાધા પીધાને કહાડશે એ વાત જીવમાં ઠરવી ઓકયો માનસીગ બાહાર નીકળી પડયો ને રેતી ઉપર ઉભો થઇ કપડાં સુકવવા લાગ્યો જયારે તે સુકાયાં ત્યારે ત્યાંથી તે ચાલ્યો થોડે દૂર ગયો કે એક તળાવ નજરે આવ્યું તે જોતાંજ એક ઠકથી દોડી તેની પાળપર જઇ બેશી કપડાં ધોવા લાગ્યો એટલામાં એક માછલી પાણીમાંથી નકળી તેનું નાચેનું અરધુ શરીર માછલીનુ હતું અને માથાથી કેડ તલક સ્ત્રીનું હતું માનસીંગ તેની આ-

જબ શીકલ જોઇને અચરજ પામવા લાગ્યો, આખર માનસીંગ નહાવા સારૂ પોતીયુ પહેરતો હતો તેટલામાં તે માછલીએ માનસીંગનો હાથ પકડી તળાવમાં લઇ જઇને પોતાના મકાન ઉપર એક સુંદર બીછાનાપર બેસાડયો ફરી તે માથાથી તે પગ તલક એક ખુબસુરત ઓરત બની બેસુમાર પ્યાર કરવા લાગી. તેની એવી વાત માનસીંગે કબુલ કરી નહી ને બોલ્યો, કે હું એક કામને વાસ્તે પોતાના ઘરને ઉજાડ કરી અહીઆં આવી પડયો છું; તું કહે છે કે તને રાખે, પણ એ વાત મારાથી કેમ થાય તારી સાથે આ જગામાં ખુશીથી રહુ. અગર જે જગાથી મને લાવી છે ત્યાં પોંચાડ; તો હું થોડા દહાડા તારી પાસે રહી તારા મનની ઇચ્છા પુરી કરૂં. તેણે એ વાત મંજુર કરીને કહ્યું કે હું છ દહાડા પછી તને જ્યાંથી લાવીછું ત્યાં પોચાડીશ માનસીંગ ખુશી થયો અને પોતાની ઇચ્છાથી તેની સાથે રહયો. છ દહાડા પછી માનસીંગે કહ્યું. ઓ માછલી હવે તારા વાયદાને પુરો કર તેણે તેનો હાથ પકડી પાણીમાં ડુબીને કીનારે પોહોચાડી દીધો. ફરી કહેવા લાગી કે ઓ જુવાન તું મારાથી જુદો કેમ થાય છે માનસીંગે કહ્યું મારે એક એવાજ કામની જરૂર છે નહી તો હું તારાથી જુદો નહી પડત નહી તો આવો આરામ સુખી દુખ શું કામ ખેંચત એ વાત સાંભળી તે ચાલી ગઇ. માનસીંગે પોતાનાં લુગડા ધોઇ સુકવીને રસ્તો લીધો, થોડી મુદત પછી એવા એક પહાડ ઉપર જઇ પોચ્યો કે જ્યાં હજારો લીલાં ઝાડ તરેહ તરેહના મેવાથી ભરેલાં હજારો ગાઉ સુધી લાગેલા હતાં, હજારો ઘર મોટાં ચળકતાં હતાં, હરેક તરફ પાણીની નદીઓ વહેતી હતી ઠેકાણે ઠેકાણે ફુલના બાંગ ખીલા રહ્યાં હતાં. ટુંકામાં જે જે મુકામ હતા તે હવાદાર હતાં માનસીંગ થાકેલો હતો તેથી ત્યાં જતાવેંતમાં સુઇ ગયો એટલામાં તે મુકામનો ધણી આવી જુવે છે કે એક જુવાન ખુબ સુરત ગાફેલ થઇને સુતો છે, તેની પાસે આવી બેસી ગયો માનસીંગ જાગી આંખ મસળી જોવો લાગ્યો તો એક સખસ તેની પાસે બેઠેલો નજરે આવ્યો. તેને જોતાંજ ગભરાઇને તે જગ્યાથી ઉઠી વાંકો વળી સલામ કીધી ત્યારે તેણે પુછ્યું કે તુ કોણ છે કયાં જાય છે? અને આ જંગલમાં શું કામ આવ્યો છે? માનસીંગે કહયું જે અલંકાપુરી જાઉં છું. સારૂં થયું કે તમારી મુલાકાત થઇ, હવે આગળ મરજી ઇશ્વરની તેણે કહયું, ઓ જુવાન તુ આ ખ્યાલને મનમાંથી કાઢી નાંખ કાં જાન ગુમાવે છે. અફસોસ છે કે તારા દોસ્તદારો

કોઇ એવા નહી. હતા જે પુને મના કરી નહી માનસિંગે જવાબ દીધો કે હું કાંઈ મારે માટે નથી જતો. બીજાને માટે જાઉછું. એમ કહી રજા લઇ જંગલ તરફ ચાલ્યો. થોડા દહાડા પછી એક સારા તલાવપર જઇ પોહોચ્યો; તેના કીનારા ઉપર બેસીને પાણી પીવા લાગ્યો, એટલામાં એક ખુબસુરત દેવાંગના ચંદ્ર જેવી માથાથી તે પગ તલક પદમણી જેવી પાણીમાંથી નીકળી. માનસિંગનો હાથ પકડી પાછી તેજ તલાવમાં ડુબકી મારી ગઇ એટલામાં માનસિંગના પગ જમીન ઉપર લાગ્યો તેવીજ આંખ ઉઘાડીને જોયું તો તે દેવાંગના સાથે એક ફુલફળના ભરેલા મોટા બાગમાં પોતાને જોઇ અચરત થયો. એવામાં તેનો હાથ મુકી તે ચાલી ગઇ, તે શોક કરતો આણીગમ પેલીગમનો તમાશો જોતો ફરતો હતો; એક તરફથી હજારો દેવાંગના જર જવેરથી માથાથી તે પગ તલક જરીઆનમાં ગરક થયેલી આવી પુગી. માનસિંગને જબરજસ્તીથી પોતાની તરફ ખેંચવા લાગી; તેણે કોઇની તરફ ઇચ્છા નહી કરતા માથુ ઉચુ કરી જોયું કે એ કોણ છે, અને શું કરે છે, કેમકે તે પેલા નારદનું કહેલું યાદ કરી મનમાં કહેતો હતો, કે ઓ માનસિંગ નહી થાય કે તારા બેકરારીના પગ ખસી તું જાણી જોઇને કેદમાં પડે. આકાશવાણી થઇ કે ખબરદાર હોંશીયાર રહેજે જુલમાત એ છે. આખર તેઓ તેને એક એવા મકાનમાં લઇ ગયાં જે તમામ ઝવેર અને લાલ યાકુતથી ભરેલું હતું લાખો તસવીરો તેમાં હરએક તરફ લગાડેલી હતી. એક રત્નનું તખત સારી વલણમાં મોટી ચતુરાઇથી મુકયું હતું. જ્યારે માનસિંગ તે સિંહાસનની પાસે પુગ્યો ત્યારે તે સરવે દેવાંગનાઓ તસવીરની માફક દીવાલપર ચીત્ર થઇ ગઇ, હજારો દેવાંગના તે મહેલની દીવાલમાંથી નીકળી. માનસિંગ એકની તરફ અચરતથી જોઇ પોતાના મનમાં કહેતો હતો, કે એ માહાદેવ એ શું હીકમત છે; આ ક્યાંથી નીકળી અને પેલીઓ કેમ દીવાલપર તસવીર થઇ ગઇ. આખર તે તખતની પાસેજ ઉભો હતો તેથી પોતાના જીવમાં કહેવા લાગ્યો કે ઓ માનસિંગ તું અહીઆં સુધી પોહોંચ્યો છે તો આ સિંહાસનપર બેસ. એવા વિચારથી તેણે દેવોમાં ઉત્તમ એવા કુબેરના સિંહાસનપર પગ મુકયો, તેવોજ તેમાંથી એક અવાજ તડાક કરીને નીકળ્યો. તેથી તેણે જાણ્યું કે એનો પગ ભાગ્યો હશે તેથી હેઠળ જોવા લાગ્યો, ત્યારે તે તખત જેમનું તેમ હતું ફરી તે ઉપર બેઠો ત્યારે ફરી તેમાંથી તેમજ અવાજ આવ્યો, તે અવાજની સાથે એક ખુબસુરત દેવાંગના

દીવાલમાં તસવીર થઇ ગઇ હતી તેમાંથી નીકળીને માનસિંગની પાસે નાચરંગથી ચાલી આવી માનસિંગે એ તરેહથી તેને જોઇને અચરત રહી પોતાના જીવમાં કહેવા લાગ્યો કે ઓ પરમેશ્વર આતો હમણાં તસવીરના જેવી હતી ને ફરી કેમ કરીને આવી નાચ નખરાથી મોહ નાંખી આ તખતથી આગળ આવી ઉભી છે તેને જોતાંજ એ કરાર થઇ ચાલતો હતો કે તેનો ઘુંઘટ ખોલીને તે પદમણીનાં રૂપ જોઇ તેની પેલી આકાશવાણી યાદ આપી તેવુંજ સાંભળી જીવમાં કહેવા લાગ્યો કે હું એનો હાથ પકડીશ તો ફરી હું સહી સલામત બહાર જઇશ નહી પણ એક વાર તમાસો જોવો જોઇએ કે એ મારો હાથ પોતેજ પકડશે ને હું એ જુલમથાંથી બહાર જોઉછું નહી આખર તે એજ ઉમેદમાં બાર રાત ને દીન સુંધી રતનના સિંહાસન ઉપુર બેસી રહ્યો જ્યારે રાત થતી ત્યારે દરએક મકાનમાં કપુરની મીણબત્તીઓ પોતાની મેળે રોશન થઇ હર એક તરફથી ગાયન વિગેરેનો અવાજ ચાલ્યો આવતો અને જે તસવીરો દીવાલ પર નકસી હતી તે જીવવાળી થઇને નાચતી હતી. કેટલીક દેવાંગનાયો તખ્તા આગળ ઉભી થઇને માનસીંગને જોઇ હસતી હસતી તરેહ તરેહના મેવા તેની આગળ મુકતી હતી, ગમે એટલુ ખાતો હતો પણ તેનું પેટ ભરાતુ, ન હતું ત્યારે હેરાન થઇને કહેતો કે ઓ ઇશ્વર હું એટલું ખાઉં છું પણ પેટ નથી ભરાતુ એનો શુ સબબ છે આખર એજ રીતે બાર દહાડા ગુજર્યા અને તેરમે દહાડે તેના મનમાં આવ્યું કે હું પોતાની તમામઉંમર વીસકરમાની યુક્તિથી રચેલી આ કુબેરની પુરીમાં એટલે અલકાપુરીમાં રહીશ તો પણ આ મેવાથી પેટ ભરાશે કે નહી ? આ મોજલસથી બહાર નીકાળશે અને રૂપસિંહ રાઠોડને જે વાયદો કરી મુકી આવ્યો છું તે વાયદા પ્રમાણે નહી જાઉં તો તે મરી જશે. તો ઇશ્વરને શું જવાબ દઇશ આખર તે અપશરાનો હાથ પકડ્યો તેજ વખતે એક બીજી ખુબસુરત અપસરા તખ્તની નીચેથી નીકળી આવી, એક લાત એવી મારી કે પછડાઇ ગયો, કહાંય જમિન નાં માથુ ઉચું કરીને જોયું તો તે અપસરા કે તે તખ્ત નજરે આવ્યુ નહી તેમજ બાગ પણ જોવામાં આવ્યો નહી એક જંગલ સમશાન જેવું નજરે આવ્યું પછી ત્યાંથી ચાલતાં કેટલાએક દહાડામાં ચંપા નગરી જઈ પુગ્યો ગુણસુંદરીના માણસો તેની હવેલી સુધી લઇ ગયા ગુણસુંદરીને અરજ કીધી કે, માનસિંગ સહી સલામત આવ્યો છે તે સાંભળતાંજ તેણે બોલાવી પડદાની પાસે બેસાડી

પુછ્યું કે શું ખબર લાવ્યાછો માનસિંગે જે બીના પોતાની નજરે જોઇ તે ગુણસુંદરીને સરવે વૃત્તાંત કહી સંભળાવ્યો આ સાંભળતા હતા આશ્ચર્યનો તો પારજ રહ્યો નહી પછી ગુણસુંદરી બોલી કે ઘણા થાકીને આવેલા છો માટે દશ દહાડા આરામ લ્યો પછી બીજા પ્રશ્નનો જવાબ લેવા જાઓ એટલે માનસિંગ ત્યાંથી ઉઠી ધર્મશાળામાં જઇ રૂપસિંહ રાઠોડને ઘણા હેતથી મળ્યો પોતાની વી તેથી સર્વે વાત કહી સંભળાવી દશ દહાડા પુરા થયા એટલે અગી આરમે દહાડે ગુણસુંદરી પાસે બીજા પ્રશ્નનો જવાબ પુછવા લાગ્યો ત્યારે તે બોલી કે એક માણસે પોતાના દેવાલયના દરવાજા પર એવું લખ્યું છે કે "ભક્તિ કર ને ગંગામાં ન્હા" તે માણસ કયે ઠેકાણે રહે છે તેની ખબર લાવ જ્યારે આવાં વચન માનસિંગે ગુણસુંદરીના મોંમાંથી સાંભળ્યાં ત્યારે ગુણસુંદરીને પુછ્યું કે એ માણુસ ક્યાં છે? ગુણસુંદરીએ કહ્યું કે હું શું જાણું તેણીની ધર્મની મા બોલી કે એ ઠેકાણુ ઉત્તર દિશામાં છે માનસિંગ ઉઠી ઉભો થયો અને રૂપસિંહ રાઠોડને દિલાસો દઇ જંગલ તરફનો રસ્તો લીધો.

બીજા પ્રશ્નની વારતા.

જ્યારે માનસિંગે ઉત્તર તરફનો રસ્તો લીધુ ત્યારે તે વિચાર કરવા લાગ્યો કે હવે મારૂં કામ તે પરમેશ્વર પાર પાડશે માટે તેની ઉપર ભરોસો રાખી કદમ આગળ ધરવા લાગ્યો ઘણેક દહાડે એક મોટા બીહામણા જંગલમાં આવ્યો જ્યાં ઝાડપાનનો તો કંઇ સુમારજ નહી હતો સાંજનો વખત હતો તેથી એક મોટા ઝાડ નીચે બેસી આરામ લીધો સાંજ પડતાંજ માનસિંગે એક દરદ ભરેલ અવાજ સાંભળ્યો તે એકાએક ચોંકી ઉઠી પોતાના મનમા કહેવા લાગ્યો કે ઓ માનસિંગ તારા જેવોજ એક પુરૂષ આવી રીતે અફસોસ કરી રડે છે તેનું દુઃખ નહી ટાળે ? એટલું બોલી ઉભો થઇ જે જગાએથી તે અવાજ આવતો હતો ને જગા તરફ ચાલવા લાગ્યો અંતે પોતાની મુરાદ પહોંચી. માનસિંગ ત્યાં જઇને જુવે છે તો એક ખુબસુરત જુવાન પુરૂષ જમીન ઉપર બેસી બોરા જેવાં આંસુ પાડી ધુશકે ધુશકે રડી બોલે છે. ક્યાં જાણે માર દરદ ભરેલા હાલ વિષે કોન કહું કારણ કે મારી ઉપર બેહદ આફત આવી ચુકી છે માનસિંગ આગળ વધી તે જુવાનનો હાથ પકડી બોલ્યો, કે ઓ સૂર્યના તેજના જેવા જુવાન પુરૂષ આ-

રીતે રડી તારો આવો હાલ શા માટે કીધોછે; તારી ઉપર એવી થી આફ્રત આવી પડી છે. જેથી તેં તારૂં ઘરબાર, માતાપીતા સર્વે છોડયાં છે અને આવી રીતે ભુંડી હાલતે મોત માગે છે તારો સઘળો હેવાલ મને કહે; જેથી તે દુર કરવાને હું કોસીશ કરૂં. પરમેશ્વરની મહેરબાનીથી તારૂ કામ સફળ થશે. તે માણસે માનસીંગને જુવાબ દીધો કે; આ જુવાન પુરૂષ તારા બોલવા ઉપરથી મને એકીન આવે છે કે તું મારૂં કામ બજાવશે ખરો, ઓ સાચા માણસ અહીંઆંથી ચૌદ જોજન દુર એક મોટું શેહેર છે એ શેહેર એટલું તો રળીઆમણું છે અને તેમાં એટલા મોટા દોલતવાળા માનવીઓ રહે છે કે જેનું બ્યાન કરવું મુસ્કેલ છે ત્યાં મોતીશા નામે એક તવંગર વેપારી રહે છે જેને એક ચાંદની સુરતની બેટી છે રૂપ અને ગુણનો તો પારજ નથી. જ્યારે તે છોકરી રાત્રે સુવા જાય છે ત્યારે ચંદ્રમા પોતે ફરવા નીકળે છે કારણ કે તેનું રૂપ અને એ તેજ છે કે ચદ્રમાને પણ પોતાનું મોં દેખાડવું શરમ ભરેલું લાગે છે અને તેનું જલેદાર મુખડું જોઇ હુ દીવાનો બની ગયો છું માનસિંગે કહ્યું કે તે છોકરી તારા દીઠામાં શી રીતે આવી તેણે જવાબ દીધો, કે એક વેળા હુ થોડોક માહાલ લઇ તે શેહેરમાં વેચવા ગયો અને શેહેર જોતાં મને ઇંદ્રપુરી યાદ આવી હું ફરતો ફરતો તે મોતીશા વેપારીના મેહેલની હેઠળ આવી પુગ્યો મેહેલની ઉપર નજર કરતાં એક ઓરત ઇંદ્રની અપસરા કરતાં સુરસ મારી નજરે પડી જેને જોતાંજ હુ બેશુદ્ધ થઇ ગયો પાછો હોંસમાં આવ્યો ત્યારે તે શેહેરના કેટલાક રેહેવાસીઓને તે ઓરત વીશે પુછ્યું તેઓએ મને જવાબ દીધો કે એ મેહેલ મોતીશા શેઠની છોકરીનો છે તે છોકરી હજુ કુવારી છે અને તેના બાપે તેને પોતાને લાયક વર શોધી કહાડવાને છુટ આપી છે તે છોકરી દર એક પુરૂષને ત્રણ પ્રશ્ન પૂછે છે જે કોઇ તેના પ્રશ્નનો જવાબ આપશે તેની સાથે તે પોતે પરણશે હજી સુધી કોઇ એવો નથી નીકળ્યો કે જેણે તેણી પ્રશ્નને પૂરા કીધા હોય ઘણાક રાજાના કુંવર મહા સરૂપવાન છોકરાઓ તેની ઉપર દીવાના બની માર્યા ગયા છે આ સાંભળી હું તે મેહેલની અંદર ગયો દરવાજે જઇને તે છોકરીને ખબર કીધી, તેણીએ મને અંદર બોલાવી રેશમી ગાલીચાપર બેસાડી કહ્યુ કે, જો તું મારા ત્રણ પ્રશ્ન પુરા કરશે તો હું તારી થઇ રહીશ મેં કહયું કે તેમ કરવાને હુ તૈયાર છું ત્યારે તે બોલી કે જો તું મારા પ્રશ્નો બજાવવામાં પછાત પડશે તો હું તને મારા ગુલામ તરીકે

રાખીશ મેંએ સરત કબુલ કરી તે છોકરી પાસેથી પ્રશ્ન માગ્યો; તે બોલી કે આ શેહેરની નજદીક એક ઘણી ઉંડી ગબર છે તેનો છેડે અત્યાર સુધી કોઇને માલમ નથી માટે તે ખબર લાવ બીજો પ્રશ્ન એકે દરરોજ રાત્રે જંગલમાંથી એક એવો અવાજ આવે છે કે જો મેં પરમાર્થનું કામ કીધુ હોત તો આજ રાત્રે મને કામ આવત તે કામ શુ છે? ત્રીજો પ્રશ્ન એ કે માહા રાક્ષસના હાથમાં એક સાહમારા છે તે મને લાવી આપ આ વચન સાંભળી લાચાર થઇ રજા લઇ હું મહાદેવમાંથી ઉતર્યો મારો લાલ અસબાબ જે કાંઇ હતો તે સર્વે લુંટી લઇ મને શહેરમાંથી બહાર કાઢી મુકયો જેથી હું આ અરણ્યમાં આવ્યો છું એક તો મારો માલ ગયો અને બીજું તો આશકના તીરે મારૂ હૃદય વીંધી નાખી મારી આશાઓથી જુદો પાડયો માનસિંગે કહયું ફકત તું મને તે શેહેરમાં લઇ જા અને જો કે તને તારી માશુક સાથે મેળવું છું કે નહી તે જુવાને જવાબ દીધો કે મને માલની ગરજ નથી ફકત મારૂ દીલ તે પદમણીના ચેહેરાના ખુબી ઉપર મોહત થયુ છે તે પદમણીનો મને મેળાપ જોઇએ માનસિંગ તે જુવાનની સાથે તે શેહેરમાં ચાલ્યા શેહેરને જોતાં તેના અચરતીનો પાર રહ્યો નહી મોટા તરેહવાર બાગો બગીચાઓ મેહેલો એટલા બધા દીઠા કે પોતે પોતાની આટલી ઉમરમાં જોયા ન હતા તે ચંદ્રપુરીની શોભા જોઇને માનસિંગ દીંગ થયો આખર માનસિંગ મોતીશા વેપારીના છોકરીના મહેલમાં છું તે છોકરી પરદો નાંખી બોલી કે એ જુવાન પુરૂષ મારા ત્રણ પ્રશ્નોનો જવાબ તું લાવી આપ માનસિંગે કહયું કે પહેલાં તારો બાપ જે મોતીશા વેપારી કહેવાય છે તેને બોલાવ કે તે મને વચન આપે જો હુ તારા પ્રશ્ન પુરા કરૂં તો તે માણકને તને આપણ શકુ તેને આપી શકુ. વેપારીની છોકરી બોલી કે જયારે તું મારા પ્રશ્ન પુરા કરે ત્યારે હુ તારીજ છું ? તારે ગમે તેમ આપજે માનસિંગે કહયું કે તારા બાપને બોલાવ કે તેની સાથે હું સરત કરૂ તે પ્રમાણે તેણીએ પોતાના બાપ મોતીશા વેપારીને બોલાવ્યો તેની સાથે માનસિંગે કબુલાત કીધી પછી માનસિંગે પહેલો પ્રશ્ન માગ્યો તે છોકરી બોલી કે મારા શેહેરની પાસે એક ઉંડી ગબર છે તે ગબરનો છેડો કયાં છે તે કોઇને ખબર નથી માટે તેની શોધ કરી લાવ મમાનસિંગ ઉઠયો તેની સાથે પેલી છોકરીએ પોતાના માણસોને ગબરની નીશાની દેખાડવાને મોકલાવ્યા માનસિંગ તે ગબરની આગળ આવી પેલાં માણસોને કહેવા લાગ્યો, કે હું આવું ત્યાં સુધી

તમો અહીઆંજ બેસી રહેજો પછી માનસિંગે ગબરમાં ઉતરી ચાલવા માંડયું આખો દહાડો ચાલી રાત્રે કોઇ ઠેકાણે મુકામ કરતો એમ ચાલતાં ચાલતાં એક દીવો દેખાયો માનસિંગે વિચાર્યું કે હવે ગબરનો છેડો આવ્યો ખરો પછી વિચારવા લાગ્યો કે જઇને તપાસવુ જોઇએ ચાલતાં ચાલતાં એક મેદાન નજરે આવ્યું તેમાંથી નીરમળ પાણી વહેતું જણાયું, માનસિંગ પોતાની સાથે થોડીક બદામ, સાકર અને પાણીનો કુજો લાવ્યો હતો. જેમાંથી દરરોજ ત્રણ બદામ ને સાકર ખાઇ થોડુંક પાણી પી ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરતો, તે કુજો પેલા ઝરામાંથી પાણી ભરી લીધું. પછી આગળ ચાલતા કેટલાક દહાડે એક મોટી દિવાલ નજરે આવી ત્યાં એક દરવાજો હતો. તેમાં દાખલ થયો કે કેટલાંએક ભુતોનું ટોળુ માનસિંગની પાસે આવી પુગ્યું અને પોકારવા લાગ્યું કેટલામા એક કાલો ભુત આવીને બોલવા લાગ્યો કે "તુને ખાઉં; તારા બાપને ખાઉં, તારી માસુકીને ખાઉં, તારા બટમ કટમને ખાઉં; આખોને આખો ગળી જાઉં." તેમાંથી એક બોલ્યો કે આપણા રાજાનો હુકમ નથી કે આપણા દેશમાં આવેલા માણસને હુકમ વગર ખાવો. તમો જાણતા નથી કે આપણો રાજા આજ કેટલાં વરસ થયાં. બહુંલજમીના રોગમાં હેરાન છે કદાચ તે માણસથી સારૂં થશે તો આપણુને ઇનામ મળશે. ત્યારે બીજા ભુતોએ જવાબ દીધો કે એમાં આપણું કાંઇ વળે નહી ઘણાક માણસો આવી રીતે આવ્યા ને આપણા દેશમાં કેદ પડેલા છે. વધારે સારૂં તો એ છે કે એને આપણા સરદાર માંથા વીનાનો ખવાસ પાસે લઇ જવો જે તેને ગમે તેમ કરે તે પ્રમાણે માનસિંગને પોતાના સરદાર પાસે લઇ ગયા, તેઓના સરદારે તેઓને જવાબ દીધો કે શા માટે તમારા બાપને લાવ્યા છો એને છુટો મુકો કે જ્યાં ગમે ત્યાં ચાલ્યો જાય, તે ખવાસને દીલગીર જોઇને માનસિંગે પુછયું કે ઓ મહા વિકાળ ભુત શા માટે આટલા દીલગીર દેખાય છે. તેણે જવાબ દીધો કે ઓ માણસ શું કહું મારા દુઃખની વાત? મારી ભુતડી આજ ઘણુંક થયું આંખનાં દરદથી હેરાન છે. ઘણા ઉપાયો કીધા પણ કશો ફેર જણાતો નથી. માનસિંગે કહ્યું કે, જો તું મને તારી ભુતડી આગળ લઇ જાય તો પરમેશ્વરની મેહેરથી હું તે દુઃખ સારૂ કરી શકીશ. ત્યારે તે સરદારે તેમ કીધું. માનસિંગે પેલી મોહોરો પાણીમાં ઘસીને તેણીના આંખે લગાડી. એ પ્રમાણે ત્રણ દહાડા સુધી કીધા પછી

તેની ભુતડીની આંખ્યો સારી થઇ તેથી પેલા ભુતનો સરદાર એટલો તો ખુશ થઇ ગયો કે માનસિંગને થોડા દહાડા પોતાના ભુતની રમતગમત રાખી ઘની ખાનદારીથી મેમાનદારી કીધી. જ્યારે માનસિંગને ઘણુએક ઝવેર આપવા કહયું ત્યારે માનસિંગે જવાબ દીધો કે મને ઝવેરની કશી દરકાર નથી ફકત તારા રાજા પાસે લઇ જા તે ભુત સરદાર માનસિંગને પોતાના રાજા બાબરા પાસે લઇ ગયો. અને બાબરા ભુતે ઘણું માન આપી પોતાની પાસે બેસાર્યો. ને બોલ્યો કે ઓ જુવાન આજ ઘણું થયું હું બદહજમીના રોગથી આજારી છું. માનસિંગે પુછ્યું કે જ્યારે તું ખાવા બેસે છે ત્યારે તારી પાસે કેટલા ભુતો હાજર રહે છે? ત્યારે તેણે જવાબ દીધો કે મારા સઘળા હજુરી ભુતો મારી આગળ ઉભા રહે છે. માનસિંગે કહ્યું કે આજે હું પણ ઉભો રહીશ તે ભુતના રાજાએ ઘણી ખુશીથી કબુલ કીધું. જ્યારે ખાવાનું લાવવામાં આવ્યું ત્યારે માનસિંગે સઘળી રકાબીઓ થોડા વખત સુધી ઉઘાડી રાખી; પછી પાછી ઢાંકી રાજાને કહ્યું કે થોડો વખત સબુર કર. કેટલોએક વખત ગયા પછી માનસિંગે સઘળી રકાબીઓ ઉઘાડી તો તરેહવાર લહેજતદાર પકવાનોને બદલે તેમાં સઘળા કીડા ખદબદતા નજરે આવ્યા ભુતનો રાજા જેનું નામ બાબરો હતું તે આ દેખાવ જોઇ અજબ થઇ ગયો. પાછું માનસિંગને કહેવા લાગ્યો કે ઓ મહાપુરૂષ આનો અર્થ શું છે! માનસિંગે કહ્યું કે જ્યારે તું ખાવા બેસે ત્યારે તારા તમામ ભુતની નજર તારા જમવાના ઉપર પડે છે જેથી તારા પેટમાં તારૂં સઘળું ખાધેલું પાછું જીવતું થાય છે. આથી તને ખોરાક પચતો નથી; જ્યારે હવેથી તું ખાવા બેસે ત્યારે હમેશાં તું એકલો બેસજે; કોઇ તારા ચાકરોને તારી પાસે ઉભા રાખીશ નહી તેનો ઈલાજ મને બતાવ માનસિંગે કહ્યું કે જો મારા જીવની પણ તને ગરજ હશે તો તે પણ હું તને આપી દઇશ માટે જલદી કહે કે તે ગરજ શું છે? તેણે કહ્યું કે અમારી કોમ ઉપર યવન (અસુર) ના પેગમ્બરો ઘણું દુ:ખ દે છે માટે તે અસુરોનો નાશ કર. એવું સાંભળી માનસિંગ પોતાના મનમાં કહેવા લાગ્યો કે હું દરેક માણસનું દુ:ખ દુર કરૂં છું તો ભુતોને દુ:ખ આપનાર યવનના પેગમ્બરને કુમજે કરૂં તો ખરો. એમ કહી માનસિંગ ભુતના ટોળાંની સાથે શોધ કરવા ચાલ્યો, એટલામાં એક સમુદ્રના કીનારા ઉપર આવેલો પેગમ્બર બોલ્યો કે ઓ પેલો ભુતનો રાજા આવે છે માટે

સરવે ઇલમ તયાર રાખો. એટલે તે રાજાને કબજે કરી આ વજરની પેટીમાં નાંખી સમુદ્રમાં ડુબાવીએ એવામાં ભુતનો રાજા બાબરો પોતાના છપન કરોડ ભુત સાથે તે સમુદ્રના કીનારા આગળ પહોંચ્યો એટલે પોતાના સાથાતા ભુતોને બોલાવી મુકરરે કરી લડાઇઓ શરૂ કીધી એવામાં પેગમ્બરે એલમો ફેંકવા માંડયા જેથી મહા વિક્રાળ પર્વતના જેવા બની પેલા પેગંમ્બરના ઉપર પથ્થરનો વરસાદ વરસવા માંડયા. તોપણ તે ડરતો નથી અને પોતાના ઇલમના જોરથી પથ્થરનો વરસાદ પોતા ઉપર વરસે તેની દરકાર રાખતો નથી. અને વધારે વધારે ઇલમ ફેંકવા માંડયા, જેથી આતસના ભડકા ભુતોની સેનામાં થવા લાગ્યા તેથી ભુતો ગભરાઇને પોતાના રાજા બાબરા પાસે જઇ પોકાર કરવા લાગ્યા ઓ મારા બાબરા રાજા યવન લોકના તાપમાં દાઝી મરુંછું, બા બળું છું, બા મરુંછું આ કોઇક પેગમ્બર આવ્યો. એવા પોકાર જોઇ માનસિંગને ઘણો ગુસ્સો થયો, તેથી તે પેગમ્બરની સામે જોઇને કહેવા લાગ્યો, ઓ વીર મરદ યવનના મોટા રાજા આ ગરીબ ભુતોને શા માટે દુઃખ દે છે! તે સાંભળતાંજ સુલેમાન ક્રોધ કરીને બોલ્યા કે તું એવો જોરાવર કોણ છે જે નાદાન ભુતોની ફરીઆદ લઇ આવ્યો છે, તેના પાકોને આજ મારે બાળીને, તેની રખ્યા કરીને આ પેટીમાં ભરીને મહાસાગર મધ નાંખવી છે. એવી સાંભળીને માનસીંગ પેગમ્બરની પાસે જઇ કહેવા લાગ્યો કે, તે પેટીમાં એવી શી તાકતત છે, કે છપન કરોડ ભુતોની એકઠી થયેલી રખ્યા રહેશે એવું સાંભળી સુલેમાન બોલ્યો કે મારાં એલમમાં એટલું જોર છે કે કદી આખી પૃથ્વીના ભુતોને બાળીને તેની રખ્યા સમાવવી હોય તો સમાઇ શકે, એમ કહી તે પેટી માનસિંગે તેની ગરદન ઝાલી, પેટીમાં ઘાલી ઢાંકણું મજબુત બંધ કરી, લોઢાની સાંકળોથી બંધ બાંધીને પેલા ભુતોને હુકમ કીધો કે આ પેટીને પાસીફીક સમુદ્રના મધ્ય ભાગમાં નાંખી પાછા આવો, આવા ભુતોનો રાજા, માનસીગ ને પગ પાસે પડી બોલ્યો કે ઓ માનસીંગ મારા ઉપર તારો ઉપકાર ઘણો થયો છે. જો હું મારી આખી ઉમર સુધી તારી ચાકરી કરૂં તોપણ તેનો બદલો મેં તને પુરતો આપ્યો એમ કહેવાય નહી, એટલું કહી બાબરા ભુતે સોના રૂપાથી ભરેલા કેટલાંક ખુમચા તેમજ આકુત અને ઝવેર બેસુમાર માનસીંગના પગ આગળ મુકી બોલ્યો, તને આપવાને લાયક ચીજો મારી પાસે કાઇજ નથી માટે

આટલું આપું છું માનસિંગે કહ્યું કે હું એકલો એ સઘળું કેમ ઉ-ચકી શકું. આખરે ભુતે પોતાના ભુતો બોલાવી હુકમ દીધો કે આ સઘળો ખજાનો માનસીંગની સાથે લઇ જાઓ, અને એ જ્યાં કહે ત્યાં જલદી પોંચાડી આવો. માનસીંગ ત્યાંથી રજા લઇ ભુતોના સાથે ચાલતો થયો, કેટલેક ફરીને પેગમ્બરના દરવાજા આગળ આવી પોહતાં જ મોતીશા વેપારીની છોકરીના માણસોએ જ્યારે ભુતોને જોયા ત્યારે બીને નાસવા લાગ્યા. પણ માનસિંગે તેમને સાદ મારી પાછા બોલાવી કહ્યું કે, ઓ માણસો તમો શું કામ બીઓ છો એતો હું માનસીંગ છું, ભુતો તે ખજાનો ત્યાં આગળ સઘળું જરઝવેર મુકી પોતાના મકાન તરફ ચાલતાં થયાં માનસીંગે સઘળું જરઝવેર ઉચકાવી ધરશાળામાં આણી પોંચ્યો, પછી સઘળો ખજાનો પેલા વેપારીને આપી બોલ્યો કે તારા એક પ્રશ્નનો ઉતર હું લાવ્યો છું પછી તે છોકરી આગળ જઇ બધો હેવાલ કહી તેની પાસે બીજા પ્રશ્નની તાકીદ કીધી; તે બોલી કે દરરોજ એક એવો અવાજ આવે છે કે મેં પરમારથનું કામ કીધું હોત તો આજ રાતરે મને કામ આવત " તેનો પતો મેળવી લાવ. આ સાંભળીને માનસીંગે તરતજ જંગલ તરફનો રસ્તો લીધો આગળ એટલે એક ઝાડ નજરે પડ્યું તેની નીચે બેસીને પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યો. જ્યારે રાત પડી, ત્યાર પેલો અવાજ તેને કાને પડયો. માનસીંગ તરતજ ઉભો થઇ જે તરફથી અવાજ આવતો હતો તે તરફ જવા માંડયો. જ્યારે દહાડો ઉગ્યો ત્યાર માનસીંગ વિચાર કરવા લાગ્યો કે, હવે હું ક્યાં જાઉં, જંગલમાં અહીંઘમ પેલીઘમ જોવા લાગ્યો એટલામાં એક ગામડું તેની નજરે પડયું ત્યાં જઇને માનસીંગે થોડી વખત આરામ લીધો પછી રાતને વખતે તેજ અવાજ ફરીથી સાંભળ્યો, માનસીંગ આગળ ચાલ્યો જતો હતો એટલામાં માનસીંગને કાને એકાએક રડવાનો અવાજ સાંભળ્યો; માનસીંગ તે તરફ થોડે નજીક ગયો, એટલામાં શેહેરની અંદર લોકનું ટોળું એકઠું થએલું માલમ પડયું ત્યાં લોકોને જઇ પુછવા લાગ્યો કે તમે શા માટે રડો છો, તેઓએ જવાબ દીધો કે અમારા શહેરમાં દરરોજ એક મોટી બલા આવે છે; તે દરરોજ એક આદમીને ખાઇ જાય છે, જો અમે તેને તે પરમાણે એક આદમી ન આપતા તો આખા શેહેરને માથે જુલમ કરે છે આજે આ શેહેરના હાકેમનો છોકરો તેનો ભોગ થવાનો છે; એટલા માટે અમો રડીએ છીએ. માનસીંગે કહ્યું કે ઓ નામદાર સરદાર તે

સરખે હલમ તૈયાર રાખો. એટલે તે રાજાને કબજે કરી આ વજરની બલાની સુરત કેવી છે, તે તું મને કહે, તું ખાતરી રાખ કે તારા છોકરાને બદલે હું તે બલા આગળ જઈશ. તે હાકેમ તેની હીંમત ઉપર આકીન કરી બોલ્યો કે તું આ શહેરનો રેહેવાશી હોય એમ જણાતું નથી, માનસીંગે જવાબ દીધો કે હજી મેં આ શહેરનું પાણી પણ પીધું નથી, પણ વધારે વાર ન કરતાં તું મને કહે કે તે બલા કેવી છે! તે સરદારે તે બલાની તસવીર જમીનની ઉપર ચીતરી. માનસીંગે કહ્યું કે ચિંતા ન રાખો. પરમેશ્વરની કૃપાથી હું એ બલાનું દુઃખ તમારા સરવ ઉપરથી દુર કરીશ. જાણે આ સરદાર કે એને હલુકે કરાને કહું એ એની ઉપર ગમે એવી તેજ તલવાર હસે તો પણ તેને ઘા પડશે નહીં માટે કહું તેમ કરો તમારા શેહેરમાંથી એક આરશીવાળા પાસેથી બસો ગજ લાંબી અને બસે ગજ પોહોળી એવી મોટી એક આરસી બનાવી લાવો તે પ્રમાણે તેઓએ આરસી બનાવી. માનસીંગના કહેવા પ્રમાણે જે જગ્યાએથી તે બલા આવતી હતી તે જગ્યાએ મુકી તે આરસીને એક મોટી ચાદરથી ઢાંકી માનસીંગે સઘળા લોકોને કહ્યું કે જેઓ આ બલાનો તમાશો જોવા માગતા હોય તેઓ મારી સાથે ઉભા રહો બાકીના સઘળા પોતપોતાને ઘેર જઈ સુઈ રહો, કોઈએ જવાબ નહી આપ્યો પણ પેલા હાકેમનો છોકરો માનસીંગની સાથે રહેવાને તૈયાર થયો, તે હાકેમે પોતાના છોકરાને સમજાવ્યો કે એ મહારાજ આ ખ્યાલ તું તારા મનમાં કાઢી નાંખ તું જાણતો નથી કે તારે માટે મેં આટલો ખરચ કીધો છે છોકરાએ જવાબ દીધો કે જે મારે માટે મરવાને તૈયાર થયો તેને હું એકલો મેલું? ઘણુ એ સમજાવતાં જ્યારે એ ન સમજ્યો ત્યારે તેના બાપે તેને માનસિંગ સાથે રહેવા દીધો. જ્યારે રાત પડી ત્યારે અગાઉની માફક તેઓ નાકાને એટલો ઘણોજ બીહામણો અવાજ સંભળાયો તે અવાજ સાંભળતાંજ સઘળા લોકોના ચેહેરા ફીકા થઈ ગયા એટલામાં તો દુરથી તે બલા એક ગુમજની માફક દેખાઇ કે, નથી પગ, નથી હાથ, કે નથી ગરદન પણ ફકત એક મોહું હતું. તે પણ તેના શરીરમાં બેસી ગએલું અને તે મોહોડામાંથી એસુંમાર આગ નીકળતી હતી જયારે માનસિંગે જોયું કે તે બલા ઘણી નજદીક આવી પુગી. ત્યારે આરસી ઉપરથી ચાદર ઉઘાડી નાંખી, હલુકે તેજ વખતે એવા જોરથી એક બાંગ મારી કે ગામનાં કેટલાંક માણસો બેહેરાં થઈ ગયાં અને સઘળું જંગલ ધ્રુજી રહયુ જયારે હલુકે પોતાનું ચીત્ર તે આરશીમાં જોયું ત્યારે લાલ પીળો થઈ જઇ એટલા જોરથી દમ ખેંચયો કે તેનુ પેટ ફાટી ગયું

તે ફાટવાના અવાજથી ગામનાં બાકી રહેલાં સઘળાં આદમીઓ બે હોસ થઇ ગયાં ને ગરભવાળી સ્ત્રીના ગર્ભ પડી ગયા. તેના પેટમાંથી રથી વહેવા લાગી. તે એટલી તો વધી ગઇ કે આશપાસ લોહી અને પરૂનો એક મોટો દરિઓ થઇ ગયો. જ્યારે સઘળા આદમીઓ હોશમાં આવ્યા ત્યારે જોયું કે હલુક મુવેલો પડેલો છે બધા લોકો આવી માનસિંગને પગે લાગી તેના મોતનું કારણ પુછવા લાગયા. ત્યારે માનસિંગે જુવાબ દીધો કે જ્યારે એ બલાએ પોતાની સુરત આરશીમાં જોઇ ત્યારે તે એમ સમજ્યો કે આ કોઇ મારો શત્રુ આવ્યો છે, માટે તેને મારવો જોઇએ. એવા વિચારથી તેને ગળી જવાની મતલબમાં તે બલાએ પોતાનો દમ એટલો તો જોરથી અંદર ખેંચ્યો કે તેનું પેટ ફાટી ગયું આ સાંભળી સવળાઓ માનસિંગની અક્કલની ઘણીજ તારીફ કરવા લાગયા ને પોતાથી બને તેમ દર એક જણે ઝવેર લાવીને તેના પગ આગળ મુકયું માનસિંગે કહયું કે ઓ પયારા દોસ્તો એ કામ પૈસાની લાલચમાં કીધું નથી મેં એ કામ પરમેશવરને વાસ્તે કીધું છે, તેઓએ માનસિંગને પુછયું કે આ ગામમાં આવવાનો તારો સબબ શું છે, માનસિંગે કહયું કે દર રાતની વખત જગલમાંથી એક એવો અવાજ આવે છે કે મે પરમાર્થનું કામ કીધું હોત, તો આજ રાતે મને કામ આવત, એ અવાજની તપાસ કરવાને વાસ્તે હું નીકળ્યો છું. ત્યારે તે હાકેમે જવાબ દીધો કે એ અવાજ અમો ઘણાં વખતથી સાંભળીએ છીએ પણ માલમ પડતું નથી કે તે કયાંથી આવે છે જ્યારે રાત પડી ત્યારે માનસિંગ તે અવાજની તરફ રવાને થયો અને ચાલતાં ચાલતાં જ્યારે સવાર થયું ત્યારે એક મોટો પરવત તેની નજરે પડયો લાંબો તથા પોહોળો પાંચસો કોસ હતો જ્યારે માનસિંગ આગળ ચાલ્યો ત્યારે તેની નજરે એક ગંજાવર શેહેર દેખાયું તેની નજીક પુગ્યો અને જુવે છે તો ઇંદ્રપુરીની જેવી મહા શોભાયમાન નગરી ઉજડ માલમ પડી તે શેહેરમાં બાવન બજારો અને ચોરાસી ચકટાં હતાં ચકટાંની વચ્ચે એક રાજ્ય મેહેલ જોવા લાયક હતો. તેને હીરા માણેકની જડેલીકમાનો હતી. માનસિંગ વીચાર કરવા લાગ્યો કે આવા રમણીક શેહેરમાં કોઈ માણુસ નજરે પડતું નથી એનું કારણ સું? એવો મનમાં વીચાર કરી રાજમેહેલના દીવાનખાનમાં એક બાજુપર જઇને બેઠો એવામાં સાંજ પડી એટલે શેહેરમાં રસ્તાઓ સાફ કરવા લાગ્યા અને પાણીથી બજારો છંટકોરવા માંડયાં એવામાં ત્યાં અંદરથી એક મશાલ સળગાવી મોટા તખત પાસે એક માણુસ આવી ઉભો. એટલામાં

ચોપદારે નેકી પોકારી તેથી તમામ રાજદરબારીઓ, રજપુતો સાડા સાત લાખ મહારાજાધિરાજની સાથે આવયા અને સૌ સૌને ઠેકાણે અદબથી ઉભા રહયા. જયારે રાજા તખતપર બેઠો ત્યારે સરવે દરબારીઓએ અદબથી સલામ ભરી સૌ સૌના સ્થાનક ઉપર બેઠા રાજાનો મુખય દીવાન આવીને રાજાને સલામ ભરીને પાસેની ગાદી ઉપર બેઠો. અને નાચરંગ થવા માંડયો. થોડી વખતમાં તરેહ તરેહનું જમવાનું બનાવી સોના રૂપાનાં થાળો ભરી ખવાસો આવયા. એટલે સરવે છાકો જમ્યા. પછી રાજા હાંક મારી બોલયો કે "જો મેં પરમારથનું કામ કીધું હોત તો તો આ વખત મને કામ આવત" એવું બોલયો કે તરત તમામ રજપુતોએ પોતપોતાનાં હથીઆરો કાઢીને ઉઘાડી તરવારે એક બીજાની ગરદનો કાપવા માંડી. રડારોળ અને મહા ધમરોળના પોકાર થવા લાગ્યા. એવામાં સર્વ માણસ ગુમ થઇને ગયાં તે માનસિંગ પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો કે કાંઈ રાજ-બોલર ગરદનથી અવગતે ગયું હોય એવું માલમ પડે છે, પણ શી રીતે એ વાત પુછી શકાશે એવો વીચાર કરતાં આખો દહાડો કહાડયો. અને પાછી રાત પડી તારે એજ પ્રમાણે થવા માંડયું એટલે રાજાની નજર માનસિંગના ઉપર પડી. ત્યારે પોતાના હજુરીને કહયું કે જો આપણા ભાગ્ય સારાં હોય તો પવનપુરનો સુરીન્દર રાજાનો કુમાર માનસીંગ મહા કરપાળુ અને પરદુઃખભંજન મળે તો આ દુઃખમાંથી આપણે મુકત થઇએ, એવું સાંભળતાંજ માનસિંગ તે રાજાની પાસે જઇ કહેવા લાગ્યો કે ઓ ઈંદરના જેસા મહાપ્રતાપી રાજા તારે માથે એવું દુઃખ શું પડયું છે, તે કરપા કરી મને કહે, એટલે રાજા બોલયો કે હે પ્રતાપી સુરીન્દરના કુળદીપક કુમાર માનસીંગ આ મારી બીના તું ધ્યાન રાખીને સાંભળ 'પુર્વે' હું આ નગરીનો રાજા હતો. મારે ત્યાં નવનીધી અને અષ્ટમાસીદ્ધિ હતી, પણ કોઇ દીવસ હું પરમારથનું કામ કરતો નહતો. એવામાં મારા રજપુતોમાં અંદરો માંહે આવી રીતે બંડ જાગાં એક બીજાને કતલ કરી અશુર ગતીને અમો પામયા છીએ." માટે તું પરદુઃખભંજન નામથી ઓળખાય છે એટલે તું સર્વેનું ગયાજીમાં જઇને ઓદ્ધાર કરે એટલે અમો સરવે અવગતે ગયેલા મોક્ષે જઇએ, અમારો ખજાનો બે સુમાર છે તે તારો છે. માટે તું પરમારથને અર્થે તારે ખુશીમાં આવે ત્યાં વાપર એવું કહેતાં હાંક મારી એટલે માનસીંગ એક તરફની બાજુએ સંતાઇને ઉભો એટલામાં તે મારામારને કાપાકાપી થઇ એક બીજાને ઝખમે કરી ગુમ થઇ ગયા. હવે માનસિંગ સવારમાં ઉઠી પેલા બા-

ખરા ભુતનું સ્મરણ કીધું એટલે છપનકરોડ ભુતાવળ સાથે આવીને માનસીંગને મળી આજીજી કરી કહેવા લાગ્યો, ઓ મહારાજાધીરાજ મારૂં શું કામ પડયું કે મને યાર કર્યો એટલે માનસીંગ બોલ્યો કે આ ખજાનો અસંખ્ય ભરેલો છે તે સર્વે તમારા ભુતો ઉચકીને ગંગા તથા ગયાના કાંઠે નાંખી આવો એટલે ભુતો એ સરવે જાતનો લઈ ગંગા તથા ગયાને કાંઠે મુકી આવ્યા પછી માનસીંગ પણ ગયો ગયાએ જઈને માનસીંગ પેલા અવગતીઆ રજપુતનું ઓદ્ધા સરાધ કર્યું તેથી ગત થયા તેના સરવે પઈસા બ્રાહ્મણ, સાધુ, સંત તથા અભ્યાગત અર્થે વાપર્યા ને ત્યાંથી ચાલ્યો. એટલે સામેથી એક કુવો દેખાયો ત્યાં એક માણસ ઉભો રહી કુવામાંથી પાણી કાઢતો હતો; એટલામાં હાથીની સુંઢ વાળો એક કાળો સાપ પાણીની સપાટી ઉપર આવીને તે મુસાફરને કરમાંથી પકડી તરત પાણીમાં જતો રહયો. માનસિંગ આ તમાસો જોઈ અફસોસ કરવા લાગ્યો કે આ બીચારો ગરાબ મુસાફર કોણ જાણે ક્યાં જઈ પડયો હશે મારે એની મદદે જવું જોઈએ. એમ વીચાર કરી કુવામાં કુદકો માર્યો જયારે જમીન પર એના પગ લાગ્યા ત્યારે તે કુવો કે સાપ જણાયાં નહી પણ એક મોટું મેદાન તેની નજરે પડયું તેમાં બે સુમાર ઝાડો હરીઆથી ભરેલાં જોયાં તે ઝાડોની વચમાં એક મોટો મહેલ દેખાયો મહેલ તરફ માનસિંગ ગયો ત્યાં જઈ જુવે છે તો સફાઈદાર જરઝવેરથી શણુગારેલાં દીવાન ખાનાં તેને નજરે પડયાં વચોવચમાં હીરા માણેકથી જડેલું એક તખ્ત મુકેલું હતું તે તખત ઉપર અતી મોટા કદનો દેવ રૂપિ જેવો ભુત સતેલો હતો માનસિંગે વિચાર કીધો કે એ ઉઠે તો હું એને પેલા મુસાફર તથા સાપ વીષે પુછું એમ ધારી તે પેલા ભુતની નજદીક જઈ બેઠો. એટલામાં માનસિંગે જોયું કે પેલો સાપ મુસાફરને કમરમાંથી પકડીને બેઠો છે સાપે જેવો માનસિંગને જોયો તેવોજ માનસિંગ તરફ દોડી આવ્યો માનસિંહે તે સાપને પોતે ગુસ્સામાં એટલો તો જોરથી દાબ્યો કે સાપ મોઢેથી બુમ પાડવા લાગો તેના અવાજ થી પેલો ભુત જાગી ઉઠયો ને બોલવા લાગ્યો કે ઓ માણસ તું એને શુ કામ મારે છે? એ સાપ નથી એતો અમારો કાસદ છે, તું એને છોડી દે માનસિંહે કહ્યું કે એ પેલા માણસને છોડશે નહી ત્યા સુધી હું એને છોડીશ નહી. ભુતે સાપને કહ્યું કે ખબરદાર આ માણસ ઘણો જોરાવર માલમ પડે છે, કદાચ એ તારા પેટમાં જશે તો સઘળો બાંધો તોડી નાંખશે માટે હોશીઆર રહેજે. આ સાંભળતાંજ

તે સાપના બે હોઠ જે માનસીગના હાથમાં હતા તે ચીરીને માનસીંગ તે સાપના પેટમાં જતો રહ્યો ભુતે ગમે એટલું કર્યું પણ તે સાપ માનસીગને ગળી ગયો માનસીગે એકાએક આકાશથી એક અવાજ સાંભળયો કે ઓ માનસીંગ તું જે ઘરમાં છે તેને તારા કટારથી ચીરી નાંખ કે તું પેટમાંથી બહાર આવશે. અગર નહી તો કેટલાક કાળસુધી આસપાસનાં પેટમાંજ રહેશે, માનસીગ પાસે કાંઈ પણ હથીઆર નહી હતા, પણ અંદર શોધ કરતાં કંઈ સુવરની દાતરડી જેવું એટલે સુવરની મોટી વીકરાગ દાદ જેવું માનસીંગના હાથમાં આવ્યું તે લઇને માનસીંગ તેનુ પેટ ચીરી નાખ્યું કે તરતજ એક મોટો દરીયો પેદા થયો. પાણી એટલું તો વધવા લાગ્યુ કે માનસીંગ તેમાં ગોથા ખાવાલાગ્યો જ્યારે એક કલાક પછી પાણીનું જોર નરમ પડયું ત્યારે માનસીંગના પગ જમીન ઉપર લાગ્યા આંખ ઉઘાડીને જુવે છે તો ભુત સાપ, કુવો કે બાગ નજરે પડયો નહી પણ એક મોટું મેદાન દીઠામાં આવ્યું. જેમાં હજારો માણસો હારબંધ ઉભેલાં દેખાયાં, કેટલાંક મરવા જેવાં અને કેટલાંક મરણ પામેલાં ત્યાં પેલો મુસાફર પણ હતો. માનસીંગ જઇને તેને પુછયું ત્યારે તે બોલયો મને તેમજ આ સઘળા માણસોને એક સાપ લાવયોછે માનસીંગ તેઓના આગળ સઘળી હકીકત કહી જણાવી ત્યારે તેઓ સઘળા માનસીંગને પગે પડયા અને જાણ્યુ કે હવે એ બલા તેઓથી દુર થઇ છે. પછી તેઓ નમીને પોતાને ઘેર ગયાં માનસીંગે ચીન તરફનો રસ્તો લીધો થોડાક દહાડા પછી એક બીહામણા જંગલની નજદીક આવી પહોંચ્યો એટલામાં એક માણસ ખુબસુરત રાજા જેવો જોવામાં આવ્યો તે રાજા માનસીગને આવતો જોઇને કહેવા લાગ્યો કે, ઓ માનસીગ હું તારી વાટ ઘણા દહાડાથી જોઇને આ જગ્યો ઉપર ફરૂંછું કેમ જે તું મારો જમાઇ છે કારણ કે તારી બાલ્યાવસ્થામાં તારાં લગ્ન મારી છોકરીની સાથે કર્યાં છે તે છોકરી હાલ ઉમર લાયક થઇ છે- અને તારી ખબર કઢાવતાં માલમ પડયું કે માનસીગ મુસાફરી કરવા સારૂ મુલકે મુલક અને દેશો દેશ ફરે છે માટે તમારો હું આ જગ્યા ઉપર વાટ જોઇ ફરૂં છું,અને મારૂ શેહેર અહીથી નજદીક છે; એવું સાંભળીને માનસીંગ પોતાના મન સાથ કેવા લાગ્યો કે આ એક અચરત જેવી વાત લાગે છે; કેમ કે મારે બાપે મને તે વિષે કોઇ દીવસ વાત કરી નથી, અને આ માણસ બોલે છે કે તું મારો જમાઇ છે. એમ વીચાર કરીને તે ધુતારાના

રાજા સાથે માનસીંગ ચાલ્યો, અને થોડે દુર ગયો એટલે એક સુશો-ભાયમાન નગર તેની નજરે પડ્યું, તે નગરનું નામ ધુતારા પાટણ હતું. તેનો રાજકરતા ધુતારસીંહ નામે હતો. તે શેહેરની બાગેજે જઈ જુવે છે તો, કેટલાએક ધુતારા તેની નજરે પડ્યા. માનસીંગને આવતો જોઇને તે સામા દોડી આવ્યા અને તેના હાથ પકડી પોતાના શેહેરમાં લઈ ગયા. ઘણી ખાતર બરદાસ કરી પોતાના મહેલના શુ-સોભીત ભપકાદાર દીવાનખાનામાં ઉતારયો અને પોતાની છોકરીને હુકમ કર્યો કે 'આ માણસ આવ્યો છે તેને તું રાતના વખતે મારી તેની પાસેથી રીછની એક છોકરીએ મોહોરો આપેલો, તે લે એ-ટલે આપણું કામ થશે" એવું કેતાવાંત તે ધુતારી પોતાના મહેલમાં દાખલ થઇ. અને એક સજ્યા એવી કપટની બનાવી કે જેની ના-ચે મોટી કટારીયાના ઝાડ જેવા ફરર. ખોશી મુક્યા છે. તેની ઉપર છત્રપલંગ ઢાળી એક મજબુત મોટી ચાદર પાથરી તેને માલુમ પડે નહીં કે આ કપટ છે, માનસીંગનો હાથ પકડી પોતાના મહેલ માં લાવી અને ઘણી નરમાશથી બોલી કે તમે આ પલંગપર બેસો એટલે હું પાન સોપારી વગેરે લઈને આવું એમ ; કહી તે છોકરી નીચે ઉતરવાને ગઇ અને માનસીંગ પેલા પલંગપર બેસવાનો ઇરાદો કરયો પણ તેના મનમાં કહેવા લાગ્યો કે આ કંઇ કપટ જેવું લાગે છે. એમ કરી પોતાની તરવાર તથા ઢાલને પલંગપર મુક્યા તેસંજ ની. ચરયાં અને જુવે તે તો નકરાં કટાર માલુમ પડ્યાં એટલે માનસીંહ પેલી ધુતારી નીચે જતી હતી તેનો ચોટલો ઝાલી ભોંયપર નાં-ખીને કહેવા લાગ્યો કે ઓ મહા પાપની કરનારી તે આવાં કેટ-લાંએક પાપ કીધાં હશે આજે તુંને જીવતી છોડી દેવાનો નથી એટલે તે ધુતારી બોલી કે ઓ રાજકુમાર તું મને છોડી મુક તેમ કાલાં વાલાં કરવા લાગી એટલે તેને દયા આવી અને તેને છોડી મુકી પોતે બીજા પલંગપર બેઠો અને પેલી ધુતારી તેની સ્તુતી કરી કેહેવા લાગી કે આજથી આવાં કરમ નહીં કરું એમ કહી ધીરજ ધરતો માનસીંગે ચીન તરફનો રસ્તો લીધો થોડા દહાડા પછી એક શેહેરના નજદીક પહોંચ્યો દરવાજાની અંદર દાખલ થતાં વેંત દરવા નોએ અટકાવી કહ્યું કે તું ક્યાં જાય છે પહેલા તુંને હમારા રાજા પાસે આવવું પડશે પછી જ્યાં તારૂં મન ચાહે ત્યાં જજે, આ સાંભ ળી માનસીંગ બોલ્યો કે ઓ દરવારીઓ તમારા જેવું હું પણ માણસ છું, શું કામ મને શેહેરમાં જતો અટકાવો છો, જો તમારી ખુશી

હોય તો ચાલો, હું તમારા રાજા પાસે આવવાને તૈયાર છું, પછી તેઓ તેને પોતાના રાજા આગળ લઇ ગયા. જ્યારે રાજા આગળ ગયો ત્યારે રાજાએ પુછયુ કે ઓ મુસાફર તું કોણ છે, ક્યાંથી આવ્યો છે. અને તારૂં નામ શું છે? ત્યારે માનસીંગે જવાબ દીધો કે ઓ રાજા હું પગનપુરનો કુંવર છું મારૂં નામ માનસિંગ, ને મારા બાપનું નામ સુરિંદ્ર છે. મારો ઇરાદો ચીન જવાનો છે. પછી માનસીંગે તે નગરનું નામ પુછયું. રાજાએ જવાબ દીધો કે આ નગરીને રાજદ્રી કરીને કહે છે. મારે ત્યાં મારી છોકરી, જે કોઇ મુસાફર અહીંઆં આવે છે તેને ત્રણ પ્રશ્ન પુછે છે. ને પ્રશ્નનો જવાબ આપતું નથી. તેને તે છોકરી ગરદન મારે છે. અને તે સઘળા ખુનનો ભાર મારી ગરદન ઉપર રહે છે. પણ આજ સુધી કોઇ પણ બાપે પોતાની છોકરી મારી નાંખી નથી તેથી મારા છોકરીને મારી નાંખવાની હિંમત ચાલતી નથી, માનસીંગે આવાં વચન સાંભળી તે રાજાને, દીલાસો દઇ તેની ખાતરી કીધી પરમેશ્વરની મદદથી તારા ફિકરનું દુઃખ હું નીવારણ કરીશ. આટલી વાતચીત કીધા પછી માનસીં તે છોકરીના મેહેલમાં ગયો. ને માનસીંગ આવ્યાની ખબર થવાથી તે છોકરી શણગાર પેહેરી તૈયાર થઇ. માનસીંગ ધણોજ ગંભીર થયો છોકરીએ ઉંહીને માન આપી તેને એક સોનાના તખ્ત ઉપર બેસાડી પોતે ખુરસી ઉપર બેઠી તે છોકરીએ પોતાની માને બોલાવી હળવેથી કહ્યું કે ઓ મારી વાહાલીમા આ ખુબ ચેહેરાના જુવાન ઉપર મારૂ દીલ લાગી રહ્યું છે ને એના પ્યારે મારા દીલમાં ધરકીધું છે, કારણ કે એ માર્યો જશે. તેણીની માએ કહ્યું કે જ્યારે પરમેશ્વરે તારી અને મારા બાપની ઉપર આવીજ રીતનો સતમ કીધો છે. તો તેમાં તારી ઉપરનું દુઃખ આ માણસથી જતું રહેશે. માનસીંગ બોલ્યો, હવે તું મને કહે કે મારી સાથે તારે તેની મા બોલી આ જુવાન જ્યારે રાત પડે છે. ત્યારે આ છોકરી છાકટી થઇ જાય છે અને મોંમાંથી ખાલી બકવા કરે છે પછી તે મુસાફરને ત્રણ પ્રશ્ન પુછે છે અને જ્યારે સામા ઉતર નથી આપતો ત્યારે તે છોકરી તેની પોતાની નજીક બેસે છે. અને તલવાર લઇ તેનું શીર છેદે છે. પછી માનસીંગ વીચાર કરવા લાગ્યો કે. એક વખત જોઉં, તો ખરો કે અહીંઆ મારૂં આ સુખ છે. યા મોત છે. એટલામાં માનસીંગ આગળ લેજતદાર ખાવાનું આવ્યું, માનસીંગે કહ્યું કે જ્યારે હું તમારૂં કામ પાર પાડીશ ત્યાં

જ ખાસ કારણ કે કામને એક કોરે મુકવું અને પેટ ભરી તરેહવાર પકવાન ખાઇ જીવ આપવો એ અકલથી દુર છે. તે છોકરીની મા બોલી કે મને માલમ પડે છે કે મારૂં કામ તારા હાથેજ પાર પડશે;ઇશ્વર તુને ઘર તરફથી બનતી મદદ પોહોંચાડશે. જ્યારે રાત થઇ ત્યારે સઘળા માણસો મેહેલમાંથી બહાર ગયા અને મેહેલના દરવાજા બંધ કીધા જ્યારે એક પોહોર ગયો ત્યારે તે છોકરી દીવાની થઇ ગઇ ને બક બક કરવા લાગી પછી માનસિંગ તરફ ફરીને બોલી કે ઓ મુરખના સરદાર તુને જરાપણ અકલ ન આવી કે ચાલી ચલાવીને તું મોતના ફંદમાં આવ્યો છે તો મારા પ્રશ્નનો જવાબ આપ, માનસિંગે કહ્યું કે જલદી બોલ ? તારા પ્રશ્ન તે શુ છે. તે બોલી કે દરીયાનું એવું કયું ટીપું છે કે જેમાંથી જીવ પેદા થાયછે. માનસીંગે વીચાર કરી કહ્યું કે તે ટીપું માણસના ભેદનો પડદો ખુલનારૂં છે એટલે કે તે બુંદ છે, કે જેમાંથી જીવ નીપજે છે. પછી બીજો પ્રશ્ન પુછયો કે એક એવો કયો મેવો છે કે જે માણસને સઘળે મેવાથી મીઠો છે. માનસીંગે જવાબ દીધો કે તે મેવો ફરજંદ છે. પછી ત્રીજો પ્રશ્ન પુછયો કે તે જે કોઇપણ માણસને નહીં જોઇયે પણ જે પહેલે અથવા છેલ્લે માણસ આગળ આવે છે. માનસીંગે જવાબ દીધો કે તે મોત છે. આ સાંભળી તે છોકરી માથું પછાડી કરી ધુજવા લાગી અને નીચું જોઇ પછી ખુરસી ઉપરથી જમીન ઉપર કુદી પડી પેટમાંથી એક તંબોળીઓ નાગ પેદા થયો જે માનસીંગ તરફ એકદમ દોડતો આવ્યો માનસીંગે વિચાર્યું કે એને મારૂંછું તો એક જીવની ઘાત થશે અને નથી મારતો તો મારો જીવ જશે પછી જેવો નાગ આવ્યો તેવોજ તેને ગરદનમાંથી પકડી પીતળના એક મજબુત વાસણમાં બંધ કરી એક માણસ પુર ઉંડી જમીન ખોદીને તેની અંદર તે વાસણમાં બંધ કરી એક ચુના મગડાથી મજબુત પુરીને તે જમીન બંધ કીધી અને તે છોકરી આગળ આવી તખતપર બેઠા. જ્યારે રાતનો એક પહોર બાકી રહ્યો ત્યારે છોકરી હોશમાં આવી અને પોતાના મોં ઉપર લુગડું નાંખીને બોલી કે ઓ દીવાના પુરૂષ તું અહીં શા માટે આવ્યો છે માનસિંગે કહ્યું કે તું મને આટલી વારમાં ભુલી ગઇ ? તેજ મને ગઇ કાલે બોલાવ્યો હતો, તે છોકરીએ બાંગમારી પોકારી પોતાની મા અને ચાકરોને બોલાવી માનસિંગને ત્યાંથી લઇ જવા કહ્યું જ્યારે તે છોકરાની નજદીક આવી ત્યારે તે છોકરીએ તેને કહ્યું કે આજે આ મુસાફર જીવતો કેમ રહ્યો છે. પછી માનસિંગે તે છોકરીના બાપને બો

આવી સરવે બીના કહી. તેના બાપે માનસિંગને કહ્યું કે મારા વચન
પ્રમાણે હું તને મહારી આ છોકરીને પરણાવી આપું છું.
માનસિંગે તે મંજુર કીધું અને લગન કરી તે છોકરી સાથે ત્રણ મ-
હિના રહયો, અને રાતદહાડો એક બીજાના સાથે મેળાપથી ખુશીમાં
રહેતાં જ્યારે તે છોકરીને દહાડા રહ્યા ત્યારે માનસિંગે રજા લીધી,
તેથી પોતાની રાણીને કહયું કે, મારૂં વતન પગનપુર નામે નગરમાંછે
અગર જો તને છોકરો થાય તો આ નીશાની આપી તેને પગનપુર
મોકલાવજો. એમ કહી પોતાનો કટાર તથા રૂમાલ આપ્યો. પછી ઘ-
ણેક દીલાસો આપી પોતાને કામે નીકળ્યો અને ચાલતાં ચાલતાં એ
ક જંગલમાં આવ્યો કે એક બુઢો માણસ ઝાડતળે બેઠો હતો. તેણે
માનસિંગની પાસે ભીક્ષા માગી, તેથી માનસિંગે પોતાની હાથની વી-
ટી કહાડી તે બુઢા ભીખારીને આપી, તે ભીખારીએ એવી રીતે આ
વાજ કીધો કે, કેટલાએક ચોરો એકદમ નીકળી આવી માનસિંગની
સાથે વાત કરતા કરતા ચાલ્યા, થોડે રસ્તે ગયા નહી એટલામાં એ
ક કુવો આવ્યો; જેમાં તેઓએ માનસિંગને કેટલાએક જખમો કરી
લુટીને ગાંસડી બાંધી નાખી દીધો અને સઘળાં નાશી ગયા. માનસિ-
હને જ્યારે પેલા ચોરોએ લુટીને જખમી કીધો, ત્યારે તેણે તેમને
ઘણું એ સમજાવ્યું કે તમો શું કામ કરો છો, જો તમને ધનની ગરજ
હોય તો તમો ચાહો તેટલું આપવા તૈયાર છું પણ તેઓએ હરગેજ
માન્યુ નહી અને માનસિંગને આવી હાલતમાં નાખી નાસી ગયા.
માનસિંગની આગળ પેલા રીછની છોકરીનો આપેલો મોહોરો રહયો
હતો તે તેણે થુંકમાં ઘસીને પોતાના જખમ ઉપર લગાડયો, જેથી
તે જખમ રૂઝાયાં. માનસિંગે કુવામાં એક દેખાવ જોયો કે જેમાં એક
પુરૂષ કહેતો હોય કે માનસિંગ તુ કાંઇ ફીકર ના કર, આ કુવાની
અંદર બેસુમાર ખજાનો તે મહાદેવે તારેજ નામે દાટેલો છે ઉઠ અને
લે કાઢ કે હજુ તારાથી ઘણાક ઉપકારનાં કામ આ દુનીઆમાં
થવાનાં છે. જ્યારે તું એવી રીતે તારૂં દીલ ભંગ કરી નાખશે ત્યારે
તીર્થંકરનાં કામો શી રીતે બજાવી લાવશે માનસીગ ઉઠયો અને જૈન
દેવનું સ્મરણ કીધું અને માનસિંગે બીજી રાતરે ફરીથી સ્વપનું જોયું
જાણે એક કહ્યું કે આવતી કાલે બે માણસો આ જગાએ આવી
પુગશે, તેઓ તુને કુવામાંથી બહાર કાઢશે તેની મદદથી તું આ ખ-
જાનો તારા સ્વાધીનમાં લેજે, માનસીગે કહ્યું કે બે માણસો સાથે હું
આટલો બધો ખજાનો શી રીતે લઉં જવાબ એવો સમજ્યો કે, બે
માણસ પુરતાં છે જ્યારે સવાર પડી ત્યારે રાતમાં કહયા પ્રમાણે પેલા

પુરૂષો બે એટલે માન ભદ્રવીર તથા ઘંટાકરણ કુત્તાની આગળ આવી લાગ્યા અને માનસિંગને બહાર કાઢ્યો માનસિંગે તેઓને પેલા ખજાના વીસે વાત કહી. તેઓની મદદથી પેલુ સઘળુ ધારેલું ધન ખોદી કાઢ્યું. પછી પેલા ૨ પુરૂષોને તે સઘળું ધન આપી પોતે થોડું લઇ પેલા ચોરોના શોધમાં ચાલ્યા આખર તે ચોરોના પત્તા મેળવ્યા. અને તેઓને આવું પાપનું કામ ન કરવા માટે ઘણી નસીયત કીધી કે ઓ પરમેશ્વરથી વીમુખ થએલા જાનો જરઝવેરની આશ રાખતા હો તે આવો મારી સાથે હું તમને મન પુરતું ધન આપુ કારણ કે તમારી પાસે તમારૂ ગુજરાન કરવાને કાંઇ નથી, તેથી આવો ધંધો તમો લઇ બેઠા છો, તમો માણુસ જાતને દુખદેવાથી તોબા કરો. હું તમને એટલું તો ધન આપું. કે તમો વંશપરંપરા વાપરરશો. તે સઘળાઓએ કબુલ કીધું, કે જો અમારી પાસે ધન હોત તો અમો આ ધંધો શું કામ કરીએ અને માનસિંગે રસ્તે જતાં એક ભુખથી અધમુવો થયેલો કુતરો તેને મળ્યો જેની જીભ લટક બહાર નીકળી આવી હતી. માનસિંગે વિચાર્યું કે, કદાચ આ જંગલમા વણજારાનું ટોળુ આવ્યું હશે, જેને લગતો આ કુતરો હોવો જોઇએ. જ્યારે તે કુતરો નજદીક આવ્યો ત્યારે માનસીગે તેને બગલમાં ઉચકી લીધો, અને કોઇ પાણીવાળી જગા શોધવા લાગ્યો. કે જો પાણી મળે તો તે પાઇને કુતરાનો જીવ ઉગારૂં ચાલતાં ચાલતાં દુરથી એક ગામડુ નજરે આવ્યું તે ગામડામાં આવ્યો ત્યારે ત્યાંના લોકો તેની આગળ જવની રોટલી અને છાશ લાવ્યા જે તેણે કુતરાને ખવડાવી પછી તેને થોડું પાણી પાયું કુતરાએ તેમ કીધા પછી પોતે ખુશી થઇ ગયો હોય તેમ દેખાવ કીધો; ત્યાર પછી તેની આગળ અદબથી બેઠો. માનસીંગ આ મામલો જોઇ પરમેશ્વરની તારીફ કરવા લાગ્યો કે આવા એક કમીના જાનવરને, પણ તે પરમકૃપાલુ પરમેશ્વરે આટલી મોટી અકલ બક્ષી છે; એટલામાં તે કુતરાના માથામાં કંઇ ખીલાફેણી જેવું માનસિંગને દેખાયું. માનસીંગે તપાસી જોયું તો માલમ પડયું કે, લોઢાનો એક મોટો ખીલો તેના માથામાં ઠોકેલો છે; તે ખીલાફેણી જોરથી માનસીંગે બહાર ખેંચી કાઢયો, તે વોજ પેલો કુતરો એક ખુબસુરત જુવાન થઇ માનસીંગ આગળ ઉભો રહયો આ જોઇ માનસિંગ અજબ થયો. પછી પુછયું કે પરમેશ્વરના વ્હાલા શતરૂ કહે કે તું કોણ છે. પહેલા તું કુતરાની જાત હતો અને જયારે આ ખીલાફેણી મેં તારા માથામાંથી ખેંચી કાઢયો ત્યારે તું આદમીની સુરતનો થઇ ગયો તે જુવાને પો-

પોતાનું માથું માનશીંગના પગ ઉપર મુકી કહ્યું કે ઓ નામદાર હું જાતે માણસ છું મારો હેવાલ તને શું કહું પણ જ્યારે તેં મારી ઉપર આટલી મોટી દયા કીધીછે ત્યારે મારાથી તને કહ્યા વગર રહેવાતું નથી જાણે ઓ ધરમી પુરૂષ કે હું ચીન દેશનો વેપારી છું મારા બાપ પાસે બેહદ ખજાનો હતો મારો વેપાર ઘણો મોટો હોવાને લીધે મને બહાર ગામ મુસાફરી કરવી પડતી. થોડાક વખત પછી મેં એક ખુબસુરત જુવાન ઓરત સાથે સગપણ કીધું પણ તે ઓરત બદફેલીના કામોમાં મારા એક હબસી નોકર સાથે મશગુલ હતી. જ્યારે મુસાફરીથી મારે ઘેર આવી રાતના મેં બીછાના ઉપર આરામ કીધો ત્યારે મારી બેવફા ઓરત ઉંઘમાં હબસીના ભેગી સુતી એટલે જાણ્યો. એવું જોઇ પાછો ઉંઘવા લાગ્યો એટલે ઉંઘમાં મારા માથામાં એક મોટો ખીલાફેણી ઠોકયો કે તેવોજ હું એક કુતરાની સુરતે બની ગયો અને ભુખ્યો તરસ્યો તને મળ્યો. અને તેં મારી ઉપર ઉપકાર કરી મને જીવનદાન દીધું. માંનસીંગે તેને કહ્યું કે એ ખીલા-ફેણી તું તારી પાસે રહેવા દેજે ને બરોબર તક સાધી તારી બૈરીના માથા ઉપર મારજે કે તે બીલાડી થઇ જશે. પછી વાત કરતાં કરતાં જે શહેરમાં તે વેપારી રહેતો હતો, તે શહેરમાં આવી પહોંચ્યો પેલા જુવાન માણસે માનસીંગને પોતાને ઘેર આવવાને ઘણા કાલાવાલા કીધા જેવો તે જુવાન પોતાના ઘરમાં દાખલ થયો તેવોજ તેના ચાકરો તેને જોઇ ઘણા ખુશી થયા અને પોતાની શેઠાણીના બદફેલનું સઘળું બયાન કહેવા લાગ્યા, તે પોતાના સુવાના ઓરડામાં જઇ જુવે છે તો તેની બાઇડી પેલા ગુલામની સાથે સુતેલી છે. તરતજ તેણે તરવાર મ્યાનમાંથી ખેંચી પેલા ગુલામનું માથું કાપી નાંખ્યું, અને પેલી ખીલાફેણી પોતાની બાયડીના માથામાં ઠોક્યો કે તેવીજ તે બીલાડી થઇ ગઇ પછી દોરીથી બાંધી તેને માનસીંગની આગળ લાવ્યો, માનસીંગે તેની હીંમત જોઇ તેને ઘણી શાબાસી આપી, પછી માનસીંગને તેણે પોતાના ઘરમાં ઘણાક દહાડા રાખી ઘણી ખાતરીથી મેમાનગતી કર્યા પછી રજા આપી. માનસિંગ તે મોતીશા વેપારીની છોકરીના મહેલમાં આવ્યો તેવીજ દરવાનોએ જઇને અંદર ખબર કીધી કે તરતજ તે છોકરીએ માનસીંગને પોતાની પાસે બોલાવી પરદેનશીન થઇ તેને સોનાની ખુરશી ઉપર બેસાડી ઘણાં માયાથી પોતાના પ્રશ્નનો જવાબ પુછ્યા માનસિંગે પહેલેથી છેલ્લે સુધી જે જોયું હતું તેનું વીગતવાર બયાન કીધું ત્યારે તે છોકરી બોલી કે ઓ જુવાન તું સર્વે સાચું જ કહે છે. તારા બોલવામાં લેશ પણ અસત્ય નથી કારણ કે

તે અવાજ હમણાં આવતો બંધ થયો છે. હવે મારા ત્રીજા પ્રશ્નનો જવાબ તું મને લાવી આપ, માનસીંગે પ્રશ્ન પુછયો ત્યારે તે છોકરી બોલી કે મહારાક્ષસના હાથમાં એક શાહા મોહોરો છે તે મને લાવી આપ માનસીંગે કહ્યુ તે પણ પરમેશ્વરની મહેરબાનીથી પાર પડશે. પછી ધર્મશાળામાં આવી પેલા જુવાનને મળ્યો, માનસિંગે તેની આગળ સઘળો ખુલાસો કરી કહ્યું કે એ ખુબસુરત જુવાન તારા બે પ્રશ્નો મેં પરમેશ્વરની મહેરથી પુરા કીધા છે, અને આ ત્રીજાની ખબરે હું જાઉછું એ પ્રશ્ન પુરા થશે કે તને તારી માશુક મળી એમજ જાણ એવો ઘણેક દીલાશો દઇ માનસિંગ પોતાને કામે નીકળયો પછી વિચાર ફરતો ફરતો એક ઝાડ નીચે બેઠો આખરે તેના મનમાં આવ્યું કે એનો પતો પેલા ભુતના બાદશાહ પાસેથી મળશે માટે તેની ફરી મુલાકાત લેવી જોઇએ એમ કહી તે ગબરમાં પાછો પડયો આખરે તે ભુતના રાજાને એટલે બાબરા ભુતના શહેરમાં આવ્યો ચોકીવાળા ભુતોએ અંદર જઇ માનસિંગના આવ્યાની ખબર કીધી કે તરતજ બાબરો ભુત પોતાના તખત ઉપરથી ઉતરી મહેલના બહાર માનસિંગને સામો લેવા આવ્યો માનસિંગને જોતાંજ તે તેને ભેટી પડી ઘણી આબરૂ ઇજત આપીને પોતાની ભુતની કચેરી કરી પોતાના તખતની ઉપર પોતાની પાસે બેસાડી તેના આવવાનું કારણ પુછયું માનસિંગેકહ્યુ કે મારે મહા રાક્ષસની પાસેથી શાહા મહોરો લેવા જવું છે બાબરે જવાબ દીધો કે એ મહા માનસિંગ એ ખ્યાલ તું મનમાંથી કાઢી મુક કારણ કે મારા જબરજસ્ત ભુતોની પણ તાકાત નથી કે રાક્ષસના મુલકમાં પગ મુકી શકે માનસિંગે કહ્યું કે એ કામ મેં મારા માટે ઉઠાવ્યું નથી પણ મારા જેવા એક માણસ માટે ઉઠાવ્યું છે જે પરમેશ્વર મને અહીં લાવ્યો છે તેજ મુને સહી સલામત પહોંચાડશે ફકત હું એટલું જ માગુ છું. કે તું મારી મદદ માટે તારા એકાદ બે ભુત મારી સાથે મોકલ કારણ કે મને રસ્તાની ખબર નથી આખરે બાબરા ભુતે માનસિંગની અરજ કબુલ કીવી અને પછી પોતાને ત્યાં થોડાક દહાડા રાખી ઘણીજ મહેરબાનીથી તેની સેવા કીધી જયારે માનસિંગ તેને કામે નીકળવા તૈયાર થયો ભુતના રાજાએ પોતાના કેટલાક મોટા ભુતોને માનસિંગની સાથે જવાનું ફરમાવ્યું ને હુકમ કીધો કે માનસિંગને તમે સહી સલામત મહા રાક્ષસની હદ સુધી લઇ જાઓ જયાં સુધી માનસિંગ પાછો ફરે નહી ત્યાં સુધી તમો તેજ ઠેકાણે બેસજો પછી ભુતો હુકમ મુજબ માનસિંગને લઇ ગયા અને મહા રાક્ષ-

સના મુલક સુધી થોડા દીવસમાં આવી પહોંચ્યા. તેઓએ માનસિંગને ત્યાં ઉતારી કહ્યું કે હવે અમારાથી વધારે આગળ જવાય નહીં કારણ કે, મહારાક્ષસ કોઇ પણ પારકી જાતનાને પોતાના દેશમાં જીવતા રહેવા દેતા નથી, ત્યાંથી પછી માનસિંગે પગે ચાલવા માંડયું. થોડા દહાડા પછી એક મોટો પહાડ દેખાયો જેની ટોચ આકાશ સાથે લાગેલી હતી. અને તે પહાડની ઉપર એટલાં તે ઝાડો ઉગ્યાં હતાં કે તે પહાડની બેલે પાર શું છે તે તદન જણાતુ નહીં હતું માનસિંગે તે પહાડની ઉપર રાક્ષસીઓનું એક મોટું ટોળું જોયું અને તેઓને બોલતાં સાંભળયું કે પેલો માણસ જે આપણી સામે આવે છે તેને જીવતો મુકવો નહી કારણ કે તે પાહાડ ઉપર ચડવાનો ઇરાદો રાખે છે પછી તે રાક્ષસીઓનું ટોળું નીચે આવ્યું અને માનસિંગને પકડી પાહાડઉપર લઇ પુછયું કે તું કયાંથી આવ્યો છે. આ જગોએ શું કામ છે, અને તુને આંહી કોણ લઇ આવ્યું માનસિંગે કહ્યું કે જે ઇશ્વરે તમને અને મને ઉત્પન્ન કર્યા તેજ પરમેશ્વર મને આ ઠેકાણે લઇ આવ્યા. અને હું એક શેહેરથી આવ્યો છું તેમાંથી એક જણ બોલ્યો કે હવે અમને ખબર પડી તુને મોતીશા વેપારીની છોકરીએ મોકલ્યો છે કારણ કે તેણીને શાહમોરાની ગરજ છે. માનસિંગે પોતાના દીલમાં વિચાર્યું કે જો હમણાં હું સાચું કહું છું તો જીવથી મારી જાઉં છું, અને જો જુઠું બોલુ છું તો પરમેશ્વરનો ગુન્હેગાર થાઉં છું તેથી વધારે સારૂ એજ છે કે ચુપ રહેવું એમ વિચારી માનસિંગે તેઓને કાંઇ જવાબ દીધો નહી, પછી તેઓએ પોતાના મનમાં મસલત કરીને માનસિંગને અગનીમાં નાંખવાનો વીચાર કરી મોટાં મોટાં લાકડા લાવી સળગાવી તે માનસિંગને નાંખ્યો. માનસિંગે તેઓનો વીચાર આગળથી જાણીને પોતાના મોંમાં રીછની છોકરીએ આપેલો મોહોરો રાખ્યો હતો. તેથી તેને કાંઇ ઇજા થઇ નહી. જયારે અગનીનાં ભડકાં આકાશ તરફ ઉડવા લાગ્યાં ત્યારે રાક્ષસોએ વિચાર કર્યો કે બળી ગયો હશે. તેથી તેઓ ત્યાંથી જતા રહ્યા. જયારે સઘળુ બળતું પાંચદહાડા પછી ઓલવાઇ ગયુ ત્યારે માનસિંગ બહાર આવી પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કરી આગળ ચાલ્યો, ત્યારે તેજ રાક્ષસોએ તેને ફરીથી જોયો; અને તેની પાસે દોડતાં આવી પુછ્યા અને કહ્યું કે ઓ માણસ તું આ જગોએ કેમ આવ્યો છે. તારા જેવાજ એક માણસને આજ છ દીવસ ઉપર આગમાં બાળી મુકયો હતો, તે તુજ છે કે બીજો માનસીંગે કહ્યું કે તમારા જેવા બહેવકુફો આ દુનિયામાં બીજા કોઇજ હશે, કારણ કે જે

કોઇ આગમાં બળે તે પાછો જીવતો થાય એમ કદી સાંભળયું નથી ઓ દુષ્ટો હું તેજ માણસ છું કે જેને તમોએ આગમાં બાળી મુક્યો હતો. ઓ ગધેડાના રાજાઓ પરમેશ્વર મારી ઉપર એટલો તો મહેરબાન છે કે તમોએ ગંજાવર આગમાં મને બાળી નાંખ્યો પણ તમો દુષ્ટોનું કાંઇ વળયું નહી તેઓ આ સાંભળી એટલા તો ગુસ્સે થઇ ગયા કે માનસિંગને આગળના કરતાં મોટી આગ સળગાવી તેમાં નાખ્યો. એવી રીતે ત્રણ વખત માનસિંગને તેઓએ આગમાં નાંખ્યો જ્યારે તેઓએ જોયું કે એ બલા આગમાં પણ બળતી નથી ત્યારે તેઓએ તેને એક ઉંડી ખાઇ ખોદી તેમાં નાખ્યો અને પરમેશ્વરની મેહેરથી તે ખાઇમાંથી પણ માનસિંગ સલામત બહાર નીકળયો, ત્યારે તેઓએ તેઓના મુલકમાં એક મોટો ખારો સમુદ્ર હતો તેમાં માનસિંગને નાંખી દીધો, તેવામાં તેને એક મોટી માછલી ગળી ગઇ, જ્યારે માનસિંગે જોયું કે, હું સમુદ્રમાં ગોથા ખાતો નથી. પણ તેને ઘણીજ ગરમી લાગવા માંડી ત્યારે જાણ્યું કે હું કોઇ એક જાનવરના પેટમાં છું. જ્યારે તે માછલીએ જોયું કે આ બલા હજમ થતી નથી; ત્યારે સમુદ્રને કાંઠે આવી માનસિંગને ઓકી કાઢી પછી પાણીમાં દોડી ગઇ માનસિંગ થોડાક વખત સુધી બેહોશ જેવો પડી રહ્યો. કારણ કે ઘણી ભુખ અને તરસથી ચાલવાની તાકાદ નહી રહી ત્યારે પરમેશ્વરને યાદ કરવા લાગ્યો અને સઘળી તરફ જોવા લાગ્યો એટલામાં રાક્ષસીઓનું એક જંગી ટોલુ તેને જણાયુ તે ટોલુ માનસિંગની આગળ આવીને પુછવા લાગ્યું કે તને આ જગ્યાએ કોણ લાવ્યું? માનસિંગ બોલ્યો કે મને પરમેશ્વર લાવ્યો મને એક માછલી ગળી ગઇ હતી તે પાછી દરીઆને કીનારે નાંખી ગઇ.અને જો તમારામાં પરમેશ્વરે દયા રાખી હોય તો મને કાંઇ ખાવાપીવાનું આપો, કારણ કે હું ઘણોજ ભુખ્યો તરસ્યો છું તેઓએ કહ્યું કે, અમે તને ખાવાનું કેવી રીતે આપી શકીએ. કારણકે અમારા રાજાનો એવો હુકમ છે કે, જો કોઇ માણસ યા ભુત અમારા મુલકમાં આવે તો તેને જીવથી મારી નાંખવા ત્યારે તેમાંથી એક જવાબ દીધો કે એ ખ્યાલ એ ક્યાં રાજા અને ક્યાં આપણે આ બીચારો પોતાની મેળે કંઇ આવ્યો નથી, પણ પરમેશ્વર જાણે કે એને માછલી ક્યાંથી ગળી ગઇ એની આવરદાએ જોર કીધું છે તેથી એ જીવતો રહ્યોછે એ માણસ છે તેથી આપણા કરતાં મોટો છે એટલા માટે આપણને લાજમ છે કે એને આપણે ઘેર લઇ જઇએ ત્યાં એની ચાકરી કરીએ ત્યારે બીજાઓ બોલ્યા કે જો આપણે એને ખાવા આપીએ અને સ-

જાને ખબર પડે તો તે આપને જીવતા મુકવાનો નથી. ત્યારે માનસિંગે જવાબ દીધો કે, જો મને મારી નાંખવાથી તમને ફાયદો થતો હોય તો તમે ખુશીથી તેમ કરો, હું મરવાને તૈયાર છું ત્યારે કેટલાએક જવાબ આપ્યો કે આપણા રાજાનો મુલક સાતમો કોસ દુર છે માટે અહીંયાં કોણ આવે છે. અને જાય છે, ને કોણ પુછે છે આ વરે તેઓ માનસિંગને પોતાને ઘેર લઇ જઇ તેને ખવરાવી પીવરાવી ખુબ તાજો કીધો દરરોજ તેઓ માનસિંગની સાથે વાતમાં મસગુલ થતાં તેની વાત તેઓને એટલી દીલ પસંદ લાગી કે માનસિંગની સોબત તેઓને ઘણીજ ફાયદાકારક માલમ પડી. એક દહાડો તેઓએ માનસિંગને કહ્યું કે દેવ તું અમને કહે કે અહીંઆં આવવાનો તારો સબબ શું છે? માનસિંગે સઘળી વાત અવલથી આખર સુધી તેઓને એવી રીતે સમજાવી કે તેઓના દીલમાં ઘણીજ અસર તેઓને તેને ઘણી મહેરબાનીથી પુછ્યું કે આટલી બધી રંજ અને મહેનત ખેંચવાનું તેને શું કારણ છે. માનસિંગે કહ્યું કે મ્હારે મોહા રાક્ષસ સાથે કામ છે. તેઓ બોલ્યા કે ઓ નાદાન તું મોહા રાક્ષસનું નામ ના દે કારણ કે જો તેને માલમ પડશે કે અમે એક માણસને આસરો આપ્યો છે તો તે તને અમને આ બધાને મારી નાખશે માનસિંગે કહ્યું કે જ્યાં સુધી મારી તેમજ તમારી હયાતી છે ત્યાં સુધી કાળનો પણ બલ નથી, કે આપણા જીવને હાનો પુગાડે અને જો તમને ધાસ્તી લાગતી હોય તો મને બાંધીને તમારા રાજા પાસે લઇ જાવ અને જે ફરમાવે તે કરો તેઓએ જવાબ દીધો કે પહેલાં અમે તારી પર પ્રીતી અથવા દોસ્તી તરીકે રાખ્યો અને હવે તને મારી નાંખવાને માટે લઇ જઇએ તો તે ઘણું શરમ ભરેલું કહેવાય માનસિંગે કહ્યું કે આખર મને જરૂર તમારા રાજા પાસે જવું છે માટે તમો કાંઇ તદબીર કરો કે મને તમારા રાજા સાથે મેળવો પછી તેઓએ વીચાર કરીને પોતાના એકને રાજા પાસે મોકલ્યો તે રાજા પાસે અદબથી ઉભો રહી. કહેવા લાગ્યો કે ઓ મહારાજા અમારા હાથમાં કાળા સમુદર આગળથી એક સુરજના તેજ મીસાલનો માણસ આવ્યો છે. તે એવો તો સરૂપવાન છે કે આપણા મુલકમાં હજારો માણસો અત્યાર સુધી માર્યા ગયા પણ તેની બરાબરનું રૂપ હમોએ કદી જોયું નથી તે સાથે એવો તો કાબેલ હકીમ છે કે કંઇ તારીફ મારી જુબાનથી થઇ શકતી નથી એવી રીતના ઘણાએક સીપારસના સુકનો બોલી રાજા પાસે અરજ ગુજારી. રાજાને હુકમ કીધો કે તાકીદથી તેને મારી આગળ લાવી હાજર ક-

રો, તે રાત્રેજ ઉડતો ઉડતો પંદર દહાડે પોતાને મુકામે આવી પહોંચ્યો અને જે વાત પોતે રાજા પાસે કહી હતી ને સઘળી કહી સંભળાવી. માનસિંગે તેની ઘણી એક તારીફ કીધી પછી તેઓએ માનસિંગની સાથે રથમાં બેસી આકાશ મારગે ઉડવા માંડયું હવે માનસિંગના આવવાની ખબર માહા ભુતના દરેક દેશમાં ફેલાઇ, જેથી માનસિંગને લાખો રાક્ષસિઓનું ટોલુ જે રસ્તે માનસિંગ જવાનો હતો તે રસ્તે જઇ ઉભું રહ્યું કારણ કે તેઓએ વિચાર્યું કે રાજાના શેહેરમાં જઇ માનસિંગને જોઇ શકાશે નહી તેઓમાં પદમાવતી રાક્ષસણીની છોકરી હરશિધ નામની જે રૂપમાં પુરી હતી તેને પણ માનસિંગને જોવાનું મન થયું તે વખતે છોકરી પોતાની મા પાસે આલી રજા માગી કે એ મારી વહાલી માતા હું આપણા બાગમાં શેલ કરવા જાઉછું. તેની માએ જવાબ દીધો કે તારા બાપ પાસેથી રજા લઇ સુખેથી જા. પછી તે પોતાના બાપ પાસેથી રજા લઇ પોતાની દાશીઓ સાથે પોતાના બાગમાં ફરવા ગઇ અને પોતાના બાપ પાસેથી માસ એકની રજા લીધી હતી માટે મોજ મારવાને પોતાની દાશીઓ સાથે ફરવા જતી વખતે પોતાના બાગનાં કદી નહી જોએલા ભભકા કરી પોતે જરજવેરમાં ગુથાઇ ગઇ હતી રાક્ષસો માનશિંગને ઉચકી આકાશ મારગે ઉડતા હતા તે બાગ નજદિક થઇ જતાં હતા તે વાત જ્યારે હરશિધને કાને પડે તે વખતે તેણીને નાચ્ચે કીધો કે મારે એ માણુસ શંગત જરૂર શોબત કરવી. પછી પોતાની દાશીઓના વિચાર પુછવા લાગી. તેઓ સઘળીઓએ જવાબ દીધો કે ઓ મારી વહાલી કુંવરિ જો તારો પાકો ઠરાવજ હોય તે હમો માનસિંગને તારી નજદીક હાજર કરીએ તેણીએ તે કબુલ કીધું પેલીએ ઉડતી ઉડતી જ્યાં માનસિંગ ભુતો સાથે સુતો હતો ત્યાં આવી અને માનસિંગને તેમજ પેલા ભુતોને ઉંઘેલા જોઇ માનસિંગને બહેહોશની દવા સુંઘાડી ઉચકી પોતાની કુંવરી હરશિધના મહેલમાં લાવી જ્યારે પેલા ભુતો એ જોયું કે તે માણુસ પોતાના હાથથી ગયો ત્યારે તેઓએ દરેક ઠેકાણે તપાસ કરવા માંડી પણ જ્યારે કોઇ પણ ઠેકાણેથી માનસિંગનો પતો નહિ મળ્યો ત્યારે સઘળાઓએ વીચાર કીધો કે આપણે રાજા પાસે જવું નહી કારણ કે રાજાને જો માનસિંગ ગયાની ખબર પડશે તો બેહેશક આપણુને જમને હવાલે કરશે. પેલી તરફ હરશિધના મહેલમાં માનસિંગ મોજ કરતો હતો ત્યારે મહાભુતથા રાજાને ઘણી ચીંતા પેદા થઇ તેણે દરેક ઠેકાણે તપાસ માટે જાસુદો મોકલાવ્યા. તેઓને અંતે પકડયા. એટલે રાજા પા-

સે અરજ કીધી કે હમો જ્યારે રાતના સુતેલા હતા તે વખતે એ માણસ કયે ઠેકાણે ગયો હશે? કદાચ એનું સુર્ય તેજ જોઇ કોઇ રાજકુંવરી એની ઉપર આશક પડી એને ઉડાવી લઈ ગઇ હશે, માટે તેની તપાસ કરવાને તમો નામદાર રાજા અમને થોડા દીવસની મેહલત આપો, એવામાં પદમ રાક્ષણીની છોડી માનસિંગને પોતાની સાથે તેડીને માહા રાક્ષસના રાજા પાસે આવી એટલે રાજા ઘણું હરખવાન થયો અને પોતાની પાસે બેસાડી માનસિંગનું આવવાનું કારણ પુછ્યું માનસિંગે કહ્યું કે ભુતના રાજા બાબરાના મુખમાંથી તમારી તારીફના બેહદ સુખનો સાંભળી આ મુલક જોવાનો મેં પાકો ઇરાદો અને બેહદ સંકટ વેઠી અતરે આવ્યો. રાજાએ પુછ્યું કે ઓ ગુણથી ભરેલા આદમી મારા છોકરાની આંખો આજ કેટલા વરસ થયા બંધ રહી છે તે કેમે કરી ઉઘડતી નથી. મારા મુલકમાં કોઇ એવો ચાલાક તબીબ નથી જે મારા છોકરાની આંખો સારૂ કરે, મારે એજ એકલો છોકરો છે અને મારી સઘળી ઉમેદો એના ઉપર છે પણ તે કીરતારે મારા અતી વાહાલા છોકરાને તેના જન્મ પછી સુખનો એક દહાડો પણ સારો ગયો નથી માનસિંગે ઘણોક દીલાશો દેઇ જવાબ દીધો કે તમે નામદારને એ વાતની કશી ફીકર ચીંતા કરવી નહી એ તમારા છોકરાની આંખો હું સાજી કરી શકીશ. રાજાએ માનસિંગને વચન આપ્યું કે તેના બદલામાં તું જે માગીશ તે હું તારા પગ આગળ લાવી હાજર કરીશ. માનસિંગે પાણીને રીંછની છોકરીના આપેલા મોહોરામાં ઘસીને તે છોકરાની આંખોમાં લગાડ્યું કે તદન દેખાતો થઇ ગયો માનસિંગને પગે પડયો માનસિંગે તેને પોતાની બગલમાં લઇ ઘણા પયારથી બચી કરી પોતાની પાસે બેસાડયો, રાજાએ બેસુમાર જરઝવેર માનસિંગના પગ આગળ લાવી મુક્યું કે ઓ ગરીબપરવર મેં આ કામ જરને માટે નથી કીધું પણ જશને માટે કીધું છે. આટલું બધું જર મને એકલાને શા ખપનું છે પણ જે વચન તે મને આપ્યું છે તે વચનથી તું સાબેત રહે, માહારાક્ષસે જવાબ દીધો કે તે વચન પ્રમાણે હું ચાલવાને તૈયાર છું. ધર્મપુર્વક પ્રતિજ્ઞા લઇ કહું છું કે તું મારી પાસે જે જે માગશે તે હું તને આપીશ, માનસિંગે કહ્યું કે તમો નામદાર પાસે જે શાહમોહરે છે તે મને આપો. મહારાક્ષસે તરતજ નીચું જોઇ માનસિંગને તે માગવાનું કારણ પુછ્યું પછી પોતેજ બોલ્યો કે એ આરે મોતીશા વેપારીની છોકરીએ તારી પાસે મંગાવ્યો હશે. પછી

તે મોહોરો માનસિંગને આપીને બોલયો એની પાસેથી એ હું પાછો લઇશ માનસિંગે કહ્યુ કે પેલા જુવાનનાં એ છોકરી સાથ લગ્ન થયા પછી વરસે દહાડે તું તેલખ લેજે જેવો માસિનગે તે મોહોરો પોતાના હાથમાં લીધો કે જમીનની અંદરનું દાટેલું સઘળું ધન તેની નજરે પડયું માનસિંગ એ મોહોરાની ખુબીથી ઘણો અચરત પામ્યો પછી ત્યાંથી નીકળી ભુતના રાજા બાબરાના શહેરમાં પેલા ભુતોની સાથે આવી પોંચ્યા ત્યાંથી પેલી ગબરમાં થઇને પેલી છોકરીના મેહેલ તરફ આવી તે મોહોરો તેને આપયો પછી તેણીના બાપને બોલાવી પેલા જુવાનની સાથે પરણાવી, તે છોકરીની પાસેથી પલો મોહોરો ગુપત થઇ ગયો તેથી તે રડવા લાગી માનસિંગે તેણીને દીલાસો દીધો કે મે તારા ધણીને એટલું તો ધન આપેલું છે કે તે ધનનો છેડો કદી આવવાનો નથી ત્યાંથી પછી ગુણસુંદરીના પ્રશ્નની શોધમાં માનસિંગ નીકળ્યો ચાલતાં ચાલતાં એક ગંગાનદીને કીનારે જઇ પુગ્યો જ્યાં એક મોટો મહેલ હતો તે તરફ કદમ ધરી આવીને જુવે છે તો તેના દરવાજાપર ભકતીકર અને ગંગા નહા એમ લખેલું છે એ જોઇ માનસિંગ પોતાના મનમાં ખુશી થઇ ધાર્યું કે હવે મારી મુરાદ પાર પડી જશે અંદર દાખલ થતા થોડા ચાકરો આવી માનસિંગને પોતાના ધણી પાસે લઇ ગયા જ્યારે માનસિંગ પેલા બુઢા માણસ પાસે ગયા ત્યારે પોતાના સીહાસન ઉપરથી નીચે ઉતરી માનસિગને ઘણી મેરબાનીથી ભેટયો ઘણું એક માન આપી પોતાની પાસે બેસાડી પોતાના માણસોને તરેહ તરેહનું જમવાનું લાવવા હુકમ કર્યા જ્યારે તેઓ જમી રહ્યા ત્યારે માનસિંગે કહ્યું એ મહારષી તમારા દરવાજા ઉપર જે લખ્યુ છે તેનો અરથ શું છે ત્યારે તે ઘરડા માણશે જવાબ દીધો કે હુ અગાઉ એક ચોર હતો અને દરેક માણસના ઘરમાં ખાતર પાડી માલ લઇ પમને રસ્તે લઇ જતો અને કોઇ વખત હું મજુરી કરતો હતો અને એવું કહેતો હતો કે એ કામ મહાદેવની ભકિત કરવા સારૂં કરૂંછું એવી રીતે થોડાક દીન ગયા પછી એક દીવસે હુ માંદો પડયો અને મોતની અણી ઉપર આવ્યો એવામાં બે સુંધીની હાલતમાં એક જમ આવી મને હાથ પકડી નરકના કુંડ તરફ લેઈ ગયો અને કહ્યું કે તારે માટે આજ મકાન છે પછી મને કુંભીપાકના ઉપરીને સ્વાધીન કીધો તે મને કુભીપાકમાં નાંખતો હતો, એટલામાં બે શીવના ગણ આ-

વીને મારો હાથ પકડી પોતાની તરફ ખેંચવા લાગ્યો અને બોલ્યા કે અમો એને નહી છોડીશું કારણ કે આ માણસની જગ્યા તો કઇલાસ માં કીધેલી છે માટે તું એને છોડી દે પછી મહાદેવના દેરા પાસે લાવી મહાદેવના દરસન કરાવ્યાં એટલે આકાશ વાણી થઈ કે હજુ એની ઉમ્મર બાકી છે અને તે માણસ બીજો જેનું નામ પણ એવુંજ છે પછી મને ગંગાને કિનારે ઘોચાડી પોતાના ભંડારી કુબેરને આગ્ના કરી એટલે મને નહીં ખુટે એવો અખુટ ભંડાર ખજાનો બક્ષીસ કર્યો એટલે મેં એક સુંદર મહેલ બંધાવ્યો અને દરવાજા ઉપર લખ્યું છે કે ભક્તિ કર અને ગંગામાં ન્હા. આવી વાત સાંભળી માનસીંગ ઘણો ખુશી થયો અને ત્રણ દહાડા તે રૂષીના મેહેલમાં રહી ગુણસુંદરીના શેહેર ચાંપાગરી તરફ નીકળ્યો. રસ્તે આવતાં એક કાળો બિલાડો ને એક સફેત સાપ સાથે મારામારી કરતાં જોયાં. માનસીંગને માલમ પડયું કે પેલો કાળો બિલાડો સફેદ સાપને પકડી મારી નાંખશે, એવામાં દોડી તે કાળા બિલાડાને પકડવા ગયો અને પેલો સફેદ સાપ કેટલાક વખત સુધી એક ઝાડ હેઠળ બેહોશમાં પડી રહ્યો તે બીલાડીને કેહેવા લાગ્યો કે તું ખાતરી રાખજે કે હું તને એક ક્ષણ પણ વીસો મુકનાર નથી તે સાપે હોંશમાં આવી કહ્યું કે ઓ હિંમતવાન પુરૂષ હું એક જીન છું અને આ શહેરના ગજાનો છોકરો છું પેલો કાળો બિલાડો મારા બાપનો ગુલામ છે. તે મારી સાથે અદાવત રાખે છે. આજે તક જોઇને મારવા આવ્યો હતો. નજદીક હતું કે એ મને મારે એટલામાં તેં મારા ઉપર મહેરબાની કરી મ એને હરામ જાદાના હાથમાંથી છોડાવ્યો મારૂં ઘર અહીંથી નજદીક છે માટે ત્યાં આવી થોડો વખત આરામ લે. માનસિંગે તેને ના કહ્યું પણ તે ઘણી બેહોશ કરી તેને લેઈ ગયો, જ્યારે તે એક જગલમાં આવ્યો ત્યારે તે ગુલામ બિલાડાના રૂપમાં પેલા જીનના દાદાની પુઠે લાગ્યો જ્યારે માનસિંગ અને પેલો જીન બંને જણ એક લશ્કરમાં દાખલ થયા ત્યારે માનસિંગે પુછ્યું કે આ લશ્કર કોનું છે, તેણે જવાબ દીધો કે એ લશ્કર તારા દોસ્તનું છે, પછી તે જીન માનસિંગને પોતાનાં તખ્તપર બેસાડયો અને તેની આસનાવાસના કરી પુષ્કળ ઝવાહીર તેના પગ આગળ મુકયું એટલામાં પેલા બિલાડાને તે જીનના માણસો પકડી લાવ્યા પછી તેને ગરદન મારવાનો હુકમ કીધો. માનસિંગે પેલા ઝવાહેરમાંથી થોડુંક લીધું અને ત્યાંથી નીકળી ચંપાનગરી આવી ગુણસુંદરીના મહેલ તરફ ચા-

મોં એક વરસ અને છ મહીના પછી તે ત્યાંથી આવી પહોંચ્યો એટલામાં ગુણસુંદરીના માણસે આવી માનસિંગને તેણીની પાસે તેડી લઇ ગયા, માનસિંગે જે સઘળું જોયું અને સાંભળ્યું હતું તેનું વીગતવારવર્ણન કીધું પછી માનસિંગ ત્યાં થોડા દીવસ રહી ત્રીજા પ્રશ્નનો જવાબ લેવા નીકળ્યો.

ત્રીજા પ્રશ્નનો જવાબ માનસીંગ લાવ્યો તેની વાર્તા.

કોઇને દગો ના કર. કરશે તેવું ભોગવશે એ સવાલની શોધ કરવા માટે માનસિંગ નીકળ્યો. કેટલાક દીવસ પછી તેણે આસમાનને લાગે એવી ઉંચાઇનો એક અતી મોટો પરવત દીઠો જ્યારે તે પર્વતની તલેટી હદળ પુગ્યો ત્યારે રડવાનો અવાજ માનસિંગને કાને પડયો કે ઓ દેવાંગના તારી જાદુઇથી મને ના માર. માનસિંગ પર્વત ઉપર ચઢયો ત્યારે એક મોટું છાંયાવાળું ઝાડ તેની નજરે પડયું જેની નીચે સંગેમરમર પથરની લાદીઓ જડેલી હતી. માનસિંગ જુવે છે તો એક ખુબસુરતના ચહેરાનો જુવાન પણ તદન દુબેલો થઇ ગયેલો આંખ બંધ કરી હાથમાં ઝાડની એક ડાળી પકડી ઉભેલો છે પછી તે શાખસની આગેળ માનસીંગ ગયો અને ઘણાએક કાલાવાલા કરી તેને હેવાલ પુછવા લાગ્યો. માનસિંગે તેને ઘણી વાર પુછયું પણ જ્યારે કોઇ ઉત્તર નહીં મળ્યો ત્યારે વિચાર્યું કે કદાચ એ બેહોશ હશે તેઓએ થોડીવાર પછી માનસિંગ સામે આંખ ઉઘાડી જવાબ દીધો કે ઓ પ્યારા તું કયાં આવ્યો, તારૂં નામ શું છે, અને મારી સાથે તને શું કામ છે માનસિંગે કહ્યું કે જ્યારે તું અને હું એકજ જાતના છઇએ ત્યારે હું તારૂં દુ:ખ દુર કરૂં અને તું મારૂં દુ:ખ દુર કરે, માણસ જાતને એક માણસ દુ:ખમા જોઇ. અને જ્યારે તે ખદુ દુર કરવાને ઉપાય ન કરે ત્યારે તે માણસ શા કામનો તે જુવાને કહ્યું કે તારા જેવા ઘણા એક શખસો મારી પાસે આવી મારો હાલ પુછી ચાલ્યા ગયા, પણ કોઇએ ઇલાજ કરવા માટે હમણા સુધી કમ્મર બાંધી નથી, તેથી તું પણ તારે માર્ગે ચાલ્યો જા, શા માટે મારી ઉપર ખાલી આફત વરસાવે છે. માનસિંગે કહ્યું કે જ્યારે તું સઘળા માણસો આગળ બોલ્યો છે તો પરમેશ્વરને વાસ્તે એકવાર મારી આગળ તો બોલ પછી માનસિંગ

તેની આગળ બેઠો, ત્યારે તે જુવાને જવાબ દીધો કે હું એક વહાણવટી છું, મારૂં નામ ઝવેરચંદ છે હું અલ્હાબાદનો રહેવાસી છું. એક દહાડો હું મારાં વહાણ સાથે સમુદરમાં જતાં આ જગ્યાએ આવી પહોંચ્યો. અહીંથી એક મૈલ સમુદર છે. ત્યારે હું વીસરામને માટે મારા વહાણથી દુર થઇ આ ઝાડ તળે આવ્યો અને એક ચંદની ખુબસુરતની અપસરા જોઇ હું બેહોશ થઇ જમીનપર પડી ગયો તેવીજ તે અપસરાએ મારૂં માથું પોતાની જાંગ ઉપર મુકીને ઘણો એક અમરત છાંટી મને હોંશીઆર કીધો, જયારે તે દીલબરના હાથમાં મને જોયો ત્યારે હું તેના ઉપર હજારો જાનથી આસક થઇ પુછવા લાગ્યો કે ઓ અપસરા આ જંગલમાં તું કોણ છે એને શા માટે આવીછે, તે અપસરાએ જવાબ આપ્યો કે હું એક ઇંદરની હજુરી છું, આ કીલ્લો મારોછે અને હુ એક માણસને મારો પતી કરવા માગતી હતી તે મારી માગણી ઇશ્વરે આજે પાર પાડી એટલા માટે મેં તને મારા પતી તરીકે કબુલ કર્યો છે. આવી સોબતની વાતો સાંભળીને મહારા વહાણની દોલતની પરવા કીધી નહીં તે મારી સોબતમાં ત્રણ મહિના સુધી રહી, એક દહાડો મેં તેને કહ્યુ કે ઓ પ્યારી આ જંગલમાં રહેવાથી આપણને શું ફાયદો થવાનોછે, આપણે શેહેરમાં જઇએ એસઆરામમાં આપણો વખત ગુજારીએ ત્યારે તેણીએ જવાબ દીધો કે જો તારી નજરમાં એમ વધારે સારૂં લાગે છે તો મહારા કુટુંબીથી યા મારા ઇંદ્ર રાજાથી રજા લઇ આપણે અહીંઆંથી જઇએ, હુ હમણાં મારા પીતાને મળી આવુંછું મારૂં ઘર ઘણું નજીક છે માટે જયાં સુધી હું આવું ત્યાં સુધી તું અહીંઆંજ બેસજે મેં કહ્યું ઠીક છે પણ તું પાછી કયારે આવશે. તેણીએ કહ્યુ કે હુ આ અઠવાડીયામાં પાછી આવીશ. પણ તુ આ જગાએ બેસજે અને વાટ જોજે કે અહીંઆંથી જરા પણ ખસતો નહી; અને જો જશે તો તુને ઘણો પસતાવો થશે એમ કહી તે પદમણી ચાલી ગઇ તેણીને ગયાંને આજ સાત વરસ થયાં છે, પણ હજુ પાછી ફરી નથી અને હું તેના કોલ પ્રમાણે બીજી કોઇ જગાએ જઇ નહી શકયો, કારણ કે જયારે હુ જાઉં અને તે આ જગાએ આવી મને જુવે તો પાછી ચાલી જાય. હવે મારામાં તાકાદ રહી નથી કે હુ જઇને તેની તપાસ કરૂં આ ઝાડનાં પાંતરાં ખાઇ મારૂં ગુજરાન કરૂંછું અને આ સરોવરનું પાણી

પીઉ છુ જમીન એટલી પોચી નથી કે તે ગોડી તેની અંદર ભરાઇ જાઉં આકાશ એટલું નજદીક નથી કે તેની ઉપર ચડી તેમાં ચંદનો તારા મપ ચોઉ નથી ચાલવાના પગ કે નથી રહેવાને ઘર આ સાંભળી માનસીંગ બોલ્યો કે તે અપસરાનું નામ શુ હતું તે તને જણાવી ગઇ છે નહી તો તને કશું પણ માલમ છે તે કયે ઠેકાણે ગઇ છે તે જુવાને કહ્યું કે તેનું કુટુંબ અલકા નામના પાહાડમાં રહેછે પણ હું જાણતો નથી કે તે અલકા પહાડ ક્યાં છે, તે અપસરાનું નામ ફુલઝરીન છે. માનસિંગે પુછ્યું જ્યારે તે અપસરા તારી આગળથી ચાલી ગઇ ત્યારે તે કઇ બાજુએ રવાના થઇ હતી વહાણવટીએ જવાબ આપ્યો કે તે જમણા હાથ તરફ તાકતી પધારી ગઇ હતી પણ પછી કઇ તરફ ગઇ તે તદન મને ખબર નથી માનસિંગ તેની પાસેથી રજા લઇ અલકા પહાડ તરફ ચાલ્યો. ચાલતાં ચાલતાં તે પહાડ ઉપર ચડીને જુવે છે કે તરેહ તરેહનાં મેવાદાર ઝાડો ફળોથી જુમી રહ્યાં છે અને રંગબેરંગીફુલોના રોપાએથી તે જગ્યાને એવી તો રમણીક કીધેલી છે કે કંઇ કહેવાની વાત નહી. આગળ ચાલતાં ચાર મોટાં ઝાડ નજરે આવયાં તે ઝાડો નીચે જઇ ઝાડોની હવા ખુશલાગવાથી ત્યાં શુઇ ગયો, જ્યારે સુર્યનારાયણ ઉદય થયા તારે ચાર અપસરાઓ ત્યાં આવી ગલીચા બીછાવી તેને રેશમી તકીઆઓથી શણગારીને તે ઉપર બેઠી. જયારે તેઓની નજર માનસીંગ ઉપર પડી ત્યારે પોતપોતામાં કહેવા લાગી કે મરતલુ લોકના માણસો આ જગાએ કેમ ગમન કરયું હશે તેમાંની એક ઉઠીને માનસિંગને પોકાર કીધો કે ઓ જુવાન તું અહીયાં કેમ આવ્યો છે માનસીંગે ઉઠીને જવાબ દીધો કે આ જગ્યાએ મને પરમેશ્વર લાવ્યો છે હુ ફુલઝરીન દેવાગનાને માટે અલકા પહાડ તરફ ખઊછુ કારણ કે તે અપશરાએ કોપ વહાણવટીને સાત દહાડાનો વાયદો કીધો હતો, તેને આજ સાત વદસ થયાં છે તોપણ તે આવી નથી. તે બીચારો તેજ ઝાડ હેઠળ બેસી હાં વાયદા કરેછે, તેથી તે દગલબાજ અપસરાની શોધમાં હું જાઉછુ દેવાંગનાઓએ જવાબ દીધો કે અલકાપહાડના રાજાની ફુલઝરીન છોકરી થાય છે તે અપસરાને એટલી શુ ગરજ કે માણસની સાથે કામ પાડી વાયદો કરી આવે, અમને લાગ છે કે તું દીવાનો છે એટલે માનસીંગ બોલ્યો તે મને દરેક ઉપાય કરી ફુલઝરીનની સાથ મેળવો. પછી તેઓ માન

સીંગને બાંધીને પોતાની રાજકુંવરી આગળ લઇ આવી માનસીંગને આગળ ઉભો કરી તેમાંની એક બોલી કે એ મેહેરબાન બાઇ હમોએ આ માણસને આપણા બાગ પાસે લાવી ઉભો કીધો છે. ફુલઝરીનને માનસિંગ જોતાંજ પેલો માણસ યાદ આવ્યો છે શું નામ ધરાવે અને અહીયાં આવવાની તારી મતલબશું છે માનસીંગ તે અપસરા ઉપર આ-શક થઇગયો હતો કે, તેનાથી કાંઇબી જવાબ આપી શકાયો નહી તે અપસરા માનસીગ ઉપર આશક થઇ વેહથી વ્યાકુળ થઇ નરમાસથી પુછ-વા લાગીકેમકે તુ જવાબ દે અને જલદી બોલો મારા પ્રાણપ્રિય તારાઉપર મારૂં દીલ એટલું લાગ્યું છે કે, તારા મુખની અમરત જેવી વાણીથી શાંત પમાડ તે બોલ્યો કે હું પગનપુર શહેરનો રાજાછુ મારૂં નામ માનસીગ છે, જયારે તે અપસરાએ માનસિંગનુ નામ સાંભળ્યુ ત્યારે તરતજ તખત ઉપરથી હેઠે ઉતરી કહ્યુ કે મે માનસીંગનું નામ જા-ણ્યું તે પછી માનસીંગનો હાથ પકડી પોતાના તખતે બેસાડી કહ્યુ કે ઓ પગનપુર મહારાજા તેં આજ મારી ઉપર મોટી મેહેરબાની કરી મારા મહેલને તારા પગલાથી પવિત્ર કીધો છે માટે હું તારો બેહદ ઉપકાર માનું છું. મને કહે કે આટલી મહેનત ખેંચી અહીઆં સુધી આવવાનું તારૂં શું કારણ છે અને જે કામને માટે આવવાનું થયું હોય. તે જલદી જાહેર કર, માનસિંગે કહ્યું કે તારી આટલી બધી માયાનો બદલો હું કેવી રીતે વાળી શકીશ તે મહારાથી કહી શકાતુ નથી; હું જે કામને માટે આવ્યો છું તે કામ એ છે કે જે જુવાન માણસને તેં એક જંગલમાં મોબત દેખાડી હતી તે જુવાન આજ સાતસે વરસ થયાં તપ કરેછે તે જગ્યાએ બેઠો છે માટે તારૂ આપેલુ વચન તું પાળ તરતજ ફુલઝરીનને પેલા જુવાનનું ભાન આવ્યુ તેથી માનસિંગને કહેવા લાગી જો તે મારો ખરો આ-શક હોયતો આ જગ્યાએ ન આવે. માનસિંગ બોલ્યો કે તેં તેને કહ્યું હતું કે સાત દહાડા પછી આવીશ માટે તુ આજ ઠેકાણે બેસજે એટલે તે તેજ જગ્યાએ બેસી રહ્યો છે માટે તેને બોલાવ તેની ઉપર મહેરબાન થઇ તેને તારા સ્વામી તરીકે રાખ અપસરા બોલી કે જયારે મેં તને જોયો ત્યારેજ મને તે જુવાન યાદ આવ્યો અને હું એમ સમજી કે તે તુંજ હશે એટલે માનસિંગે કહ્યુ કે તે જુવાનને તુ મારી આગળ બોલાવ એટલે તે અપસરાએ પોતાની સાહેલીઓને હુકમ કીધો એટલે તરત તેને તેડી લાવીએ, પછી

માનસીંગે કહ્યું કે હવે આ જુવાનની સાથે તારા લગ્ન કર. તારે તે અપસરાએ એમ કરવા નાપાડી એટલે માનસિંગે પેલા રીંછની છોકરીનો આપેલો મોરો તેને સરબતમાં પાઇ દીધો. એટલે તે અપસરા તેની ઉપર ઘણી આસક થઇ ગાંધર્વ વિવાહથી લગન કીધું એટલે તેનું જોડું ખુશી ખુશાલીમાં પોતાના એશઆરામમાં ગરક થયું એટલે માનસીંગ રજા લેઇ ચાલ્યો એટલે તે અપસરાએ પુછયું કે તુ કયાં જવાનો છે માનસીંગે કહ્યું કે હુ ગીરનારની તળાટીમાં જવાનો ઇરાદો રાખુછું. કારણ કે ત્યાં હરીનંદ નામના માણુસ સાથે મને કામ છે પછી તે અપસરા બોલી કે તું કાંઇ ફીકર ના કરહું તને મારા ગાંધર્વની સાથે મોકલુ છું એમ કહી પોતાના ગાંધર્વો સાથે માનસિંગને તખ્ત ઉપર બેસાડી મોકલાવ્યો જ્યારે તે ગીરનારની તલેટીમાં પોહોચ્યો ત્યારે તે ગાંધર્વોને રજા આપી તરતજ માનસિંગ ત્યાંથી ચાલતો થયો અને પેલા ગાંધર્વો પોતાના મુલક તરફ રવાને થયા પછી માનસિંગને તે ડુંગરમાંથી એક અવાજ સંભળાયો તેથી તે અવાજ આવતો હતો તે તરફ ચાલ્યો અને જુવે છે તો એક ઝાડ નીચે એક પીંજરું લાગેલું છે તેમાં એક ઘરડો ડોસો બેઠેલો છે તે જોઇ માનસીંગે પુછયું કે ઓ મહેરબાન માણુસ આવી રીતે તું શા માટે બોલે છે અને તને પીંજરામાં કોણે બંધ કીધો છે તે માણુસે જવાબ આપ્યો કે ઓ જુવાન માણુસ મારો હેવાલ તું ના પુછ જો પુછવા ચાહતો હોય તો મને વચન આપ કે તે હેવાલ સમજી તારું દુઃખ નીવારણ કરવાનું વચન આપું છું પછી તે ડોસાએ પોતાનો હેવાલ કહ્યો કે હું એક વેપારીનો છોકરો હતો, મારા બાપનો વેપાર ઘણો બહોળો હતો, મારૂ નામ હરચંદ છે. જ્યારે હું મોટો થયો ત્યારે મને મારાં બાપનો વારસો મળ્યો પણ હું ઘણો ઉડાઉ હતો તેથી મે થોડી મુદતમાં સઘળો પૈસો ખરચી નાંખ્યો, જે પૈસો મારા બાપે મુસ્કેલીના વખતને માટે સંતાડયો હતો તે ખજાનાની મેં શોધ કીધી પણ મને કોઇ ઠેકાણેથી મળી શક્યો નહી અને મને બજારમાં એક માણુસ મળ્યો જેણે મને કહ્યુ કે, જો તું મને તારા ખજાનામાંથી અડધો ભાગ આપેતો તે તને મેળવી આપું; એટલે તે તેણે પોતાના જાદુમરના એલમથી તે ખજાનો શોધી આપ્યો પછી મેં તે માણુસને થોડું આપવા માંડયું એટલે તેણે મને એમ કીધું

કે મારે તેમાંનું કંઇ જોઇતું નથી એમ કહી પોતાના જાદુથી મને આ પાંજરામાં નાખી ચાલતો થયો, એટલે મેં પોકાર કરી તે માણસને કહર્યું કે મારો છુટકારો આમાંથી કેહાડે થશે ત્યારે તે માણસ બોલ્યો કે તેં મારાથી દગલ કીધી માટે તેના ફળ તું ભોગવ. એટલે મેં તે માણસની ઘણી સ્તુતી કીધી એટલે તે બોલ્યો કે પગનપુર નામે શેહેરનો રાજા માનસિંગ ફરીને આવશે તેથી તારા દુઃખનો છેડો આવશે, એટલે હું ઘણાં વરસ થયાં તે માણસની વાટ જોયા કરૂં છુ પરંતુ ઘણા એક રાજકુમારો મને મળ્યા પણ મારૂં દુઃખ કોઇથી દુર થયું નહી અને આજે તું આવ્યો છે, હવે મને લાગે છે જે તુ મારૂં દુઃખ ભાગશે. એટલે માનસિંગ પોતાના મન સાથે કહેવા લાગો કે જો આ માણસને પેલી રીંછની છોકરીનો મોરો અને અમરવેલી એ મળીને એકઠાં ઘસીને પાયાથી આરામ થશે એમ કહી પાસેના પરવતમાં જુવે છે તો ગીરનાર ઓષધથી ભરપુર માલમ પડયો, આગળ ચાલતાં ઉજળ મુખી ખેતરપાળ આવ્યો ત્યાં જઇને ખેતરપાળની પુજા કીધી એટલે ખેતરપાળ તેને તપમાન થયો અને બોલ્યો કેમ તેં મને યાદ કર્યો ત્યારે માનસિંગ બોલ્યો કે પેલા બુઢા માણસને કોઇ જાદુગરે પાંજરામાં પુર્યો છે માટે તેને આરામ થાય એવી અવષધી મારે જોઇએ છીએ એટલે ખેતરપાળે તેને કહ્યું કે અમરવેલી સોસાવનમાં મળશે, માટે તે જગ્યેથી લાવી તારી પાસે જે રીંછની છોકરીએ આપેલો મોહોરો છે તે તેની સાથે ઘશી સરબત કરી તેને પાજે એટલે તરત તેને આરામ થશે એટલે માનસિંગ તેની સાથે વનમાં ગયો અને અમરવેલીનો વેલો લઇ પેલા ડોસાની પાસે આવ્યો અને પેલા મોહોરા સાથે ઘસી તેનું સરબત કરી પેલા ડોસાને પાયું કે તરત જુવાન માણસ થયો અને માનસીંગને કહ્યુ કે ઓ દેવ વંશી પરદુઃખભંજન તારો ઉપકાર મારા ઉપર ઘણોજ થયો છે તેને બદલો આપવા હું અશક્ત છું એમ કહીને તેને આશીર્વાદ દઇ પોતાને ઘેર માનસિંગને તેડી થોડા દહાડા મેમાન રાખી ઘણું એક જરઝવેર આપી વિદાય કીધો, પછી થોડા દીવસની અંદર ચપાનગરી આવ્યો અને ગુણસુંદરીના મહેલમાં દાખલ થયો અને તેણીની આગળ સઘળો હેવાલ જાહેર કીધો. તે સાંભળી ગુણસુંદરીને ઘણોજ આનંદ થયો પછી માનસિંગને તરેહ તરેહહેં અમરત ભોજન ખવડાવ્યું પછી માનસિંગે ચોથાપ્રશ્નનો જવાબ માગ્યો એટલે તે બોલી કે એક

માણુસ એમ કહે છે કે સત બોલમાર મહા સુખી માનસિંગે કહ્યું કે તે સખસ ક્યાં છે! તે બોલી કે તે વાતની મને ખબર નથી પણ મેં મારી મા તરફથી સાભળ્યુ હતું કે તે સેહેરનું નામ કૌસંબી નગરી છે પણ હું જાણુતી નથી કે તે ક્યાં છે પછી માનસિંગ ચોથા પ્રશ્નની ખબર લેતા ચાલ્યા,

---

ચોથા પ્રશ્નનો જવાબ માનસીંગ લાવ્યો તેની વાર્તા.

ચંપાનગરીથી ચાલતાં માનસિંગ મોટા એક જંગલમાં આવી પુગ્યો અને ચોતરફ નજર કરી જુવે છે તો એક મોટો પરવત તેની નજરે દેખાયો, થોડા દીવસમાં તે પરવત આગળ આવી પુગ્યો, તેની પરવત હેઠળથી રમણીક અને સુદર સુ સોભીત ગંગાજળનો પરવાહ વહેતો હતો, માંનસિંગ જ્યારે તે ગંગાના કીનારા આગેળ આવ્યો ત્યારે જોયું તો તેની નજદીક એક માનસરોવર દેખાયું,માનસિગ તે જોઇ ઘણો ખુશી થયો અને જે ઠેકાણેથી મેલું પાણી વહેતું હતું તે ઠેકાણે આવ્યો, થોડેક ચાલ્યો એટલે એક મોટા ઝાડ પાસે આવી જુવે છે તો તે ઝાડ ઉપર મનુષ્યનાં માથાં લટકતાં હતાં. તેની નીચે એક મોટા હોજ હતો તે હોજની અંદર તેનાં માથાનું લોહી ઝરતુ હતું તેથી હોજ રૂધિરથી ભરાઇ ગએલો હતો. જ્યારે માન સિંગ ઝાડના બરોબર પાસે આવ્યો ત્યારે તે સઘળાં માથાં હસવા લાગ્યાં આ ગુપ્ત બીના જોઇ માનસિંગની છાતી ફાટવા લાગી તે માથામાંથા લોહીનાં ટીપાં તે હોજમાં પડતાં હતાં જ્યારે માનસિગે નજર કરી ત્યારે એક અતી ખુબ સુરત માથુ તેની નજરે પડયું તેની ખુબસુરતી જોઇ માનસીંગ બેશુધ થઇ જમીન ઉપર પડયો અને એક કલાક પછી જ્યારે સુધીમાં આવ્યો ત્યારે ચીંતા કરવા લાગ્યો કે આવા ખુબ સુરત માથાને કાપી ઝાડ ઉપર લટકાવયું છે ત્યારે તેણે કેવો મોટો ગુન્હો કર્યો હશે આમ વીચારી પોતાના દીલમાં કહેવા લાગ્યો કે આ માનસિંગ જ્યાં સુધી આ ગુપ્ત વાતથી માહેત થયો નહી ત્યાં સુધી તને પાછું ફરવું વ્યાજબી નથી સાંજની વખતે તે માથાં ઝાડ ઉપરથી ઉઠી તળાવ એટલે માનસરોવરની અંદર પડયાં તે માનસિંગે બરોબર જોયાં સઘળાં માથાંઓ રાક્ષસીઓ એની સુરતે બની ગયાં અને જે માથુ સઉથી ખુબસુરત હતું તે માથાવાળી રાક્ષસી એક હીરામોતીથી જડેલા તખત ઉપર આવી બેઠી બાકીની

સઘળીઓ પોત પોતાની ખુરશી ઉપર ચોતરફ બેઠી. બેઠા પછી થોડી-ઓ અદબથી તે મોટી રાક્ષસણી આગળ ઉભી રહી હવે વાજીંત્રના નાદ થવા લાગ્યા અને સઘળી રાક્ષસીઓ નાચવા લાગી અને નાચ રંગમાં ગુલતાન થઇ માનસિંગ આ સઘળુ જોતો હતો એટલામાં મધરાતનો વખત થવા આવ્યો પછી થોડીક રાક્ષસીઓએ ભોજનની તૈયારી કીધી, સોનારૂપાની થાળીઓમાં તરેહ તરેહનું લેજતદાર જમણુ કરી હીરા મોતીથી, શણગારેલા બાજોઠ ઉપર એવી તો સફાઇથી મુક્યું તે જોઇ માનસિંગની બુદ્ધી તેનો ભેદ જાણવા બીલકુલ કામ કરી શકી નહી એક રાક્ષસીએ આવી પોતાની રાજકુવરીને ખાવાનું તઇયાર છે માટે ચાલો તે કુવરી એ તખત ઉપરથી નીચે ઉતરી પોતાના એક ચાકરને કહ્યું કે એક મોટા થાળમાં દરેક જાતનું પક્વાન મુકીને પેલા મુસાફરને આપી આવ. તેણીના ફરમાવ્યા મુજબ પેલી રાક્ષસી માનસિંગની આગળ તે થાળ લાવી આંખના ઇસારાથી કહયું કે અમારાં રાણી સાહેબે તારે માટે આ ભોજન મોકલાવ્યું છે. માનસીંગે પુછ્યું કે તમારા રાણીનું નામ શું છે. તે રાક્ષસીએ જવાબ દીધો કે આ વાત તું મને ના પુછ કહેવાનો હુકમ નથી, તુંને નામનું શું કામ છે. આ ખાવાનું છે, તે તું ખા, અને પેટ ભરાય પછી સુખી રહે, માનસીગે કહ્યું કે જ્યાં સુધી તું મને ગુપ્ત વાતથી વાકેફ નહીં કરશે, ત્યાં સુધી હું. ખાવાનો નથી. તે રાક્ષસીએ જઇને પોતાની રાણીને આ વાત જાહેર કીધી, તે રાણીએ જવાબ મોકલાવ્યો કે પ્રથમ તું ખા પછી તુને આ વાતથી વાકેફ કરીશ. જયારે માનસીંગ ખાઇ રહ્યો ત્યારે પેલી રાક્ષીએ કહયુ કે હવે તું મને આ વાતના ખુલાસાથી વાકેફ કર. તે રાક્ષસી પોતાનાં માથા ઉપર થાળ મુકી તળાવમાં જતી રહી અને પોતાની રાણી આગળ હાથ જોડી ઉભી રહી તખત ઉપર બેઠેલી રાણીએ બાકીની રાત નાટારંગ જોવામાં ગુજારી. જયારે સવાર થઇ ત્યારે સઘળી રાક્ષસીઓ માનસરોવરમાં પડી. પોતાની રાક્ષસી માયાથી પોતાનાં માથાં કાપ્યાં તે માથાં ઉડીને ઝાડ ઉપર લટકી ગયા, માનસીંગ પરવતની ગુફામાં બેઠેલો હતો. તેમાંથી બહાર આવીને ઝાડની નીચે બેઠો ત્યારે સઘળાં માથાં હસવા લાગ્યાં માનસીંગે પોતાની નજર સૌથી ઉચેના માથાં ઉપર કીધી કારણ કે તે રાજાની કુંવરીની મોબતે તેના દીલમાં એવું તો મજબુત ઘર કીધી

હતું કે માનસીગનું દીલ બળીને ખાખ થતું હતું પોતાના મનમાં વીચારે કરવા લાગ્યો કે જો આ બીનાથી હું વાકેફ થાઉં તો ખુશ કરીને આ રાક્ષસીઓની રાણીની સાથ હું પરણીને મારી જીંદગીની મોજ શોખ ગળાવીને અભય સુખ ભોગવું, આ પણ કોઇ રાક્ષસી માયાથી થયું હશે, કારણ કે દીવસના આ સઘળાં માથાં ઝાડ ઉપર લટકી જાય છે, અને રાતનાં પાછાં માણસોની સુરતમાં બદલાઇ જાય છે, એ વીચારમાં દહાડો કાઢ્યો અને રાત પડી ત્યારે આગળની માફક સઘળાં માથાં સરોવરમાં પડી નવજોબન સ્ત્રીઓ દેવાંગનાનાં રૂપ ધરી પોતપોતાના બીછાના પર બેઠી રાજકુંવરી રત્ન જડીત તખત ઉપર બેઠી માનસીંગ તરતજ ત્યાંથી ઉઠી પોતાની ગુફા તરફ આવીને બેશી રહ્યો અને તે જોવા લાગ્યો કે આજ રીતે મને એઓ વીશે ખબર પડશે. જ્યારે અધરાતને સુમારે માનસીંઘની આગળ પેલી રાક્ષસી ખાવાનું લાવી ત્યારે માનસીંગે કહ્યું કે જ્યા સુધી આ માયાથી હું જાણીતો નહીં થાઉં ત્યાં સુધી આ થાળમાંથી જમવાનો નથી. હું હાથ પણ લગાડીશ નહી તે રાક્ષશીએ પોતાની રાણીને માનસિંગની ઇચ્છા જાહેર કીધી, ત્યારે તે રાણીએ તેની ઉપર કેરડાવ્યું કે તું જઇને કહે કે જ્યારે તું અમારી રાણી પાસે આવશે ત્યારે તને આ વાતનો ભેદ ખુલ્લો કરી કહેશે માટે તું ખુશીથી ખાઇને મારી સાથે ચાલજે. ઉપલો જવાબ જ્યારે તે રાક્ષસીએ માનસિંગને કહયો ત્યારે માનસિંગે ખુશીથી ખાધુ ખાઇ રહ્યા પછી માનસિંગ રાક્ષસી સાથ ચાલ્યો. તે રાક્ષસી સરોવરમાં પડી ગઇ અને માનસિંગ પણ તેની પછવાડે પેલાં તળાવમાં પડયો જ્યારે માનસીગના પગ જમીનને લાગ્યા ત્યારે આંખ ઉઘાડી જોયું તો નહી મળે સરોવર કે નહીં મળે ઝાડ કે નહીં મળે તે રાક્ષસીઓ પણ એક મોટા જંગલમાં આવી પડયો, માનસિંગ પોકાર કરી કહેવા લાગ્યો અને માથાના વાળ પીખી નાંખવા માંડયા અને રૂદન કરી આરોટવા લાગ્યો અને દીવાનો બની ગયો અને પોકાર કરવા લાગ્યો હાય હાય ખુબ સરૂપવાળી સ્ત્રી મળે તો જીવું નહી તો મારી દેહ અગનીમાં બાળી મુકું. એવી રીતે પોકાર કરતાં એક ઝાડ નીચે દસ દહાડા સુધી રહયો એટલે તે અપાર શક્તિવાળા પરમકૃપાળુ પરમાત્માએ તેની ઉપર મેહેર કરી નારદ મુનીને હુકમ કીધો કે જે માણસ પેલા જંગલમાં રડે છે અને પોકાર કરે છે અને દીવાના

માફક ફરે છે તેને દયા કરી તેના ઉપર દુઃખ છે તેનું નિવારણ કરો, એ માનસિંગે આ જગતના લોકો માટે જન્મ લીધો છે, તે દેવ છે અને ઇંદ્રનો પુત્ર છે. તેને પુર્વે રૂષીએ સરાપ કીધો તેથી તે મુત્યુ લોકમાં રાજાને ઘેર અવતાર લઇ પરદુઃખ ભંજન એટલે પારકાનું દુઃખ ભાગનાર એ નામથી તે ઘણો પ્રખ્યાત છે તેને હરેક ઉપાય કરી મદદ કરવી જોઇએ. માનસિંગ જંગલમાં ઝાડ નીચે બેઠેલો એટલામાં હાથમાં તંબુરો લઇ નારદજી વેણુજંત્ર વગાડતા વગાડતા આવ્યા અને તેને આવતા જોઇ માનસિંગ વધારે રડવા લાગ્યો. નારદજીએ આવી માનસિંગના મુસ્તક ઉપર હાથ મુક્યો એટલે માનસિંગની આંખ ઉઘડી. તે જુવે છે તો મહારૂષી નારદજી નાં દર્શન થયાં એટલે દંડવત કરી કહેવા લાગ્યો કે આ જંગલનું નામ શું છે ત્યારે નારદજી બોલ્યા કે આ જંગલને ખાંડીવ વન કરી કહે છે. પછી માનસિંગ પોતે ત્યાં શી રીતે આવ્યો તે પુછ્યું નારદ મુનીયે જવાબ દીધો કે તે પેલા સરોવરમાં પડયો. તે અહીં થી બે હજાર મૈલ દુર છે પછી આ સાંભળી માનસિંગને પેલી રાક્ષસની રાણી યાદ આવ્યાથી રડવા લાગ્યો અને કલપાંત કરવા લાગ્યો, એટલે નારદમુનીએ પુછ્યું કે તું શા માટે રડે છે. ત્યારે માનસિંગ બોલ્યો કે હું જે જગ્યાએ હતો ત્યાં પાછો જવા ઇચ્છુ છું, તે મુનીએ કહ્યું કે ઠીક છે; તું તારી આંખ મીચીને ઉઘાડ, માનસિંગે તેમ કીધું. તો તરત પોતાને તેજ સરોવર પાસે ઉભેલો જોયો, કેટલોક વખત ગયા પછી માનસિંગે વિચાર્યું કે હું તળાવમાં પડયો તો મારી ઉપર આવો શીતમ ગુજાર્યો. વાસ્તે બેહેતર એ છે કે ઝાડ ઉપર ચડી કોઇબી રીતે પેલા માથાને હું નીચે ઉતારૂં. આ ધારણા કરી તે ઝાડ ઉપર ચડવા લાગ્યો. એકાએક ફાટી ગયું ને માનસિંગ અંદર પેસી ગયો એટલે રાક્ષસીઓએ એવી માયા કીધી કે તે ઝાડ ચો તરફથી બંધ થઇ ગયું અને માનસિંગ અંદર ભરાઇ ગયો, એવી બીના જોઇ માનસિંગ પોતાના મનમાં બીવા લાગ્યો અને આ શું દુઃખમાં આવી પડયો છું આ દુખથી હવે મને નારદજી છોડાવે તો છુટું એટલામાં નારદમુની ત્યાં આવી પહોંચ્યા. માનસિંગ કહેવા લાગ્યો કે ઓ મહારૂષિ મારી રક્ષા કરો મારી રક્ષા કરો એટલે નારદજી બોલ્યા કે ઓ માનસિંગ રાક્ષસી માયામાં તારા જીવને તું જોખમમાં લાવશે માટે આ માયાથી વેગળો રહી તું તારા કામને

મારે જા તને આ માથા સાથે શું કામ છે, માનસિંગે કહ્યું કે એનો ભેદ જાણવા માગુ છું કારણ કે મારૂ દીલ મારા હાથથી જતું રહ્યું છે પછી નારદરૂષી બોલ્યા કે, આ માથાનો બનાવનાર હુડો રાક્ષસ છે તે હુડગીરી પર્વત ઉપર રહે છે તે સૌથી ઉપરનું માથું તેની છોકરીનું છે જેણે એક દિવસે પરણવાની ઇચ્છા પોતાના બાપ પાસે કીધી તેથી રાક્ષસી માયાએ કરી ક્રોધાધીન થઇ પોતાની છોકરીના અને તેની સઘળી સાહેલીઓના આ હાલ કીધા છે તે છોકરીનું નામ ચંદ્રપ્રભા છે. રાક્ષસ હુડાનો પરવત અહીંથી બે હજાર મઇલ છે, જ્યાં સુધી તે રાક્ષસ જીવતો રહેશે ત્યાં સુધી તેના છોકરીના કોઇની સાથે લગ્ન કરવાનો નથી, ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે મને એમજ માલમ પડે છે કે મારૂ મોત તે રાક્ષસને હાથેજ છે ત્યારે નારદ મુનીએ કહ્યું કે, મને એમજ માલુમ પડે છે કે જો આ સ્ત્રી ઉપર તું તારૂ દીલ લગાડશે તો તારો જન્મારો થોડા વખતમાં વહી જશે માટે આ માથાથી વેગળો રહે આ રાક્ષસી માયા મહા વિકાળ છે, માનસિંગે કહ્યું કે હું મોતથી બીતો નથી જે થવાનું હોય તે થાય મારે તો એ ભેદથી વાકેફ થવુંજ જોઇએ, જ્યાં સુધી એ રાક્ષસીને હું હાથમાં નહી લઇશ ત્યાં સુધી મને ચેન પડવાનું નથી, નારદ મુની બોલ્યા કે ત્યારે તું શું કહેવા માગે છે માનસિંગે જવાબ દીધો કે હું એ ઝાડોની અંદર મારૂ શરીર લટકાવવા માગુ છું એટલે નારદમુનીએ માનસિંગને ઘણી રીતે સમજાવ્યો પણ તે સમજ્યો નહી ત્યારે નારદ મુનીએ પોતાની તામસી વિદ્યાથી માનસિંગ ને કહ્યું કે હવે તું આ ઝાડ ઉપર ચડ, જેવો માનસિંગ ચઢ્યો કે નારદ મુની અલોપ થયા એવામાં માનસિંગનું માથું પેલા માથાની સાથેજ લટકી રહ્યું અને જ્યારે રાત પડી ત્યારે અગાઉની માફક સઘળાં માથાં માનસિંગની સાથે સરોવરમાં પડયાં સઘળી રાક્ષસીઓ પોત પોતાની જગ્યાએ આવીને બેઠી અને માનસિંગ તખતની બાજુના ખુણામાં હાથ જોડીને ઉભો રહ્યો પોતાને કંઇ ખબર હતી નહી કે હું કયાં છું અને શું કરૂં છું એટલે રાણી ચંદ્રપ્રભા બોલી કે ઓ જુવાન તું કયાંથી આવ્યો છે તું કોણ છે અને તારૂ નામ શું છે, માનસિંગે કહ્યું હું તારા ચાકરમાંનો એક છું હું તારાજ સરોવરમાંથી આવ્યો છુ ચંદ્રપ્રભાએ જાણ્યું કે એ પણ રાક્ષસી થયો છે એટલે પોતે ચુપ રહી અને હેડંબા નામની રાક્ષસી ક્રોધ કરી

ઉઠીને એક તમાચો એવા જોરથી માર્યો કે માનસિંઘ ત્યાંથી ફરી ઉડીને સમુદ્રની અંદર પડ્યો એટલામાં એક રાક્ષસી સમુદ્રમાંથી આવીને માનસિંગને એક પેટીમાં નાંખી બંધ કરી એક મગર મચ્છને પેટી સોંપી ચાલી ગઈ, એટલે નારદ મુનીએ જાણ્યું કે પેલા રાજકુંવરને માહા દુઃખમાં નાંખી પેલી રાક્ષસી પહાડમાં ગઈ છે. માટે તેનું રક્ષણ કરવા માટે માનભદ્રવીરને કહ્યું કે તે પેટી તમો ઉપાડી લાવો એટલે તે માનભદ્ર ત્યાંથી ચાલ્યો અને સમુદ્રની અંદર પેશી પેટી જે મગરમચ્છની ચોકીમાં હતી તે ઉપાડી તેમાંથી માનસિંગને બહાર કાઢી મોટા જબર જસ્ત રીંછને અંદર નાંખી ઢાંકણું બંધ કરી માનસિંગને તેડીને નારદમુની પાસે આવ્યો, માનસિંગ નારદમુનીને નમન કરી બોલ્યો કે મહારૂષી મને દુઃખ ભોગવી બાહેર કરો નહીતો મારો જીવ એજ બીનામાં જશે એટલે નારદમુની બોલ્યા કે તું મહાદેવની ઉપર તપ કર જેથી તારૂં કાર્ય ભોળા શંભુ તરત પાર પાડશે એવું કહી નારદમુની અંતરધ્યાન થયા અને માનસિંગે મહાદેવની ઉપરે ઉગ્રતપ કરવા માંડ્યો કેવી રીતે કે મસ્તકની નીચે સોપારો મુકી ઉંધે માથે મહાદેવના જપ કરવા લાગ્યો. સાત દહાડાને સાત રાતો સુધી મહા તપ કીધાં એટલે મહાદેવ તથા પાર્વતી માનસિંગના પાસે આવી કહેવા લાગ્યાં કે ઓ રાજકુમાર તું શા માટે આ જંગલમાં આવી ઉગ્ર તપ કરે છે. તારી ઇચ્છા હોય તે માગ હું તને વચન આપવા આવ્યો છું એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે મારી ઇચ્છા ચંદ્રપ્રભા સાથ લગન કરવાની છે એટલે મહાદેવ બોલ્યા હે માનસિંગ તું એ ખ્યાલ તારા મનમાંથી છોડી દે કેમ જે તે રાક્ષસ મહા બળીયો છે. તેના બાપથી દેવ પણ ડરે છે, મહા કદમાતી રાક્ષસથી હું પણ ડરીને મારૂં કૈલાસ છોડીને આ જંગલમાં ફરૂં છું ત્યારે માનસિંગ બોલ્યો કે હે જગતના પીતા તમે મારૂં દુઃખ દુર નહી કરો ત્યારે આ જગતમાં બીજો કોણ સમર્થ છે જે મને માહારી માશુકની સાથે મેળવશે, એટલે મહાદેવે પોતાના ગુપ્તચર કરણને આજ્ઞા દીધી જે જ્યાં સુધી આ માનસિંગ ચંદ્રપ્રભાની સાથે લગન કરે ત્યાં સુધી તું તારા ભેરવોને સાથે લઇ તેની મદદ કરજે એમ કહી શંભુ અંતરધ્યાન થયા એટલે બાર ભેરવ આવી તેની હજુરમાં ઉભા રહ્યા અને કહેવા લાગ્યા કે હે માનસીંગ તારી શી આજ્ઞા છે તે જલદી ફરમાવ, માનસિંગ બોલ્યો કે દુષ્ટ રાક્ષસ

ની છોકરી ચંદ્રપ્રભા માનસરોવરના પાસેના ઝાડની ઉપર પોતાની સાહેલીઓના માથાની સાથ દીવસની ચોટી રહે છે. અને રાતરે નવ જુવાન ખુબસુરત ચંદ્રની કાન્તીના જેવું રૂપ કરી સરોવરની અંદર માયાથી બાગ બગીચા અને મેહેલ બનાવી તેમાં નાટારંગ વગેરે કરી પોતે આખી રાત એશઆરામ ગુજારે છે અને સવારે પછી તે ઝાડ ઉપર પોતાનું માથુ સાહેલીઓ સાથે લટકાવે છે, તેનું રૂપ જોઇ હુંધ ણો મોહીત થયો હું માટે મને મેળવ, એવું સાંભળીને બાર ભેરવ પોતે પોતાના વાહન ઉપર સ્વાર થવા લાગ્યા કોઇ કુતરા ઉંપર ચડયા, કોઇ પાડા ઉપર, કોઇ ગધેડા ઉપર, કોઇ બિલાડા ઉપર, કોઇ જુંડ ઉપર, કોઇ ઉંદર કોઇ ઉંટ કોઇ ઘેટા ઉપર, કોઇ બકરા ઉપર અને કોઇ સીંહ ઉપર એવી રીતે પોત પોતાના વાહન ઉપર બેસી જંગલમાં આવી વીરને બોલાવા કે શી આગ્ના છે તે જલદી ફરમાવો, એટલે એક મોટે બાર ભેરવ બોલી ઉઠયા કે ઓ માહાવીરો હુંઢા રાક્ષસની છોકરી ચંદ્રપ્રભા જે તલાવની અંદર રાતની નાટારંગનાં બેઠી છે તેનું હરણ કરી ઉપાડી લાવો. એટલે બાવનવીરે પોતાનુ ટાંકુ લેઇ સરોવરની અદર પ્રવેશ કીધો, જેવા તે ચંદ્રપ્રભાના બાગમાં દાખલ થયો, એટલે ચંદ્રપ્રભાની સાહેલીઓ બોલી કે પેલા માણસો કેમ આવે છે. એટલે સર્વે પોત પોતાના મનમાં બીવા લાગ્યા. એવામાં વા વંટોળીઓ એવા જોરથી થવા લાંગ્યો કે એક બીજાની સુરત જોવામાં આવી નહી એટલે બેંસોવીર ધસીને ચંદ્રપ્રભાને ઉચકી આકાશ મારગે ચાલતો થયો. એટલે રાક્ષસીઓ પોતાની રાણીનું હરણુ થયું જાણી પોકાર કરી વીરની સાથે લડવા સામેલ થઈ. લઢાઇ એવી ચાલી કે રૂધીરનો વરસાદ વરસવા લાગ્યો. રાક્ષસી માયાથી અનેક રાક્ષસીઓ ઉત્પન્ન થઇ અને પેલા વીરોના સામી લડવા લાગી, અને વીરોને ત્રાહ ત્રાહ પોકાર કરાવો એટલે વીરે ગભરાઇને મહાદેવનુ સ્મરણુ કીધું એટલે માહાદેવી પોતાની ચોસટ જોગણીઓ સાથે ખપર લઈ તે રાક્ષસી સામે લડવા લાગી એટલે રાંક્ષસીઓ પોતાની માયા સમાવી સરોવરની અદર ગુમ થઇ એટલે ખપર જોગણીઓ પોતાની ત્રપતી કરી અલોપ થઇ અને બાવન વીર પેલા ભેરવની પાસે ગયા તે રાક્ષસીઓ સરોવરમાંથી નીકળી હેડબા નામની રાક્ષસી હુંઢા રાક્ષસના પરવતમાં જઇ સરવે બીના તેની આગળ જાહેર કીધી કે તારી છોકરી ચદ-

પ્રભાનુ હરણુ બાવનવીર આવીને કરી ગયા માટે તેની વારે ચડવું હોય તો જા, તે વાત સાંભળતાંજ હુંઢો રાક્ષસ પોતાના છપન કરોડ રાક્ષસોનું સેન લઇ પોતાની છોકરી ચંદ્રપ્રભાની ખોળ કરવા નીકળ્યો, કેટલાક પરવતો જંગલો જોતો જોતો જે ઠેકાણે પોતાની છોકરી ચંદ્રપ્રભા છે તે જંગલમા આવ્યો અને જુવે છે તો બાર ભેરવોની ચોકીમાં પોતાની કુંવરી એક રાજપુત્રની સાથે બેઠેલી જોઇ, તે જોઇ તે રાક્ષસને એટલો તો કરોધ ચડયો કે આ પ્રથ્વીને પાતાળની અંદર બેસી દઉં એમ કહી પોતાના રાક્ષસોને હુકમ કીધો એટલે લડાઇ શરૂ થઇ, રાક્ષસોએ મોટા મોટા પરવતો અને ઝાડો લઇ લડવા લાગ્યા અને પાશાણુની વરષ્ટી કરવા લાગ્યા. એટલે કાળભેરવે કલ્પાંત ભેરવને હુકમ કીધો, એટલે બાવનવીરને ચોસઠ જોગણી હાથમાં ત્રીશુળો, ખપરો લઇ ખાઉ ખાઉ, મારો મારો, પકડો પકડો રૂધીર રૂધીર, પીઉં પીઉં, એમ પોકાર કરતી અંતરક્ષથી ઉત્પન્ન થઇ અને કેટલાએક રાક્ષસોનાં મુસ્તક તોડી રૂધીર પાન કરવા લાગી અને આખા જંગલમાં મહા પોકાર કરવા લાગી, જોગણીઓનું એક રૂધીરનું ટીપું પ્રથ્વી ઉપર પડે તેથી અનેક જોગણીઓ ઉત્પન્ન થાય એવી રીતે તે કોટાનકોટ જોગણીઓ ખપર લઇ રાક્ષસોના શરીરનું રૂધીર સોષવા લાગી અને રાક્ષસોને ત્રાહ ત્રાહ પોકારવા લાગી. એટલે રાક્ષસોએ પોતાની કુળદેવી ચંડાળ નામરીનું આવાહન કીધું અને કેટલાએક પાડા બકરાનું બળીદાન દેઇ દેવીને પ્રસન્ન કીધી તે દેવી પ્રસન્ન થઇ બોલી કે હે હુંઢા માગ માગ, જે માગે તે આપવા સમરથ છુ. એવા વચન સાંભળીને રાક્ષસ બોલો એ માહા દેવી તારી કૃપા અમારા ઉપર હોય તો આ બધાંને અગ્નિથી બાળી ખાખ કરૂં, એટલે દેવીએ અગ્નીનો મંત્ર રાક્ષસને આપ્યો એટલે તે મંત્ર રાક્ષસો ભણુવા લાગ્યા એટલે અગ્નિનો વરસાદ વરસવા લાગ્યો એટલે બાવન વીરે અંબાજીનુ સ્તવન કીધુ એટલે અંબાજીએ બાર મેઘને હુકમ કીધો કે તરત મુસળધાર વરસાદ પડવા લાગો એટલે અગ્નિ ઓલાઇ ગયો અને રાક્ષસો પાણીમાં ડુબવા લાગ્યા, અને ત્રાહ ઘોકારી પોતાના રાજા હુંઢાની પાસે જઇ કહેવા લાગ્યા, કે આ ખ્યાલ તું છોડી દે અને તારી છોકરી તે રાજકુમારને પરણાવ એવું સાંભળતાં રાક્ષસનો રાજા ક્રોધમાં આવી બોલ્યો કે મારૂ મુસ્તક પડશે તો પણુ બહેતર છે પણુ મારી છોકરી તે નરની સાથે

પરણાવનાર હરગજ નથી અને ચંદ્રપ્રભા માનસીંગને કહેવા લાગી કે ઓ મારા પ્રાણનાથ મારો બાપ ઘણો બળીઓ છે માટે તે બળીઆની સામે જુધથી પોચાશે નહી કેમ જે તેનો ભાઇ જીમુત રાક્ષસ મહા વિકાળ બ્રહમાની ઉપર તપ કરી વરદાન પામેલો મદ બુદ્ધિનો મહા જોધો છે જેની હાકથી પરવત ધરૂજે છે, જેનું સ્વરૂપ મહા વિકાળ પાહાડ જેવું છે. માટે હવે મારો બાપ તેને તેડવાને ઉપાય કરી પોતાના રાક્ષસોને મોકલશે એટલે તે ઘણો જોરાવર છે. માટે જુધ ઘણું થશે હવે આપણે શી રીતે આ જગ્યા ઉપર રહી શકીશું એટલે માનસીંગ બોલ્યો કે પ્રીયા તું આવાં કાયરપણાનાં વચનથી મુને કેમ કાયર કરે છે. હું પણ ક્ષત્રીનો પુત્ર છું. મારી આગળ ધનુષ્ય બાણ ભાથા અખુટ ભરેલા છે તે જીમુતને મારા બાણથી કાયર કરી ત્રાહ પોકરાવી કાઢું તો જાણજે જે સુંદરનો કુમાર નહી તો કાંઇ પણ ભેદ છે એવું સાંભળી ચંદ્રપ્રભા બોલી! ઓ મારા સ્વામી દૈત્ય તો મહા વિકાળ છે તમારૂં શરીર કમળરૂપી અને દૈત્ય તો પાષાણ રૂપી છે. તેના સામુ જુદ્ધ કરવું વરજીત નથી માટે આપણે મારા બાપને કાલાવાલા કરી તેઓની પાસે ક્ષમા માગાએ. એટલે કાળભેરવ અને કલ્પાંત ભેરવ અને ઘંટાકરણ ત્રણુ માહા જોધો આવીને માનસીંગ તથા ચંદ્રપ્રભા બંનેને ઉપાડી પાસેના પરવતની ગુફામાં મેલી તેની આડી બાવનવીરને ચોકી મુકીને પોતાની સેન્યમાં આવ્યા એટલે જુદ્ધ શરૂ થયું સાત દહાડા ને સાત રાતો સુધી મહા બળીયા રાક્ષસોને જોગણીઓની લડાઇ ચલી અને રાક્ષસોને હાર ખમાડયા તે બાંના જોઇ ઢુંઢા રાક્ષસને ઘણો ખેદ થયો કે પોતાનું સઘરૂં સૈન્ય હાર પામેલું તેથી પોતાના ભાઇ જીમુતને તાકીદ કરી લાવ્યા તે જીમુત જ્યારે ઢુંઢાની આગળ આવ્યો એટલે ઢુંઢો તેની આગળ કાલાવાલા કરી કહેવા લગ્યો કે મારી છોકરી ચંદ્રપ્રભાનું રાજકુમાર માનસીંગે હરણ કર્યું તેની પક્ષમાં આ જોગણીઓ અથવા માહા વીરોએ પોતાના ભેરવો સાથે લડાઈ માંડી છે. તે લડાઇમાં આપણા રાક્ષસો હાર પામી કેટલાએક મરી ગયા, એટલે જીમુત બોલ્યો કે આ પ્રથીમાં બીજો જુદ્ધા કોણ છે કે જે મારા સામો લડીને જીત મેળવશે એમ કહી બાર બાટી મદીરાપાન કરી તેની ઉપર કેટલાએક માંસનો આહાર કરી યુદ્ધ કરવા તતપર થયો. પોતાના રાક્ષસોને એકઠા કરી હિંમત આપી લડાઇ શરૂ કીધી એટલે જોગણીઓ અને

ભેરવોએ પોતાનાં આયુધ સાથે સામો યુદ્ધનો આરંભ કીધો. એક બીજાને ત્રીશુળ, ખંજર, ગદા, ફરસી, સાંગ, તુમ્મર, મુશળ ઇત્યાદી હથીઆરોથી મારવા લાગ્યા, જોગણીઓ પોતનાં ખપ્પર લઇ દૈત્યોનું રૂધીર પાન કરવા લાગી એટલે જીભુતે પોતાની સૈન્યમાં કેટલા એક રાક્ષસોને મરણ પામેલા જોઇને ક્રોધમાં આવી મોટા મોટા પરવતો લાવી જોગણીઓના સૈન્યમાં નાંખવા લાગ્યો તેથી જોગણીઓ અને ભેરવો કાયર થઇ ત્રાહના પોકાર કરી નાસવા લાગ્યાં એટલે પેલે રાક્ષસે પોતાના જોદ્ધાને હુકમ કીધો કે પેલા પરવતની ગુફામાં ચંદ્રપ્રભા ને માનસીંગ બાવનવીરની ચોકી સાથે છુપી રીતે રહી બેઠા છે તે વીરોની સાથે જુદ્ધ કરી તે બન્નેને આંતરીક્ષ ઉપાડી ને દુંદગીરી પરવતમાં લાવો એટલે તે રાક્ષસો મહા બળીયા પોતાના ગજાનો હુકમ સાંભળી તરત દોડી તે વીરોની સાથે જુદ્ધ મચાવીને ચંદ્રપ્રભા માનસીંગની સાથે અંતરીક્ષ રથમાં બેસાડી પોતાના પરવતમાં લાવ્યા. એટલે તે રાક્ષસોએ માનસીંગને બાંધી કાળા ગઢમાં પુર્યો અને પોતાની છોકરીને પાસેની ગુફામાં સંતાડી આડી રાક્ષસોની ચોકી મુકી નીરભયપણે બેઠા એટલે ભેરવો પોકાર કરતા મહારૂદ્ર પાસે જઇ કહેવા લાગ્યા કે રાક્ષસો મહા જોરાવર છે અને માનસીંગને તથા ચંદ્રપ્રભાને પોતાના પહાડમાં લઇ કેદ કીધાં છે માટે તેની વારે આપણે ચઢવું જોઇએ, તે વાત સાંભળી મહાદેવને અતિશય ક્રોધ ચડયો એટલે પોતાના પુત્ર ગણપતી અને કારતીક સ્વામીને હુકમ કીધો કે તે રાક્ષસોને મારી ચંદ્રપ્રભા માનસીંગ સાથે લાવો. એવું સાંભળતાં કારતીક સ્વામી મોરપર અસ્વાર થયા અને ગણપતીએ ઉંદર ઉપર સ્વારી કીધી અને પોતાના ભેરવો ગણો, કીન્નર, ડાકણી સાકીણી, ભેરવી, મથાણદેવી, ભુતો, પ્રેતો, પીસાચો, વગેરેને હુકમ કીધો એટલે બાબરો ભુત પોતાની સૈન્યા સાડાસાત લાખ ભુતાવળો સાથે હાજર થયો અને ભુંડો પોકાર કરવા લાગ્યા. એવી જંગી ફોજ જ જોઇને કારતક સ્વામી ગણપતી સાથે પોતાનું સઇન્ય લઇ ચાલ્યા એટલે જોગણીઓ પોતાના ખપર સાથે બાવનવીરને લેઇ એકઠી થઇ, સરવે સેના દુંદગીરી પરવત ઉપર પોચી અને લડાઇ સરૂ કીધી મારો મારો એવા શબ્દો સૈન્યામાં પડવા લાગ્યા એટલે રાક્ષસો પોતાના હાથઆર સાથે સામા થયા અને એક બીજાને શસ્ત્ર વિદ્યાથી મારવા લાગ્યા એટલે ગણપતીને અત્યંત ક્રોધ ઉતપન થયો, અને

પોતાના ભુતોને હંકાર્યા, ભુતો સેનાની અંદર પોકાર કરવા લાગ્યા માંસ, માંસ,રૂધીર, રૂધીર, પીઉ, પીઉ, ખાસ, ખાઉ, એવી રીતે પોકાર કરી રાક્ષસોના સામા તુટી પડયા. કેટલા એક રૂંઢ મુઢ માથા વિનાના, નાક વિનાના એવા વિચિત્ર ભૂતો રાક્ષસનાં માથાં તોડી રૂધીરપાન કરવા લાગ્યા, એટલે જીભુત કરોધ કરી કેટલાક ભૂતોને પોતાના પગ નીચે કચરી કેટલાઓને બગલમાં ઘાલી કેટલાઓને પોતાના મુખમાં મેલી ત્રાહ્ય ત્રાહ્ય પોકરાવી માહા જુદ્ધ મચાવ્યું. આવો બનાવ જોઇ બાબરા ભુતને મહા કરોધ ચડયો એટલે ક્રોધમાં આવી જીભુતની સામો દોડી તેના નાક અને કાન પોતાના દાંત વડે તોડી તેના પેટમાં પ્રવેશ કરયો અનેઅંદર કેટલા એક પોતાના ભુતો સાથે બંડ મચાવ્યું એટલે જીભુત અત્યંત ક્રોધમાં આવી કેટલા એક ભુતો અગર જોગણીઓ યા વીરોને મારી ત્રાહ્ય પોકરાવી એટલે ગણુપતીએ કરોધથી પોતાનું ત્રીશુળ જીભુતના મસ્તકમાં એટલા જોરથી માર્યું કે જીભુતનું શીર છેદી ત્રીશુળ પાતાળમાં ગયું તેથી જીભુત મૃત્યુ પામ્યો. એવું સાંભળીને હુંઢો રાક્ષસ મુર્છીત થઇ પૃથ્વી ઉપર પડયો. ઘડી એકે શાંત થઇ પોતાના બાંડા અધેડા ઉપર બેસી જુદ્ધ કરવા તત્પર થયો એટલે મહાદેવીઓ પોતાનાં ત્રીશુળ લઇ લડવા લાગી અને પોતાતી શીકોતર મેલડી આવડ, પીંગળ, મંગળ માંગલ વીગેરેને હુકમ કીધો એટલે તે હુંઢાને પોતાના ખર સાથે ઉપાડી આકાશમાં લઇ ચાલી ઘણો દુર લઇ તેના નાક કાન છેદન કરી ફેરવી અને ઊંચેથી નીચે પડતો મુકયો એટલે તરત તેના પ્રાણ ગયા અને જેજેકારનાં વાજાં વાગવા લાગ્યાં. ડાક ડમરૂ સીંગી નાર અને સીંઘુડા મહાદેવતા સેન્યામાં થવા લાગ્યાં અને જીતનાં વાજાં વગાડી જેજે મહાદેવ બમ મહાદેવ; જે જગત મૈયા, જે સુખ દૈયા; એવી રીતના ભુતો પોકાર કરવા લાગ્યા અને માનસીંગની શોધ કરવા લાગ્યા એટલે કાણીઓ ભુત બાબરાને કહેવા લાગ્યો કે પેલી ગફામાં માનસીંગ કેદ પડેલો છે એટલે સરવે સેન્યા તે જગાપર જઇ પેલા રાક્ષસોને મારી માનસીંગને કાળાગ્રહથી બહાર કાઢયો અને ચંદ્રપ્રભાને લાવ્યા અને મોટો મંડપ રચી લગ્ન આરંભ માંડયો. હવે બ્રહ્મ લોકથી બ્રહ્મા સાવંત્રી સાથે આવ્યા, ઇન્દ્ર લોકથી ઈંદર ઇંદરાણી સાથે આવ્યા, મહાદેવ પાર્વતી સાથે આવ્યા, વીસ્નુ લક્ષ્મી સાથે આવ્યા, નારદ અંતરીક્ષથી એવી તંબુર નાદ કરે છે; બ્રહ્મા વેદથી

લગ્ન ક્રીયા કરે છે અને ઇંદ્રાણી ઇંદર સાથે સોભાગ્ય દે છે; સુર્ય રાનાદે સાથે આશીશ દે છે અને ચંદર રોહણી સાથે અમૃતની વૃષ્ટિ કરે છે; દેવતાનાં દુંદભી વાગે છે. નાના પ્રકારની જોવા લાયક યુક્તિથી મહાદેવ માનસીગને પરણાવે છે. અને જોગણીઓ ગીતો ગાય છે દેવતાઓ અંતરિક્ષથી ફુલની વરશી કરે છે જેજેકાર ઇત્યાદી સર્વે દેવ આશીરવાદ દઇ સર્વે સઉને સ્થાનકે જાય છે. મહાદેવ ભેરવ વીગેરેને હુકમ કરે છે કે માનસીંગને સહીસલામત ચંદરપ્રભા સાથે પગનપુર નગરમાં તેના બાપ સુરિંદરને સોંપી આવો એટલે માનસીંગ બોલ્યો કે મારે હજુ રૂપસીંહ રાઠોડનું અને ગુણસુંદરીનું કેટલુંએક કામ બાકી છે. માંહાદેવે કહ્યું કે સાત દહાડા તારા નગરમાં તારી પ્રીયા સાથે રહી પછી તારા કામ ઉપર જજે, માનસીંગ અને ચંદરપ્રભા મહાદેવને નમન કરી પોતાના દેશ તરફ ચાલ્યાં થોડે દીવસે પગનપુરની નજદીક જઇ પોતાના બાપને વધામણી મોકલાવી જયારે સુરિંદરરાજાને પોતાના કુંવરને આવવાની વાત માલમ પડી ત્યારે રાજાને રાણીના હરખનો તો પારજ રહ્યો નહી જેમ રાંક માણસનું ધન ખોવાએલું પાછું સાંપડે અને તેના હરખનો પાર ન રહે એજ રીતે દરબારીઓ. કારભારીઓ તેમ પોતાના રજપુતો રૈયત વગેરે અત્યંત હરખવાંન થઇ સમૈયાની તૈયારીમાં હાજર થયા, સુરિંદર રાજાએ પોતાના હાથી ઘોડા રથ, પાલખીઓ, સીગરામો, ગાડીઓ વીગેરે શુશોભીત-રત્ન જડીત સ્વારીમાં લાવવા હુકમ કીધો. એટલામાં સરવે માણુસો રાજાની હજુરમાં આવ્યાં અને ચાપદાર નકી પોકારી બડેજાવ મહેરબાન સુરજવંશી રાજાને ઘણી ખમા, નિશાન ડંકા પરઘમ વીગેરે અનેક પ્રકારનાં વાજાંઓ વાગવા લાગ્યાં અને આરબની બેરખો બોલવા લાગી અને પોલીસ ઘોડેસ્વાર યા પાળા પોતપોતાની કવાયત કરી રાજાને સલામ કરી અદબથી સ્વારીમાં ચાલ્યા. જ્યારે માનસીંગને માલમ પડ્યું જે મારો પીતાજી મારી સામે શેહેરની રઇયત સાથે મને તેડવા આવે છે માટે તીરથરૂપ માતા પીતાના સામુ પગપાળું એટલે પગે ચાલીને અવસ્ય જવું જોઇએ એમ વિચારી પોતાના રથમાંથી નીચે ઉતરી ઉઘાડે પગે ચાલી પોતાના પીતાને દંડવત કરી ઉભો રહયો તે વખત રાજાની ખુશીનો તેમજ માનસીંગની ખુશાલીનો પારજ નહી, બેહદ ખુશીના દરીઆવમાં ગરક થયા. એટલે દીવાનો કારભારીઓ પોતાના રજપુતો. રઇયતો, વીગેરે સરવે માન-

સીંગને મળ્યા અને માનપુર્વક શહેરમાં આવ્યા, જ્યારે રાણીએ પોતાના કુંવરને તેની રાણી સાથે જોયો ત્યારે એની માએ ઘણા હેતથી બંનેના ઉવારણા લેઇ મોતી હીરા વીગેરેથી વધાવ્યાં, એટલે વરકન્યા પોતાની માતાને નમન કરીને રાજદુવારમાં ગયાં. પછી તે ચંદ્રપ્રભાને જોઇને રાજા રાણી અત્યંત ખુશી થયાં, શહેરમાં જમણવારનો હુકમ કીધો જે, મારી રઇયતને સાત દહાડા સુધી મારા દરબારમાં જમણવાર છે માટે થાળી, કળશીયે, વાટકો અથાણાં લઇ વડે વેહલા પધારજો. ચણાને શીરો ખાઇ ખુશી થજો એટલે શેહેરના લોકોએ હીરા મોતી, માણેક, ઝવેર, અકુત વીગેરે નજરાણા ભેટ કીધો તે બધો રાજાએ ગ્રહણ કીધો, ભાટ ચારણ ગાંધર્વને અનેક પ્રકારનાં દાન દીધાં અને બ્રહ્મણોને એકેકી મહોર સોનાની આપી કહ્યું જે મારા દેશમાં ખુશીથી ભીખ મંગી ખાઓ એટલે બ્રાહ્મણો આશીરવાદ દઇ વીદાય થયા અને માનસિંગે દસ દહાડા સુધી પોતાના બાપની સાથે ખુશી ખુશાલીમાં કાઢી રૂપસીંહ રાઠોડના કામનેમાટે રજા લઇ ચાલ્યો થોડે દીવસે કોસંબી નગરી પાસે આવી પહોંચ્યો અને શેહેરના લોકોને પુછવા લાગ્યો કે ફલાણો માણસ ક્યાં છે તેઓએ જવાબ દીધો કે અહીઆં એવો કોઇ માણસ નથી કે જેના દરવાજા પર તું કહે છે તેમ લખેલું છે. માનસિંગ ચાલતો તે માણસના આશ્રમ તરફ ગયો અને દરવાજા આગળ જઇને એક ઝાલર પડેલું હતું તે વગાડ્યું એટલે તે આશ્રમમાંથી વિદ્યાર્થી નીકળ્યો અને માનસિંગને તેમ કરવાનું કારણ પુછ્યું માનસિંગે કહ્યું કે માહરે તારા ગુરૂ પાસે કામ છે, તેણે અંદર જઇ ખબર કીધી એટલે માનસિંગને અંદર બોલાવ્યો, માનસિંગ ત્યાં ગયો અને નમીને તેની પાસે ઉભો રહ્યો તે ઋષીએ માનસિંગને જોતાંજ આશીર્વાદ દઇ પોતાની પાસે એક આસન ઉપર બેસાડ્યો અને પોતાના સાથે જમાડી માનસિંગને આવવાનું કારણ પુછ્યું. માનસિંગે જવાબ દીધો કે હું પવનપુરનો રહેવાસી છું અને રૂપસીંહ રાઠોડ નામના એક રાજકુમારને માટે નીકળ્યો છું. જ્યારે તેણે સઘળી વાતથી તેને વાકીફ કીધો ત્યારે તે માણસે માનસિંગની હીંમતની ઘણી તારીફ કીધી અને આશીર્વાદ દઇ બોલ્યો કે ઓ જુવાન આ કામ માથે ઉઠાવી લેવાની તે અજબ હીંમત કીધી છે માનસિંગે કહ્યું કે ઓ મહાપુરૂષ હવે દરવાજા ઉપર જે લેખ

આવ્યો છે તે મને જલદી કહે, તે બોલી ઓ પદ્મનપુરના રાજા કોઇ પરદુઃખ ભંજન હોય એમ માલમ પડે છે અને ઇશ્વરનો ખરેખરોજ ભક્ત છે, તારા જેવો કોઇ પણ પુરૂષ આજ સુધી મેં દીઠો નથી તેનું કારણ એ કે આટલે દુરથી મારી આગળ અત્યાર સુધી કોઇ પણ પુરૂષ આવ્યો નથી હવે મારો વરતાંત હું તારી આગળ જાહેર કરશું તે સાંભળ—માનસંગે કહ્યું કે પહેલાં હું એ જાણવા માગું છુ કે તને કોસંબી નગરીના લોક તપેસરી કરીને કહે છે પણ તું તો એક જુવાન માણસ દેખાય છે અને તારો એક વાળ સફેત દેખાતો નથી. તે માણસે જવાબ દીધો કે આ કોસંબી નગરી વસે સાત હજાર વરસ થયાં છે પણ મારી ઉમર તો આઠ વરસની છે. જેવો તું મને હમણાં દેખે છે તેવોજ હું તે વખતે પણ હતો. બીજું સાંભળ કે હું એક બ્રાહ્મણનો પુત્ર હતો અને મારો બાપ વરધ હતો. હું રોજ જુગારીનો ધંધો કરતો. હું પૈસા ઘણા કમાતો પણ મારા હાથમાં કાંઇ રહેતું નહી રાત્રે હું ચોરનો ધંધો કરતો હતો એક દહાડે મારે બાપે કહ્યું કે તું મારે પેટ પથર પડ્યો હોત તો પણ સારૂ હતું કારણ કે કપડાં ધોવાના કામમાં આવત. એટલે મેં મારા બાપને કહ્યું જે આજે હું એટલું ધન લાવી આપું કે, તમે તમારી જીંદગીમાં કોઇ દહાડો નહી જોયુ હોય એમ કહી હું રાજાના મેહેલની નજદીક ગયો. જોઉં છું તો પેરેગીરો ચોતરફ પેરા ભરાતા હતા, એક બાજુપર એક બારી રાજ મેહેલની ખુલી ગયા જોવામાં આવી તેની મેં કીમત કરી તે તરફ જઇ મારી પાસે જે ચંદન ઘો હતી તે બારીના કઠોડામાં નાખી દોરી ઝાલી મેહેલમાં દાખલ થયો અંદર જાઉં છું તો રાજા પોતાની રાણી સાથે ભરનિંદરામાં સુતેલા જોયા મેં મારા મન સાથે વીચાર કર્યો જે રાજાના પલંગના ચાર પાયા નીચે લોક બોલે છે જે ચાર કળસ રતનના ભરેલા છે માટે તેની ચોરી કરું તો મારા ભવનું દુઃખ જાય. એમ વીચારી પલંગની નીચે રહી હળવે રહીને જરા આઘો ખસેડી નીચેથી બહાર નીકળ્યો પેલા ચાર કળસ બહાર કાઢી તે જગો ઉપર બંધ કરી પેલો પલંગ એજ રીતે તેના ઉપર ગોઠવી તે કળસ લઇ મારે ઘેર આવ્યો. સુર્ય ઉગતાં રાજા ઉઠીને પલંગના ચાર પાયે સંભાળે તો કળસ જોવામાં ના આવ્યા એટલે રાજાએ પેરેગીરોને પુછ્યું કે મેહેલમાં કોઇ ચોરે આવીને ખાતર

દઈ મારૂ રાજ્ય ધન જે એકઠું કરી ચાર કળસ ભરી મેં પલંગની નીચે દાટેલું હતું તે ગયું; એમ કહી પરેગીરાને કહ્યું જે તે ચોરને જે માણસ પકડી લાવશે. તેને તેમાંનો અડધો હિસ્સો ઇનામ દાખલ આપવામાં આવશે બીજે દહાડે રાત્રે હું મારા બાપ પાસેથી રજા લઇ ચાલ્યો, રસ્તામાં ચોકીનો ઘણો બંદોબસ્ત હતો તેમાંથી છાની રીતે તેજ મેહેલમાં દાખલ થયો અંદર જઇ જોઉ છું તો રાજા પોતાની રાણી સાથે બરનીંદરામાં સુતેલો જોયો. મે મારા મન સાથે વિચાર કીધો કે, જો હું ચોર ખરો હોઉ તો રાજા અથવા રાણીનાં વસ્ત્રાલંકાર સર્વે લેઇ જાઉં એમ કહી માળ ઉપર ચડી માળ ફાડી ઉપરથી પાણીનું ટીપું નાંખ્યું એટલે રાજાના દીલ ઉપર પડયું તેથી રાજાએ પોતે પહેરેલો ડગલો તથા ચોરણો (સુરવાળ) કાઢી એક તરફ ખુણામાં ફેંકયો અને પોતીયું પેરી સુતો એકલે રાણીએ પોતાની સાડી કાઢી નાંખી, એવોજ હું હેઠે ઉતરી લઇ ચાલતો થયો, સવાર થતાં રાજા જુવે છે તો પોતાના વસ્ત્ર જોવામાં ના આવ્યાં તેમ રાણીની સાડી પણ ન મળી એટલે રાજાને વિચાર થયો કે આવો ચોર કોણ હશે જે મારા મહેલમાં આવી રાત્રે ચોરી કરી લઈ જાય છે માટે આજની રાતે મારા પલંગની ચોરી કરે તો હું આ ચોરને ખરો માનું. તે વાત મારા સાંભળવામાં આવી મેં મારા બાપને કહ્યું આજ રાત્રે રાજાનો પલંગ રત્ન જડીત્ર છે તેની ચોરી કરવી છે માટે તમો મારી સાથે આવો એટલે મારા બાપે આવવા ખુશી બતાવી એટલે હું રાતની વખતે મારા બાપને સાથે લઇ અંદર પ્રવેશ કર્યો અને રાજાના પલંગ નીચે ઓદડીઓ ભરી પાતર કાપી પલંગ લઇ ચાલતો થયો અને તેવાજ પહેરાગીરો પાછળ દોડયા એવામાં મેં વિચાર કર્યો કે મારો બાપ નહી ચાલી શકે, એટલે મારા બાપનું ણાથું કાપી હું ચાલતો થયો. અને પહેરેગીરો આવીને જુવે છે તો મારા બાપનું ધડ તેના જોવામાં આવ્યું એટલે પહેરેગીરોએ કહ્યું જે આજ ચોર છે એમ કહી પોકાર કરવા લાગ્યા જે ચોર પકડાણો છે, એટલામાં હું મારે ઘેર જઇ પેલો પલંગ ભોંયરામાં મુકી ટાડા પાણીથી ન્હાઇને સુઇ ગયો. પછી મારા બાપનું ધડ દરબારમાં લઇ ગયા ત્યાં રાજાએ એવો હુકમ કીધો કે ધડની સાથે તેનું માથું બાળે અને રાખ અને હાડકાં નદીમાં નાંખી આવે તો હું તે ચોરની સઘળી ચોરીની માફી આપી મારો

કેટલોએક ખજાનો ભેટ કરૂં. એ વાત મેં સાંભળી તે લાસની તપાસ કરતાં નહી માલમ પડયું, એટલે રાજાએ હુકમ કીધો કે આ લાસને મજબુત ચોકી સાથે મસાણમાં બાળી મુકો. તે વાત મારા સાંભળવામાં આવી એટલે મેં મારા મન સાથે વિચાર કીધો કે મારા બાપને તેડા ધડની સાથે તેનું માથું બાળું તો હું ખરો. એમ કહી મેં નવજોબન ખુબસુરત સ્ત્રીનો વેશ પેહેરી રાતની વખતે મશાણ તરફ ચાલ્યો એટલામાં ચોકીદાર બોલ્યો કે અરે દીલજાનની યાર મેરી પાસતો તુમ આઓ યાર એસા તુમ કહા કયા કરતે હો લેકીન દો ધડી મૌજ સોખ તો કરો એટલે હું બોલ્યો અરે યાર આમ શું કરે છે. જો પેલો પછવાડે મારો ધણી આવે છે તે જોશે તો તારા ને મારા કેવા હાલ થશે એમ કહી આંખના પલકારાથી ઢાર બેજાર કરી સ્ત્રીચરિત્ર બતાવવા લાંગ્યો એટલે સઘળા મીયાં બોલ્યા કે યાર ચલમ તો પાયો એટલે મેં કીધું જે મારે તો ઘણું વેગળું જવાનું છે તમે લોગ મારો કેડો છોડતા નથી એમ કહી ક્રોધ કરી મેં ચાલવા માંડયુ એટલે મીયાંભાઇએ મારો હાથ ઝાલી કહ્યું કે દીલજાન તુમ કીદર જાતી હો એટલે તે બોલી અરે ક્યાર હું તો કપડાં ધોવા જાઉં છું એટલે સીપાઇ બોલ્યો અરે યાર શું બોલે છે એ રાતકી વખત કપડાં ધોનેકીહે, એમ કહી મને ખેચવા લાગ્યો એટલે હું પેલી ચેહતરફ મારા કદમ ભરી પેલું માથું બળતી ચેહેમાં નાખી મારો મોતીનો હાર તોડી પોકાર કરી કહેવા લાગી કે, મારો અમુલ્ય મોતીનો હાર તોડયો માટે હું રાજાની પાસે ફરિયાદ કરવા જાઊં છું. એટલે સીપાઇઓના તો બાર વાગી ગયા અને માંહોમાંહે કહેવા લાગ્યા દેખો મેરે ભાઇઓ રંડી રાજાકી પાસ ફરિઆદ કરી અપનેકું રાજાકા એસા હુકમ હે કે એ મુડદાકી પાસ કોઇબી માણુસને આવવા દેશામાં મગર એ ઓરત અપની પાસ આઇ મગર રાજાકા હુકમ તોડયા મગર ઉસકા હારકીબી ચોરી અપને માથે પડી. માટે રાજા અપનેકું કેદ કર વગર ભાડેકી કોટડીમાં દાખલ કર દેવેગા પીછું અપના હાલ કયા હોગયા એટલે એક મુકરાની બોલ્યો ગુડા મેં કેસા, મેને એકદીન જંગલમેં ફરનેકું ગયા તબ એક વાવડી મેને દેખા; મેં પાનીકે વાસ્તે અંદર ગયા તો અંદરસે એસા બોલને લગા કે ડરાઊં ડરાઊં ગુડમેં બોલા મેં મકરાની મેં તેરેસે ડરને વાલી નહી ગુડાતે પાછું ડરાઊ ડરાઊ કરને લગા, પીછુ મેરી સાથ

દુસરા સીપાઇથી ઓ સૈયદથા ઓ બોલા કે મેં રામપુર કે રેનેવાલે પુલાવ ગોસ ખાનેવાલે ભરતો જકજેલકે ભરૂં જા નેરા કાલા કર, એટલે પેલું માથું અગ્નીથી બળી ખાખ થઇ ગયું અને પેલી સ્ત્રીએ હારને મારે જક કરવા લાગી એટલે તમામ સિપાઇ ચોતરફથી જોવા લાગ્યા એટલે સ્ત્રી બોલી કે આ સઘળુ એકઠું કરી પેલી નદીને કીનારે તમારા માથા ઉપર ઉચકી લાવો એટલે તે રાખ ધોવાથી બધા તેમાંનાં મોતી જડશે મીયાંભાઇએ તેમ કર્યું સવાર થતાં હું ત્યાં કાગળની ચીઠીમાં સરવે બીના લખી રાજાની દેવડીમાં નાંખી આવ્યો એટલે રાજાના હજુરીએ તે ચીઠી રાજાને આપી રાજા ચીઠી વાંચે છે તો તેમાં લખેલું એવું હતું કે, માથુ ચેમાં ધડની સાથે બાળ્યું છે ને રાખ મીયાને માગે મુકી નદીમાં નાંખી છે અને હુ આજ રાત્રે તારા મહેલમાં ચોરી કરવા આવનાર છું માટે હોંશિયાર રહેજે. એટલે રાજાએ પેલા સિપાઇઓને એ લાવી પુછયું તેથી સરવે બીના સાબીત થઇ. રાજાએ ચોરને પકડવા શેહેરમાં બીડું ફેરવ્યું તે બીડું લાખી ગુણુકાએ લીધું તે વાત મેં સાંભળી એટલે હું રાતની વખતે સોદાગરનો વેશ પહેરી ઘણા ભભકાની સાથે ગુણુકાની મેડીએ ગયો અને કહ્યું કે એક રાતના સવાલાખ રૂપિયા તુને મારો શેઠ આપશે માટે તું મારી સાથે બાહાર રાજાના બાગમા આવ. એટલે ગુણુકા બોલી કે આજ રાત્રે મારે રાજાનો ચોર પકડવો છે માટે મારાથી બાગમાં આવી શકાશે નહી. એટલે મેં કહ્યું જે એક કલાકની અંદર તમને આ જગ્યાએ પાછાં મુકીશ માટે ચાલો તે ગુણુકાએ પોતાના મનમાં વિચાર્યું કે આ માણુસ મોટા ભભકાની સાથે આવલો છે તો તેનો શેઠ તેનાથી ધનવાન વિશેષ હશે માટે દસ વાગ્યા પહેલાં તે શોદાગરનું મન રંજન કરી સવાલાખ મહોરો લેઇ આવું એમ કહી પોતાની લુંડીને હુકમ કીધો એટલે તરત પોતાનો રથ જોડી ચાલ્યાં. શેહેરની બહાર જઇ પેલા શોદાગરને કહ્યું કે તારો શેઠ કયાં છે ? સોદાગર બોલ્યો કે આ તમારો રથ અને તમારી લુંડી બંને આ જગ્યો ઉપર ઉભાં છે એટલામાં આપણે પેલા બંગલામાં મારો શેઠ બેઠેલા છે તેની મુલાકાત લઇ પાછાં સુખેથી ફરો; તે ગુણુકા મારી સાથે બાગ તરફ ચાલી એટલામાં એક મહીયારી પોતાનું મહી વેચવાને શેહેરમાં જતી હતી તેને મે પુછ્યું કે તારી આગળ દહી છે ? એટલે તે બોલી કે મારી આગળ દુહી

એવું છે કે, કદી ભીતમાં ચોટાડો તો ચોટી જાય તેની પાસેથી હતી લઇ બંને જણુ બાગ તરફ ચાલ્યાં એટલે એક વાવ્ય આવી કે તે ગુણકા બોલી મારે જરા આ ઠેકાણે નાવુ છે એમ કહી પોતાના અલંકાર વસ્ત્ર ઉતારી વાવ્યની અંદર ન્હાવા પેઠી એટલે મેં મારા મનમાં લાગ જોઇ તે ગુણકાને ઉંધે માથે વાવ્યના મનવાલા સાથે લટકાવી પેલા દહીંથી તેના બધા શરીરને લેપ કરી માથાના વાળ કાપી ચોટલો હાથમાં લેઇ સઘળું વીત લઇ ચાલ્યો તે શહેરમાં જઇ મહારે ઘેર તે મરવે મુકી રાજાના મહેલ કરફ ચાલ્યો ને મહેલમાં જઇ રાજાની રાણીની ડોકમાંથી હીરાનો હાર લઇ જંગલ તરફનો રસ્તો લીધો. જ્યારે સવાર થઇ ત્યારે મને તે જંગલમાં કંઇ ગરબડ જેવું સંભળાયું. હું તે અવાજ તરફ ગયો અને જોઉં છું તો સાત ચોરો પુષ્કળ માલમતાં જરઝવેર હીરા માણેક આકૃત વીગેરે વેંચી લેવામાં રોકાએલા હતા. તેઓ મને પુછવા લાગ્યા કે તું કોણ છે અને આ ઠેકાણે કેમ આવ્યો છે મેં તેઓને સઘળી સાચી વાત કહી દીધી, એટલે તે લોકોએ મને કહ્યું કે આ હીરાનો હાર પણ તું સઘળા માલમતા સાથે મેલ અને પછી આપણે સરવે જણુ સરખે ભાગે વેંચી લઇએ. આ બોલતાં વારમાં તો તે જંગલમાં એકાએક જે કુબેર મહાદેવનો ભંડારી પોતાના ગણો સાથે આવ્યો અને મોઢેથી બુમ પાડી કે સઘળું જંગલ ધરતી કંપની માફક હાલવા લાગ્યું અને હજારો વરસના પુરાતન ઝાડો જળ મુળમાંથી ઉખડી ગયા અને મોટા મોટા પરવતોની શીખરો તુટવા લાગી ઘણો ઉત્પાત જોઇ સઘળા ચોરો નાશી ગયા અને હું ત્યાં એકલો ઉભો રહ્યો પછી તે ભંડારી મારી પાસે આવ્યો અને પોકાર કરી મને પુછવા લાગ્યો કે તું કોણ છે તે ખરેખરૂં મને કહે નહી તો આજ ઠેકાણે હું તને જીવથી મારી નાખીશ. મેં કહ્યું કે હું જુગારીનો ધંધો કરૂં છું. જ્યારે મારા હાથમાં કંઇ પૈસા રહેતા નથી ત્યારે રાતમા હું ચોરી કરૂં છું ગઇ રાત્ર હું રાજાના મેહેલમાં દાખલ થયો અને તેની રાણીના ગળામાંથી હીરાનો હાર ચોરી કરી લાવ્યો જ્યારે હું આ જંગલમાં આવ્યો ત્યારે મે સાત ચોરોને આ ધનના ઢગલા આગળ ઉભેલા જોયા તેઓને મેં મારી બીના જાહેર કીધી ત્યારે તેઓએ મારી પાસે આ હીરાનો હાર માગ્યો એટલામાં તમારો ભયંકર અવાજ સાંભળી તેઓ સગળા નાશી ગયા ત્યારે તે-

ણે જવાબ દીધો કે તેં મને સઘળું સત કહ્યું છે તેથી આ તારી ચોરીનો ગુનો હું તને માફ કરૂ છું. આ સઘળું ધન હું તને આપું છું પણ તું હવેથી જુગાર રમતો ના. જો હવેથી ચોરી કરે નહીં તો તુને કશી કમી અથવા દુઃખ નથી, આ જગતમાં તારી ઉમર નવ હજાર વરસની થશે. આ સાંભળી હું ખુશી થઇ સઘળું ધન મારા ઘરમાં લાવ્યો અને એક મોટી ઇમારત બાંધી તેમાં રહયો પણ મારા શેહેરના લોકોએ મને જપીને બેસીવા દીધો નહીં. તેઓ મને શેહેરના મુખીની પાસે લઇ ગયા તેણે મને પુછ્યુ કે આ માણસ તું ઘણો ગરીબ અવસ્થામાં હતો અને હમણાં આ સઘળું ધન કયાંથી ચોરી લાવ્યો છે મેં સઘળી વાત ખરેખરી જેવી હતી તેવીજ કહી દીધી. પછી તે મને રાજા પાસે લઇ ગયા. રાજાને પણ મેં સાચી વાત સીવાય બીજું કાંઇ પણ કહ્યું નહીં તે સાંભળી રાજાએ સઘળા દરબારીઓને કહ્યુ કે મારી ઉમરમાં મેં પણ સાચો માણસ આને જોયો માટે આજ માણસ સાચો છે કારણ કે કોઇ માણસ આવી રીતે પોતાની એબ ઉઘાડે નહી, રાજા મારી ઉપર ઘણોજ ખુશી થયો અને મને પુષ્કળ ખજાનો આપ્યો જેમાંનો હજી મારી આગેળ ઘણો છે અને આજ ઘણાં વરસ થયાં હુ ખરચું છું. અને વિધાર્થિઓને ખવડાવું છું પણ તેનો પાર આવતો નથી. જેથી મેં દરવાજાપર લખ્યું છે જે સત્ય બોલનાર તે હમેશ સુખમાં રહે છે. હવે તું કોનો છોકરો છે તે મને જણાવ. માનસિંગે કહ્યુ કે હું પગેનપરના રાજા સુરિંદ્રનો પાટવી કુંવર છું. આ સાંભળતાંજ તે રૂષી ઉઠયા અને માનસીંગના હાથને બચી દઇ ઘણીજ આશીશ દેવા લાગ્યો અને બોલ્યો કે માનસિંગ સીવાય પરદુઃખભંજન બીજો કોણ છે જે આવાં કામ કરવાને હીંમત કરે. પછી થોડા દહાડા સુધી પોતાના આશ્રમમાં માનસિંગને પરોણા તરીકે રાખ્યો, અને ઘણી ખાતર બરદાશ કરી વીદાય કીધો. કેટલેક દહાડે ચંપાનગરીએ આવી પોહચ્યો ત્યારે ગુણસુંદરીના માણસોએ તેને ઓળખ્યો અને તેને પોતાની શેઠાણી આગળ લઇ ગયા. ગુણસુંદરીએ પડદો નાંખી પુછ્યું કે આ માનસિંગ આટલો મોડો કયાંથી આવ્યો અને મારા પ્રશ્નની શી ખબર લાવ્યો. માનસિંગે સઘળી વાત ગુણસુંદરીને કહી પછી તે બોલી કે તું સાચું સી કહે છે. માનસિંગે કહ્યુ કે તે માણસને એટલો તો પૈસો છે કે આ પ્રથ્વીમાં બીજા કોઇની પાસે નથી. તેનો કોઇ દીવસ

પાર આવે તેમ નથી પછી ગુણસુંદરીએ માનસિંગને જમાડી ધરમ-શાળામાં રૂપસિંહ રાઠોડની પાસ મોકલ્યો, એટલે રૂપસિંહ રાઠોડ અને માનસિંગ બંને મળ્યાને તેની આગળ સર્વે વાતનો ખુલાસો કીધો માનસિંગ રાતનો રૂપસિંહ પાસે રહી સવારમાં ગુણસુંદરી પાસે પાંચમા પ્રશ્નને માટે આવ્યો. તે બોલી કે બળતા પર્વતની ખબર લાવ કે તે પર્વત શું કામ બળે છે પછી માનસિંગ તેની ખબર લેવા ગયો.

માનસિંગ પાંચમા પ્રશ્નની ખબર લાવ્યો તેની વાર્તા.

જ્યારે માનસિંગ ચંપાનગરીથી પાંચમા પ્રશ્નનો જવાબ લેવા નીકળ્યો ત્યારે પોતે જંગલ તરફ રસ્તો લીધો અને ત્યાં એક પાણીના વેહેળા પાસે જઇ નાહી ધોઇ ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરવા બેઠો એટલામાં જંગલમાં કોઇ માણસનો પોકાર પોતાને કાને પડયો એટલે માનસિંગ તે અવાજ તરફ ચાલ્યો. થોડેક દુર ગયો એટલે એક માણસને રોતો જોઇ કહેવા લાગ્યો કે એ જુવાન તુ આ બીહામણા જંગલમાં કોને માટે રડી પોતાનો જીવ ખુવે છે. એટલે તે રાજકુવર બોલ્યો હે હું મુંદાકોટાનો ક્ષાડો રજપુત છું, મારૂં નામ અમરસીંગ છે; હું ત્રંબાવટી નગરીના રાજા ચદ્રસેનની છોકરી દીપમણી ઉપર આશક થયો છું. તેણીના બાપને પતનો રોગ થયો છે તેથી તેણીએ એવું પણ લીધું છે; કે જે માણસ ગરૂડ પંખીની ચરક અને ઇસ્માલ જોગીના બાગમાંથી સાચી કસ્તુરી લાવ તેની સાથે તેણીનું લગ્ન કરે. એવું સાંભળી હું આ જંગલે જંગલ અને પહાડે પહાડ ફર્યો પણ મને તેનો રસ્તો મળ્યો નહી, આખર હું આ જંગલમાં હાય પોકારી મારા પ્રાણ તજવાનો હતો એટલામાં તમો મારી પાસે આવ્યા હવે હું મારો પ્રાણ શી રીતે બચાવું અને હું મારી માસુકને શી રીતે મળું એમ કહી જારબેજાર રડવા લાગ્યો એટલે માનસિંગ હીંમત આપી કહવા લાગ્યો કે તારૂં દુઃખ હું દુર કરીશ ત્યારે મારા મનની શાન્ત થશે એમ કહી અમરસીંગને કહ્યું કે તુને રસ્તાની ખબર છે? એટલે અમરસીંગ બોલ્યો કે મેં એક જોગીના પાસેથી સાંભળ્યું છે જે ઇસ્માલ જોગી કામરૂ દેશમાં કમાવંશી દેવીના મઠમાં રહે છે. તેનો બાગ ત્યાંથી દોઢસો કોસ દુર છે તે ઠેકાણે તેની છોકરી ઢોંગી કેટલા એક જાદુગરો કેટલા-

એક સાપો, વીંછીઓ, ગરોળિઓ અને ફાડી ખાનારાં જાનવરો ઇત્યાદીની ચોકી તેના આડી છે તે જગ્યોએ જે માણુસ જાય છે તે હરગેજ જીવતો પાછો આવે છે. એવું સાંભળી માનસિંગ પોતાના મન સાથે કહેવા લાગયો જે આ જગતને દુઃખ દેનારા તે દુશટોનો નાશ કરવો જોઇએ એમ કહી તે માણુસને કીંમત આપી કામરૂદેશનો રસ્તો માનસિંગે લીધો થોડાએક દીવસમાં એક ઝાડ નીચે અફસોસ કરી બેઠો અને પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો કે હજુ મને કામરુ દેશના રસ્તાની કાંઇબી ગમ પડી નહી, હવે મારે કઇ તરફ જવું એમ કહી ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યો એટલે તે ઝાડ ઉપર ગરૂડ પંખી પોતાની માદાને કહેવા લાગ્યો કે આ માનસિંગ પરદુઃખભંજન છે. પારકાને માટે પોતાની જીવની દરકાર છોડી કામરુદેશમાં જાયછે. ત્યારે તે માદા બોલી કે કામરુદેશ પુર્વદિશામાં ઉપસાગરની પાસેના બેટમાં છે તે કામરુદેશમાંની સ્ત્રીઓ હરેક પુરૂષને પોતાના દેશમાં આ વેલો જોઇ અત્યંત પ્રેમ દેખાડી પોતાના ઘરમાં લઇ જઇ તે પુરૂષને દિવસે બળદ કરી પોતાની ખેતીનું કામ કરાગે છે. અને રાત્રે પોતા-ના યાર વરીકે ભોગવે છે એટલે નર બોલ્યો કે જો માનસિંગ આ વખત પુર્વ દિશા તરફ જાય તો પોતાનું કામ પાર પાડી પાછો આ વે, તે સાંભળી માનસિંગ ઝાડ નીચેથી ચડપથી પુર્વદિશામાં ચાલ્યા ચાલતાં ચાલતાં કેટલેક દિવહે એક નદીના કીનારા પાસે આવ્યો અને જુવે છે તો એક જોગીને તપ કરતો જોયો અને માનસિંગ તેની સ્તુતિ કરી તેની પાસે બેઠો. એટલે જોગી બોલો અબે બેટા તુમ કીદરસે આતા હે. કહાં તલક જાતા હે એટલે માનસિંગ બોલો કે મારો ઇરાદો કામરૂ દેશમાં જવાનો છે ને સાભળી જોગી બોલો ઓ બેટા તેરા દુસ્મને તેરેકુ બરમાકેર તુજે મારનેસા ઇરાદા કર ફાંસમે ડાલાહે માટે આ ખ્યાલ છોડી તુમ તુમારા દેશ તરફ જાઓ, એકલે માનસિં બોલો ઓ મહા પુરૂષ આ કામ મેં મારે મારે કીધું નથી પણ બીજાને વાસ્તે કીધું છે. એટકુ તે જોગી બોલો કે તું મા-નસિંગ પરદુઃખ ભાગનાર છે તેણે કહ્યુ હું તેજ છું એટલ જોગી બો-લો કે તુ મારૂં દુઃખ ટાળશે તો તારૂ પરમેશ્વર કલાણ કરશે. મા-નસિંગે કહ્યુ ઓ મહારાજ તમારે એવું શું દુઃખ છે તે મને જલદી કહો હું તમારૂં કામ પાર પાડીશ. એટલે તે જોગીએ કહ્યુ કે ઇદ્રની અપસરામાં પ્રભાવતી ઉપર આશક થયો છું માટે મારી આશુકને મે

જવી આપશે, એવી આશા રાખું છું, એટલે માનસિંગ બોલો કે તે શેહેર ક્યાં છે તે મને કહો એટલે જોગી બોલ્યો કે આ નદીને સામેપાર તે શેહેરમાં સ્ત્રીઓ રહે છે બીજું કોઇ ત્યાં માણસ જઇ શકતું નથી કદી કોઇ પુરૂષ જાય છે તે પાછો આવતો નથી તે સાંભળી માનસિંગ હિમત આપી બોલો ને નદીને સામેપાર ગયો છે ને જુવે છે તો સુશોભિત શેહેર તેની નજરે પડયું. તે શેહેરમાં દાખલ થઇ જુવે છે તો કોઇ પણ માણુસ તેની નજરે ન પડયું એટલે પોતાના મનમાં કહેવા લાગો કે આ ગંજાવર શેહેર વસ્તી વિના કેવું બિહામણું લાગે છે એમ કહી મધ ચોકમાં ગયો એટલે એક મહેલ તેની નજરે પડયો તે મેહેલ હીરાથી જડેલો હતો. જ્યારે માનસિંગ નજદીક ગયો ત્યારે મેહેલના દીવાતખાનાંમાંથી ચાર ખુબસુરત અપસરાઓ નિકળી માનસિંગનું રૂપ જોઇ મોહિત થઇ તેનો હાથ ઝાલી અંદર લીધો ને ઘણા નાચરંગથી ખુશી કરી પોતાના નિયમ પ્રમાણે એક એક દિવસ પોતાને ત્યાં રાખવાનો ઠરાવ કીધો. તે અપસરાઓ દિવસે તેની સાથે એશઆરામ કરે અને રાત્રે ઇદરની પાસે સ્વર્ગમાં નાચ કરવા જાય. એક દિવસ માનસિંગ પણ તેની સાથે તેના વૈમાનની નીચે છાની રીતે ભરાઇ ઇદરના દરબારમાં દાખલ થયો તે દિવસે સૌથી નાની પ્રભાવતીનો નાચ હતો જ્યારે તે ઇદરની સામી નાચ કરવા લાગી ત્યારે તેને ઇદરે હાર આપ્યો એટલે પોતાના હાથમાં લઇ તે હાર પોતાને પછવાડે મુકવા ગઇ તેવોજ તે હાર. માનસિંગે લીધો. તે અપસરા ફરીથી નાટારંગમાં મશગુલ થઇ એટલે ઇદરે તેને ડમરૂં ઝાંઝર આપું તે લઇ પછવાડે મુકવા જાય છે કે તરત માનસિંગે તે ઝાંઝર તેજ રીતે લીધું એટલે નાચ પુરો થયો કે તે અપસરાઓ પોતાના વૈમાનમાં બેસી ચાલીઓ એટલે પોતાનું શહેર આવું. પછી ચારે એકઠી થઇ પોતાની રીત પ્રમાણે સૌ સાના દીવાનખાનમાં તરેલલાર ભભકો કીધો કે આજે પ્રભાવંતીનો વારોછે. તે માનસીંગ પાસે બેઠેલો હતો તને કહયું કે તમે આજે પ્રભાવતીના દીવાનખાનામાં એશઆરામકરીતમોપુમારૂં દીલખુશ કરો. તે માનસીંગ ત્યાંથી ઉઠીને પ્રભાવતીના મેહેલમાં દાખલ થયો એટલે તે અપશરાએ ઘણા હેતુથી આનંદપુર્વક સન્માન આપી ઘણી આજીજીથી પોતાના તખ્ત પર બેસાડયો ને તે અપશરા તેસું સામી નાચ રંગમાં મસગુલથા તે માનસિંગને ખુશી કરી બોલી કે આજે આપણે બંને સોગઠાં બાજી મા,

ડી હોડ એવી સરતથી કરીએ કે જે હારે તે પોતાના વચનથી બંધાય, એમ કરી બાજી માંડી, તેમાં પ્રભાવતીની જીત થઈ. એવું માનસીંગને માલમ પડયું કે માનસીંઘ બોલ્યો કે મને આજ રાત્રે એક સ્વપ્નનું આવું તેમાં તું ઇંદરની સભામાં નાચ કરતી હતી, ત્યારે ઇંદર તારા ઉપર ખુશી થઇ તને એક હીરાનો હાર આપો તે હાર તેં તારે પછવાડે મુકી ફરીથી ઇદરને વધારે રીઝવવા માટે નાચ રંગ કરવા લાગી એટલે ઇદરે તુને ડમરૂં ઝાંઝર આપું તે સાંભળતાં જ તે અપછરાનો ચેહેરો ઉતરી ગયો કે પોતાના કાચ્યા બાર પડયા અને માનસિંગની જીત થઇ એટલે માનસિંગ સાથે બોલી કે તારીજ છું તું મને આપવા ચાહતો હશે તેની પાસે રહેવાને હું કબુલ છું તેનું વચન લઇ માનસીંગે તે અપછરાને પેલો હાર તથા ડમરૂઝાંનર આપા તે જોઇ પ્રભાવતી ઘની આશ્ચર્ય પામી માનસિંગની બહાદુરીના વખાણ કરવા લાગી એટલે રાત પડી કે પેલીઓએ ઇદરના દરબારમા જવાની તૈયારી કીધી એટલે માનસિંગ બોલ્યો આજે માહારે આ જગ્યાથી જવાનો ઇરાદો રાખુ છું માટે તારૂં વચન પાળવાને કબુલ હોઉ તો માહારી સાથે આવ. તે સાભળી પ્રભાવંતી બોલી કે મારાથી એમ શી રીતે અવાય કેમ જે મહારી બેહેનો આપણુને જવા દેશે નહી માટે તેનો એક એવો ઉપાય છે કે તેનું જોર કાઇ બી રીતે ચાલશે નહીં, તે ઉપાય એ છે જે આ સાવરણી આપણે સાથે લઇ જઇએ એટલે મારી બેહેનો આપણી પછવાડે સમળીઓ થઇ જયારે આવે ત્યારે આમાંની સળીઓ રસ્તામાં વેરજે એટલે તે સળીઓ પોતાની ચાંચમાં લઇ મુકવા જશે એટલામાં આપણે નદીને સામેપાર જઇશુ એટલે તેનું જોર કાંઇ ફાવસે નહિ, એમ કહી કેટલુંએક જવાહીર ગાંસડો બાંધી પોતાના હાથમાં સાવરણી લઇ છુપી રીતે ચાલ્યાં. એટલે પેલીઓએ પોતાના મેહેલમાંથી જોયું તો પોતાની બેન માનસિંગની સાથે જતી દીઠી કે તરત તેના પછવાડે સમળીઓ થઇ દોડીઓ એટલે માનસિંગે પેલી સાવરણીની સળીઓ રસ્તામાં વેરી નાંખી તે જોઇ પેલીઓ પોતાની ચાંચવતી વીણી પાછી પોતાના દીવાનખાનામાં મુકવા ગઇ, એટલે બંને જણ નદીની પેલીપાર છુગી ગયાં કે પેલી સમળીઓ થઇ પાછી આવી કે હનુમાને હાંક મારી એટલે નિરાશ થઇ પાછી ગઇ એટલે માનસિંગ પ્રભાવતીને લઇ પેલા જોગીને મળયો તે જોગી માનસિંગની

હિંમતના વખાણ કરી કહેવા લાગ્યો કે ધન્ય છે તારી માતાને જે તેની કુખે તારા જેવું રત્ન ઉત્પન્ન થયું એટલે માનસિંગે કહ્યું કે લો ગુરૂજી આ તમારી પ્રભાવતી જેને માટે તમો પોતાની દેહ ખાખ કરો છો તે માશુક તમને આપુ છું માટે ખુશી થઇ લો એટલે જોગી એ તેને ઝરઝર કથા અને અંતરિક્ષ વિદ્યા અને ઉડણ ખાટલી અને લાલીયો ઘોડો અને અક્ષયપાત્ર એ પાંચ વસ્તુઓ આપી કહ્યુ કે જા બચ્ચા તેરેકું એ દુઃખકી બખત બોત કામકી હે, એટલે જોગી બોલ્યો કે ઝરઝર કથાં માથે મુકીશ કે જાદુથી પથ્થર બનેલો જે માણસ હશે તે પાછો પોતાની શુદ્ધીમાં આવશે, આ અંતરિક્ષ વિ-દ્યાનો મંત્ર ભણવાથી તુંને તારો દુશ્મન જોશે નહીં અને આ ઉ-ડણ ખાટલી છે તેના ઉપર તું બેસી તારી ઇચ્છા પ્રમાણે તારે જે જગોપર જવું હશે ત્યાં જઇ શકીશ અને લાલીઓ ઘોડો છે તે તને લડાઇની વખતમાં ઘણો કામનો છે, ને અખેપાતરમાં તારી ઇચ્છા પ્ર-માણે જે ચીતવીશ તે પ્રમાણે પકવાનો તઇયાર થશે, તે પાંચ વસ્તુઓ લઇ જોગીની પાસેથી રજા લઇ ઉડણ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે ઉડરે ઉડણ ખાટલી જયાં કામરૂદેશ, એટલે કામરૂ દેશમાં પોચ્યો તે માનસિંગને જોઇ કામરૂદેશની સ્ત્રીઓ મોહીત થઇ એક બીજી સાથે કહેવા લાગી કે આ પુરૂષ ખુબ સુરત છે માટે તને આપણા ઘરમાં રાખવો, એમ કહી પોતાના શહેરમાં આવવાને કહ્યુ એટલે માનસીંગ બોલ્યો કે તમે કોણ છો મને આ દેશનું નામ કહો ત્યારે તે બોલી કે આ દેશનું નામ કામરૂદેશ છે અને ઇસ્માલ જોગીનો મઢ કરીને આ શેહેર ઓળખાય છે અને અમારે ઘેર જે જે પુરૂષ આવે છે તેને અમો અમારે ઘેર અમારા પુરુષ તરીકે રાખીએ છીએ એટલે તે માનસિંગ બોલ્યો કે તમારે એવી શી રીત છે જે બીજા દેશના પુરૂષની સાથે તમે જારકર્મ કરી પોતાના પતિવરતા ધર્મથી ભરષ્ટ થઓ છો તે દુરષ્ટ ધારાથી તમો વેગળા રહી પોતાના ખરા અંતઃક-રણથી જે તમારો પુરૂષ હોય તેની સેવા બજાવો, તે સ્ત્રીઓ તેના ઉપર ક્રોધ કરી જાદુ ફેંકવા લાગી. એટલે માનસિંગ અંતરીક્ષ થઇ ઉડણ ખાટલીમાં બેસી બોલો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી જયાં ઇસ્લામ જોગીનો બાગ; એટલે તે જગોની નજદીક પડયો અને જુવે છે તો મોટા મોટા અજગરો તેની સામા દોડી આવા તે અજગરો એટલાતો મોટા હતા કે જેના મુખમાંથી એટલો તો આતસ નિક-

જતો હતો કે જેની જવાળા આકાશ સુધી ઉડતી હતી તે જોઈ માનસિંગ બીના અને રીંછની છોકરીનો આપેલો મહોરો પોતાના મોહોડામા રાખી સાવધ થઈ ઉભો રહયો એટલે મોટા પર્વતના શીખર જોયા એક અજગર આવી માનસિંઘને ગળી ગયો, માનસિંગ તેના પેટમાં ગયો એટલે તેને સમુદર માલમ પડયો તે જોઇ પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો કે હું આ જગ્યામાં શી રીતે રહી શકીશ એમ કહી લાલીઆ ઘોડાને હુકમ કીધો કે આ અજગરનું પેટ ચીરી મને બહાર કાઢ એટલે એક ઘોડાના સહસ્ત્ર ઘોડા થઈ. અજગરના પેટની અંદર કુદવા મંડયા એટલે અજગર ઘોડાના મોટા મોટા ઘોડાથી ઘણો અકળાયો અને થોડીકવારમાં મરણ પામ્યો એટલે તેનું પેટ ચીરી માનસિંગ બહાર નીકળી પોતાના વસ્ત્ર સુકવી ઉભો રહયો એટલામાં કેટલાએક અજગરો આવી અગિનીના ભડકા કરવા લાગ્યા તે જોઇ માનસિંગે અંતરિક્ષ થઇ લાલીયાને હુકમ કીધો કેમ તારાં અજગર સામાં લડવા લાગ્યાં અને સાત દીવસ સુધી એટલી તો લડાઇ ચાલી કે જેના ભારથી જંગલ ધરૂજવા લાગ્યું અને મોટા મોટા પહાડનાં શીખરો તુટી પડયાં અને સાત દીવસના યુદ્ધમાં એ અજગરોનો નાશ કરી ત્યાંથી આગળ ચાલયો એટલે મોટા પહાડી વીંછીઓ મહા ઝેરી જેના ડંખથી પ્રાણ તત્કાળ જતા રહે તેવા વીંછીઓ તેના સામા થયા એટલે ગરોળીયા એટલા બધા હતા કે હાથીના જેનું તો બદન અને જેની જીભ એટલી તો મોટી હતી કે હાથીની સુંઢજ હોય તેવા ગરોળિયા માનસિંગ સામે થયા એટલે માનસિંગે અંતરીક્ષ થઇ લાલીયાને હુકમ કીધો એટલે એક ઘોડાના સહસ્ત્ર થઈ તેઓની સામે લડવા લાગ્યા એટલે તે ગરોળિઆ તે ઘોડા ગળવા લાગ્યા કેટલાએક ઘોડા ગરોળિયા ગળી ગયા તે ઘોડા તેના પેટમાં દોડાદોડી કરી તેનું પેટ ચીરી બહાર નીકળ્યા એટલે તે બધા ગરોળિયા મરણ પામ્યા એટલે માનસિંગ બાગમાં ગયો તે બાગ એવો તો રમણીક કે ઇંદ્રનો બાગ તેની આગળ તુચ્છ તે જોઇ માનસિંગ ઘણું આશ્ચર્ય પામી તે બાગમાં ચરનાર કસ્તુરીઆ મ્રગને પાડવા જાય છે તેથી તે મ્રગે બુમ પાડી એટલે ઇસ્માલ જોગીની છોકરી ઢાંકીને માલમ પડયું કે મારા બાગમાં એવો કોણ પુરૂષ આવ્યો છે જે મ્રગને પકડી મહારી કસ્તુરી લે છે. એમ કહી પોતાનું જાદુ ફેંકતી તેની તરફ આવી એટલે માનસિંગ અંતરીક્ષ થઇ એક

બાજુપર ઉભો ને તેના લાલીઆ ધોકાને હુકમ કીધો કે મતારાં તડોતડ લાગજો. એવો હુકમ સાંભળતાંજ તરત ઢાંકીના કુલા ઉપર લાગવા માંડયા એટલે બુમેબુમ પાડી પોકાર કરી તેના બાપને યાદ કીધો એટલે ઇસ્માલ જોગીપોતાનું જાદુ ફૂંકતો અધરથી ઉડી આવ્યો, જુવે છે તો પોતાની ચોકીમાના અજગરો વીંછીઓ, ગરોળીઆ વીગેરે કોઇ માલમ પડયું નહીં ને તે સરવને મુવેલા જોઇ એટલો તો કરોધ ચડયો કે એવો કોણ છે જે મારી ચોકીનાં તમામ પશુઓને મારી બાગમાં પ્રવેશ કરી મારી છોકરી ઢાંકીને દુઃખ દે છે. એમ કહી પોતાનુ જાદુ ફૂંકવા લાગ્યો એટલે આતસના ભડકા એટલા તો ઉડવા લાગ્યા કે જંગલે જૂંગલ ચળગી ઉઠયાં એટલે માનસિંગે મેધાસ્ત્ર બાણુ મુકયુ એટલે સરવે ઓલવાઇ ગયું તે જોઇ ઇસ્માલ જોગી વધારે ચીઢાઇ પોતાનું જાદુ પરવત ઉપર ચલાવ્યું એટલે મોટા મોટા પરવતોનો વરસાદ વરસવા લાગ્યો, તે પરવત એટલાતો ઉડયા કે ચોતરફ માનસિંગ ફરતો એક કોટ બંધાયો એટલે ઇસ્માલ જોગીએ જાણ્યું કે એ બલા હવે દુર થઇ એમ કરી પોતાની છોકરી ઢાંકી પાસે આવી તેને કહેવા લાગ્યો કે તે બલા કેવી હતી અને તને તેણે શું દુઃખ દીધું કે તેં મને યાદ કીધો. એટલે તે ઢાંકી બોલી કે કોઇ અંતરીક્ષથી ધોકાને હુકમ કરે છે તે ધોકા મારા ઢગરા ભાગી હાય પોકરાવે છે, તેથી કંટાળી મેં તમને યાદ કીધા એટલે તે બલા નમે દુર કીધી. એટલે માનસિંઘ ઉડણુ ખાટલીમાં બેશી તેના સામો આવ્યો ને લાલીયા ધોકાને હુકમ કીધો કે તરત તે ધોકાઓ ઇસ્માલ જોગીના ટોળામાં તડોતડ બડોબડ વાગવા લાગ્યા, એટલે ઇસ્માલ જોગીએ તેની દેવીને યાદ કીધી કે તરત તે દેવી આવી ઉભી રહી, એટલે માનસિંગે ધોકાને હુકમ કર્યો કે દેવીની છાતીમાં ફડોફડ લાગજો, એટલે તે ધોકાથી દેવીની છાતી ભાગી નાંખી એટલે બુમ પાડી કહયું કે એ માનસિંગ છે એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે હરી, એટલે તેને દેવી પ્રસન્ન થઇ બોલી કે ઓ માનસીંગ તેં આટલી રકજક શું કામ કરી તારે જોઇએ તે માગી લે હું આપવાને તૈયારછું. ત્યારે માનસિંગે કહયું કે મારે સારી કસ્તુરીનું કામ છે માટે તે મને આપો એટલે દેવીએ તેને કસ્તુરી આપી વીદાય કીધો અને માનસીંગ ઉડણુ ખાટલીમાં બેઠો કે ઉડે ઉડણુ ખાટલી કે જ્યાં અમરસીંગ રા-

ડોડ. એટલે જંગલમાં અમરસીહના પાસે જઇ પુગ્યો એટલે અમરસિંગે તેને ઘણા હેતથી માન દઇ પોતાની પાસે બેસાડી કહયું કે મારૂં અમ સીધ થયું ? એટલે માનસીંગ બોલ્યો કે ઘણી મુસ્કેલીથી આ ચીજ તારે માટે લાવ્યોછું. એમ કહી સાચી કસ્તુરી તથા ગરૂડ પંખીની ચરક તે બંને ચીજો અમરસીંગને આપી વીદાય થયો, અને જતાં જતાં પેલા બે રસ્તા આગળ આવી લાગ્યો અંતે જમણી તરફને રસ્તે જવાને બદલે ભુલથી ડાબી તરફ ચાલ્યો. ચાર દહાડા પછી તે એક મોટા જંગલમાં આવી પુગયો. જ્યાં જતાંજ સઘળા ફાડી ખાનારાં જાનવરો હાથી, વાઘ વરૂ, સીંહ ઇત્યાદીને પોતાની તરફ દોડતાં દીઠાં. માનસીંગ ઘણોજ ગભરાઇ એક ઝાડ ઉપર ચઢી ગયો, નજર કરીને બરોબર જુવે છે તો એક મોટી બીહામણી બલા દોડતી દીઠી, તેને વિચાર્યું કે આ ભયંકર બલાની ધાસ્તીથીજ આવાં દરશનનાં ભરેલાં જાનવરો પણ નાશી જાય છે પોતાના મનમાં વિચાર કરવા લાગયો કે ઓ માનસીંગ જયારે આવા ભયંકર અને ઘાતકી જાનવરો આ બલાને જોઇ નાસી જાય છે. ત્યારે તું કેમ બચશે. પછી તે પોતાની હાથમાં કટાર રાખીને બેઠો. હવે તે જાનવર પણ પોતાના મોંમાંથી અગનિના ભડકા કાઢતું તે ઝાડ તળે આવી ઉભું. ને એક બાજુએથી બીજી બાજુએ કુદવા લાગયું, એટલામાં માનસીંગ તેની નજરે પડયો કે નરતજ તેને માનસીંગ તરફ કુદકો માર્યો, જો તે સાવધ નહી રહયો હોત તોત તો તે જાનવર તેના ચુરેચુરા કરી નાંખત પણ તેણે ખબરદારીથી કટારે તેના બંને હાથ કાપી નાખ્યા. આથી તે જાનવર એટલું તો ચીડાઇ ગયું કે માનસીંગ ઉપર ફરીથી તલપ મારી તેવુંજ કટારથી તે જાનવરનું પેટ તેણે ચીરી નાખ્યું તે જાનવર જમીનપર પડયું કે સઘળું જંગલ સળગયુ. માનસીંગ જે ઝાડ ઉપર બેઠો હતો તે ઘણું સુકું હોવાથી તે પણ સળગી ગયું, માનસીંગે તરત કુદકો માર્યો અને પેલો મહોરો પોતાના મોંમાં મુકયો. જયારે આગ નરમ પડી ત્યારે માનસીંગે પોતાના કટારથી તેના ચારે દાંત જે કટાર જેટવા મોટા હતા તેમજ તેના નખ પણ નજદીક પંદર ઇંચ જેટલા લાંબા હતા તે કાપી લઇ ત્યાંથી ચાલતો થયો, જયારે એક શહેર આગળ આવ્યો ત્યારે જોયું તો તે ઘણુંજ આબાદી ભરેલું દીઠું. મોટી મોટી ઇમારતો તે સાથે બાગબગીચામાં પણ પુષ્કળ હતા. જયારે અંદર ગયો ત્યારે કોઇ

પણ માણસને તેણે દીઠું નહીં બજારમાં સઘળી દુકાનો દરેક જો-ઈતી ચીજોથી ભરેલી હતી, તે પોતાના મનમાં વીચાર કરવા લાગ્યો કે કોઇ પણ બલા આ શેહેરને ખરાબ કરતી હશે જ્યારે માનસીંગ વધારે આગળ ચાલ્યો ત્યારે એક ભોંયરાની અંદર તે શેહેરના રાજાને પોતાના કુટુંબ સહીત દીઠો. તે રાજા ભોંયરાની બારીમાંથી માનસીંગને જોઈ તેને પોકારીને કહેવા લાગ્યો કે ઓ મુસાફર જલદી તુ આ ભોંયરાની અંદર આવ, નહી તો તારો પ્રાણ ખોઇ દેશે માનસીંગે તેને પુછ્યું કે તમો સઘળા કોની ધાસ્તીથી અંદર ભરાઇ રહ્યા છો. તેણે કહ્યું કે ઓ જુવાન પેહેલાં તુ અંદર આવ પછી મને જે પુજવાનું હોય તે પુછજે પણ માનસીંગ ઘણો આશ્ચર્ય થયો એટલે તે કહેવા લાગ્યો કે ઓ ઠેકાણે એક અતી ઘણી મોટી બલા આવે છે જે શેહેરના તમામ માણસોનો નાશ કરે છે. તેનું શરીર મોટા પરવતના જેવું છે અને તરવાર જેવા તીણા ચાર દાંત તેના મોમાંથી બહાર નીકળેલા છે અગર જો ફક્ત તેના નખની અણી કોઇ માણસને લાગે તો તે માણસ પાણી પીવા ઉભો રહે નહી તે પોતાના મોમાંથી અગિનીના ભડકા કાઢે છે કે જે નીકળતાંજ તેની સામેની સઘળી ચીજો પથ્થર યા લોખંડ પણ બળીને ખાખ થઇ જાય છે. દોડવામાં તે બલાની બરોબર આ જમનમાં કોઇ પણ જાનવર હશે નહી, વીજળી કરતાં પણ સરસ ચાલતું છે. માસિંગે કહ્યું કે તમો સંઘથી ધીરજ ધરો તે જાનવરને મેં માર્યું છે અહીથી થોડેક દુરના જંગલમાં મેં તેને જોયું અને પરમેશ્વરની કૃપાથી તેને મારી નાંખ્યું છે. જો આ તેના દાંત અને નખ હું એક નવાઇ જેવી ચીજ તરીકે લાવો છું, એમ કહી તે દેખાડયું. તેઓ સઘળા હેઠે આવી માનસીંગને દંડવત કરી પગે લાગા. તે રાજાએ માનસીંગ સાથે ઘણી માયાથી ભેટી કરી કહ્યું કે ઓ હિમતવાન ખુબસુરત જુવાન તું હવેથી માહારાજ શેહેરમાં રહે હું તને મારી છોકરી સાથે પરણાવવા ઇચ્છું છું. તુ અહીંઆં રહી હમેશાં તેની સાથ એશઆરામમાં મશગુલ રહે પણ માનસિંગે તે કબુલ કીધું નહી અને ત્યાંથી જવાની પોતાની ખુશી દેખાડી પછી પેલા રાજાએ પોતાના સઘળા માણસોને બોલાવ્યા, અને માનસિંગ ત્યાં થોડા દીવસ મેમાન રહી પેલા ધહાડ તરફ જવા નીકળ્યો. તે રાજાએ માનસિંગને સીધો રસ્તો દેખાડવા વાસ્તે પોતાના માણસોને તેની સાથે મોક-

આવ્યા, માનસિંગ તેઓની મદદથી સીધે રસ્તે નીકળી ચાલ્યો, દશ દહાડા પછી એક મોટા શેહેરમાં જઇ પુંગ્યો, શેહેરના લોકો તેને પોતાના મુખી પાસે લઇ ગયા મુખીએ ઇજત આબરૂ સાથે માનસિંગને પોતાની પાસે ખુરસી ઉપર બેસાડયો પછી પોતાના શેહેરમાં ગમન કરવાનું કારણ પુછયું કારણ કે તે શેહેરમાં તે વખત સુધી કોઇ દહાડે પણ કોઇ પરદેશી માણસ મુસાફર તરીકે આવ્યો નહોતો તેણે રૂપસીંહ ગંડોડ અને ગુણસુંદરીની આખી વારતા તેની આગળ વિગતવાર કહી દેખાડી પછી મુખીએ તેને કહયું કે ઓ શુરા પુરૂષ હકીકતથી તે બળતા પાહાડનું બયાન ખરેખરૂં માલમે પડતું નથી, જો તું આ શેહેરમાં થોડો વખત સુધી રહે તો તેની હકીકતથી થોડો ઘણો તું વાકેફ થશે પછી તેણે માનસિંગને પરવત દેખાડયો કે જે પરવત પોતાની ટોચ આકાશ સાથે લગાડી અગનીથી ભરેલો હતો પછી તે ત્યાં રહયો અને એક દીવસે કેટલાક માણસો સંગાથે બેશી વાત કરતો હતો એટલામા તે પરવતમાંથી એટલા જોરથી ઝરા ઉડતા હતા કે તે જવાળાથી પાસેના ઝાડો તથા પશુઓ બળીને ખાખ થઇ જતા હતા. સરવે લોક એક વાત કરતા હતા એટલામા તે જવાલા દેવીનું સ્વરૂપ લઇ એક હરીનંદ નામના માણસને સાદ કીધો એટલે તે બોલતો બંધ પડી ગયો અને હાય મારી કરતો ઉઠી બળતા પરવત તરફનો રસ્તો લીધો તેના સગા વહાલાને ખબર કીધી કે હરીનંદને બોલાવવામા આવ્યો છે. તેના સગા વહાલાઓ સઘળા તે પરવત તરફ દોડયા અને જોયું તો તેનો ચહેરો હીંધળોક જેવો રાતો થઇ ગયો છે સઘળાઓ તેની આસપાસ ફરી વળ્યા પણ તેતો પરતતની તરફ ચાલતો થયો માનસિંગે પુછયું કે ઓ વહાલાઓ આ માણસને શું થયું છે, કાંઇ દીવાનો તો નથી બની ગયો શા માટે કોઇ સાથ એક સવાલ પણ બોલતો નથી તે આથસોઓ કહયું કે એ વિષે અમને કાંઇ ખબર પડતી નથી, પેલો હરીનંદ જાય છે તેને જઇને પુછ. માનસિગે દોડતા દોડતા હાથ ધતેને ઉભો રાખ્યોને પુછયું કે, તું કયા જાય છે અને તને કોણ બોલાવે છે તેણેં આં પ્રશ્નનો જવાબ કાઇજ આપ્યો નહી. માનસિંગે કહ્યું કે ઓ પ્યારા દોસ્તીની એ રીત નથી આટલા દીવસ સુધી તું મારી સોબતમા ઘણો મસ રહયો અને જ્યારે તારી અને મારી વચે મોહોબત વધી ત્યારે તું મને એકલો મેલી ચાલી જાય છે, કેહે

કે તને આ પ્રમાણે કોણ ખેંચી લે છે પણ તેને કાંઈજ જવાબ આપ્યા વગર પોતાનો હાથ માનસીંગના હાથમાંથી છોડાવવા માટે એટલા જોરથી ખેચ્યો કે તે છુટો પડી ગયો અને માનસિંગ જમીન પર પડયો, પણ તે તો બળતા પરવત તરફ ચાલ્યાજ કીધો માન: સિંગ તરતજ ઉઠી લાગલોજ તેની પુઠે પડયો જેવો તે પર્વત ઉપર ચડવા જાય છે કે તરતજ કુદીને પોતાના બંને હાથ તેની કોટની આસપાસ એટલા તો જોરથી વીંટાળી લીધા કે, તેનાથી બીલકુલ છો ડી શકાયું નહીં અને માનસિંગ અથડાતો કુટાતો તેની સાથે પોતા- ના મોઢામાં રીંછની છોકરીએ આપેલો મોહોરો રાખી તે પર્વતને મથાળે પહોચ્યો પણ પોતાના હાથ તેની કોટમાંથી છોડયા નહી. જ્યારે તેઓ મથાળેથી ચાલવા લાગ્યા ત્યારે તેઓને અગ્નિએ ચોતર- ફથી વીંટી લીધા એટલે મહાદેવીનું સ્વરૂપ તેના જોવામાં આવ્યું તે દેવીને શસ્ત્ર હાથ હતા તે જોઇ માનસિંગ ઘણું આશ્ચર્ય પામ્યો એ ટલે તે દેવી અલોપ થઇ ત્યારે તેઓને એક બારી દેખાઇ તેમાંથી તે જવાળા નીકળતી હતી. તે જવાન તેમજ માનસિંગ જ્યારે હેઠળ ઉભેલાં માણસોની નજરથી દુર થાય ત્યારે તેઓ પોતાના શહેરમાં પાછાં આવી પુગ્યાં, હવે માનસિંગ તો પેલી બારીમાંથી તે જુવાન ની પુંઠ ગયો અને એકાએક ઘણા બોહોળા મેદાનમાં આવી પહો- ચ્યો તે મેદાન જ્યાં સુધી નજર જાય ત્યાં સુધી અગનીથી ભરપુર દેખાયું તે હરીનંદ ત્યાં ગયો અને થોડી એક જગ્યા જે અગનીથી ખાલી હતી તે જગ્યા ઉપર ચીતોપાટ પડયો તેના હાથ પગ બંધા- ઇ ગયા અને તેનો ચહેરો ફીકો પડી ગયો તેનું મન જીવથી ખાલી થઇ ગયું. માનસિંગે જાણ્યું કે હવે એ મરી ગયો તેથી તેને ઘણું રડવું આવ્યું. એટલામાં અગનીએ તેને બાળી ખાખ કીધો અને તે ખાલી જમીનમાં એજ રીતે અગ્નિની જવાળા ઉડવા લાગી માનસીંગે જાણ્યું કે બળતા પર્વતની ખબર એજ હશે. પછી પેલા શહેર ત- રફ જવા નીકળ્યો. આખો દહાડો અગનીમાં ચાલ્યો પણ પેલી બારી ક્યાં છે અને શેહેર ક્યાં છે તે કાંઇ તેને માલમ પડયું નહીં એજ પ્રમાણે પંદર દહાડા અને રાત સુધી ભુખ્યો અને તરસ્યો અગ્નિમાં ફર્યો અને થાકથી અધમુવા જેવો થઇ ગયો પોતાના મનમાં વીચા- રવા લાગ્યો કે હું અહીઆં વગર મોતે મરૂં છું, એકાએક તેણે દ- રીઓ દીઠો જેના મોજા એટલા તો જોરથી દેતા હતા કે પાણીના

ઊંચા આકાશ સુધી ઉચે ચડતા હતા ને સમુદ્રનો છેડો તો કંઇ દેખાતોજ નહોતો, જ્યારે તેને કીનારે આવી પહોચ્યો ત્યારે તે સમુદ્ર તરી પાર કેમ જવાશે તેનો વિચાર કરવા ઉભો કે પોતાની પાસે ઉડણ ખાટલી હતી તેમાં બેશી બોલ્યો તે ઉડજે ઉડણ ખાટલી; એટલામાં એક મોટી માંછલી દરિયામાંથી બહાર આવી માનસિંગને તેનો હાથ પકરી અંદર લઇ પોતાના મેહેલમાં બેસાડી જુવાન સ્ત્રીનું રૂપ ધરી તે કેવા લાગી કે તું મારી સાથે સંભોગ કર, માનસિંગે તેમ કરવા ના કહી, એટલે તે ક્રોધમાં આવી માનસિંગને એટલા જોરથી સમુદ્રમાં પેંક્યો કે તે તરતજ પાતાળમાં દાખલ થયો એટલે તેને શેષનાગની છોકરી જોઇને પોતાના મન સાથે કહેવા લાગી કે, આ મૃત્યુ લોકનો રહેવાશી કોઇ પુરૂષ આ જગ્યા ઉપર કેમ આવ્યો હશે, તેનું રૂપ જોઇ મોહીત થઈ બોલી ઓ મહાન પુરૂષ તું મારારી સાથે લગ્ન કરી સંસારનું સુખ હાંસલ કરી અહીં રહે, એટલે માનસીંગે તે કબુલ કીધું એટલે પોતાના નવકુળ નામને પોતાના બાપ સાથે તેડી લાવી તેની સાથે ગાંધર્વ લગ્ન કરી પોતાના મ્હેલમાં લઇ ચાલી. કેટલા એક દીવસ માનસીંગ તેની સાથે રહ્યો એટલામાં રૂપસિંહ રાઠોડ અને ગુણસુંદરીની વાત તેને યાદ આવી એટલે તરતજ માનસીંગ તેની સાથેથી ઉઠી દુર ઉભો રહ્યો અને ધરૂજવા લાગ્યો તે જોઇ નાગપુત્રી પોતાના મન સાથે કહેવા લાગી જે મારી એજ એવી શું માનસિંગે જોઇ હશે કે સંસારનાં સુખ ભોગવવાની વખતે મારાથી દુર રહ્યો છે, હશે હું એને શી રીતે પુછું, માનસીંગે જોયું કે આ પ્યારી ઘણીજ ગમગીન ઉભી છે તેટલા માટે ખરેખરોજ ખુલાસો તેની આગળ કહી દેવો જોઇએ જેથી તેને દીલાસો આવે પછી તેને કહ્યું કે ઓ મારી જાન તું શા માટે ફીકરમાં ઉભી છે સીતા અને દરૂપતીમાં શું એમ છે, કે તારામા હોય. ઓ મહા સતી મારી વહાલી ઇશ્વર આધીન મારા જેવા એક રાજકુંવરનું કામ મેં માથે લીધું છે. ચંપાનગરની ગુણસુંદરી ઉપર ઉદેપુરનો રાજ રૂપસીંહ રાઠોડ આશક થયો છે તે ગુણસુંદરી સાત પ્રશ્ન રાખે છે જે કોઇ તેના પ્રશ્નનો ઉત્તર આપે તેની સાથે પરણવાને તે ખુશી થએલી છે, રૂપસિંહ રાઠોડમાં પ્રશ્નનો જવાબ આપવાની તાકાદ નથી. તેનું કામ મેં માથે ઉઠાવ્યું છે તેના પાંચ પ્રશ્નો મેં પુરા કીધા છે અને છઠા પ્રશ્નનો ખુલાસો હું તેની પાસે પુછવાને જાઉ છું અને હું તને મારે શેહેર મોકલવા ઇચ્છું છું, મારો

બાપ ત્યાં તારાં ઘણાં જતન કરશે અને તને પોતાની છોકરી તરીકે રાખશે પછી એક કાગળ લખી નાગપુત્રીને આપી કહ્યું કે એ કાગળ લઇ તું મહારા પીતાને શેહેર જજે તે શેહેરનું નામ પદમનપુર છે નાગપુત્રીએ કહ્યું કે હવે તું કહીશ તેમ હું કરવાને રાજી છું પછી માનસિંગે તેને ઘણો દીલાસો દીધો કે તું કાંઇ ચીંતા કરતી ના, જ્યારે હું સાત પ્રશ્ન પુરા કરીશ ત્યારે તરતજ તારી પાસે આવીશ. પછી નાગપુત્રી પોતાની સઘળી દાસીઓ સહીત પદમનપુર શેહેર ગઇ અને માનસિંગે પેલા સમુદ્રને પેલે તીર મુકવાને પોતાના નાગોને હુકમ કીધો, એટલે વૈમાનમાં બેસારી સમુદરનો કીનારો દેખાડયો, માનસિંગ કીનારે ઉતરી શહેર તરફનો રસ્તો હુંડવા લાગ્યો કેટલા એક દહાડા સુધી તે જંગલમાં ફર્યો, પણ ઝાડનું ઠુંઠું સરખું પણ માનસિંગની નજરે પડયું નહીં આખરે એક મોટો પહાડ દેખાયો જેના પથરમાંથી લોહીની નદી વહેતી હતી માનસિંગ આ જોઇ ઘણો ડરવા લાગ્યો અને તેનાથી વાકેફ થવાનો ઇરાદો કીધો પછી તે ઉપર ચહડયો. જયારે છેક મથાળે આવ્યો ત્યારે એક મોટું મેદાન દેખાયું જેની જમીન તદન રાતી હતી, પંખીઓ પણ સઘળાં રાતાં પીળાનાં ફિરતાં હતાં આ જોઇ માનસિંગ પોતાની ભુખ અને તરસ ભુલી ગયો અને કેટલાએક કોશ ચાલ્યો ત્યારે તમામ લોહીથી ભરેલો એક જબર જસ્ત સમુદર તેણે જોયો જેના લોહના અવાજથી કાન બહેરા કરી નાખતા હતા. સમુદરની અંદર કેટલા એક માથાં તરતાં હતાં અને કેટલીએક ચુડેલો તેમાંનું રૂધીર પીઇ પોતાની તરપતી કરી કલોલ કરતી હતી તે જોઇ માનસિંગ ડરવા લાગ્યો એટલામાં તે ચુડેલો માનસિંગ સામી દોડીને કહેવા લાગી કે આ જગયો ઉપર તું કેમ આવ્યો છે એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે તમે કોણ છો અને આ જગો ઉપર તમે શા માટે આવ્યાં છો ત્યારે તે ચુડેલો બોલી કે અમો આંહી જે માણસ આવે છે તેનું માંસ રૂધીર પી તેનું માથું સમુદરમાં તરતું મુકીએ છીએ એટલે માનસિંગે કહ્યું કે અરે દુસ્ટો અઘોર કાર્યની કરનારીઓ માણસ જાતને શા માટે દુઃખ દો છો એટલે તે ચુડેલો ક્રોધ કરી માનસિંગ સામી કેટલી એક દોડી માનસિંગને પકડવા આવી એટલે માનસિંગે લાખીઆ ધોકાને હુકમ કીધો કે લગો એ ધોકા તે ચુડેલોની છાતી ઉપર એટલે એક ધોકાના સહસ્ત્ર ધોકા થઇ ચુડેલોની છાતી ભાગવા લાગ્યા તેથી પોકાર કરી અગનીના ભડકાથી ધોકાને બાળવા લાગી એટલે માનસિંગે અંત્રીક્ષ

થઇ મહાવીરને સંભાર્યું એટલે હનુમાને આવી હાક મારી એટલે તે ચુડેલો અલોપ થઇ ધઇ અને મહાવીરે માનસીંગને કહયું કે તું કયાં જવાનો ઇરાદો રાખે છે ત્યારે માનસિંધે કહયું કે મારે સમુદરપાર જવું છે હનુમાને કહયું કે ભાઇ આના જેવા હજુ તારે સાત સમુદર ઓળંગી જવું પડશે, ત્યારે માનસિંગે કહયું કે તે સમુદર કેવા છે અને તે સેના ભરેલા છે તે સાંભળી મહાવીરે કહયું કે આ પછી રૂપાનો, સોનાનો અને લોખંડનો તથા દહીંનો દુધનો અને મધનો એવી રીતે સાત સમુદર ઓળંગી આગળ જવું પડશે. એમ કહી હનુમાન અલોપ થયા કે માનસીંગ ઉડણ ખાટલીપર બેસી બોલયો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી જ્યાં રૂપાનો સમુદ્ર એટલામાં ત્યાંથી. ઉડી રૂપાના સમુદ્રમાં માનસિંગ પડયો કે તેનું શરીર તદન રૂપાનું થઇ ગયું પોતાના પ્રાણ જવાની વખતે ઇસ્વરની પ્રાર્થના કરવા લાગયો એટલે આકાશ વાણી થઇ કે એ માનસિંગ તારી પાસે જે જરજર કથા છે તે તારે માથે મુક એટલે તે બલા દુર થશે તે સાંભળી માનસિંગે તેમ કીધું કે પોતાનું સઘળું શરીર શુધિમાં આવ્યું પણ પોતાનો હાથ માથાની ઉપર રહેવાથી ફકત તે હાથ રૂપાનો રહી ગયો એટલે માનસિંગ તે સમુદર જોઇ ઘણો આશ્ચર્ય થઇ પોતાના મન સાથે કહેવા લાગયો કે ઇશ્વરની રચના કેવી વિચિત્ર છે, જે લોકોને ઘણી મુશ્કેલીથી એક રૂપીઓ પેદા કરી પોતાનું ગુજરાન ચલાવવું મુશ્કેલ પડે છેતો આ જગયોઉપર પરમેશ્વરે એવો રૂપાનો ભંડારભર્યો છે આ સમુદર જોઇ માનસિંગની અચરતીનો પાર રહયો નહી, એટલામાં એક જક્ષે આવી હાક મારી માનસીંગને કહયું કે તું આ જગયોપર કુમ આવ્યો છે આ રૂપાનો સમુદર તારે માટે નથી તે દેવનો છે તે સાંભળી માનસિંગે જવાબ દીધો કે આમાંનું રૂપુ મારે જોઇતું નથી હું એક મુસાફર છું ને વખાનો માર્યો આ જગોએ આવ્યો છું તે સાંભળી જક્ષ બોલયો કે તારો હાથ તેં રૂપાનો કેમ કીધોછે તે રૂપુ તારૂં નથી કે તું આ જગયોથી લઇને જઇ શકશે. એમ કહી પોકાર કીધો કે કેટલાએક જક્ષે તે જગો ઉપર આવી માનસીંગના સામું બંડ મચાવવા લાગયા એટલે માનસિંગે લાલીઆને હુકમ કીધો કે તરત એક ઘોડાના લક્ષ ઘોડા થઇ તે જક્ષોના સામા લડવા લાગયા કેટલાએકનાં તોલાં ફોડયાં, કેટલાકના પગ તોડયા. કેટલાકના કમરા ભાગયા કેટલાકનાં માથાં જુદાં કરી નાંખયાં, એટલે ઘુમરાણ કરી જક્ષો તે જગોથી નાસવા લાગયા એટલે માનસિંગે પોતા-

ના ચોકાને બોલાવી ઉડણુ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણુ ખાટલી જ્યાં સોનાનો સમુદર એટલે તે ખાટલી સોનાના સમુદરના મધ ભાગમાં પડી એટલે માનસિંગ સોનાનો બની ગયો કે તરત તેને જર જર કથા યાદ આવી એટલે પોતાના મસ્તક ઉપર મુકી કે તરત સોનાનો મટી પોતાની સુદ્ધમાં આવ્યો કે તે સમુદ્રના સુરજના કીરણો જેવા મોજા ઉંચે ઉછળતા જોઇ પરમેશ્વરની આમળ ગતીનાં વખાણ કરી કેહેવા લાગ્યો કે ઇશ્વરે આ જગો ઉપર સોવરણનો ભંડાર ભરી કોને થાટે રાખ્યો. હશે, એટલામાં એક રાક્ષસ મહા વીકરાળ આવી માનસીંગને હાક મારી બોલ્યો કે ઓ અકલના દુશમાન તું આ જગ્યેપર કમ આવ્યો છે. જલદી જવાબ દે નહીતો તારા ચુરેચુરા કરી આ સમુદ્રમાં ફેંકી દઇશ, તેનું રૂ જોઇ માનસીંગ બીવા લાગ્યો, તે રાક્ષસે પોતાની માયાથી પોતાનું સરૂપ સોળ જોજન ઉંચુ કરી માનસિંગ સામે દોડી આવ્યો એટલે માનસીંગે અંત્રિક્ષ ગઇ લાલીઆને હુકમ કીધો કે લાલીઓ પેલા રાક્ષસ સામો લડવા લાગ્યો તે ધોકા એકના સહસ્ત્ર થયા જાણી રાક્ષસે અગનીનું આવાહન કીધું કે તરત અગ્ની આવી તે ધોકા બાળવા લાગ્યા એટલે માનસિંગે મેઘાસ્ત્ર બાણુ પોતાના ભાથામાંથી કાઢી સર ચડાવી માર્યો કે મેઘની વૃષ્ટી એટલી થઇ કે તેથી તમામ અગ્ની ઓલાઇ ગઇ કે તરત લાલીઆને હુકમ કીધો કે રાક્ષસના પેટમાં જઇ એકના સહસ્ત્ર ધોકા થઇ કુદવા લાગ્યા. તેથી અકળાઇને રાક્ષસ મરણ પામ્યો એટલે માનસિંગ પોતાની ઉડણુ ખાટલીપર બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણુ ખાટલી જ્યાં લોખંડનો સમુદ્ર એટલે તે ખાટલી ઉડી લોખંડના સમુદ્રની પેલી તીર પડી તેવાંજ તે સમુદરમાંથી એક મચ્છર બહાર નીકળી માનસિંગનો હાથ ઝાલી અંદર લઈ ગયો અને તેને એક લોખંડની મજબુત પેટીમાં નાંખી તાળુ મારી પોતાની પાસે રાખી બેઠો એટલે માનસિંગ ઉડણુ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણુ ખાટલી જ્યાં દહીનો સમુદર એટલે પેટી સુધાં ઉડીને દહીનાં સમુદરમાં જઇ પડી એટલે તે જગોપર એક રૂષી તપ કરતો હતો તે રૂષીએ તે પેટી સમુદરમાં પડતાં જોઇ એટલે સમાધી સડાવી જોયું તો તેની અંદર માનસિંગ છે તેમ તેને માલમ પડયું એટલે મંત્ર ભણી પાણીના અંજલી સમુદરમાં નાંખી કે તુરત તે પેટી ફાટી ગઇ માનસિંગ તેમાંથી બહાર નીકળી જોયું તો મહા રૂપીને તપ કરતા જોયા તેવોજ તેમની પાસે જઈ દંડવત કરી પાસે બેઠો, એટલે તે રૂષી બોલ્યા કે ઓ

માનસીંગ તું આ વીકટ રસ્તામાં કેમ આવ્યો છે, એટલે માનસિંગે ગુણસુંદરીને રૂપસિંહ રાઠોડની વારતા તમામ રૂથી આગળ કહી તે સાંભળી રૂષીએ આશીર્વાદ દઇ તેને વીદાય કીધો એટલે ઉડણ ખાટલીમાં બેસી દુધના દરીઆમાં ગયો ને ત્યાં જુવે છે તો દુધથી ભરેલો સમુદર જોઇ ઘણો આશ્ચર્ય થઇ કહેવા લાગ્યો કે ઇશ્વરની કેવી રચના છે કે કોઇ જગોપર દુધથી ભરેલો સમુદર કોઇ જગ્યાએ સોનાનો રૂપાનો તેમજ મેવાથી કેટલીએક વનસ્પતિઓથી અગર કેટલાંએક જંગલો, તેમ કેટલાં એક રણો કે જેમાં પાણી ઝાડ બીડ કાંઇભી મળે નહી, એવી ઇશ્વિરની માયા અદભુત છે તેનો પાર કોઇ મનુષ આ દેહ પામી શક્યું નથી, તેમ કહી ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યો એટલે આકાશ વાણી થઇ કે ઓ માનસીંગ તું જલદી આ જગો ઉપરથી જા, તે સાંભળી માનસિંગ ઉડણ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી જે મધના સમુદરની સામે તીર, એટલે સામે તીર જઇ પડ્યો તે સમુદર જોઇ ઘણો આશ્ચર્ય થઇ પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કરી ઉડણ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો ઉડજે ઉડણ ખાટલી જ્યાં ચંપાનગરી શેહેર એટલે ચંપાનગરીની આગળ પડ્યો. જ્યારે તે શેહેરમાં આવી પોચ્યો ત્યારે ગુણસુંદરીના માણસોએ તેને ઓળખ્યો અને તેને તેણીના મેહેલમાં તેડી ગયાં તેણીએ માનસીંગને પડદાની પછવાડે બેસાડી સઘળો હેવાલ પુછ્યો, માનસિંગે સઘળી વાત વીગતવાર કહી સંભળાવી, તે બોલી કે તે ખરૂં છે મેં પણ એમજ સાંભળ્યું છે તે સાંભળી ગુણસુંદરી ઘણીજ ખુસી થઇ અને માનસિંગને એક મોતીનો હાર ભેટ કર્યો અને ખાવાનું મંગાવી તેની આગળ મુક્યું પણ તે તેણે ખાધું નહિં અને ત્યાંથી રજા લઇ ધર્મશાળામાં રૂપસિંહ રાઠોડ પાસે આવ્યો અને તેની બેઠીને સઘળી વાત કહી સંભળાવી તેણે પોતાનું માથુ માનસિંઘના પગપર મુક્યું માનસીંગે કહ્યું કે ઓ પ્યારા તું એમ શું કામ કરે છે મે મારૂ શરીર પરમેશ્વરને અર્થે ખુલ્લુ મુક્યુ છે કે જેને તેની દરકાર હોય તે લે, પછી તે ત્રણ દહાડા ત્યાં રહિ પાછો ગુણસુંદરી આગળ આવ્યો અને છઠા પ્રશ્નની વાત પુછી તે બોલી કે ઓ માનસીંગ ઘણોએક વાર્તો તું આ વખતે ઘણો મોડો આવ્યો છે અને એટલો વેલો શા માટે જવા માગે છે તે બોલ્યો કે એમાં ઉતાવળ જેવું કાંઇજ નથી હવે તું મને જે કહેવાનું હોય તે કહે કેમકે મને તે પાર પાડયા વગર આરામ મળનાર નથી. તે બોલી કે મારી પાસે એક મણી છે

તેના જેવો બીજો મણી શોધી લાવ કે જેથી એક જોટો થાય મા-નસીંગે કહ્યું કે એકવાર મને તે દેખાડ હું મારી નજરે જોઉં પછી તેણીએ તેને દેખાડયો તે મણી જોઇ માનસીંગે જાણ્યું કે એ મણી ગુણસુંદરી કાંઇ નમુનાને માટે મને આપશે નહી તેથી તેના જેડલો જ મોટો એક નમુના તરીકે બનાવવાને માટે તેણે ગુણસુંદરીને કહ્યું ગુણસુંદરીએ સોનીને બોલાવી તેના જેટલી જ મણી સોનાની કરાવી અને માનસિંગને આપી માનસિંગ તે લઇ ગુણસુંદરીની રજા લઇ રૂપસિંહ રાઠોડની આગળ આવ્યો અને કહ્યું કે હવે હું મણી લેવા જાઉં છું પછી ત્યાંથી જુદો થઇ જંગલ તરફ શોધ કરવા માટે ચાલ્યો.

માનસિંગ છઠા પ્રશ્નની ખબર લાવ્યો તેની વાર્ત્તા.

જ્યારે માનસિંગ રૂપસિંહ રાઠોડથી જુદો પડયો ત્યારે એક ગલ તરફ ચાલ્યો, અને વનમાં જઇ એક મોટા વૃક્ષ તળે બેઠો અને પોતાનું માથું પોતાના હાથ ઉપર મુકી ફિકર કરવા લાગ્યો, કે આવી મણી કયાંથી મળશે એટલામાં પરમેશ્વરની કૃપાથી મેના પો-પટનું એક જોડું તે ઝાડ ઉપર આવીને બેઠું, અને મેના બોલી કે મને આ જગ્યાની હવા માફક આવતી નથી, માટે આ ઠેકાણેથી હવે બીજા ઠેકાણે જવું જોઇએ, જો કે અહીં આ ફળ ફળાદી પુષ્કળ છે, પણ જયાં શરીરને સુખાકારી નહી હોય ત્યાં એક ક્ષણ પણ ર-હેવું વ્યાજબી નથી. દેહના સુખ જેવું બીજું કાંઇ સુખ નથી. પોપટે કહ્યું કે તારૂં કેહેવું તદન ખરૂં જ છે, તારા બોલવામાં લેશ પણ અસત્ય નથી; જો કે મારો ઇરાદો આ ઠેકાણે વધારે વાર રહેવાનો હતો તો પણ જયારે તારી તદન તબીયત ઠીક રહેતી નથી એટલે મારે પણ તારા મતને મળતો થવું જોઇએ. આપણે આવતી કાલે આપણા મુલક તરફ પાછાં વળીશુ, મેનાએ ઉત્તર દીધો કે જો તું તારા કોલ ઉપર સાબુત રહેજે. પોપટ તેના ઉત્તરમાં બોલ્યો કે તું જાણતી નથી કે હું કોઇ દહાડો પણ જુઠું બોલ્યો છું. જો રાતના મારી જીંદગા ની વફાદારી કરશે. તો અલબત્ત આપણે સવારમાં ઉડી કુચ કરશું, એવામાં મેનાની નજર માનસિંગ ઉપર પડી તેને જોઇને તે બોલી કે આ કોણ છે, જે પોતાનું માથું પોતાના હાથપર મુકી વીચારમાં બે ઠો છે. પોપટે કહ્યું કે એ માણસ પગનપુર શહેરનો કુંવર છે અને એનુ નામ માનસિંગ છે. પરમેશ્વરનો એ સાચો ભક્ત છે, પરોપકાર

નાં ઘણાંક કામો એણે કર્યાં છે, કરે છે અને હવે પછી પણ કરશે. પારકાનાં દુઃખ ટાળવાં માટે આજ સાત વરસ થયાં જંગલે જંગલ રખડે છે, હમણાં પણ એ રૂપસિંહ રાઠોડના કામ સારૂં જાયછે અને એક મણીનો જોટો લેવા માટે નિકળ્યોછે. રૂપસિંહ રાઠોડ ગુણસુંદરી નામે એક છોકરી ઉપર આશક થયો છે અને તે ગુણસુંદરી ફક્ત સાત પ્રશ્ન રાખે છે તેમાંના પાંચ પ્રશ્ન તો આ માણસે પુરા કીધાછે હમણાં છઠા પ્રસ્નની શોધમાં જાય છે પરમેશ્વરની મહેરબાનીથી એ પ્રશ્ન પણ પુરો કરશે. માટે જો તારી મરજી હોય તો હું તેને રસ્તાની સીધી નિશાની આપું. મેનાએ કહ્યું કે આ દુનિઆમાં એવું ક્યારે બને કે જાનવરનો ઉપકાર માણુસ ઉપર થાય, પછી પોપટ બોલ્યો કેઆ કળીયુગનો વખત એવો છે કે માણુસ જાત કોઇનું ભલુ કરતું નથી પણ પોતાની દોલતની મગરૂરીથી આપણા જેવા પ્રાણીઓને ગણી ઇજા પહોચાડે છે પોપટ કહે છે ઓ મેનાં મણીની સંભાળ આ પ્રમાણે છે કે મેરૂ પર્વત ઉપર ઇંદ્રના દરબારમાં તેમની ઇંદ્રાણીના કાનની ઝાલમાં છે તે મણી લેવાનો એક ઉપાય છે કે જ્યારે માનસીંગ મેરૂ પર્વતમાં જાય ત્યારે ઇંદ્રની અપ્સરા મિનકાની છોકરી સુરેખા છે તે છોકરી ઇંદ્રની સભામાં નાટા રંગ કરી ઇંદ્રને ખુશી કરે છે ત્યારે ઇંદર તેને ઇનામ લેવાનું કહે છે તે છોકરી તે લેવા ઇંદરનું વચન માગે છે, ઇંદ્ર તેને વચન આપી કહે છે કે તારી ખુશીમાં આવે ત્યારે તે વસ્તુ તું માગજે એમ કહી તે છોકરી ઇંદરનું વચન લઇ પોતાને સ્થાન કે આવે છે, મિનકા પોતાના પતી સાથે બેસી પુછે છે કે આ છોકરી યોગ્ય ઉમ્મરની થઇ માટે તેના લગન કરવાં જોઇએ તે સાંભળી ચીત્રકેત ગાંધર્વ બોલયો કે મારા ત્રણ પ્રસ્નનો જવાબ જે પુરૂષ લાવશે તેની સાથે આ મારી છોકરી પરણાવીશ. તે પ્રસ્ન નીચે પ્રમાણે પહેલો પહેલો પરી જાનવરનો એક જોટો લાવ પછી બીજો લાલ સાપનો મોરો લાવ ત્રીજો પોતાને ઉકળતી તેલના કડામાં નાંખે અને પાછો તેમાંથી જીવતો બહાર નીકળે. તે ત્રણ પ્રસ્નનો જવાબ લાવી દેનાર પુરૂષની સાથે તે છોકરીનાં લગન તેનો બાપ કરવાને ખુશી છે, કે ઓ મેનાં આ માનસીંગ મેરૂ પર્વતની ઉપર જાય તો તે છોકરીના બાપના ત્રણ પ્રસ્ન પુરા કરી તે છોકરીની સાથે લગન કરે તો તે નૃત્ય કરી ઇંદરને રીઝાવીને ઇંદરાણીની ઝાલમાંનો મણી, ઇંદર તે છોકરીને આપેલા વચન મુજબ આપશે, એટલે તે મણી માનસિંગને

તે છોકરી આપશે. માટે તે કામ ઘણું કઠીણ છે રસ્તા ઘણા ખરાબ છે રસ્તામાં કેટલાએક જીનો અને જવનોની ચોકીઓ છે તેમાંથી બચી માનાસિંગ સહી સલામત પોચે તો પોતાની ઇચ્છા પુરી થાય એમ કહી મેના પોપટ ઉડી ગયાં. એટલે માનસિંગ ત્યાંથી ચાલ્યો રસ્તે જતાં એક કાળાને એક બિલાડા સાથે લડતાં સાપને દીઠો. માનસિંગે બોંગ મારી કહ્યું કે, ઓ જાનવરો તમારી વચ્ચે એવી શી દુશ્મનતાઈ છે કે એમ લડો છો; સાપે કહ્યુ કે એણે મારા બાપને મારી નાંખ્યો છે. બિલાડાએ જવાબ દીધો કે મારો ખોરાક હતો ને મેં ખાધો અને હવે એને પણ ખાઇશ. માનસિગે કહ્યું કે જો તને માંસની દરકાર હોય તો મને કેહે હું તને તે આપું અને સાપને કહ્યુ કે જો તારા બાપનો બદલો તુ એની ઉપર લેતો હોય તો તે મારી ઉપર લે. આ સાભળી તે બને જણ લડતાં છુટાં પડયાં પછી બિલાડાએ કહ્યું કે તે મને માંસનુ વચન આપ્યુ, છે માટે તે હવે આપ, માનસિગે કહ્યું કે, મારા દીલમાંથી જે ગમતુ માંસ ચાહે તે માગી લે. બિલાડાએ કહ્યુ કે તારી પીડી ઉપરથી મને કાપી આપ જેવો માનસિગ કટાર કાડીને પોતાની પડીપરથી માસ કાપવા જાય છે, તેવોજ તે બિલાડાએ તેને અટકયો અને તેની હીમત ઉપર આ ફરીન કીધી અને બને જણે માણુસની સુરતમા બદલાઇ ગયા માનશિંગ બોલ્યો કે ઓ પ્યારાઓ આ શી બીના છે. બિલાડાએ કહ્યું કે; અમે બકે જનની જાતના છીએ મે એના બાપને એટલા માટે મારી નાંખ્યો છે. કે તેણે પોતાની છોકરી માહારી સાથે પરણાવી નહી અને આએ તેનો ભાઇ છે તે પણ માહારી સાથે એમજ હુજ્જત કરે છે એને પણ હું મારી નાંખીશ. માનસિંગે પેલા સાપને પોતાની બેનને નહીં પરણાવવાનું કારણ પુછયું ત્યારે તેણે કહયું કે જો એ એની બેહેનને માહારી સાથે પરણાવે તો હું મારી બેન એની સાથે પરણાવું. માનસિંગે બિલાડાને કહ્યું કે જ્યારે આ સાપ એમ કહે છે. ત્યારે તું શા માટે એમ કરતો નથી. બિલાડાએ કહ્યું કે મારો બાપ હયાત છે અને તે એમ કરવાને રાજી નથી. માનસિંગે કહ્યું કે મને તારા બાપ પાસે લઇ જાય તો હું તેને સમજાવું પછી માનસિંગ તે બને સાથે ચાલ્યો. જ્યારે થોડેક દુર ગયા ત્યારે એક શેહેર માનસિંગને દેખાડયું બિલાડાએ કહયું કે હવે હું માહારા મેહેલમાં જાઉ છું તુ શેહેરમાં દાખલ થજે અને તુને જીનો પકડીને મારા બાપ પાસે લાવશે. જ્યારે માનસિંગ શેહેરમાં દાખલ થયો

ત્યારે કેટલાક જીનો આવી માનસિંગને પકડી પોતાના રાજા પાસે લઇ ગયા જીનના રાજાએ તેને પુછ્યું કે અરે માણસ માહારા શેહેરમાં તું કેમ દાખલ થયો માનસિંગે કહ્યું કે તારા ભલાને અર્થે હું અત્રે આવયો છું અરે રાજા તારો છોકરો કોઇ દીવશ પણ હાની એ પુંગશે, એટલું કહી જે સઘળું માનસીંગે જોયું હતું તેનું વરતાંત ખુલાસાથી કીધું પછી બોલયો કે જયારે એ બંને જણ એક એકની એનો ઉપર આશક થયા છે ત્યારે તુને લાજમ છે કે તારી છોકરીમાં લગન પેલા જીનની સાથે કર અને તેની બહેન સાથે તુ તારા છોકગને પરણાવ જીનનો રાજા આ હેવાલ ઘણી ખુશીથી સાંભળી બલો કે એ માણસ તે માહારી ઉપર મોટો ઉપકાર કીધો છે મારો આ એકજ છોકરો છે અને એના જીવની સલામતી ને માટે જો કદાપી મારા જીવની ગરજ પડે તો તે પણ આપવાને હુ તૈયાર છુ તારો આ ઉપકાર માહારી ઉપર આખી ઉમર તલક રહેશે, એ ઉપકારના બદલામાં તુ મારી પાસેથી કાંઇ પણ ચીજ માગી લે. માનસીંગે કહ્યું કે મે ઉપકારના બદલામાં કોઇ પાસેથી કાંઇ ચીજ લીધી નથી અને લેવાનો પણ નથી કારણ કે કોઇની ઉપર ઉપકાર કરી તેની આપણે કાંઇ ચીજ માગીએ તો તે ઉપકાર : કરેલો કહેવાતો નથી જીનના રાજાએ પોતાની નીશાની તરીકે તેને એક ધોકો આપી કહ્યુ કે આ ધોકો તને ઘણો ઉપયોગી થઇ પડશે એમાં ઘણા એક ગુણ છે; જો સાપ કરડે અને ધોકો પાસે હોય તો સાપનુ ઝેર આપણને અસર કરી શકે નહી જો એ ધોકાને આપણી આગળ ઉભો કરી રાખીએ તો ગમે એવી મોટી આગ હોયતો આપણી આઘળ આવી શકે નહી અને જો કોઇ આપણને જાદુ કરે ત્યારે એ લાકડી આપણા માથાપર ફેરવીએ તો તે જાદુ પોતાનું કામ કરવામાં સફળ થાય નહી. પણ સામુ તે જાદુ કરનારના સરીર ઉપર જઇ પડે ઘણું કરીને આપણને એક સમુદર ઓળંગવો હોય અને આપણી પાસે વહાણ અથવા મછવો કાંઇ નહિ હોય ને એ ધોકો દરીયામાં મુકીએ તો તરતજ મછવો બની જાય છે. બીજી ચીજ હું તને આ એક મોહોરો આપુંછું તેનો ગુણ એ છે જો રાતો, કાળો, લીલો અથવા સફેત સાપ નજરે પડે અને જો કદાચ કરડે તો આ મોહોરો આપણા મોંમાં રાખવાથી કાંઇ નુકશાન આપણને થતું નથી પછી માનસીંગે તે બે ચીજો લીધી અને મેરૂપર્વત તરફ કુચ કીધી, ચાલતાં ચાલતાં એક મોટા સમુદરના કીનારે આવી પહોંચયો જેના મોજા

આસમાન સુધી ઉડતા હતા ને આ તરફ કોઈને આવ જા પણ નથી અને મછવા વગર દરિયાને પાર જવાશે નહી તેથી ઇશ્વરને યાદ કરવા લાગ્યો. એટલામાં જીનના રાજાનો આપેલો ધોકો યાદ આવ્યો તેજ વખતે ઇશ્વરનું નામ લઇ તે ધોકો દરિયામાં ફેંક્યો તરતજ તે મછવાના સુરતે બની ગયો માનસિંગ તે મછવામાં સ્વાર થઇ ચાલવા માંડયો. સમુદ્રનીમાં અધવચમાં આવી પુગ્યો એટલે એક માંછલી પાણીની સપાટી ઉપર આવી માનસિંગને મછવા સુધાં અંદર ખેંચી ગઇ જ્યારે સાતસે કોશ અંદર ગઇ ત્યારે જમીન આવી. માનસિંગ મછવામાંથી બહાર નિકળ્યા. તે માંછલી બોલી કે ઓ દયાળુ માનસિંગ હું તને અહિઆં કાંઇ કામને માટે લાવી છું મારૂ અહીંઆં એક મકાન છે તે ખખરા નામની એક માછલીએ મારી પાસેથી જોર જુલમથી ખુંચી લીધું છે માટે મેહેરબાની કરી તે મને તું પાછું અપાવ. માનસિંગે જોયું કે આ પહાડ જેવી મોટી માછલી મને કાલાવાલા કરે છે ત્યારે એનો દુશ્મન કેટલો જોરાવર હશે માનસિંગે કહ્યું કે તું તેનાથી કમજોર છે. તે માછલી બોલી કે તેને જોવાથી તારી ખાતરી થશે. અને જો તે ચાહેતો મને પોતાને મોમાં પકડી સોપારીના બે કટકા કરી નાંખે જ્યારે તે પોતાની ખોરાકીની સોધમાં ગઇ છે ત્યારે હું તને અહીઆં તેડી લાવી છું. માનસિંગે પોતાના દીલમાં કહ્યું કે ઓ ઇશ્વર હું મારા કામને માટે આવ્યો નથી પણ બીજાના કામને માટે મેં કમ્મર બાંધી છે. માટે તું આ બલાથી મને છોડાવજે. પછી જ્યારે તે ખખરા માછલી આવી ત્યારે માનસિંગે જોયું તો એક મોટા પાહાડ જેટલી ઉંચી છે અને તેનાં બે હોઠ આસમાન સાથે વાતે કરી રહ્યા છે પછી તે આવી એટલા તો મોટા જોરથી પોકારવા લાગી. કે માનસિંગ તે જગ્યાએ જવા લાગ્યો. પછી પેલો ધોકો હાથમાં લઇ ઉભો થયો. ખખરા પણ આ જોઇ પોતાની જગ્યાએ ચાલી માનસિંગે કહ્યું કે ઓ સેતાન કોઇને દુઃખ આપવું એ ઇશ્વરથી વિરૂદ્ધ છે ત્યારે ખખરાએ જવાબ આપ્યો કે ઓ માનસિંગ હું અને એ એકજ જાતનાં છીએ માણસને શું છે કે અમારે માટે કજીઆ કરે, માનસિંગ બોલ્યો કે સત્ય વાત છે સર્વેને પેદા કરનાર ઇશ્વર તો એકજ છે કે નહી, કોઇને જમીનપર ઘર આપ્યું છે તો કોઇનું મકાન પાણીમાં કીધું છે. આ બિચારી ગરીબ માછલીનું ઘર

એને સ્વાધીન કર પણ તે ખખરાએ ઘણા ગુસ્સાથી કહ્યું કે તુ કદાચ હમણાં એનું ઘર અને સ્વાધીન કરશે પણ અમે બંને જણુ પ્રાણીમાં રહેનારા છીએ તેથી હું એની સામે વેર રાખ્યા વિના રેહેવાની નથી. માનસિગે એવું સાંભળતાંજ તેને ધમકાવી, એટલે તે ખખરાએ એવું ધાર્યું કે હમણાં અકડાવી નાંખું છું, એટલામાં માનસિગે જીનનો આપેલો ધોકો ઉંચકી તે ખખરાના મો ઉપર એવો તો જોરથી માર્યો કે તેના બંને આગલા દાંત ફુટી પડયા, આથી ખખરા નાશી ગઇ અને પેલી માછલી તેના પછવાડે લાગી માનસિગે તે અટકાવી કહ્યું કે જો તું એની પછવાડે થશે તો હું તને જાનથી મારી નાખીશ આ સમજી ને માછલી ઉભી રહી પછી પોતાના ઘરનો કબજો લઇ માનસિગને રવાને કીધો માનસિગ મેરૂ પર્વત તરફ પાછો ચાલ્યો, ચાલતાં ચાલતાં રસ્તામા તેણે સાત રંગનો વીંછી જોયો તે એક મોટા કાચબાની બરોબરનો હતો માનસિંગ આ દેખાવ જોઇ અચરત થયો, કારણ કે તે હજારો જંગલ ફર્યો હતો તોપણ આવો દેખાવ તેના નજરે પડયો નહોતો પોતાના મનમા તેની પછવાડે જવાનો નિશ્ચય કીધો, આખો દહાડો તેની પછવાડે ચાલ્યો, સાંજની વખતે તે વળી એક મોટા પથ્થર તળે ભરાયો, માનસિગ ત્યાંજ બેઠે તે જંગલની પાસે એક ગામડું હતું જે ઘણુ ફળદ્રુપ હતું ત્યાંના લોકો માનસિંગને જોઇ તેને માટે ખાવાનું લાવ્યા. માનસિગે તે ખાધું અને એક ઝાડની નીચે સુતો એવામાં તે મેદાનમાં ઘણા એક ઘોડાઓ તથા બીજા પશુઓ એકઠાં થયાં, જેઓની સાથે તેના રખેવાળ પણ આવ્યા અને રાતના ત્યાંજ આરામ કીધો, જ્યારે થોડી એક રાત ગઇ ત્યારે તે વીંછી પથ્થર તળેથી નીકળી જે ઠેકાણે જાનવરો તથા ઘોડા હતા ત્યાં ચાલ્યો જ્યારે તે તેઓનાં નજદીક આવ્યો ત્યારે દરેક જાનવરો ઉપર કુદીને તેઓને એવો ડંખ માર્યો કે સઘળાંઓ તરત જમીન ઉપર પડયાં. આ પ્રમાણે સઘળાં ઘોડા અને સઘળાં જાનવરોનો નાશ કરીને ત્રણ ચાર રખવાળોને પણ ડંખ મારી એજાન કરી પાછો આવી પેલા પથ્થર તળે ભરાયો. માનસિગ આ બીના જોઇ અફસોસ કરવા લાગ્યો કે તે બલાએ સંખ્યાબંધ પ્રાણીનો નાશ કીધો જેથી આંખું જંગલ મુડદાથી ભરાઇ ગયું જ્યારે સવાર થયું ત્યારે તે ગામડાના લોકો ત્યાં આવ્યા અને માનસિંગને જીવતો જોઇ તેને પુછવા લાગ્યા કે એ જુવાન તું કેમ જીવતો રહ્યો છે માનસિંગે સઘળી વાત તે

ઓની આગળ કહી પછી તે વીંછીએ જંગલનો રસ્તો લીધો. માનસિંગ પણ તેની પછવાડે ગયો આખો દહાડો ચાલ્યો ત્યારે એક શેહેરની પાસે આવી પહોંચ્યો સાંજની વખત થઇ ત્યારે તે વીંછી જમીન ઉપર આળોટી એક કાળો સાપ થઇ એક દરમાં ભરાઇ ગયો જ્યારે એક પોહોર રાત ગઇ ત્યારે દરમાંથી બહાર આવી શેહેરમાં દાખલ થઇ રાજાના મહેલની નજદીક આવી પોહોંચ્યો; થોડાક વખત પછી તે શેહેરના રાજાને તે સાપે ડંખ્યો અને ત્યાંથી તેના વજીરના ઘરનો રસ્તો લીધો; વજીરના ઘરમાં જઇ વજીરના છોકરાને ડંખ્યો તે પણ મરી ગયો પછી પાછો જંગલમાં આવી પેલા દરમાં ભરાઇ ગયો. જ્યારે સવાર થયું ત્યારે શેહેરમાં પોકાર ઉઠયો કે શેહેરનો રાજાને વજીરનો છોકરો એકાએક સાપના કરડવાથી મરણ પામ્યા છે દરમાંથી નીકળી સાપે આગળ ચાલવા માંડયું અને જ્યારે દરિયા આગળ આવ્યો ત્યારે એક વાઘ બની ગયો અને એક ઝાડીમાં ભરાઇ ગયો; એટલામાં ત્યાં બાયડીઓનું ટોળું આવ્યું જેઓએ પોતાનાં વાસણો પાણી ભરી માથે મુકી ચાલવા માડયું એટલામાં તે વાઘ ઝાડામાંથી નીકળી આવી પેલા ટોળામાંથી ચૌદ વરસની એક સૌથી સરસ ચાંદના રૂપ જેવીને ઉચકી દુર નાશી ગયો અને તે બાયડીને ફાડી નાખી પછી એક ખુબસુરત સ્ત્રીના રૂપમા બદલાઇ ગયો અને પેલી સ્ત્રીના દાગીના સઘળાં પોતે પેહેરી લઇ એક ઝાડ હેઠળ બેસી રડવા માડયું. એવામા બે ભાઇઓ તે તરફ પોતાનાં ઘોડા ઉપર બેસી આવ્યા તેઓ વેપારને અર્થે નીકળ્યા હતા અને નજદીક સાત વરસે બેહદ ખજાનો એકઠો કરી પોતાના મા બાપ તથા બહેરી છોકરાને મળવા માટે જતા હતા. જ્યારે પેલી સ્ત્રીએ પેલા બંને ભાઇઓને આવતા દીઠા ત્યારે વધારે મોટે સાદે રોવા માડયું, આવા અઘોર અરણ્યમા આવી ખુબ સુરત સ્ત્રીને રડતા જોઇ તેઓ બંને તેની પાસે આવી તેને પુછવા લાગ્યા કે ઓ જવાન ખુબસુરત નાર આ જંગલમા તું શા માટે રડે છે અને તું અહીઆ એકલી કેમ બેઠી છે તે બોલી કે હું એક દેહેકાણીની બાયડી છું ને મને પોતાને ઘેર લઇ જવાને મારે ઘેર તેડવા આવ્યો હતો. અમો આ જંગલમા થઇને અમારે ઘેર જતા હતા એવામાં એક વાઘે આવી મારા ભરથાર પર તરાપ મારી તેને ફાડી ખાધો. હવે હું એકલી પડી છું. નથી હું મારા ઘરનો રસ્તો જાણતી કે નથી મારા

ધણીનું ઘર જાણતી. હવે મારો બાકીનો ભવ હું શી રીતે ગુજારીશ. તેમાંથી એક જણે કહ્યું કે જો તને કોઇ માણસ પોતાના ઘરમાં રાખે તો તેમ રહેવાને ખુશી છે કે નહી. તે બાયડીએ જવાબ દીધો કે જ્યારે કોઇ મને રાખે ત્યારે હું તેને શા માટે કબુલ નહી કરૂં પછી તે બોલ્યો કે તું મને તારા ભરથાર તરીકે રાખ્ય. તે બાયડીએ સઘળું કબુલ કીધું અને તેઓ ત્રણ જણે ચાલવા માંડયું થોડેક રસ્તે ગયાં એટલે તે બાયડી બોલી કે હું ઘણી ભુખી છું પાણીની તરસે મારો જીવ જાય છે તથા જો થોડું પાણી લાવીને પાઓ તો મોટી મેહેરબાની થશે, ત્યાર પછી એક ભાઇએ પોતાના ઘોડા ઉપરથી ઉતરી પાણીને માટે ચાલવા માંડયું તે ગયો ત્યારે પોતાના નાના ભાઇને કહ્યું કે જ્યાં સુધી હું આવું ત્યાં સુધી આ બાયડીની સભાળ રાખજે અને આ જગેથી ઉઠતો નહી. મોટો ભાઇ થોડેક દુર ગયો એટલે તે બાયડીએ પેલા નાના ભાઇને કહ્યું કે હું તારી ઉપર ઘણીજ આસક થઇછું, જ્યારે મેં તુંને પેહેલાં જોયો ત્યારેજ મારૂં દીલ તારી તરફ લલચાયું પણ મેં જાણ્યું તારો મોટો ભાઇ આ વાત કબુલ નહી કરે તેથી તેની સાથે હું જુઠું બોલી મેં તેને કબુલ કીધો છે માટે તું મને તારા આશરા તળે લે. આ સાંભળી તે નાનો ભાઇ બોલ્યો કે તું માહારી માની બરોબર છે. આવા વચન બોલવાં તને ઘટતાં નથી જે વાત તું કહેછે તે હરગેજ બનવાની નથી, ત્યારે તે બાયડીએ જવાબ દીધો કે ઠીક છે હું તેની સાથે પરણું પણ તું માહારી સાથે મોહોબત રાખજે; ત્યારે તે નાના ભાઇએ તેણીને ઘણી સમજાવી પણ તે બોલી કે જ્યારે તું માહારી આટલી નાની અરજ કબુલ રાખતો નથી તો હું તારી ઉપર ખોટું તોહોમત મુકી તુંને મારી નંખાવીશ જ્યારે તારો ભાઇ આવશે ત્યારે તેને કહીશ કે એ માહારી લાજ લેવા તલપી રહયો હતો. આ સાંભળી તેણે જવાબ દીધો કે જો માહારો જાન જશે તો બી હું આવું કામ કદી કરનાર નથી. એટલામાં પેલા મોટા ભાઇને દુરથી આવતા જોઇને તે સ્ત્રીએ પોતાના કપડાં ફાડી નાંખ્યાં અને સઘળાં ઘરેણાં ધુળમાં નાંખી દીધા અને મોટે સાદે રડવા માંડયું; જ્યારે મોટો ભાઇ પાસે આવ્યો ત્યારે તે બાયડીને કલપાંત કરવાનું કારણ પુછયું ત્યારે તેણીએ જવાબ દીધો કે તારો નાનો ભાઇ માહારી ઉપર ખોટી નજરે જોતો હતો અને મને કહ્યું કે જો તું માહારી સાથે પરણે તો મારા મોટા ભાઇને મારી નાંખુ અને પછી આપણે આ સઘળું ધન સાથે લો-

ગવીએ. મારી લાજ લુટાવાની તૈયારીમાં હતો એવામાં તમે આવી પુગ્યા, અને ઇશ્વરે મારી લાજ રાખી. આ સાંભળી તે મોટા ભાઇને એટલો તો ગુસ્સો ચઢયો કે પોતાની તરવાર મીયાનમાંથી ખેંચી પોતાના નાના ભાઇના પેટમાં ભોંકી દીધી તરતજ નાના ભાઇએ પોતાનું ખંજર કમરમાંથી ખેંચી મોટા ભાઇનું પેટ ચીરી નાંખ્યું અને બંને જણ લોહીમાં ગરકાવ થઇ જમીન ઉપર પડયા પછી તે સ્ત્રી એક ભેંશના આકારમાં બદલાઇ ગઇ. માનસિંગ અફસોસ કરવા લાગ્યો, પણ બીજું આગળ ભેંશ શું કરે છે: તે જોવા માટે તેની પછવાડે ગયો. એક ગામડા આગળ ભેંસ આવી પુગી, અને ગામડાના લોકો તેને પકડવા માટે તેની પુઠે દોડયા; થોડાકને લાત મારી જીવ લીધો, થોડાકને શીંગડાં ભોંકી હેરાન કીધા અને થોડાકને ચીરી નાંખ્યા, પછી જંગલની તરફ ચાલવા માંડયું એટલામાં થોડક દુર જઇ બુઢ્ઢા આદમીની સુરતમાં તે ભેંસ બદલાઇ ગઇ હવે માનસિંગથી વધારે વાર થોભી શકાયું નહીં ને તેની પાછવાડે દોડતો દોડતો ગયો અને તે બુઢ્ઢા આદમીને ઉભો રાખીને સઘળો હેવાલ પુછયો. એ ચમત્કારી માણસ તું મને કહે કે તેં હજારો પ્રાણીનો નાશ શા માટે કીધો તે બોલ્યો કે એ માનસિગ આ પુછવાનું તારે શું કામ છે, તું તારે રસ્તે ચાલ્યો જા કોઇ દહાડે તુને કહીશ માનસિંગે કહ્યું જ્યાં સુધી મને નહી કેહેશે ત્યાં સુધી તારો કેડો છોડવાનો નથી. તે બુઢ્ઢા માણુસે જવાબ દીધો કે મારૂં નામ જમ છે. જ્યારે તે પેહેલે દહાડે મને સાત રંગના વીંછીના આકારમાં જોયો ત્યારે ધર્મ રાજાનો એવો હુકમ હતો કે પેલાં જાનવરોને તથા માણુસોને વીંછીના રૂપમાં મારી નાંખો, જ્યારે રાજાનું તથા વજીરના છોકરાનું મોત સાપના ડંખથી નિપજવાનું હતું ત્યારે સાપને આકારે મેં તેઓને મારી નાંખ્યા. પેલી ખુબ સુરત બાઇડીનું મોત વાઘથી થવાનું હતું ત્યારે મેં તેને તે રૂપે મારી નાંખી પેલા બે ભાઇનું મોત કજીઆથી હતું તેથી તેઓ તે રીતે મરણ પામ્યા અને પેલા આદમીનું મોત ભેંશથી હતું તેથી મેં ભેંશનો આકાર લીધો હતો, એ માનસિગ કોઇ કોઇને મારી શકતું નથી, પણ જેના નસીબમાં જેવી રીતે મરવાનું હોય છે તેવીજ રીતે અને મોતે તે મરે છે, ત્યારે માનસિંગ બોલ્યો કે તું મને કહે કે માંરૂં મોત કેવી રીતે છે અને ફરીથી તું મારી સાથે મુલાકાત ક્યારે કરીશ તે જમે જવાબ દીધોકે જ્યારે તું ત્રણસે વરસનો થઇશ ત્યારે તું મહાદેવ

ઉપર તપ કરીશ, તેથી તને મહાદેવ તૃષ્માન થઇ પોતાના કૈલાસમાં તેડવાનું વચન આપશે, હજુ તારી ઉમ્મર ઘણી બાકી છે. દુનિયાના લોકો માટે કંઇપણ કામ કરવામાં ગુંથાએલોજ રહેજે, આ સાંભળી માનસિંગે માથું નીચુ નમાવી પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કીધી, પછી માથુ ઉચું કરીને જુવે છે તો પેલો જમ ગેબ થઇ ગયો માનસિંગ પર્વત તરફ રવાને થયો એટલે દુરથી કાંઇ તલાવના જેવું નજર આવ્યું, ત્યાં રાતનો વાસો રહી અને દિવસે પાછું ચાલવા માંડયું, સુર્ય એટલો તો ગરમ હતો કે પાણીનો કુવો દુરથી દેખાયો સાંજ પોતાનાં કપડાં ધોયાં. આગળ જઇને જુવે છે તો કુવો કાંઇ નજરે આવ્યો નહી પણ એક સાપ ગુછળું વળીને બેઠો હતો જે દુરથી પાણીના જેવો જણાતો હતો ત્યાંથી તેણે વિચાર્યું કે હવે હું પાછો ફરૂ એટલામાં તે સાપ બોલ્યો કે ઓ પગનપુરના રાજા શા માટે તું પાછો જાય છે અને આ ઠેકાણે શું કામ આવ્યો છે, માનસિંગ બોલ્યો કે ઓ માહાપુરૂષ હું પાણીની તપાસ કરૂં છું તે સાપે જવાબ દીધો કે ઓ પ્યારા આ ઠેકાણે દરેક ચીજ હાજર છે તું માહારી સાથે ચાલ, માનસિંગે વિચાર કીધો કે એ સાપની સાથે હું જાઉં તો કદાચ એ મને દગાથી મારી નાંખશે. ત્યારે પેલા સાપેજ તેને કહ્યું કે તું તારા મનમાં કશી ચિંતા ના કર માનસિંગે વિચાર્યું કે મારા તકદીરમાં જે લખ્યું હશે તે થશે માટે એકવાર હું જોઉં તો ખરો કે એ શું કરે છે; પછી તે માનસિંગને પોતાની સાથે એક બગીચામાં લઇ ગયો તે બાગ એટલો તો સુશોભિત હતો કે માનસીંગે પોતાની આખી ઉમરમાં કોઇપણ ઠેકાણે તેવો જોયો હતો નહી બુલબુલના અવાજ સાથે તરેહવાર રંગબેરંગી ફુલોનો ખુશબો દીલને એટલો તો આનંદ પમાડતો હતો કે કંઇ બોલ્યાની વાત નહીં પછી માનસીંગ તે બાગના એક હોજ આગળ બેઠો પછી તે હોજમાથી રાક્ષસીઓએ ઝરઝવેર, હીરા, મોતી, માણેક, આકુત અને જમરૂખ વિગેરેના ખુમચા માનસીંગ આગળ લાવી મુકયા અને કહ્યું કે આ નજીવી ભેટ તમારે માટે મોકલી છે જે તમો કબુલ કરો. માનસીંગ બોલ્યો કે એ કોણે મોકલી છે ? તેઓએ કહ્યુ કે જે સાપ તમને આ ઠેકાણે લઇ આવ્યો છે તેણે મોકલી છે. થોડીકવાર પછી પેલા હોજમાથી એક ખુબસુરત પુરૂષ થઇ બહાર આવ્યો અને માનસિંગને પુછ્યું કે ઓ પ્યારા તું મને ઓળખે છે. માનસિંગે કહ્યુ કે મેં તને કદી દીઠો નથી; ત્યારે તેણે કહ્યું કે હું તેજ છું જેની સાથે તુ આ

બાગમાં આવ્યો છે પછી રાજ્યાસનપર માનસિંઘને બેસાડી તેની સાથે હેત વિનોદની વાતો કરી તે પછી જમવાનું તૈયાર થયું એટલે જમ્યા પછી તે બોલ્યો કે ઓ જુવાન હું રાક્ષસની જાતનો છું અને મારૂં નામ ધુડકેતુ છે. એક દિવસ મારા મનમાં એવો ખ્યાલ આવ્યો કે હું મારૂં તમામ લસ્કર એકઠું કરી ગાલવના યજ્ઞનો ભંગ કરૂં અને તેઓના યજ્ઞના ભાગનો ધણી થઉં. લસ્કર મેં એકઠું કીધું અને હું જવાની તૈયારી કરવા લાગ્યો કે રાત્રે હું સુતો અને સવારમાં ઉઠયો ત્યારે સાપની સુરતે થઇ ગયો. જમીન ઉપર હું આળોટવા લાગ્યો અને પોકાર કરવા લાગ્યો જ્યારે ઘણીક હાક મારવા લાગ્યો ત્યારે મને એક અવાજ સંભળાયો કે જે કોઇ પોતાના વચનથી ફરે તેના હાલ એવાજ થાય. દર રાતના આ અવાજ સાંભળતો હતો, જ્યારે મેં ઘણી સ્તુતિ કીધી અને ઘણા કલાવાલા કરી પરમેશ્વર આગળ માફી માગી ત્યારે મને એક બીજો અવાજ સંભળાયો કે ધીરજ ધર હજુ તારો છુટકો કરનાર માણસ આ જગતમાં જન્મ ધરનાર છે. ફરીથી મેં ઇશ્વરની સ્તુતિ કરી કહ્યું કે હવે હું વિરૂધ કદી કરનાર નથી ત્યારે આકાશમાં એવી વાણી થઇ કે પગનપુરનો વિસ વરસનો એક કુંવર તારી પાસે આવશે તેની તું સેવા ચાકરી કરજે તે માણસને જોવાથી તું અસલી સુરતે આવી જશે આજ સાઠ વરસ થયા આ જંગલમાં તારી વાટ જોઉંછું હવે તું આવ્યો છે તો માહારી ઉપર દયા કરી તું તે પરમેશ્વરના દરબારમાં માહારે માટે પ્રાર્થના કરે તો હું તારો ઉપકાર જીવતા સુધી ભુલીશ નહી. માનસિંગે પુછયું કે તે શું વચન આપ્યું. તે બોલ્યો કે હનુમાનની ચોકીમાં એવો એકરાર થયો હતો કે કોઇ પણ રાક્ષસ અથવા ભુતો યા જીનોએ માણસ જાતને કોઇ પણ દહાડે કોઇ ઠેકાણે દુઃખ દેવું નહી. પછી માનસિંગે ઇશ્વરની સ્તુતિ કીધી. જે પરમેશ્વરના દરબારમાં માન્ય થઇ અને તે રાક્ષસની સુરતમાં તેજ વખતે બની ગયો. પછી તે ધુડકેતુએ માનસિંગને ત્યાં આવવાનું કારણ પુછયું માનસિંગે કહ્યું કે હું મણી લેવા જઉછું. પછી પેલા સોનાની મણી સાથે લાવ્યો હતો તે દેખાડીને ગુણસુંદરીની સઘળી વાર્તા કહી ત્યારે તે બોલ્યો કે તું ખરૂં કહે છે એ મણી ઇંદ્રની ઇંદ્રાણીની ડાલમાં છે તે મીનકા અપ્સરાની છોકરી સુરખાને ઇંદ્રે વચન આપ્યું છે અને તે સુરેખાનો બાપ ત્રણ પ્રશ્ન રાખે છે તેનો જવાબ જે માણસ લાવી દેશે તેની સાથે પોતાની છોકરી પરણાવી તે મણી તેને

આપવા ચાહે છે તેણે કહ્યું તુ માણુસ જાત ત્યાં શી રીતે જઇ પુગશે કારણુ કે રસ્તો તમામ ખુનખાર જીનોથી ભરેલો છે: માનસિંગ બોલ્યો કે પરમેશ્વરનું કામ પરમેશ્વરજ કરશે પછી તે રાક્ષસે કહ્યું કે તારી સંગાથે મારા રાક્ષસો મોકલું છું જેઓ તને તે ઠેકાણે સહી સલામત પુગાડશે. પછી તેના રાક્ષસોને બોલાવ્યા અને કહ્યું કે આ માનકુંવરના આશિર્વાદથી મારો છુટકો થયો છે અને તમારા માથા ઉપરની સઉથી મોટી બલા દુર થઇ છે આ માણુસને એક ઘણું મોટું કામ કરવાનું છે જેમાં તમારી મદદ જોઇએ છીએ તેઓએ એક અવાજે કહ્યું કે એ મહારાજા જો અમારો જીવ માગે તો તે પણુ આપવાને અમો તઇયાર છીએ. પછી તેણે. સઘળી હકીકત કહી સંભળાવી ત્યારે તેઓ બોલ્યા કે, મેરુ પરવતપર જવું ઘણું મુસ્કેલ કામ છે. કારણુ કે ત્યાં રસ્તામાં જીનોનું સ્થાનક છે માટે જો તમો રાજા સાહેબ અમારી સાથે આવો તો અમો એક કામ માથે ઉઠાવીએ. તેઓમાંથી સાત જણુ હિંમત ધરી બહાર આવ્યા અને કહ્યું કે અમો એને સહી સલામત લઇ જઇએ પણુ જો અમને જીનોની સંગાથ લડવું પડે તો તમારી મદદ તરતજ જોઇશે. રાજાએ તે કબુલ કીધું પછી માનસિંગને પોતાના રથ ઉપર બેસાડીને અંતરિક્ષ માર્ગે ચાલવા લાગ્યા ત્રણુ દહાડા અને રાત સુધી તેઓએ ચાલ્યા. કીધું અને પછી મુલકમાં જ્યાં જીનો રહેતા હતા ત્યાં જઇ હેઠળ ઉતર્યા. બે રાક્ષસો માનસિંગની આગળ રહ્યા અને બાકીના પાંચ જણું ખોરાકી શોધવા ગયા, હવે એવું બન્યું કે તે તરફ કેટલા એક જીનો શિકારને માટે જતા આવી લાગ્યા અને માનસિંગને રથ ઉપર બેઠેલો જોઇને તેની આસપાસ ફરી વળ્યા અને જબરો સોર મચાવી મુકયો. જ્યારે પેલા બે રાક્ષસોએ આટલા બધા જીનોને જોયા ત્યારે તેઓની સાથે લડયા. વગર બીજો કાંઇ ઉપાય દીઠો નહીં, પેલા બે જણાઓએ ઘણા એક જીનોને ઠેર કીધા પણુ આખરે પકડાઇ ગયા અને પેલા જીનો માનસિંગને રથ સુધાં પોતાના મકાનમાં લઇ ગયા પછી પેલા રાક્ષસોને પુછયુ કે આ માણુસને કયાંથી લાવ્યા છો અને કયાં લઇ જાઓ છો તે બોલ્યો કે એ પગનપુરનો રહેવાસી છે અને ધુડકેતુનો ઘણો વાહાલો મીત્ર છે માટે જો તમે આ માણુસને ઇજા કરશો તો તમને મોટી સજા કરવામાં આવશે. જીન બોલ્યો કે ધુડકેતુ તો ઘણા દીવસથી ગુમ થયો છે, તે હાલ કયાંથી આવ્યો તેઓએ અસલથી આખર સુધીની

સઘળી વાત તેઓને કહી પછી પેલા પાપીષ્ટ જીનોએ તે ત્રણ જણુને એક ભોંયરામાં કેદ કીધા હવે પેલા પાંચ જણાઓ જેઓ ખોરાકીની શોધને માટે ગયા હતા તેઓએ આવીને પેલા જીનને મુવેલા પડેલા દીઠા અને માનસિંગ તથા પોતાના સોબતીઓને નહી જોયાથી મોટી ચીન્તામાં પડયા કે એઓને કોણ લઇ ગયું હશે. અને આ જીનો કઇ તરફ હશે તે કાંઇ જણાતું નથી માટે આ મુડદાઓને વગે કરવાને માટે કોઈ આવે તો તેને પુછીએ. પેલા મુવેલા જીનોમાંનો એક જીન જરા હાલતો જણાયો તેઓએ તેને પુછ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે નજદીકના જીનોમાંનો છું અને તારા સોબતીઓને તથા પેલા માણુસને તેઓ પોતાને મુકામે લઇ ગયા છે, આ સાંભળતાંજ પેલા રાક્ષસો પોતાના ધુડકેતુ પાસે ગયા અને સઘળો હેવાલ તેની આગળ જાહેર કીધો એટલે ધુડકેતુ પોતાનું લશ્કર તૈયાર કરી તે તરફ ગયો અને ત્રણ દહાડા અને રાત કુચ કીધા પછી જીનોના મુકામમાં જીનો શું કરે છે તેની ખબર લાવવા માટે એક જાસુદને મોકલ્યો, તે ખબર લાવ્યો કે જીનનો રાજા પોતાના જીનો સાથે એક મેદાનમાં શીકાર કરે છે. પછી રાજાએ પોતાના લશ્કરને માહાવીરના સોગન આપ્યા કે જીનોએ પોતાનું વચન તોડયું છે માટે તેઓએ એઓ ઉપર જરા પણ રેમ કરવી નહી અને એકદમ તેઓની ઉપર ટુટી પડી તેઓને ધર્મ રાજાને સ્વાધીન કરવા તેજ પ્રમાણે થયું તેઓ પેલા જીનોની ઉપરે ટુટી પડયા થોડાક નાશી ગયા અને કેટલાક પોતાના સરદારની સાથે કેદ પડયા. રાજાએ સઘળા જીનોને કતલ કરવાનો હુકમ કીધો. પછી પોતાની હજુરમાં બોલાવીને કહ્યું કે એ નાપાક જીન તું મને ભુલી ગયો હતો. તું જાણતો નહિ હતો કે હું હજી જીવતો છું, માહારા માણુસોને હેરાન કરવાની તને શી ગરજ હતી હવે જલદીથી પેલા ત્રણ જણુને તું મહારી આગળ જીવતાને જીવતા લાવ તેણે જવાબ દીધો કે હું તો તેઓને ખાઇ ગયો છું. પછી રાક્ષસના રાજાએ પોતાના નોકરોને હુકમ કીધો કે હમણાંને હમણાં એક મોટું બળતું સળગાવો અને તેની અંદર જીનના રાજાને એના આખા કુટુંબને બાળી નાંખો કારણ કે એની સજા એજ છે. જ્યારે જીનના રાજાએ જોયું કે હવે બચવાનો કશો ઉપાય નથી ત્યારે અરજ કરવા લાગ્યો કે જો તમો મને જીવતો મુકો તો તેઓને લાવી તમારી આગળ હાજર કરું રાક્ષસના રાજાએ હા કહી એટલે જીને

માનસિંગને તથા બે રાક્ષસોને રાજાની પાસે હાજર કીધા જ્યારે માનસિંગ આવ્યો ત્યારે ઘણી મોબતથી રાજાએ તેને પોતાની પાસે તખતપર બેસાડયો અને જમવાનું તેની આગળ હાજર કીધું ત્યાર પછી બાકીના જીનોને મારી નાંખવાનો તેણે હુકમ કીધો, જીનોના રાજાએ પોતાના બચાવ માટે ઘણા કાલાવાલા કર્યા ત્યારે રાક્ષસના રાજાએ કહ્યું કે તે માહાત્રીરોના હુકમમાં કોઈ પણ મનુષ્ય જાતને દુઃખ ન દેવા માટે સોગન ખાધા હતા તે સોગન પાળ્યા નહી તો હવે તને મુકવો વ્યાજબી નથી એટલું કહીને તેને પણ અગ્નિમાં બાળી મુકયો અને તે મુલક ઉપર પોતાના એક સરદારને નિમ્યો અને માનસિંગને પોતાની સાથે લઇ જવા પુછયું માનસિંગને પોતાનો વિચાર આગળ જવાનો જણાવ્યો ત્યારે પોતાન લશ્કરમાંથી ચાર જોધા રાક્ષસોને તેની સાથે મોકલ્યા તેઓ તેને રથમાં બેસાડી આશક મારગે રાત ને દહાડે જંગલ કાપતાં આગળ ચાલ્યા; જ્યારે થાકી જતા ત્યારે કોઇ સલામની ભરેલી જગ્યોએ ઉતારતા અને પાછા આગળ ચાલવું શરૂ કરતા એક દહાડો તેઓ એક પરવત ઉપર ઉતર્યા તે પાહાડ ઉપર શીવ ગાંધર્વ મેરૂ પરવતનો રહેવાશી ઉદાશી હાલતમાં બેઠો હતો તે ગાંધર્વ ચીત્રકેતુ ગાંધર્વની છોકરી ઉપર આશક પડયો હતો પણ પેલા ત્રણ પ્રશ્નનો ખુલાસો કરવાને તેનામાં શક્તિ હતી નહી તેથી ત્યાંજ બેસી. રાત અને દીવસ રડાકુટ કરતો હતો. માનસિંગ તેને જોઇ તેની આગળ ગયો અને તેને આવી હાલતનું કારણ પુછયું. તેણે પોતાનો સઘળો હેવાલ માનસિંગને કહયો પછી તેણે પુછયું કે તું આ જગ્યાએ શા માટે આવ્યો છે માનસિંગે કહ્યું હું મેરૂ પરવતમાં ચીત્રકેતુ ગાંધર્વ પાસે તેની છોકરી સુરેખા છે તે છોકરીની પાસે મણી છે તે લેવાને જાઉછું ત્યારે ગાંધર્વ બોલો કે મોટા દેવતાઓ તથા ગાંધર્વથી તેના ત્રણ પ્રશ્ન પુરા થઇ શકયા નથી તો તું મનુષ્ય શી રીતે કરી શકશે. ત્યારે તેણે કહ્યું કે તું કાંઇ ચીતા ન રાખ પ્રભુ મોટા છે કામ પાર પાડશે, જો તું મારી સાથે આવે તો એ છોકરીને હું કોઇપણ પ્રકારે તારી સાથે પરણાવું; તે શીવ ગાંધર્વે માનસિંગના પગ ઉપર માથું મુકયું અને બોલો કે ઓ પ્યારા તું મારી સાથે મેરૂ પરવતમાં ચાલ એટલે તે ગાંધર્વે કે આપણે એક વિમાનમાં બેસી અંતરીક્ષ ચાલીએ કે માસ એકની અંદરમાં મેરૂ પરવતમાં દાખલ થઇએ, એમ કહી તે ગાંધર્વે પોતાના ભાઇને યાદ કીધો એટલે તેનો ભાઇ વીમાન લઇ હાજર થયો. તે જોઇ મા-

નસિંગ ઘણો આશ્ચર્ય થયો અને પોતાની સાથમાંના રાક્ષસોને રજા દઈ પોતાના દેશ તરફ મોકલ્યા તે વીમાનમાં પેલા શીવ ગાંધર્વની સાથે મેરૂ પરવત તરફ ચાલ્યા. માસ એક વીત્યા પછી મેરૂ પરવતમાં દાખલ થયા અને જુવે છે તો તે પરવત સોનાનો, તથા રતનથી ભરપુર હતો, તે જોઇ માનસિંગ ઘણો આશ્ચર્ય થઇ પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો કે સ્વર્ગનું સુખ તો અહીંજ છે એમ કહી પ્રશ્વરની માયાની તારીફ કરવા લાગ્યો, એટલે તે ગાંધર્વ માનસિંગને પોતાના મહેલમાં તેડી પોતાના તખત ઉપર બેસાડી ઘણા માનથી તેની સાથે વાતચીત કરવા લાગ્યો. પછી માનસિંગને અમરત ભોજન જમાડી પાનબીડાં વગેરે આપી રહયાં પછી કહ્યું કે હવે તમે ચીત્રકેતુ ગાંધર્વની છોકરી સુરેખા પાસે જાઓ ને તેણીના બાપ પાસે જે પ્રશ્ન છે તો ખુલાસો કરી આવો. એટલે માનસિંગ તે ગાંધર્વની સાથે તે ચીત્રકેતુ ગાંધર્વની સભામાં ગયો અને તેને જોઇ ચીત્રકેતુ ગાંધર્વ બોલો કે ઓ પ્યારા માણુસ તું મૃત્યુલોકથી અહીં શા માટે આવ્યો છે તે સાંભળી માનસિંગ બોલો કે હું એક બીજાના કામને માટે આવ્યો છું કે ગુણસુંદરીઉપર રૂપસિંહ રાઠોડ આશક પડયો છે તે ગુણસુંદરી સાતપ્રશ્નનો રાખેછે તેમાંના પાંચ પ્રસ્ન મે પુરા કીધાછે અનેછઠા પ્રશ્નમાં તેઓએ એક મનીનો જોટો લાવવાને કહ્યુ તે મની તું નામદારની છોકરી પાસે છે માટે તે મણીતો જોટો આપ એટલે તે ગાંધર્વ બોલ્યો કે મારા ત્રણ પ્રશ્ન પુરા કરે તો તે મની તથા મારી દીકરી તે માણુસની સાથ પરણાવવા કબુલ છું તે સાંભળી માનસિંગ બોલ્યો કે મારે તારી છોકરીને પરણવા સાથે કાંઇ કામ નથી મારે તો મણી લેવાની જરૂર છે માટે તારા પ્રશ્ન પુરા કરી આપું એટને તે મણી તું મારે સ્વાધીન કર તે સાંભળી ચીત્રકેતુ ગાંધર્વ બોલ્યો કે જો તું મારા ત્રણ પ્રશ્ન પુરા કરશે તો તે મણી તથા મારી છોકરી તું જેને દેવા ચાહે છે તેને આપવાને કબુલ છું એટલે માનસિંગે કહયું કે તમારા ત્રણ પ્રશ્ન શું છે તે મને કહો, એટલે ચીત્રકેતુ ગાંધર્વ બોલ્યો કે પેહેલો તો પરીયા જાનવરનો જોડો લાવ. બીજું રાતા સાપનો મોરો લાવ. ત્રીજુ ઉકળતા તેલમાં પડે ને તેમાંથી જીવતો નીકળે. એ ત્રણ પ્રશ્ન જે માણુસ પુરા કરશે તેની સાથે મારી છોકરી પરણાવી તે મણી તેને સ્વાધીન કરીશ. માનસીંઘ પરીઆ જાનવરનો જોડો લેવા ચાલ્યો અને પોતાના મન સાથે વિચાર કરવા લાગ્યો કે તે જાનવર કેવું હશે અને કઇ જગોપર મળશે એમ કહી ફીકર કરવા લાગ્યો

એટલે એક ઝાડ ઉપર કોયલ બેઠેલી હતી તેણે માનસિંગને જોયો એટલે પોતાના નર સાથે બોલી કે આ માનસીંગપણ ઘણું ઉદાર મનનો છે તે પરીઆ જાનવરનો જોડો લેવા જવાના ઇરાદા મારે નીકળો છે એટલે તે નર બોલો કે તે જાનવર હેડંબા વનમાં છે તે લાવવું ઘણું મુશ્કેલ છે કેમ જે તેના આડી ઘણા એક રાક્ષસોની ચોકી છે ચે રાક્ષસો સાથે તેને લડવું પડશે. તે સાંભળી માનશિંગે હેડંબા વનનો રસ્તો લીધો. રસ્તામાં ચાલતાં સાત દહાડે તે જંગલમાં ચાલવાનો રસ્તો ભાગેજ મળી શકતો, માનસિંગ પોતાના મન સાથે વીચાર કરવા કરે લાગો કે ઓ ઇશવર મારે હવે શી રીતે જવું એવો વિચાર કરે છે એટલામાં કેટલાએક રાક્ષસોએ આવીને માનસિંગને વીટી લીધો, એટલે માનસિંગ ગભારાઇને બોલો કે ઓ ભાઈ આ જંગલનું નામ શું તે સાંભળી રાક્ષસો ધમકી આપી બોલા કે તું કોણ છે તારે જંગલના નામનું શું કામ છે. ત્યારે માનસિંગ બોલો કે મારે પરીઆ જાનવરનો જોડો જોઇએ છીએ એટલે તે રાક્ષસોએ જાબ દીધો કે તું કહે છે તે જાનવરની માલીક અમારી રાણી સેડંબા છે તે રાની પાસેના મેહેલમાં રહે છે તેની આગળ તું અમારી સાથે ચાલ એટલે માનસિંગ તે રાક્ષસોની સાથ હેડંબા પાસે ગયો તેને જોઇને હેડંબા બોલી કે ઓ માનસિંગ તું એટલી મુશીબત લઇ આ વિકરાળ જંગલમાં શા માટે આવો છે એટલે માનસીંગ બોલો કે મારે પરીઆ જાનવરનું જોડું જોઇએ છીએ તે મને મહેરબાની કરી આપો એટલે હેડંબાએ રાક્ષસોને હુકમ કીધો કે તે જાનવરનું જોડું તેને આપો, એટલે તે રાક્ષસોએ જંગલમાંથી લાવી માનસિંગને સ્વાધીન કીધું તે લઈ માનસિંગે મેરૂ પરવત તરફનો રસ્તો લીધો કેટલેક દહાડે ત્યાં જઇ પુગયો અને તે ગાંધર્વ ચીત્રકેતુને તે પરીઆ જાનવરનું જોડું સોંપું. પછી બીજા પ્રશ્નનો જવા લાવવાને કહ્યું કે તું લાલ સાપનો મહેરો લાવ, માનસિંગે ચીત્રકેતુ ગાંધર્વને કહ્યુ કે તારો પહેલો સવાલ બજાવી લાવ્યો છું તેમ બીજો પણ કરી લાવીશ એમ કહી લાલ સાપનો મહોરો લેવા ચાલો પણ ચીત્રકેતુને કહ્યું કે તે લાલ સાપનો મહોરો કઇ જગોએ મળશે તે તું મને કહે, કે ગાંધર્વ બોલો કે કેહી કાપના રાતા જંગલમાં એ મહોરો તને મળશે, રજા લઇ માનસિંગ ચાલો ચાલતાં ચાલતાં રાતા જંગલ તરફ રવાને થયો મહીના પછી જંગલ તથા પહાડો તરફ આવી લાગ્યો ભુખ્યો તરસ્યો ચાલો જાય છે

એટલામાં એક કાળુ જંગલ તેની નજરે પડયું. થોડેક દુર ગયો ત્યારે કાળા સાપોને આદમીના વાસ આવાથી તેઓએ તરતજ જમીનમાંથી બહાર નીકળી આવી માનસિંગને ચારે બાજુએથી ઘેરી લીધો માનસીંગે જીનનો આપેલો ધોકો પોતાના માથા ઉપર રાખ્યો જેથી પેલા સાપો તેની આગળ આવી શકયા નહીં સવાર થયું એટલે તેઓ જમીનમાં પાછા જતા રહ્યા એજ પ્રમાણે સફેત જંગલ અને લીલા જંગલ પસાર કીધાં, જયારે રાતા જંગલમાં આવ્યો ત્યારે ભુખ અને તરસે માનસિંગ ઉપર હુમેલો કીધો તે જંગલની ગરમી એટલી તો લાગી કે ચાર ડગલા ચાલો નહી એટલામાં ચાલવાની તાકાત જતી રહી તેથી બોલવા લાગ્યો કે ઓ પ્રભુ હું આગળ શી રીતે જઇ શકીશ ફરી પોતાના મનમાં વિચાર્યું કે માનસિંગ તું પારકાના કામ માટે આવો છે માટે તારૂં કામ પરમેશ્વર પાર પાડશે એવી રીતે પોતાના દીલને ધીરજ રાખી ચાર મૈલ ચાલ્યો નહી એટલામાં તેને પગે ફોલ્લા ઉઠયા અને તરશે ફરી જમીન ઉપર પડયો માનસીંગને આખે દીલે ફોલ્લા ઉઠયા એવામાં એક મહા પુરૂષે આવી તેનો હાથ પકડી તને ઉઠાડયો અને કહ્યું કે ઓ માંનસિંગ આ જગોએ તારે હીંમત છોડવી ન જોઇએ, ઉઠ રીંછની છોકરીએ જે મહોરો તને આપ્યો છે તે તારા મોંમાં રાખ જેથી તારી સાપની ગરમી જતી રહેશે અને તારી તરસ મટી જશે, માનસિંગે તરતજ તેમ કીધું તો બેશક તેનો ઘણોજ ફાયદો માલમ પડયો, તે મહા પુરૂષના પગમાં પડયો અને કહયું કે ઓ પરમાતમા મને કહો કે આટલી બધી ગરમીનું શું કારણ છે. તે બોલો કે રાતા સાપનું એ ઝેર છે કારણ કે તે સાતાનો દમ જમીનની નીચેથી લે છે જેથી જમીન ગરમ આગ જેવી થઇ છે, એ ફાયદો એટલો છે કે જયારે કોઇ મોહોરો તે પાસેથી છીનવી લે છે ત્યારે તેનું ઝેર ઉતરી જાય છે, તે સાઠ વરસ પછી સાપના મોંમાજ ફરીથી પેદા થાય છે. જયારે તે મહા પુરૂષના વચન સાંભળયો ત્યારે ઘણો ખુશી થઇ પેલો મોહોરો પોતાના મોંમાં રાખી આગળ ચાલો- બરોબર અધવચમાં આવી લાગ્યો એટલે રાતા સાપને માનસીંગનો વાસ આવ્યો એટલે તે સાપે ઉપર આવવા માંડયું. ગરમી એટલી તો વધી કે કંઇ કહી શકાય નહી, અને જયારે તે સાપ જમીનમાથી બાહાર આવ્યા ત્યારે તેના મોંમાથી અગ્નીના ડહા આકાશ સુધી જવા લાગ્યા, માનસીંગ આ બીના જોઇ ઘણો

જ હેરાન થયો, આસપાસ દોડવા લાગ્યો એટલામાં તો સાપે આ-વી માનસિંગને ઘેરી લીધો. માનસિંગે જોયું કે પાહાડ જેટલો મોટો સાપ જમીનનાંથી નિકળો એટલે તરતજ પેલા ધોકો પોતાના મા-થા ઉપર ધર્યો જેથી માનસિંગને તે સાપની ગરમી ગણીજ થોડી માલમ પડી તે સાપે પોતાનો દમ એવો તો જોરથી ખેંચ્યો કે અગનીના ભડકાથી માનસિંગના હાડપણ બળતાં હોય એવું લાગ્યું પરમેશ્વરની મેહરબાની આ વખતે માનસિંગ ઉપર ઘણી વધી, જેથી તે જીવતો રહ્યો, જ્યારે સાપે જોયું કે તેનું કાંઇ વળતુ નથી ત્યારે ઘણો જોસમાં આવી ગયો જેથા પેલો મોહોરોં ઝટ દઇને તેના મોમાંથી બાહાર નિકળી પડયો. જ્યારે સવાર થયું ત્યારે તે સાપ પોતના ભોંયરામાં જતો રહ્યો. માનસિંગે પેહેલાં પોતાના રૂમાલનો એક કકડો તે મોહોરા ઉપર નાંખ્યો એવી મતલબથી કે તે ગરમ છે કે નહી તે માલમ પડે. તે રૂમાલ બળો નહી એટલે માનસિંગે જાણ્યુ કે તે મોહોરો ઠંડો છે પછી તે ઉચકી લઇ માનસીગે ચા-લવા માંડયું હવે પેલા મહા પુરૂષે માનસિંગ એ મોહોરાનો ચમત્કાર જણાવ્યો હતો કે એથી દરિઆમાં ડુબી નહી જાય, કોઇ બી જાન-વરનું ઝેર અસર નહી કરી શકે, અગનીમાં બળી નહી શકે, આંધળા માણસની આંખ સારી થઇ શકે, કોઇનેબી કાંઇ દરદ થાય નહી લડાઇમાં સરવે ઉપર ફતેહ મેળવે અને પોતાની દુશ્મન આગળ ઘણોજ વહાલો થઇ પડે, સરવે જણ તેના તાબામાં રહે, વળી તે માણસમાં ડહાપણ પણ વધારે આવે, દુનિઆનુ ધન તેની નજ-રે પડે એ વિગેરે ઘણા એક ગુણોનું વખાણુ કર્યું હતું. માનસીંગ તે લઇ ચાલો. થોડે દીવસે મેરૂ પરવતમાં જઇ પોંહાચ્યો. તે મો-હોરો લઇ ગાંધર્વ પાસે ગયો અને તે મોહોરો તેને હવાલે કર્યો. પછી તે ગધર્વે તે મોહોરાને અજમાવી જોયો અને જ્યારે માલમ પડયું કે જે તેને જોઇતો હતો તેજ છે ત્યારે બેહદ ખુશી થયો પ-છી પોતાનો ત્રીજા પ્રશ્ન બજાવી લાવવાને કહયું કે ઉકળતી તેલની કડામાં તું પડ તેમાંથી તું જીવતો નીકળે તો માહારી છોકરી તથા મણી તારે સ્વાધીન કરૂં, પછી તે માનસિંગે હા કહી જ્યારે તે ગાં-ધર્વે એક મોટી કડામાં આઠ દહાડા સુધી તેલ ઉકાળું ત્યારે તેણે માનસીંગને બોલાવી કહયું કેતું હવે આ કડામાં પડ માનશીંગ રી-છનો આપેલો મોહોરો મોડામાં રાખી તેમાં કુદકો મારી તેમાં પડયો જ્યારે તે અંદર પડયો ત્યારે તેલ તેને પાણીના જેવું ઠંડુ લાગ્યું, તે અંદર એમથી તેમ ફરવા લાગ્યો અને ચિત્રકેતુ ગાંધર્વના કેહેવા

લાગ્યો કે બોલ હવે તું શું કહે છે. હજી કેટલી વાર હું અંદર પડયો રહુ જ્યારે ચીત્રકેતુ ગાંધર્વે જાણુ કે માનસિંગ જીવતો રહયો છે ત્યારે તે બોલ્યો કે બસ હવે તું બહાર નિકળ: તેથી તે માનસિંગ બહાર નિકળો, તે ગાંધર્વે પોતાના વચન પ્રમાણે પોતાની છોકરી તથા મણી માનસિંગને સ્વાધીન કીધાં એટલે તે માનસિંગે પેલા ગાંધર્વને વચન આપી પોતાની સાથે લાવ્યો હતો તેની સાથે તે છોકરીનાં લગન કરી આપ્યાં. પેલી મણી માનસીંગ લઇ ચંપાનગરી તરફ ચાલો. કેટલેક મહીને ત્યાં જઇ પહોંચ્યો અને ગુણસુંદરીના મેહેલ તરફ પેહેલાં ગયો ત્યાં જઇ તે મણી તેને સ્વાધીન કીધી. ગુણસુંદરીએ તેને માટે એક હીરાથી જડેલો મુગટ તૈયાર કરાવ્યો હતો તે તેને બક્ષિસ આપ્યો. ત્યાંથી ઉઠીને ધર્મશાળામાં રૂપસિંહ શેઠની આગળ ગયો અને તેની મુલાકાત કીધી પછી થોડા દીવસ ત્યાં રહી સાતમા પ્રશ્નની શોધને માટે ગુણ સુંદરીના મેહેલ તરફ ચાલો અને તેને પ્રશ્નને માટે ઘણીજ ઉતાવળ કીધી ત્યારે તે બોલી કે જાદુના ખેલવાળા જાનવર પાસેથી કોહીહેરનો હિરો લાવ માનસીંગે પુછયું કે તે કયાં છે તે તું કાઇ જાણે છે તેણીએ જવાબ દીધો કે તે અગ્ની ખુણી ખુણુ તરફ છે. પણ હું જાણતી નથી કે કયા દેશના અગ્નીખુણમાં છે માનસીંગ ત્યાંથી ચાલો.

માનસિંગ સાતમા પ્રશ્નની ખબર લાવ્યો તેની વારતા.

જ્યારે માનસીંગ તે જગ્યાએથી ચાલતો થયો એટલે પોતાના પગલા જંગલ તરફ લીધાં અને થોડા દીવસ પછી એક શેહેર તરફ જઇ પુગ્યો. તે સેહેરના લોકો એક ઠેકાણે એકઠાં થએલાં હતાં. માનસીંગ તેની આગળ ગયો અને તેઓને એકઠાં થવાનું કારણ પુછયું તેમાંથી એકે જવાબ દીધો કે અમારા શેહેરના શાહુકારનો છોકરો આ વાવ ઉપર આવી બેસતો હતો અને ઘણું થયું દીવાનાની હાલતે ફરતો હતો. હાલ દશ દહાડા થયા: તે આ વાવમાં ગુમ થયો છે. હવે વાવમાં તેની લાશની ઘણી એક શોધ કીધી પણ તે હાથમાં આવતા નથી માલમ પડતું નથી કે વાવમાં કોઇ ભુત યા કોઇ મોટો મગર કે મચ્છ છે. જે તેને ગળી ગયો હશે ધાસ્તીને લીધે કોઇ અંદર જવા માગતું નથી ત્યારે માનસિંગે જવાબ દીધો કે અલબત વાવમાં કાંઇ પણ ભુત વિગેરે જોઇએ. તે આ વાત ચીતમાં હતો એવામાં તેના માતા પીતા તે ઠેકાણે રડારોળ કરતાં આવ્યાં અને એવી તો મોટી ચીસો પાડી કે ત્યાં ઉભેલા સઘળા લો-

કોનાં દીલ ચીરાઇ ગયાં. તે ઠેકાણે જાણે આકાશના ઉડતાં પક્ષીઓ પણ તેઓનાં દુઃખમાં ભાગ લેતાં હોય એમ રડતાં જણાયા. માન-સિંગનું દીલ આ દેખાવ જોઇ ફાટી ગયું. તેઓની આગળ જઇ તેઓને દીલાસો દીધો કે હવે ધીરજ સંપાદન કરવા સીવાય બીજો કાંઇ ઉપાય નથી કીસમતમાં જે લખ્યું હશે તે બન્યા વગર રહેતું નથી. ભાગ્યના લેખ કદી મટતા નથી. તમારા નસીબમાં આ દુખ જોવાનું લખ્યું હશે માટે ધીરજથી તે વેઠવું જોઇએ. આપનાર પણ પ્રભુ છે અને લેનાર પણ તેજ છે. તેની પાસે આપણો કંઇ ઇલાજ નથી માટે તમે ધીરજ ધરો. આ શબ્દો સાંભળી તેઓ બોલ્યા કે એ જુવાન તું જે કહે છે તે સઘળું વ્યાજબી છે અને તેની લાશ પણ અમારા હાથમાં આવે અને તેના દેદાર સામું જોવાની અમને છેલ્લી મુલાકાત મળે તો અમે મોટા નસીબદાર થઇએ પણ ધારતી ને લીધે આ વાવમાં કોઇ ઉતરતું નથી. માનસિંગે કહ્યું કે સમતા રાખો હું આ વાવમાં જઇ તપાસ કરી તેની લાશ શોધી કાઢી લાવું તમો આ ઠેકાણે એક અઠવાડીઆ સુધી બેસી રહેજો. તે વખત માં હું નહી આવું તો તમારા શહેરમાં જજો. એટલું કહી માન-સિંગ વાવમાં ઉતર્યો અને તળીએ પોંહાચ્યો એટલે આંખ ઉઘાડી ને જોયું તો નહી પાણી કે વાવ પણ એક મોટું મેદાન દીઠું જ્યાં રોશની નજર આવી. ત્યાં તેણે એક મોટો બાગ જોયો. જેનો દરવા-જો ઉઘાડો દીઠો અંદર જોયું તો તમામ બાગ રંગી બેરંગી ફુલો-ના ખુશબોથી ભરાઇ ગયો છે આગળ ગયો એટલે એક સુંદર મેહે-લ દીઠો અને ત્યાં નવકુળ નાગનો વાસ છે તેવું જોયું ત્યાં બે તખ્ત મુકેલા હતા, એક ઉપર એક નાગ પદમણી બેઠેલી હતી અને બીજા ઉપર એક ખુબ સુરત જુવાન બેઠેલો હતો. જેવો માનસિંગ ત્યાં જઇ ઉભો કે તેઓએ પોતાની દાસીને કહ્યું કે એ જુવાન કયાંથી આ-વ્યો છે ત્યારે તે પદમણીએ પેલા જુવાનને પુછ્યું કે તારી જાતનો કોઇ બીજો માણસ આ ઠેકાણે આવ્યો છે માટે જો તું કહે તો હું એને બોલાવું અને ખાતર બરદાસ કરૂં. તે શાહુકારે જવાબ દીધો કે જો તું એમ કરશી તો હું ઘણોજ આનંદ પામીશ. એ નાગ-કુંવરીએ પોતાના દાસીને હુકમ કીધો એટલે માનસિગને બોલાવી એક સુંદર તખ્ત મંગાવી તે ઉપર બેસાડયો પછી તેઓ ત્રણે જ-ણાઓ સુંદર ભોજન જમ્યા. જ્યારે જમવાનું કામ પુરૂં થયું ત્યારે

પેલા શાહુકારે માનસીંગને પુછયું કે ભાઇ તારૂં નામ શું છે, તું અ- હીયાં શા માટે આવ્યો છે અને તું કયાંનો રહેવાશી છે, તેણે કહ્યું કે હું પગનપુરનો છું ચંપાનગરીથી આવ્યો છું અને જાદુના બેલવાળા જાનવર પાસેથી કોહીનુરનો હીરો લેવા જાઉ છું. જ્યારે શહેરમાં આવ્યો ત્યારે એક વાવ ઉપર કેટલાક માણસોનું ટોળું મેં જોયું ત્યાં કોઇ શાહુકારના માતપીતા એટલું તો કલ્પાંત કરતા હતા કે તેઓનું રડવું સાંભળી જંગલી જાનવરોનાં જીગર પણ ચાક થઇ જાય. જેઓની દીલગીરી સાંભળી હું વાવમાં ઉતરી પડયો અને આ ઠે- કાણે આવી પુગ્યો પણ હું જાણુતો નથી કે તે છોકરો કયાં છેઃ ત્યારે પેલા શાહુકારે જવાબ દીધો કે તે છોકરો હું છું એક દીવસ હું તે વાવને કાંઠે બેઠો હતો ત્યારે આ પ્રદમણી મારી નજરે પડી તેને જોતાંજ હું દીવાનો થઇ ગયો અને આ વાવમાં પડયો પછી આ બાગમાં આવ્યો એટલે આ નાગ પદમણી મારી ઉપર મોહીત થઇ. હવે આ મારી દીલ જાનથી હું ઘણોજ ખુશી છું માનસિંગે કહ્યું કે તારા માતપીતા પોતાના બેહોશપણામાં રડે છે અને તું અહીંયાં સુખ ભોગવે એ ઠીક નહી ત્યારે તે શાહુકાર બોલ્યો કે જો આ પદમણી મને અહીયાંથી જવાની રજા આપે તો હું જઇને તેઓને દીલાસા દઉ, જવાનુ હવે મારા હાથમાં નથી. ત્યારે માનસિંગે તે પદમણીને અરજ કરી કે એના માતપીતા ઘણાજ રડે છે, માટે તું એને રજા આપ કે તારી પાસે થી જાય અને એના માબાપને ધીરજ આપે. ત્યારે તે પદમણીએ જવાબ દીધો કે એ પોતાની ખુશીથી મારા ઉપર આશક થઇ આ ઠેકાણે આવ્યો છે મેં એને બોલાવ્યો નથી એને ચાહે ત્યાં જવાને એ છુટા છે ત્યારે માનસિંગે પેલા શાહુકારને કહ્યું કે હવે તને રજા તો મળી માટે મારી સાથે તારા માબાપનાં પાસે ચાલ તે શાહુકારે જવાબ દીધો કે એમ કાંઇ રજા મળેલી કહેવાય નહી જો એ મને વચન આપે કે અહીંયાં અઠવાડીઆમાં ચાર દહાડા મારી સંગાતમાં રહે, અને મને અક ખરાજ સ્વામી તરીકે માને તો હું તમારી સાથે આવું માનસિંગ કેટલોક વખત સુધી વિચાર કીધો પછી તે પદમ મણી તરફ ફરીને બોલો કે ઓ મેહેરબાન તું એ કહે છે તે કબુલ રાખ અને એને તારા પતી તરીકે ગણ કારણ કે તારી ઉપર એ આશક થઇ ગયો છે. પદમણીએ જવાબ દીધો કે મારા નાગ લોકમાં કોઇએ કદી પણ એવું કામ કીધું નથી ત્યારે મારાથી શી રીતે થાય

માનસિંગે કહ્યું કે હું ઘણાએક નાગ લોક ફર્યો છું; ઘણાએક દરીઆમાં સફર કીધી છે પાતાળ, મહાપાતાળ, રસાતાળ, તળાતળશીતળ અને તમારી જાતથી પુરેપુરો વાકેફ થયોછું જેવી નીતી તમારામાં છે તેવીજ નીતી મૃત્યું લોકના માણુસમાં નથી. તે પદમણી બોલી કે આ શાહુકાર મને પોતાના જીવથી ચાહતો નથી, ત્યારે તે જુવાને કહયુ કે એ બોલવું તને વ્યાજબી નથી જો હું તારો સાચો આશક નહી હતો તો મારા માતા પીતાને રડતાં મુકી તેનાથી જુદો થઇ આ ઠેકાણે શું કામ આવત. માનસિંગે પેલી પદમણીને કહયું કે આ શાહુકારને તુ રજા આપ એટલે હું મારી સાથે લઇ જાઉં અને પોતાના માત પીતાની મુલાકાત કરી તારી તરફ પાછો આવશે. પછી પેલી પદમણીએ પોતાની દાસીને હુકમ કીધો કે તમો આ બંનેને પેલી વાવને મથાળે પુગાડી આવો, તેઓએ તેમ કીધું. માનસિંગ તથા પેલો શાહુકાર વાવને મથાળે આવી પોહોંચ્યાં પેલાં ઉભેલાં માતપીતા તેઓને જોઇ ખુશી થયાં અને માનસિંગનો ઘણો ઉપકાર માનવા લાગ્યાં એટલે માનસિંગે તેમની પાસેથી રજા લેઇ અને કેટલાક દીવસ સુધી ચાલ્યા કીધું કેટલેક દીવસે એક શેહેરમાં આવ્યો ત્યાં નગારાનો અવાજ સાંભળ્યો ત્યાં સઘળાં લોકો ઉજાણીમાં એકઠાં થયાં હતાં અને શેહેરની બહાર તંબુ નાંખ્યા હતા, મોટા મોટા ચુરૂ ચઢાવી કેટલાક લોકો રસોઇ કરતા હતા માનસિંગે તે લોકોને પુછ્યું કે ઓ ભાઇઓ આ શેહેરમાં આટલી મોટી ધામધુમનું કારણ શું છે. ત્યારે તેઓ બોલ્યા કે ઓ મુસાફર આ શેહેરમાં દરવરસે જંગલમાંથી એક મોટા પાહાડ જેવો સાપ આવે છે. તે માણુસની સુરતનો થઇ જાય છે. આ શેહેરનાં સઘળાં માણુસોનાં છોકરાઓને રાજાનાં તેમજ બ્રાહ્મણનાં તેમજ વાણીઆનાં તેમજ દરેક લોકનાં છોકરાને પોશાક પેહેરાવી દરેક તંબુમા બેસાડે છે અને પેલો સાપ માણુસને રૂપે દરેક તંબુમા જાય છે, પછી તેને જે પસંદ પડે છે તે છોકરાને ઉપાડી જંગલ તરફ ઉડી જાય છે એટલે તે છોકરાનાં માબાપો ઘણો અફસોસ કરી પોતાના ઘેર જાય છે આજરોજ તે સાપ આવનાર છે જેથી તેને માટે આટલી ધામધુમ અમો કરીએ છીએ. માનસિંગે વીચાર કીધો કે એ કામ તારકેતું રાક્ષસ સિવાય બીજા કોઇ રાક્ષસનું હોય નહી. પછી ને લોકોને કહ્યું કે તમો આટલો પ્રેમ રાખી આ જગ્યોએ આવી તરેહવાર પકવાન ખાઓછો તે વ્યાજબી નથી. ત્યારે તેઓ બોલ્યા કે એમ કર્યા સિવાય બીજો ઉપાય

નથી, કારણ કે અમારામાં કોઇ એવો બળીઓ નથી કે આ દુઃખ માંથી અમને છોડાવે પછી માનસીંગે તેઓને કહ્યું કે આજ રાત્રે તે રાક્ષસને હું મારી નાંખીશ પણ તમો સઘળા હિંમત રાખજો કારણ કે એ રાક્ષસ ઘણો માયાવી છે. અને પેહેલાં તે પોતે તરેહવાર રૂપમાં બદલાઇ જવાની માયા રચે છે. આ સાંભળી માનસીંગને ઘણી આબરૂ ઇજ્જતથી તેઓ પોતાના રાજા પાસે લઇ ગયા અને સઘળી વીગતવાર વાત કહી રાજાએ માનસિંગને સોનાના સીંગાસન ઉપર પોતાની પાસે બેસાડયો અને પુછયું કે એ રાક્ષસ તારાથી જીતાશે? માનસીંગે જવાબ દીધો કે પરમેશ્વરની મેહેરબાનીથી હું તેને મારીશ પણ હું કહું તે તમો કરજો. પછી પેલા માણસોને બોલાવ્યા અને કહ્યું કે જયારે સાપને વેશે રાક્ષસ આવે અને કોઇના છોકરાને ઉપાડે ત્યારે તમો તેને કહેજો કે અમારા શહેરમાં એક રજપુત ઠાકરડાનો છોકરો આજ લાંબી મુદતથી બાહેર મુસાફરીએ ગયો હતો તે હમણાં પાછો આવ્યો છે, તે કહે છે કે મારી રજા વીના કોઇ બીજો છોકરો તે રાક્ષસને જોવા દેવો નહી, જો મારી રજા શીવાય જોવા દેશો તો હું તમોને મારી નાંખીશ અને તમારો સઘળો મુલક ઉજડ કરીશ; તે એટલો જોરાવર છે કે એક પલકમાં સઘળા મુલકને ફનાહ કરશે. આ સાંભળી તે રાક્ષસ ઘણો ગુસ્સે થશે પછી મારી સાથ લડવા આવશે, એટલે દહાડો આરત થયો અને સાપને વેષે રાક્ષસને આવવાનો વખત થયો એટલે લોકોએ જઇ માનસીંગને ખબર આપી કે પેલો રાક્ષસ સાપને વેશે આવે છે. માનસીંગ રાજા સાથે તે તરફ ગયો તેણે જોયું તો તે સાપ પોતાનું માથુ આકાશ સુધી ઉચું કરી આવે છે અને લંબાઇ તો સાડી સાતસે મેલ હતી કોઇ કુદરતી માયાથી બનેલો કે તે સાપની સામે ઉભો રહી શકે એવો મહા બળીયો કોઇ પ્રથ્વીમાં નથી કે તેની સામો રહી શકે. તેનો ભાર આટલાજ ઉપરથી ખ્યાલમાં આવશે કે મોટા મોટા પથરાઓ જે તે સાપને તળીએ આવતા તે તરતજ ચુરણ થઇ જતા. હવે માનસિંગ આ દેખાવ જોઇ પ્રભુની તરતજ અકળકળાનું વર્ણન કરવા લાગ્યો એટલામાં તે સાપ ત્યાં આવી લાગ્યો અને પોતાનો દમ એવો તો જોરથી ખેંચ્યો કે સઘળાં માણસો જે જેગ્યાએ ઉભાં હતાં ત્યાંજ સ્થંભ થઇ રહયાં. પેલો સાપ જમીન ઉપર આળોટવા લાગ્યો અને મહા અદભુત રાક્ષસ બની ગયો. સઘળા માણસો તેને નમ્યા અને રાજાએ પોતાના સુંદર તંબુમાં તેને લાવી તખ્ત ઉપર

બેસાડયો, અડધો કલાક પછી તે ત્યાંથી ઉઠયો અને બોલ્યો કે હવે મને તમો સગળા છોકરાઓ દેખાડો પછી તે તંબુમાથી બહાર આવી સઘળા શાહુકારોના અને ગરીબોના છોકરાને તે સાપે જોયા પણુ કોઇનો છોકરો તેને પસંદ આવ્યો નહી પાછો તે રાજાના તંબુમાં આવો અને રાજાના છોકરાને બોલાવો. માણસો રાજાના છોકરાને શણગારી લાવા. એટલે પેલો રાક્ષસ તેને જોઇ ઘણોજ ખુશી થયો અને બોલ્યો આ છોકરો મને પસંદ છે માટે મને તે આપો માન માનસિંગ તેજ તંબુની એક તરફ ઉભો રહી સઘળુ સાંભળતો હતો પછી રાજાએ પેલા રાક્ષસને કહયું કે મારા શેહેરના એક રજપુત ઠાકોરનો છોકરો બહાર મુસાફરીએ ગયો હતો તે કેટલેએક વરસે અહી પાછો આવ્યો છે તેના હુકમથી ઉપરાંત અમો કરી શકતા નથી કારણ કે જો તેની આગ્યા વીના કાંઇપણ કામ અમો કરીએ તો એક પળ માં તે અમારો તમામ મુલક ઉજડ અને વેરાન કરી નાંખે અને લોહીની નદીઓ ચલાવે જો તું કહે તો હોય તો તેને બોલાવું પછી જેમ કહે તેમ કરીએ. પેલા રાક્ષસે પોતાનું માથું જમીન તરફ કીધું અને જવાબ દીધો કે હમણાં તે કયાંથી નીકળી આવ્યો જોઉ તેને બોલાવો તો ખરા. પછી રાજાએ માનસિંગને બોલાવ્યો તે આવી રાક્ષસની પાસે ઉભો રહયો ત્યારે તે રાક્ષસ તેને કહેવા લાગ્યો કે આ જુવાન મેં તને આ સેહેરમાં આજ જોયો. હમણાં તુ કયાંથી આવ્યો અને આ લોકોને આવી સમજણ આપી શા માટે એ લોકોનો મુલક ખરાબ કરવા માગે છે ત્યારે માનસિંગે કહયું કે ઓ રાક્ષસ જયાં સુધી આ શહેરમાં હું નહી હતો ત્યાં સુધી એ લોકોએ તારા કહેવા પ્રમાણે કીધું અને હવે શેહેરનો વારસ હું છું અને આ શહેરમાં સઘળો કારભાર હું કરૂં છું. અમારા મુલકમાં જે રીત ચાલતી આવી છે તે રીત પ્રમાણે તુ ચાલે તો તને હમારો છોકરો આપીયે. ત્યારે પેલો રાક્ષસ બોલ્યો કે ઓ માણસ તારી જે રીત છે તે પ્રમાણે હું ચાલવાને તૈયાર છું માનસિંગે કહ્યુ કે મારા બાપદાદા પાસેથી મને એક મોહોરો મળ્યો છે કે જે કોઇ અમારા છોકરાને લેવા તાકે છે તેને એ મોહોરાનું પાણીઅમે પાઇએછીએ માટેતારે તેમોહોરાનુ પાણીપીવું જોઇશે. પેલે રાક્ષસે હા કહેવાથી માનસીંગને રીછની છોકરીએ આ પેલા મહોરાને પાણીમાં ઘસી પાણી પેલા રાક્ષસને પાયું તેણે તે પાણી પીધું. એટલે રાક્ષસની માયા હતી તે સઘળી ભુલી ગયો. પછી માનસીંગે કહયું કે બીજી રીત એ છે કે જે કોઇ અમારા છોકરાને

લેઇ જાય છે તેને અમો લોખંડની પેટીમાં બંધ કરીએ છીએ અને તેમાંથી તે પોતાની મેળે બહાર આવે છે ત્યારે તેને તે છોકરો આ પીએ છીએ માટે તારે પણ તે પેટીમાં ઉતરવું જોઇશે અને જો તું બહાર આવી નહી શકરી તો અમો તારી પાશેથી સીહલદ્વીપમાંથી લાલ અને અલમાસ પેદા થાય છે તે બમે હજાર ગુન્હેગારી તરીકે લઇશું અને પછી તે છોકરો તારે સ્વાધીન કરીશું પેલો રાક્ષસ પોતાના રાક્ષસી માયાના જોર ઉપર એટલો તો મગરૂર હતો કે માનસિંગે પેલી પેટી મંગાવવા માટે કહ્યું એટલે તે રાક્ષસ બોલ્યો કે તું જે કહે છે તે મારે કબુલ છે. પેલી પેટી મંગાવ અને તારી ઇચ્છા હું એક પળમાં પુરી કરીશ. માનસિંગે તરતજ એક મજબુત લોઢા ની પેટી મંગાવી અને પેલા રાક્ષસને કહ્યું કે હવે તું આમાં ઉતર તે તરતજ તે પેટીમાં બેઠો. એટલે માનસિંગે તેનું ઢાંકણું મજબુત બંધ કરી હનુમાનના જંજીરા બોલવા લાગ્યો કે મહાવીર સાજા થઇ બોલ્યા કે ઓ માનસિંગ એ વગરની પેટી કોઇથી ભાગી ભાગશે નહીં. તોડી તુટશે નહી, માટે, તે પેટીને સમુદ્રની વચોવચ્ય નાંખી આવ, એટલે તે રાક્ષસ તે સમુદ્રમાં તે પેટી અંદર રહેશે. એટલે માનસિંગે તેમ કીધું પછી માનસિંગે લોકોને કહ્યું કે એ જુલમાત રાક્ષસ હવે તમારા પર જુલમ ગુજારવા કદી પણ આવશે નહીરાજા તથા સઘળા માણુસો માનસિંગને પગે પડયા. અને પુષ્કળ ઝરઝવેર લાવી માનસિંગની આગળ મુકયું ત્યારે તેણે કહ્યું કે ઓ પ્યાર ઓ મને ધન માલની કશી દરકાર નથી. હું જે કાંઇ કરૂં છું તે પરમેશ્વર વાસ્તે કરૂં છું કારણ કે તેણેજ તમને અને મને ઉત્પન્ન કીધા છે, જો આપણે એક બીજાને કામે નહી આવીએ તો આ જગતમાં આપણું જીવ્યું શા ખપનું? ત્યાંરે તેઓ ઘણા કાલાવાલા કરી બોલ્યા કે જે તું કહે તે ધર્માદા ખાતે વાપરીએ એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે હરેક ગરીબ, લુલું. પાંગળું. આંધળુ, અનાથ, બીનવારસી એવા માણુસોને માટે તમારા શહેરમાં એક દવાખાનું બંધાવી તેમાં તે અનાથને દવાદારૂ વિગેરે કરી તેઓનું ભરણ પોષણ કરવું તેના જેવું પુન્યદાન આ જંગતમાં બીજું એક પણ નથી એમ કહી રજા લઇ જંગલ તરફ ચાલવા માંડયું અને ઘણું કષ્ટ વેઠતો તે જાદુના ખેલથી બનેલા જાનવરના દરવાજા આગળ આવી પહોંચ્યો અને દરવાજાપર વાંચ્યું કે આ જાદુના ખેલથી બનેલા જાનવર પાસે જે કોઇ જશે

તે જીવતો પાછો આવશે નહી માનસિંગે આ લેખ વાંચ્યો તોપણ બહાર એક બારી હતી તેમાંથી અંદર ગયો અને ચાર પાંચ મેલ આગળ ચાલીને વિચાર કીધો. કે છો ફરૂં પણ ફરીને જુવે છે તો નહી તે બારી કે નહી પેલા ઝાડો પણ એક મોટું જંગલ દીઠું આ જોઇને તે ઘણો બીવા લાગ્યો અને પોતાના મનમાં કહેવા લાગ્યો કે માનસિંગ હવે તારૂં મૃત્યુ ખચીત આવ્યું. થોડેક દુર ગયો એટલે એક આદમીની સુરત તેની તરફ આવતી જણાઇ તેણે પોતાની બગલમાંથી કચ. આપી માનસિંગને સલામ કીધી અને બોલ્યો કે હું પારેખછું. માનસંગે પુછ્યુ કે તારૂં મકાન કયાં છે એટલે પેલી સુરતે જવાબ દીધો કે મારૂં મકાન પેલા ભોયરામાં છે પછી તેઓ થોડે આગળ ચાલ્યાં ત્યાં માનસિંગને ઘણોજ મોટો કુંડ દેખાયો તેમાં તેઓ બંને જણ દાખલ થયા તે પારેખ તેને એક કુંડની આગળ લઇ ગયો અને કહયું કે ઓ માનસિંગ તું આ કુંડમાં ઉતર હું તારે માટે પાણી લાવુંછું માનસિંગ તેમાં ઉતર્યો તે સુરતે માનસિગને ટાઢાં પાણીની એક ડોલ આપી તને કહયું કે એ તારા માથા ઉપરથી રેડ, માનસિંગે તેમ કીધું જે માથાં ઉપર રેડતાંજ તડાક કરીને અવાજ થયો અને તમામ જાનવરોએ આવીને તેને ઘેરી લીધાં અને કલાક એક અંધારૂ થયું. માનસિગ આ જોઇ ઘણોજ આશ્ચર્ય થયો એટલામાં તો પાણી ઉપર ચડવા માંડયુ ચડતાં ચડતાં માથા સુધી આવ્યું ત્યારે માનસિગ તેમાં તરવા લાગો તેણે જોયું કે સઘળાં માણસો મરી જાય છે તે આ જાદુના અમલથી છે, એમ કહી ત્યાં એક સાંકળ હતી તે પકડી લીધી પકડતાં વારજ એક મોટો કદાવર માણસ ઉત્પન્ન થયો અને તેણે માનસિંગને એવા તો જોરથી ફેંકયો કે જે જગોપર પથ્થરથી બનેલાં માણસો ઉભેલાં હતાં તેની સાથે માનસિંગ પણ ઉભો અને થોડીવારમાં તેના પગ પથ્થરના બનેલા જોયા એટલે માનસિંગ પોકાર કરવા લાગો એટલામાં પેલો માણસ આવી પુગ્યો અને માનસિગને એવા તો જોરથી લપડાક મારી કે તરતજ ગળા સુધી પથ્થરનો બની ગયો અને પેલો માણસ ગુમ થઇ ગયો એટલે માનસિંગ ઇશ્વરની સ્તુતી કરવા લાગ્યો એટલે આકાશ વાણી થઇ કે ઓ માનસિંગ તું તારા માથાપર ઝરઝર કંથા મુક નહી તો તારો અમુલ્ય જીવ ખોઇ બેસીશ. તે સાંભળી પેલી ઝરઝર કંથા પોતાના માથા ઉપર મુકી કે તરતજ પોતાની અસલ સ્થિતિમાં આવ્યો

એટલે પેલાં માણુસો પથ્થરથી બનેલા હતા તેના ઉપર તેજ ઝરઝરયા મુકી તરતજ પોતાની અસલ સુરતમાં આવી માનસિંગને પગે પડી ને બોલ્યા કે ઓ માહાપુરૂષ તે અમો સઘળાને જીવતદાન કીધું એટલામાં પેલો વીચીત્રરૂપ ધારણુ કરી આવ્યો અને પેલા માણુસો સાથ માનસિંગ ઉભેલો હતો તેને પકડી ગરદન ઝાલી એવાતો જોરથી ફગાવ્યો કે પાછો તે કુંડમાં પડયો અને માનસિંગ આંખ ઉઘાડીને જુવે તો નહી તે કુંડ, કે નુંડી નજરે જોવામાં આવ્યું તે દેરા ઉપરથી નિચે આવી બેઠુ અને બોલ્યું કે ઓ જુવાન આ જગ્યોએથી નીકળ આ બોલતાંજ માનસિંગ તીર અને કમાન સુધાં ઘણો દુર જઇ પડયો અને તેના બંને પગપર મોટા સાપ વીટાઇ ગયા; માનસિંગે જોયું કે હવે મોત નજદીક છે કે મારો છુટકો થાય. એમ વિચારી જેમ તેમ કરી પાછો ધુડની નજદીક આવ્યો અને એક બીજો તીર ધુડને માર્યો તે ધુડે ચુકવી દીધો અને છેક પેટ સુધી સાપો વીંટાઇ ગયા, અને પાછો તેના આગળ આવ્યો એટલે ધુડ ફરીથી ઉપર મુજબ બોલ્યો કે તે ફરી તેનાથી સો માઇલ દુર જઇ પડયો. માનસિંગ ઉડણુ ખાટલામાં બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણુ ખાટલી જ્યાં ધુડ પંખી એટલે પાછો તેની આગળ પડયો. અને પોતાના ભાથામાંથી તીર કાઢી પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કરી એવા તો જોરથી માર્યો કે તે ધુડ તરતજ મરણુ પામ્યો, મરણુ પામતી વખતે ઘણો મોટો અવાજ થયો અને સઘળુ જંગલ ધુજવા લાગ્યું અને અંધકાર થઇ ગયો જ્યારે પાછુ અજવાળુ થયું ત્યારે માનસિંગે જોયું તો નહી તે દેરૂ નહી તે ધુડપક્ષી કે નહી તે કુંડ પણુ તીર અને કમાન પડેલાં દીઠાં અને પેલો હીરો જે સુરજના કરતાં પણુ બે ઘણા તેજથી પ્રકાશતો હતો તે કોહીનુર હીરો તેણુ ઉપાડી લીધો અને માનસિંગ ત્યાંથી ચાલ્યો ચાલતાં ચાલતાં થોડેક મહીને ચંપાનગરી આવ્યો અને ગુણસુંદરીના મહેલમાં આવી તેણીને કોહીનુરનો હીરો આપી કહ્યું કે ઓ ગુણસુંદરી હવે તારા સાત પ્રશ્ન પુરાં કીધાં ત્યારે તે બોલી કે હવે હું તારે તાબેછું તું જેની સાથે મારૂ લગ્ન કરે તેની સાથે જવાને હું ખુશી છું. માનસિંગે રૂપસીંહ રાઠોડને બોલાવી કહ્યું કે તમારે સેહેર જઇ તમારા સગાં વહાલાંને તેડી જાન લઇ વહેલા આવો એટલે તમારા લગ્ન ગુણસુંદરીની સાથે કરીએ. આ સાંભળી રૂપસિંહ ઉપર ગયો અને પોતાના સેહેરના લોકોએ રૂપસિંહને જોયો એટલે તેમને અતી આનંદાશ્ચર્ય

થયો અને દરબારીઓને ખબર કીધી એટલે સામૈયું કરી રૂપસિંહને શેહેરમાં લઇ ગયા રૂપસિંહ પોતાના દરબારમાં જઇ પોતાના માત-પિતાને નમસ્કાર કરી બોલ્યો કે હવે મારી માગેલી મુરાદ પુરી થશે માટે જાન લેઈ આપણે ચંપાનગરી જઇએ આ સાંભળી તેના બાપે હુકમ કર્યો કે જાનની તઇયારી કરો. કેટલાક હાથી, ઘોડા, રથ, પા-લખી શીઘરામો વિગેરે લઇ ગણા દબદબાથી ચંપાનગરી તરફ સીધા ખ્યા, ચંપાનગરી પહોંચ્યા એટલે ઘણા માનની સાથે સામૈયું કરી જાનને ઉતારો આપ્યો અને મોટા મોટા જોશીઓને તેડાવી લગન કીયા કરાવી માનસિંગે કન્યાદાન દીધું અને માનસિંગ બોલ્યો કે પરમે શ્વર તમારૂ જોડુ અમર રખે એવો આશિર્વાદ છે એમ કહી માનસિંગ ગુણસુંદરી તથા રૂપસીંહ રાઠોડની રજા લઇ પોતાના શેહેર પગનપુર ગયો અને પોતાના માતપિતા તથા ચંદ્રપ્રભા, તથા નાગપુત્રીને મળ્યો અને તેના પિતાએ પોતાની ગાદી તેને સોંપી અને માનસિંગે પોતાનાં માતપિતાની સેવા ચાકરી કરી તથા ઇશ્વર ભકિત કરી પોતાની પ્રજાને અતિ સુખી કરી, અને પોતાની જીંદગી એશ આરામમાં ગુજારી. તથાસ્તુ.

સમાપ્ત.

ઐતિહાસિક નોવેલો.

રાજપુત પ્રતિજ્ઞા—આ પુસ્તકમાં સરદાર ચંદાવતની રાજભકિત સ્વામીભકિત તથા ઔદાર્ય આદર્શ સ્વરૂપ છે. તેની પત્ની વીરબાળાએ પોતાના સ્વામીની પ્રતિજ્ઞામાં પ્રત્યગામન આવે માટે પોતાનું શીર કાપી આપ્યું તે શુદ્ધ રાજપુતાણીની પ્રાતઃસ્મરણીય સ્વામીભકિત દાખવે છે. કિંમત ૦–૮–૦.

અમરરત્નપુલિન અથવા પરતંત્ર મેવાડ—મેવાડના મહારાણા કરણસિંહ અને દિલ્હીના મોગલબાદશાહ જહાંગીરના સમયની વાંચકોને રસપ્રવાહમાં તલ્લીન કરી નાંખનારી એક મનોવેધક નવલકથા. કીં. ૦–૧૦–૦

જગદેવ પરમાર—(પરગતીની બહાદુરી.) આ ગ્રંથમાં યશસ્વ ક્ષત્રિય પુત્ર જગદેવ તથા તેની પત્ની વીરમતીનું વિવેચન આપવામાં આવ્યું છે જેમાં જગદેવનો અપુર્વ પરાક્રમ તેમજ વીરમતી જેવી સતી સ્ત્રીને અતી દુઃખ પડેલ છતાં તેણે પોતાનો ધર્મ છોડયો નહી એ અતિ અસરકારક લખવામાં આવ્યું છે. કિં. ૦–૬–૦

રાણકદેવી--(એક સૌરઠીઆણી સતીનું સાચું પવિત્ર) સાંપ્રત કાળમાં થએલી સતીઓની અંદર પહેલું પદ મેળવેલી સોરઠની સતી રાણકદેવી છે. શિયળ રક્ષણમાં કસોટીની પરાકાષ્ટાએ પહોંચેલી સતી રાણકદેવી છે. વિષયભોગ રાજ્ય સંપતિ, પુત્ર રત્ન ને નિજ કાયાને તૃણવત તુચ્છ ગણીને તેનું બલીદાન આપી પોતાના શિયળવ્રતને નિષ્કલંક રાખનારી સતી રાણકદેવી શિવાય અન્ય કવચિતજ હશે. આ ડેમી બારપેજી પૃષ્ટ ૨૫૮નું પુસ્તક છે કિંમત ૦– ૨-

શ્રીમંત છત્રપતિ સંભાજી મહારાજ—આ પુસ્તકમાં અયોગ્ય માણસના હાથમાં રાજસુત્રો આવવાથી થતું નુકશાન બહાદુરી, નોકરીની વફાદારી, વ્યભિચાર, અને દુર્વ્યસનમાં અની કરેલાં કર્મનો છેવટ પશ્ચાતાપ આપવામાં આવ્યો છે રોયલ બારપેજી પૃષ્ઠ ૨૫૦ ઉત્તમ સોનેરી પુઠું છતાં કિંમત કિં. ૦–૧૨–૦

પુસ્તકો મળવાનું ઠેકાણું:—

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે.

ત્રણ દરવાજા, અમદાવાદ.